6
4-b
36

Ex Bibliotheca
[Ma]iori Coll. Rom.
Societ. Jesu

I. 10. b

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
2 B
46

6-4 b.36

~~Hic liber est Ludovici~~

Hic liber est Joanis Mexia
q Dios guarde muchos años

1612

1612

hin[illegible]ah
[redacted]cocida

ÆL. ANTONII NEBRISSENSIS GRAMMATICÆ

Coll. Rom. Soc. Jesu introductiones. Cat. Inscript.

Nunc caſtigatiſſimè tandem excuſæ.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Lugduni, per Petrum Garçian
mercatorem Valentinum.
M.D.LXXXVIII.

TYPOGRAPHVS VALENTINAE IVuentuti S. P. D.

Conatus perſæpe ſum, ingenioſi adoleſcentes, vt Grammatica hæc Antonij Nebriſſenſis, non ſolùm, pulcherrimis typis in veſtram gratiam verumetiam, quoad fieri poßit, caſtigatiſſimè excudatur. Quam hactenus etiã, atque etiam cùm excuderemus, nunc denuò propter ſummam, quæ ex huiuſmodi laboribus vtilitatem vobis futuram non mediocrem ſperamus: iterum multò faciliorem: atque lucubratiorem damus. Itaque iam ingenuè, veréque polliceri audeo, ampliſſimæ huius præclaræ vrbis laudi (ſi quid poteſt) hoc amplius acceßiſſe: vt quæ ingeniorum acumine, & eruditionis germanæ dignitate excellet, non modò in præſens, ſed in futurum etiã excultißima eſſe videatur. Nam quid, quæſo, per Muſas magis ex re eſſe poteſt, quàm vt in cõmunem vtilitatem [illegible] actus animi tui ſenſa ob oculos omnium exponas, [illegible] præſens, & poſterorum ætas ingens ſibi [illegible] compararent? Tum quid felicius, quàm te id domi ha[illegible]od apud alias nationes feliciſſimum iudicabas? Apud nos quidem abũdare ſatius eſt, quàm aliena opera indigere. Quare ſtudioſiſſimi iuuenes labores noſtros, ſedulámque induſtriam boni conſulite, quæ veſtris omnium commodis, & honeſtiſſimæ laudi ſemper, atque ſine vlla intermiſſione ſtudent. Valete.

***

AD ARTEM SVAM AVTOR.

O MIHI per multos caſtè nutrita labores,
Ars mea, quàm genui, tempus in omne vale.
Tempus in omne vale, neque enim tuus addere quicquam,
Sed neque quod genitor demere poſsit, habet.
Quem ſua nunc ætas opera ad maiora remittit,
Quæque ſibi fuerint inuidioſa minùs.
Et te iam grandem latebras exire paterni
Liminis, & media viuere luce decet.
Sed ne ſola domo vadas, gloſſemata iunxi,
Quæ te circunſtent, quolibet ire velis,
His comitata, metu poſito, contemnere vulgus,
Et detractorum verba maligna potes,
Qui non agnoſcant cũ te, mera ſomnia fingunt
Qui nihil verſus ſuppoſuere meis.
Ito bonis auibus, tamen impartire ſalute
Multa, diſcipuli ſint vbicunque mei
Siue ego quos docui, vel ſi quis doctus ab illis:
Nam licet, & fas eſt, dicere vtroſque meos.

BIBLIOT. NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

At ſi fortè roges, quò primùm vertere curſus,
Quámque tibi iubeam protinus ire viam.
Te priùs ad noſtræ hinc Auguſtæ limina perfer,
Nuſquam tota tibi eſt ianua aperta magis.
Inuenies illic ab eadem ſtirpe ſorores,
Quæ te ſubcolant, excipiéntque ſinu.
Altera, qua noſtro mutatur ſermo Latinus:
Altera quæ Hiſpanè nectere verba docet.
Præterea fratres, alia ſed matre, gemellos
Inuenies: quos tu non aliena petes.
Alter enim Latio ſermonem reddit Iberum,
Alter ab Hiſpanis verba Latina refert.
Si regina tuos repetit, voluitque libellos,
Vtque ſolet, vultu fortè ſerenus erit:
Pauca tui referes memor hæc mandata parentis,
Temporibus veſtris nonnihil iſte dedit.
Quòd ſit tu nobis felicia tempora donas,
Et meus illuſtrat ſecula veſtra parens.

Ad Lectorem.

Complutana vides Latiæ exemplaria linguæ,
Quæ pater excuſſit, cùm moriturus erat:
Perlege, nam nullas, Lector, profitebere nugas.
Cuncta ſed hyberna candidiora niue.

LIBER PRIMVS, DE QVIBVSDAM GRAMMATICÆ artis incunabulis.

Prima nominis Declinatio.

Nominatiuo hæc Muſa.
Genitiuo Muſæ.
Datiuo Muſæ.
Accuſatiuo Muſam.
Vocatiuo ô Muſa.
Ablatiuo à Muſa.
Plurali nominatiuo Muſæ.
Genitiuo Muſarum.
Datiuo Muſis.
Accuſatiuo Muſas.
Vocatiuo ô Muſæ.
Ablatiuo à Muſis.

Secunda declinatio.

Nominatiuo hic dominus.
Genitiuo domini.
Datiuo domino.
Accuſatiuo dominum.
Vocatiuo ô domine.
Ablatiuo à domino.
Plurali nominat. domini.
Genitiuo dominorum.
Datiuo dominis.
Accuſatiuo dominos.
Vocatiuo ô domini.
Ablatiuo à dominis.
Nominatiuo hoc templũ.
Genitiuo templi.
Datiuo templo.
Accuſatiuo templum.
Vocatiuo ô templum.
Ablatiuo à templo.
Plurali nominat. templa.
Genitiuo templorum.
Datiuo templis.
Accuſatiuo templa.
Vocatiuo ô templa.
Ablatiuo à templis.

Tertia declinatio.

Nominatiuo hic ſermo.
Genitiuo ſermonis.
Datiuo ſermoni.
Accuſatiuo ſermonem.
Vocatiuo ô ſermo.
Ablatiuo à ſermone.
Plurali nominat. ſermones.
Genitiuo ſermonum.
Datiuo ſermonibus.
Accuſatiuo ſermones.
Vocatiuo ô ſermones.
Ablatiuo à ſermonibus.
Nominatiuo hoc tempus.
Genitiuo temporis.
Datiuo tempori.
Accuſatiuo tempus.
Vocatiuo ô tempus.
Ablatiuo à tempore.
Plurali nomin. tempora.
Genitiuo temporum.
Datiuo temporibus.

Accuſatiuo tempora.
Vocatiuo ô tempora.
Ablatiuo à temporibus.

Quarta declinatio.

Nominatiuo hic ſenſus.
Genitiuo ſenſus.
Datiuo ſenſui.
Accuſatiuo ſenſum.
Vocatiuo ô ſenſus.
Ablatiuo à ſenſu.
Plurali nominat. ſenſus.
Genitiuo ſenſuum.
Datiuo ſenſibus.
Accuſatiuo ſenſus.
Vocatiuo ô ſenſus.
Ablatiuo à ſenſibus.
Nominatiuo hoc veru.
Genitiuo veru.
Datiuo veru.
Accuſatiuo veru.
Vocatiuo ô veru.
Ablatiuo à veru.
Plurali nominat. verua.
*Genitiuo veruum.
Datiuo verubus.
Accuſatiuo verua.
Vocatiuo ô verua.
Ablatiuo à verubus.

*Veruum non inueniri ait Priſcian.

Quinta declinatio.

Nominatiuo hic dies.
Genitiuo diei.
Datiuo diei.
Accuſatiuo diem.
Vocatiuo ô dies.
Ablatiuo à die.
Plurali nominatiuo dies.
Genitiuo dierum.
Datiuo diebus.
Accuſatiuo dies.
Vocatiuo ô dies.
Ablatiuo à diebus.

Adiectiua primæ & ſecundæ declinationis.

Ntõ bonus, bona, bonum.
Gtõ boni, bonæ, boni.
Datiuo bono, næ, bono.
Actõ bonum, nam, bonũ.
Vctõ ô bone, na, bonum,
Abltõ à bono, na, bono.
Plurali nominatiuo boni, bonæ, bona.
Gtõ bonorũ, arum, orum.
Datiuo bonis.
Actõ bonos, nas, bona.
Vctõ ô boni, næ, bona.
Ablatiuo à bonis.

Adiectiua tertiæ declinationis.

Nominatiuo hic, & hæc, & hoc prudens.
Genitiuo prudentis.
Datiuo prudenti.
Accuſatiuo prudentem, & prudens.
Vocatiuo ô prudens.
Ablatiuo à prudente, vel prudenti.
Plurali nominatiuo prudentes, & prudentia.
Genitiuo prudentum, vel prudentium.
Datiuo prudentibus.

Accu

Accuſatiuo prudentes, & prudentia.
Vocatiuo ô prudentes, & prudentia.
Ablatiuo à prudentibus.
Nominatiuo hic, & hæc, breuis,& hoc breue.
Genitiuo breuis.
Datiuo breui.
Actõ breuem,& breue.
Vctõ ô breuis,& breue.
Ablatiuo à breui.
Plurali nominatiuo breues, & breuia.
Genitiuo breuium.
Datiuo breuibus.
Actõ breues,& breuia.
Vctõ ô breues, & breuia.
Ablatiuo à breuibus.
Nominat. hic, & hæc breuior,& hoc breuius.
Genitiuo breuioris
Datiuo breuiori.
Accuſatiuo breuiorem,& breuius.
Vocatiuo ô breuior, & breuius.
Ablatiuo à breuiore, vel breuiori.
Plurali nominatiuo breuiores,& breuiora.
Genitiuo breuiorum.
Datiuo breuioribus.
Accuſatiuo breuiores & breuiorã.
Vocatiuo ô breuiores & breuiora.
Ablatiuo à breuioribus.
Nominatiuo hic acer, hæc acris,& hoc acre.
Genitiuo acris.
Datiuo acri.
Accuſat. acrem,& acre.
Vocatiuo ô acer,acris, & acre.
Ablatiuo ab acri.
Plurali.ntõ acres & acria.
Genitiuo acrium.
Datiuo acribus.
Accuſati.acres & acria.
Vocati.ô acres & acria.
Ablatiuo ab acribus.

Nomina irregularia.

Nominatiuo hæc domus,
Gtõ domi,vel domus.
Datiuo domui.
Accuſatiuo domum.
Vocatiuo ô domus.
Ablatiuo à domo.
Plurali.nominat.domus.
Genitiuo domorum vel domuum.
Datiuo domibus.
Accuſatiuo domos, vel domus.
Vocatiuo ô domus.
Ablatiuo à domibus.
Plurali. nominatiuo duo, duæ,duo.
Genitiuo duorum, duarum,duorum.
Datiuo duobus, duabus, duobus.

Accuſatiuo duos, vel duo, duas, duo.
Vctō ô duo, duæ, duo.
Ablatiuo à duobus, à duabus, à duobus.
Plurali nominatiuo ambo, ambæ, ambo.
Genitiuo amborũ, ambarum, amborum.
Datiuo, ambobus, ambabus, ambobus.
Accuſatiuo ambos, vel ambo, ambas, ambo.
Vocatiuo ô ambo, ambæ ambo.
Ablatiuo ab ambobus, ambabus, ambobus.
Nominatiuo hoc plus.
Genitiuo pluris.
Datiuo pluri.
Accuſatiuo plus.
Vocatiuo ô plus.
Ablatiuo à pluri.
Plurali nominatiuo plures, & plura.
Genitiuo plurium.
Datiuo pluribus.
Accuſatiuo plures, & plura.
Vocatiuo ô plures, & plura.
Ablatiuo à pluribus.

Prima Pronominis declinatio.

Nominatiuo Ego.
Genitiuo mei.
Datiuo mihi, vel mi.
Accuſatiuo me
Ablatiuo à me.
Plurali nominatiuo nos.
Gtō noſtrum, vel noſtri.
Datiuo nobis.
Accuſatiuo nos.
Ablatiuo à nobis.
Nominatiuo tu.
Genitiuo tui.
Datiuo tibi.
Accuſatiuo te.
Vocatiuo ô tu.
Ablatiuo à te.
Plurali nominatiuo vos.
Gtō veſtrum, vel veſtri.
Datiuo vobis.
Accuſatiuo vos.
Vocatiuo ô vos.
Ablatiuo à vobis.
Genitiuo ſui.
Datiuo ſibi.
Accuſatiuo ſe.
Ablatiuo à ſe.
Plurali genitiuo ſui.
Datiuo ſibi.
Accuſatiuo ſe.
Ablatiuo à ſe.

Secunda Pronominis declinatio.

Nominat. hic, hæc, hoc.
Genitiuo huius.
Datiuo huic.
Actō hunc, hanc, hoc.
Ablati. ab hoc, ab hac, ab hoc.

Plura

Plurali nominatiuo hi, hæ, hæc.
Gtõ horũ, harũ, horum.
Datiuo his.
Accuſat. hos, has, hæc.
Ablatiuo ab his.
Nomina. iſte, iſta, iſtud.
Genitiuo iſtius.
Datiuo iſti.
Actõ. iſtum, iſtam, iſtud.
Ablat. ab iſto, iſta, iſto.
Plurali nominatiuo iſti, iſtæ, iſta.
Genitiuo iſtorũ, iſtarum, iſtorum.
Datiuo iſtis.
Accuſat. iſtos, iſtas, iſta.
Ablatiuo ab iſtis.
Nominat. ille, illa, illud.
Genitiuo illius.
Datiuo illi.
Actõ illum, illam, illud.
Ablat. ab illo, illa, illo.
Plurali ntõ illi, illæ, illa.
Gtõ illorũ, illarũ, illorũ.
Datiuo illis.
Accuſat. illos, illas, illa.
Ablatiuo ab illis.
Nomina. ipſe, ipſa, ipſum.
Genitiuo ipſius.
Datiuo ipſi.
Actõ ipſum, ipſam, ipſum.
Ablat. ab ipſo, ipſa, ipſo.
Plural. ntõ ipſi, ipſæ, ipſa.
Gtõ ipſorũ, ipſarũ, ipſorũ.
Datiuo ipſis.
Actõ ipſos, ipſas, ipſa.
Ablatiuo ab ipſis.
Nominatiuo is, ea, id.
Genitiuo eius.
Datiuo ei.
Accuſatiuo eum, eam, id.
Ablatiuo ab eo, ea, eo.
Plurali nominatiuo ei, vel ij, eæ, ea.
Gtõ eorũ, earum, eorum.
Datiuo eis, vel iis.
Accuſatiuo eos, eas, ea.
Ablatiuo ab eis, vel iis.

Tertia Pronominis declinatio.

Ntõ meus, mea, meum.
Gtõ mei, meæ, mei.
Dtõ meo, meæ, meo.
Actõ meum, meam, meũ.
Vtõ ô mi, mea, meum.
Ablat. à meo, mea, meo.
Plurali nominatiuo mei, meæ, mea.
Genitiuo meorum, mearum, meorum.
Datiuo meis.
Actõ meos, meas, mea.
Vtõ ô mei, meæ, mea.
Ablatiuo à meis.
Nominat. tuus, tua, tuum.
Vocatiuo caret.
Nominat. ſuus, ſua, ſuum.
Vocatiuo caret.
Ntõ noſter, ſtra, noſtrum.
Vocatiuo ô noſter, noſtra, noſtrum.
Nominatiuo veſter, ve-

ſtra, veſtrum.
Vocatiuo caret.

Quarta Pronominis declinatio.

Nominatiuo hic, & hæc, & hoc noſtras.
Genitiuo noſtratis.
Datiuo noſtrati.
Accuſatiuo noſtratem, & noſtras.
Vocatiuo ô noſtras.
Ablatiuo à noſtrati.
Plural. Nominatiuo noſtrates & noſtratia.
Genitiuo noſtratium.
Datiuo noſtratibus.
Accuſatiuo noſtrates, & noſtratia.
Vocatiuo ô noſtrates, & noſtratia.
Ablatiuo à noſtratibus.
Nominatiuo hic, & hæc, & hoc veſtras.
Vocatiuo caret.

Nomina per ſecundam declinationem Pronominis declinata ſunt.

Nominatiuo Vnus, vna, vnum. Vnius. Vni.
Nominatiuo Nullus nulla, nullum. Nullius. Nulli.
Nominatiuo Solus, ſola, ſolum. Solius. Soli.
Nominatiuo Totus, tota, totum. Totius. Toti.
Nominatiuo Alius, alia, aliud. Alius. Alij.
Nominatiuo Alter altera, alterum. Alterius. Alteri.
Nominatiuo Vter, vtra, vtrum. Vtrius. Vtri.
Nominatiuo Neuter, neutra, neutrum. Neutrius. Neutri.
Nominatiuo Vterque, vtraque, vtrunque. Vtriuſque. Vtrique.
Nominatiuo quis, vel qui, quæ, quod, vel quid.
Genitiuo cuius.
Datiuo cui.
Accuſatiuo quem, quam, quod, vel quid.
Ablatiuo a quo, qua, quo, vel qui.
Plurali nominatiuo qui, quæ, quæ.
Genitiuo quorum, quarum, quorum.
Datiuo queis, vel quibus.
Accuſatiuo quos, quas, quæ.
Ablatiuo à queis, vel quibus.

Compoſita à Quis, uel qui.

Quiſque, quæque, quodque, vel quidque. Cuiuſque.

Quiſnam,

Quiſnam,quænam,quodnam,vel quidnam.Cuiuſnam.
Quiſpiam , quæpiam , quodpiam , vel quidpiam. Cuiuſpiam.
Quiſquam, quæquam,quodquam, vel quidquam. Cuiuſquam.
Quiſputas, quæputas , quodputas, vel quidputas. Cuiuſputas.
Quicunque , quæcunque , quodcunque, vel quidcunque. Cuiuſcunque.
Quidam,quædam,quoddam,vel quiddam. Cuiuſdam.
Quilibet , quælibet , quodlibet , vel quidlibet. Cuiuſlibet.
Quiuis, quæuis,quoduis,vel quiduis.Cuiuſuis.
Quiſquis , quæque , quodquod , vel quicquid. Cuiuſcuius.
Aliquis,*aliqua,aliquod,vel aliquid.Alicuius.
Ecquis,ecqua,ecquod,vel ecquid.Eccuius.
Nequis,nequa,nequod,vel nequid. Necuius.
Nunquis,nunqua,nunquod,vel nunquid.Nuncuius.
Siquis,ſiqua,ſiquod,vel ſiquid.Sicuius.
Vnuſquiſque,vnaquæque,vnumquodque , vel vnumquidque.Vniuſcuiuſque.

* Vox fœminina potius in æ , quàm in a deſineret.

De *prima Græcorum declinatione.*

Nominatiuo hic Aeneas.
Genitiuo Aeneæ.
Datiuo Aeneæ.
Accuſatiuo Aeneam.
Vocatiuo ô Aenea.
Ablatiuo ab Aenea.
Nominat. hic Anchiſes.
Genitiuo Anchiſæ.
Datiuo Anchiſæ.
Accuſatiuo Anchiſen.
Vocatiuo ô Anchiſe.
Ablatiuo ab Anchiſe.

De *ſecunda Græcorum declinatione.*

Nominat. hæc Calliope.
Genitiuo Calliopes.
Datiuo Calliope,
Accuſatiuo Calliopem.
Vocatiuo ô Calliope.
Ablatiuo à Calliope.

De *tertia Græcorum declinatione.*

Nominat. hic. Androgeos
Genitiuo Androgeo.
Datiuo Androgeo.
Accuſat. Androgeon.

Vctõ ô Androgeos.
Ablatiuo ab Androgeo.

De quarta Græcorum declinatione.

Nominatiuo hic logos.
Genitiuo logi.
Datiuo logo.
Accuſatiuo logon.
Vctõ o loge, vel logos.
Ablatiuo à logo.
Nominatiuo hoc Ilion.
Genitiuo Ilij.
Datiuo Ilio.
Accuſatiuo Ilion.
Vocatiuo ô Ilion.
Ablatiuo ab Ilio.

De quinta Græcorum declinatione.

Nominatiuo hic Tereus.
Gtõ Terei, vel Tereos.
Datiuo Terei.
Accuſatiuo Terea.
Vocatiuo ô Tereu.
Ablatiuo à Tereo.
Nominat. hæc Sappho.
Genitiuo Sapphus.
Datiuo Sappho.
Accuſatiuo Sappho.
Vocatiuo ô Sappho.
Ablatiuo à Sappho.
Nominatiuo hic Pan.
Genitiuo Panos.
Datiuo Pani.
Accuſatiuo Pana.
Vocatiuo ô Pan.
Ablatiuo à Pane.
Nominatiuo hæc lampas.
Genitiuo lampados.
Datiuo lampadi.
Accuſatiuo lampada.
Vocatiuo ô lampas.
Ablatiuo à lampade.
Ntõ hoc epigramma.
Gtõ epigrammatos.
Datiuo epigrammati.
Accuſatiuo epigramma.
Vocatiuo ô epigramma.
Ablat. ab epigrammate.
Nominatiuo hic Paris.
Genitiuo Paridis.
Datiuo Paridi.
Actõ Parida, vel Parin.
Vctõ ô Paris, vel Pari.
Ablatiuo à Paride.
Nominatiuo hæc Geneſis.
Genitiuo Geneſeos.
Datiuo Geneſi.
Accuſatiuo Geneſin.
Vocatiuo ô Geneſis.
Ablatiuo à Geneſi.

De Barbara declinatione.

Nominat. hic Abraham.
Genitiuo Abrahæ.
Datiuo Abrahæ.
Accuſatiuo Abraham.
Vocatiuo ô Abraham.
Ablatiuo ab Abraham,
Nominatiuo hoc Paſcha.
Genitiuo Paſchæ.
Datiuo Paſchæ.
Accuſatiuo Paſcha.

Vocatiuo ô Paſcha.
Ablatiuo à Paſcha.
Nominatiuo hic Ieſus.
Genitiuo Ieſu.
Datiuo Ieſu.
Accuſatiuo Ieſum.
Vocatiuo ô Ieſu.
Ablatiuo à Ieſu.
Nominatiuo hic Bel.
Genitiuo Belis.
Datiuo Beli.
Accuſatiuo Belem.
Vocatiuo ô Bel.
Ablatiuo à Bele.
Nominatiuo hic Möſes.
Genitiuo Moſi.
Datiuo Moſi.
Accuſatiuo Moſem.
Vocatiuo ô Moſes.
Ablatiuo à Moſe.

DE CONIVGATIONE *huius irregularis verbi Sum.*

SVM, *es, fui, eſſe, ens, futurus.*
Indicati. modo,
En la mañera de mõſtrar.
Tempore præſenti.
en el tiempo preſente.
Sum,
yo ſoy,
es,
tu eres,
eſt.
aquel es.
Plurali, Sumus,
noſotros ſomos.
eſtis,
voſotros ſoys,
ſunt,
aquellos ſon.
Præterito imperfecto,
En el tiempo commençado y no acabado.
Eram,
yo, era.
eras.
tu eras,
erat,
aquel era.
Plurali, Eramus,
noſotros eramos.
eratis,
voſotros erades,
erant,
aquellos eran.
Præterito perfecto,
en el tiempo paſſado y acabado.
Fui,
yo fuy.
fuiſti,
tu fuyſte.
fuit,
aquel fue.

Plurali

Plurali, Fuimus,
noſotros fuymos,
fuiſtis,
voſotros fuyſtes,
fuerunt, vel fuêre,
aquellos fueron.
Preterito pluſquam perf.
en el tiẽpo paſſado, y mas
que cumplido.
Fueram,
yo auia ſido,
fueras,
tu auias ſido,
fuerat,
aquel auia ſido.
Plurali fueramus,
noſotros auiamos ſido,
fueratis,
voſotros auiades ſido,
fuerant.
aquellos auian ſido.
Futuro,
en el tiempo que eſta por
venir.
Ero,
yo ſere,
eris,
tu ſeras,
erit,
aquel ſera.
Plurali erimus,
noſotros ſeremos,
eritis,
voſotros ſereys,
erunt,
aquellos ſeran.

Imperatiuo modo.
en la mañera de mandar.
Tempore præſ. Es, *vel ſis, ſit.*
ſe tu luego, y ſea aquel.
Plurali, ſimus,
ſeamos noſotros,
eſte,
ſed voſotros,
ſint,
ſean aquellos.
Futuro,
en el tiempo que eſta por
venir.
Eſto tu, uel ille,
ſi tu, y ſea aquel.
Plurali, ſimus,
ſeamos noſotros,
eſtote,
ſed voſotros,
ſunto.
ſean aquellos.

Optatiuo modo,
en la mañera de deſſear.
Tempore præſ. Vtinã *eſſem,*
oxala yo fueſſe,
eſſes,
tu fueſſes,
eſſet,
aquel fueſſe.
Plurali, eſſemus,
noſotros fueſſemos.
eſſetis,
voſotros

voſotros fueſſedes,
eſſent,
aquellos fueſſen.
Præterito pluſquam perfecto.
en el tiempo paſſado y mas que cumplido.
Vtinam fuiſſem,
o ſi yo ouieſſe ſido,
fuiſſes,
tu ouieſſes ſido.
fuiſſet,
aquel ouieſſe ſido.
Plurali, fuiſſemus,
noſotros ouieſſemos ſido,
fuiſſetis,
voſotros ouieſſedes ſido.
fuiſſent,
aquellos ouieſſen ſido.
Futuro, Vtinam ſim,
oxala yo ſea,
ſis,
tu ſeas,
ſit,
aquel ſea.
Plurali, Simus,
noſotros ſeamos,
ſitis,
voſotros ſeays,
ſint.
aquellos ſean.

Subiunctiuo modo.

En la manera de ayuntar.

Tempore præſenti cùm ſim.
como yo ſea.
ſis,
tu ſeas,
ſit,
aquel ſea.
Plurali, ſimus,
noſotros ſeamos,
ſitis,
voſottos ſeays,
ſint.
aquellos ſean.
Præterito imperfecto,
en el tiempo paſſado, y no cumplido.
Cùm eſſem,
como yo fueſſe,
eſſes,
tu fueſſes,
eſſet,
aquel fueſſe.
Plurali, eſſemus,
noſotros fueſſemos,
eſſetis,
voſotros fueſſedes,
eſſent,
aquellos fueſſen.
Præterito perfecto,
en el tiempo paſſado, y cumplido.
Cùm fuerim,
como yo aya ſido,
fueris,
tu ayas ſido,

fuerit,

fuerit,
aquel aya ſido,
Plurali, *fuerimus*,
noſotros ayamos ſido.
fueritis,
voſotros ayays ſido.
fuerint,
aquellos ayan ſido
Præt. Pluſquam perfecto,
en el tiempo paſſado y mas que cumplido.
Cùm fuiſſem,
como yo vuieſſe ſido.
fuiſſes,
tu vuieſſes ſido.
fuiſſet,
aquel vuieſſes ſido.
Plurali fuiſſemus,
noſotros vuieſſemos ſido.
fuiſſetis,
voſotros vuieſſedes ſido.
fuiſſent,
aquellos vuieſſen ſido.
Futuro, *Cùm fuero*,
como yo aure ſido,
fueris,
tu auras ſido,
fuerit,
aquel aura ſido.
Plurali fuerimus,
noſotros auremos ſido.
fueritis,
voſotros aureys ſido.
fuerint,
aquellos auran ſido.
Infinitiuo modo,
en la indeterminada manera.
Tempore præſenti, *Eſſe*,
ſer.
Præterito, *Fuiſſe*,
auer ſido.
Futuro, *Fore*, *uel futurum eſſe*,
auer de ſer.

DE QVATVOR VERBORVM, *regularium coniugationibus*.

Suſtuli tempora quædã & perſonas iurè, quæ pueros enecabãt.

AMo, *amas*, *amaui*. *Amare*, *amandi*, *amando*, *amandum*, *amatum*, *amatu*. *Amans*, *amaturus*: *Amor*, *amaris*, *amatus*, *amandus*.

Actiua uoce,
en la boz actiua.
Indicatiuo modo,
en la mañera de monſtrar.
Tempore præſenti,
en el tiempo preſente.
Amo,
yo amo.

amas,

amas,
tu amas.
amat,
aquel ama.
Plurali, *amamus*,
noſotros amamos.
amatis,
voſotros amays.
amant,
aquellos aman.
Præterito imperfecto,
en el tiempo paſſado y no (cũplido.
amabant,
yo amaua.
Amabas,
tu amauas.
amabat,
aquel amaua.
Plurali, *Amabamus*,
noſotros amauamos.
amabatis,
voſotros amauades.
amabant,
aquellos amauan.
Præterito perfecto,
en el tiẽpo paſſado ya cũpli (do.
Amaui,
yo ame.
amauiſti,
tu amaſte.
amauit.
aquel amo.
Plurali amauimus,
noſotros hemos amado.

amauiſtis,
voſotros amaſtes.
amauerunt, *uel amauére*,
aquellos amaron.

Præter. pluſquàm perfecto,
en el tiempo paſſado y mas que cumplido.
Amaueram,
yo auia amado.
amaueras,
tu auias amado.
amauerat.
aquel auia amado.
Plurali, *Amaueramus*,
noſotros auiamos amado.
amaueratis,
voſotros auiades amado:
amauerant,
aquellos auian amado.
Futuro,
en el tiẽpo q̃ eſta por venir.
Amabo,
yo amare.
amabis,
tu amaras.
amabit,
aquel amara.
Plurali Amabimus,
noſotros amaremos.
amabitis,
voſotros amareys.
amabunt,
aquellos amaran.

Imperatiuo modo.
en la manera de mandar.
Tempore præſenti, Ama,
ama tu luego,
amet,
ame aquel.
Plurali, amemus,
amemos noſotros,
amate,
amad voſotros,
ament,
amen aquellos.
Futuro, amato, tu, vel ille,
amaras tu, y amara aquel.
Plurali, amemus,
amaremos noſotros,
amatote,
amareys voſotros,
amanto,
amaran aquellos.

Optatiuo modo.
en la manera de deſſear.
Tempore præſenti, Vtinam amarem,
o ſi yo amaſſe,
amares,
tu amaſſes,
amaret,
aquel amaſſe.
Plurali, amaremus,
noſotros amaſſemos,
amaretis,
voſotros amaſſedes,
amarent,
aquellos amaſſen.
Præterito pluſquàm perfecto. Vtinam amauiſſem,
o ſi yo ouieſſe amado,
amauiſſes,
tu ouieſſes amado,
amauiſſet,
aquel ouieſſe amado.
Plurali, amauiſſemus,
noſotros ouieſſemos amado
amauiſſetis,
voſotros ouieſſedes amado,
amauiſſent,
aquellos ouieſſen amado,
Futuro. Vtinam amem,
oxala yo ame,
ames,
tu ames,
amet.
aquel ame.
Plurali, amemus,
noſotros amemos,
ametis,
voſotros ameis,
ament,
aquellos amen.

Subiunctiuo modo.
en la manera de aiuntar,
Tempore præſ. Cùm amem,
como io ame,
ames,
tu ames,

amet,

amet,
aquel ame,
Plurali, amemus,
noſotros amemos,
ametis,
voſotros ameys,
ament,
aquellos amen.
Ptõ imperfecto, Cũ amarem.
como yo amaſſe,
amares,
tu amaſſes,
amaret,
aquel amaſſe.
Plurali amaremus,
noſotros amaſſemos,
amaretis,
voſotros amaſſedes,
amarent,
aquellos amaſſen,
Præterito perfecto, Cùm amauerim,
como yo aya amado,
amaueris,
tu ayas amado,
amauerit,
aquel aya amado.
Plurali amauerimus,
noſotros ayamos amado,
amaueritis,
voſotros ayays amado,
amauerint,
aquellos ayan amado.

Præterito pluſquàm perfecto Cùm amauiſſem,
como yo ouieſſes amado,
amauiſſes,
tu ouieſſes amado,
amauiſſet,
aquel ouieſſes amado.
Plurali, amauiſſemus,
noſotros ouieſſemos amado
amauiſſetis,
voſotros ouieſſedes amado,
amauiſſent.
aquellos ouieſſen amado.
Futuro, Cùm amauero,
como yo aure amado,
amaueris,
tu auras amado,
amauerit,
aquel aura amado.
Plurali amauerimus,
noſotros auremos amado,
amaueritis,
voſotros aureys amado,
amauerint,
aquellos auran amado,

Infinitiuo modo.

en la indeterminada manera.
Tempore præſenti, amare, amar.
Præterito, amauiſſe, auer amado.
Futuro: Amatum ire, vel

amaturum eſſe,
auer de amar.
Gerundia ſubſtantiua,
los gerundios ſubſtantiuos.
Amandi,
de amar.
amando,
en amar, y ſer amado.
amandum.
a amar, y ſer amado,
Supina uerba,
los verbos ſupinos.
Amatum,
a amar.
amatu,
de ſer amado.
Participium præſentis,
el participio del preſente.
Amans,
el que ama.
Participium futuri,
el participio del venidero.
Amaturus,
el que a de amar.
Verbo imperſonali.
en el verbo imperſonal.

Indicatiuo modo

Tempore præſenti, Amatur,
todos aman.
Ptō imperfecto, Amabatur,
todos amauan.
Præterito perfecto, Amatum eſt uel fuit,
todos amaron.
Ptō pluſquam perfecto, amatum erat uel fuerat.
todos auian amado.
Futuro, Amabitur.
todos amaran.

Imperatiuo modo.

Tempore præſenti, Ametur,
todos amen.
Futuro, Amator,
todos amaran.

Optatiuo modo.

Tempore præſenti, Vtinam Amaretur,
o ſi todos amaſſen.
Ptō pluſquam perfecto, Vtinam amatū eſſet uel fuiſſet,
o ſi todos vuiſſen amado.
Futuro, Vtinam ametur,
oxala todos amen.

Subiunctiuo modo.

Tempore præſenti, Cum ametur,
como todos amen.
Præterito imperfecto, cùm amaretur,
como todos amaſſen,
Præterito perfecto, Cùm Amatum ſit uel fuerit.
como todos ayan amado.
Ptō pluſquam perfecto, cùm amatum eſſet, uel fuiſſet,

como todos vuiſſem amado
Futuro, *Cùm amatum erit, uel fuerit,*
como todos auran amados.

Infinitiuo modo.

Tempore præſenti, *Amari.*
todos amar.
Præterito, *Amatum eſſe, vel fuiſſe,*
todos auer amado.
Futuro, *Amatum iri.*
todos auer de amar.

P*Aßiua uoce.*
en la boz paſſiua.

Indicatiuo modo.

Tempore præſenti, Amor,
yo ſoy amado.
amaris, uel amare,
tu eres amado,
amatur,
aquel es amado.
Plurali amamur,
noſotros ſomos amados,
amamini,
voſotros ſoys amados
amantur.
aquellos ſon amados
Præterito imperf. Amabar,
yo era amado,
amabaris, uel amabâre,
tu eras amado,
amabatur,
aquel era amado,
Plurali, amabamur,
noſotros eramos amados.
amabamini,
voſotros erades amados.
amabantur,
aquellos eran amados.
Præterito perfecto, Amatus, ta, um, ſum uel fui,
yo fuy amado,
amatus, amata amatum es, uel fuiſti,
tu fuyſte amado,
amatus, amata, amatum eſt, uel fuit.
aquel fue amado.
Plurali, Amati, amatæ, amata ſumus, uel fuimus,
noſotros fuymos amados.
amati, amatæ, amata, eſtis uel fuiſtis.
voſotros fuyſtes amados,
amati, amatæ, amata, ſunt fuerunt, uel fuére.
aquellos fueron amados
Præterito pluſquã perfecto, Amatus, amata, amatum, eram, uel fueram.
yo auia ſido amado,
amatus, amata, amatum eras, uel fueras,
tu auias ſido amado.
amatus, amata, amatum, erat, uel fuerat.

BIBLIOTECA ... ROMA VITTORIO EMANUELE

aquel auia ſido amado,
Plur.amati, amatæ, amata, eramus, vel fueramus. (dos,
noſotros auiamos ſido ama-
amati, amatæ, amata eratis, vel fueratis, (dos,
voſotros auiades ſido ama-
amati, amatæ, amata erant, vel fuerant.
aq̃llos auian ſido amados.
Futuro, amabor,
yo ſere amado,
amaberis, vel amabere,
tu ſeras amado,
amabitur,
aquel ſera amado.
Plurali, amabimur,
noſotros ſeremos amados,
amabimini,
voſotros ſereys amados,
amabuntur.
aquellos ſeran amados.

Imperatiuo modo.

Tempo.præ.amare, ametur,
ſe tu amado luego y ſea aq̃l,
Plurali, amemur,
ſeamos amados noſotros,
amamini,
ſed amados voſotros,
amentur,
ſean amados aquellos,
Futur.amator tu, vel ille,
ſeras tu amado, y ſera aquel.
Plurali, amemur,
ſeremos amados noſotros,
amaminor,
ſereys amados voſotros,
amantor.
ſeran amados aquellos.

Optatiuo modo.

Tempore præſenti: Vtinam amarer.
o ſi yo fuiſſe amado,
amareris, vel amarere,
tu fueſſes amado,
amaretur,
aquel fueſſe amado.
Plurali, amaremur,
noſotros fueſſemos amados,
amaremini,
voſotros fueſſedes amados,
amarentur.
aquellos fueſſen amados.
Præterito pluſquam perfecto. Vtinam amatus, amata, amatum eſſem, vel fuiſſem,
o ſi yo ouieſſe ſido amado,
amatus, amata, amatum eſſes, vel fuiſſes,
tu ouieſſes ſido amado.
amatus, amata, amatum eſſet, vel fuiſſet.
aquel ouieſſe ſido amado.
Plur.amati, tæ, ta, eſſemus, vel fuiſſemus, (mados,
noſotros ouieſſemos ſido a-
amati

amati, tæ, ta, eſſetis, vel fuiſſetis,
voſotros ouieſſedes ſido amados,
amati, amatæ, amata, eſſent, vel fuiſſent,
aq̃llos ouieſſẽ ſido amados.
Futuro. *Vtinam amer,*
exala yo ſia amado,
ameris, vel amere,
tu ſeas amado,
ametur.
aquel ſea amado.
Plurali, amemur.
noſotros ſeamos amados,
amemini,
voſotros ſeays amado,
amentur,
aquellos ſean amados.

Subiunctiuo modo.

Tẽpore præſenti. Cùm amer,
como yo ſea amado,
amêris, vel amêre,
tu ſeas amado,
ametur,
aquel ſea amado.
Plurali, amemur,
noſotros ſeamos amados,
amemini,
voſotros ſeays amados,
amentur.
aquellos ſean amados,
Ptõ imperfecto, Cũ amarer,
como yo fueſſe amado,
amareris, vel amarêre,
tu fueſſes amado,
amaretur,
aquel fueſſe amado.
Plurali, Amaremur,
noſotros fueſſemos amados,
amaremini,
voſotros fueſſedes amados,
amarentur,
aquellos fueſſen amados.
Ptõ perf. Cùm amatus, ta, amatum ſim, vel fuerim,
como yo aya ſido amado,
amatus, amatã, amatum ſis, vel fueris,
tu hayas ſi do amado,
amatus, amata, amatum ſit, vel fuerit.
aquel aya ſido amado.
Plur. Amati, amatæ, ta, ſimus, vel fuerìmus,
noſotros ayamos ſido amados,
amati, amatæ, amata ſitis, vel fueritis,
voſotros ayays ſido amados,
amati, amatæ, amata ſint, vel fuerint.
aq̃llos hayan ſido amados.
Præterito pluſquàm perfecto. Cùm amatus, amata, amatum eſſem, vel fuiſſem,
como yo ouieſſe ſido amado.
amatus, amata, amatum

eſſes uel fuiſſes,
tu vuieſſes ſido amado,
Amatus, amata, amatum, eſſet uel fuiſſet,
aquel ouieſſe ſido amado.
Plurali, amati, tæ, amata, eſſemus, uel fuiſſemus,
noſotros ouieſſemos ſido amados,
Amati, amatæ, amata eſſetis, uel fuiſſetis.
voſotros ouieſſedes ſido amados.
amati, amatæ, amata, eſſent, uel fuiſſent.
aq̃llos ouieſſẽ ſido amados
Futuro, cùm amatus, amata, amatum ero, uel fuero.
como yo aure ſido amado,
amatus, amata, amatum eris, uel fueris.
tu auras ſido amado,
amatus amata, amatum erit, uel fuerit.
aquel aura ſido amado
Plur. Amati, amatæ, amata erimus, uel fuerimus.
noſotros auremos ſido amados,
amati, amatæ, ta, eritis, vel fueritis,
voſotros aureys ſido amados.
amati, amatæ, amata erint, uel fuerint.
aquellos aurã ſido amados.

Infinitiuo modo.
Tempore præſenti, Amari,
ſer amado.
Preterito, amatũ, amatam, amatum eſſe, uel fuiſſe.
auer ſido amado.
Futuro, amatum iri, uel amandum eſſe.
auer de ſer amado.
Participia uocis paßiuæ,
Præteriti, amatus, amata, amatum.
el que es amado.
Futuri Amandus, amanda, amandum.
el que ha de ſer amado.

SECVNDA CONIVGATIO.

D*Oceo, doces, docui, docére, docendi, docendo, docendum. Doctum, doctu, docens, docturus: Docеor, docéris, doctus, docendus.*

Indicatiuo modo.
Tempore præſenti, Doceo, yo enſeño.
doces,

tu enſeñas,
docet.
aquel enſeña,
Plurali, Docemus,
noſotros enſeñamos,
docetis,
voſotros enſeñays,
docent.
aquellos enſeñan.
Præt. imperfecto, Docebam,
yo enſeñaua,
docebas,
tu enſeñauas,
docebat,
aquel enſeñaua.
Plurali, docebamus,
noſotros enſeñauamos,
docebatis,
voſotros enſeñauades,
docebant.
aquellos enſeñauan.
Præterito perfecto, Docui,
yo enſeñe,
docuiſti,
tu enſeñaſte,
docuit,
aquel enſeño.
Plurali, Docuimus.
noſotros hemos enſeñado,
docuiſtis,
voſtros enſeñaſſes,
docuerunt, uel docuére,
aquellos enſeñaron,

Præterito pluſquàm perfecto, Docueram,
yo auia enſeñado,
docueras,
tu auias enſeñado,
docuerat,
aquel auia enſeñado.
Plurali, docueramus,
noſotros auiamos enſeñado,
docueratis,
voſotros auiades enſeñado.
docuerant.
aquellos auian enſeñado.
Futuro, Docebo,
yo enſeñare,
docebis,
tu enſeñaras,
docebit,
aquel enſeñara.
Plurali, Docebimus,
noſotros enſeñaremos,
docebitis,
voſotros enſeñareys,
docebunt.
aquellos enſeñaran.

Imperatiuo modo.

Tempore præſenti, Doce,
doceat,
enſeña tu, y enſeñe aquel.
Plurali, Doceamus,
enſeñemos noſotros,
docete,
enſeñad voſotros,

doceant.
enſeñen aquellos,
Futuro doceto tu, vel ille,
enſeñeras tu, y aquel.
Plurali, docetamus,
enſeñaremos noſotros,
docetote,
enſeñareys voſotros,
docento.
enſeñaran aquellos.

Optatiuo modo.

Tempore præſenti, Vtinam docerem,
oxala yo enſeñaſſe,
doceres,
tu enſeñaſſes,
doceret.
aquel enſeñaſſe.
Plurali: doceremus,
noſotros enſeñaſſemos,
doceretis,
voſotros enſeñaſſedes
docerent,
aquellos enſeñaſſen.
Præterito plusquàm perfecto, Vtinam docuiſſem.
o ſi yo ouieſſe enſeñado.
docuiſſes,
tu ouieſſes enſeñado,
docuiſſet,
aquel ouieſſe enſeñado.
Plur. docuiſſemus,
noſotros ouieſſemos enſeñado,
docuiſſetis,
voſotros ouieſſedes enſeñado,
docuiſſent,
aq̃llos ouieſſen enſeñado.
Futuro, Vtinam doceam,
oxala yo enſeñe,
doceas,
tu enſeñes,
doceat.
aquel enſeñe,
Plurali: doceamus,
noſotros enſeñemos,
doceatis,
voſotros enſeñeys,
doceant,
aquellos enſeñen.

Subiunctiuo modo.

Tempore præſenti. Cùm doceam.
como yo enſeñe.
doceas,
tu enſeñes.
doceat,
aquel enſeñe
Plurali, doceamus,
noſotros enſeñemos,
doceatis,
voſotros enſeñeys,
doceant,
aquellos enſeñen.
Præterito imperfecto, Cùm docerem,
como yo enſeñaſſe,

doce

doceres,
tu enſeñaſſes,
doceret,
aquel enſeñaſſe.
Plurali, doceremus,
noſotros enſeñaſſemos,
doceretis,
voſotros enſeñaſſedes,
docerent,
aquellos enſeñaſſen.
Præterito perfecto,
Cùm docuerim,
como yo aya enſeñado,
docueris,
tu ayas enſeñado,
docuerit,
aquel aya enſeñado.
Plurali, docuerimus,
noſotros ayamos enſeñado,
docueritis,
voſotros ayays enſeñado,
docuerint.
aquellos ayan enſeñado.
Præterito pluſquàm perfecto: Cùm docuiſſem,
como yo vuieſſe enſeñado,
docuiſſes.
tu vuieſſes enſeñado.
docuiſſet.
aquel vuieſſe enſeñado,
Plur. *Docuiſſemus,*
noſotros vuieſſemos enſeñado,
docuiſſetis,
voſotros vuieſſedes enſeñado,
docuiſſent,
aquellos vuieſſen enſeñado,
Futuro: Cùm docuero,
come yo aure enſeñado,
docueris,
tu auras enſeñado.
docuerit,
aquel aura enſeñado,
Plurali: docuerimus,
noſotros auremos enſeñado,
docueritis,
voſotros aureys enſeñado,
docuerint.
aquellos auran enſeñado.

Infinitiuo modo.

Tempore præſenti: docere.
enſeñar.
Præterito, docuiſſe,
auer enſeñado.
Futuro: doctum ire, vel docturum eſſe:
auer de enſeñar.
Gerundia ſubſtantiua,
los Gerundios ſubſtantiuos.
docendi
de enſeñar,
docendo,
en enſeñar, y ſer enſeñado,
docendum,
a enſeñar, y ſer enſeñado.
Supina verba, doctum.
a enſeñar,

doctu,

doctu,
de ſer enſeñado
Participia præſentis,
Docens.
el que enſeña.
Futuri, *Docturus*.
el que ha de enſeñar.

Verbo Imperſonali.

Indicatiuo modo.

Tempore præſenti, *Docetur*.
todos enſeñan.
Præterito imperfecto,
Docebatur.
todos enſeñauan.
Præterito perfecto, *Doctum eſt*, *vel fuit*.
todos enſeñaron.
Præterito pluſquã perfecto,
Doctum erat, *vel fuerat*,
todos auian enſeñado.
Futuro, *Docebitur*.
todos enſeñaran.

Imperatiuo modo.

Tempore præſenti, *Docetor*.
todos enſeñen.
Futuro, *Docetor*.
todos enſeñaran.

Optatiuo modo.

Tempore præſenti, *Vtinam Doceretur*,
o ſi todos enſeñaſſen.
Præterito pluſquã perfecto, *Vtinã doctũ eſſet*, *uel fuiſſet*.
o ſi todos ouieſſẽ enſeñado.
Futuro, *Vtinam doceatur*.
o ſi todos enſeñen.

Subiunctiuo modo.

Tempore præſenti. *Cùm doceatur*.
como todos enſeñen.
Præterito imperfecto. *Cùm doceretur*.
como todos enſeñaſſen,
Præterito perfecto, *Cùm doctum ſit*, *vel fuerit*.
como todos ayã enſeñado.
Præterito pluſquàm perfecto, *Cùm doctum eſſet*, *vel fuiſſet*.
como todos oüieſſen enſeñado.
Futuro, *Cùm doctum erit vel fuerit*.
como todos aurã enſeñado.

Infinitiuo modo.

Tempore præſenti, *doceri*,
todos enſeñar.
Præterito, *Doctum eſſe*, *vel fuiſſe*.
todos auer enſeñado.
Futuro doctum iri.
todos auer de enſeñar.

PAſſiua voce. Indicatiuo modo. *Tempore præſenti*, *Doceor*,

yo ſoy

yo ſoy enſeñado.
doceris, vel docere,
tu eres enſeñado.
docetur,
aquel es enſeñado,
Plurali docemur,
noſotros ſomos enſeñados
docemini,
voſotros ſoys enſeñados,
docentur,
aquellos ſon enſeñados.
Ptõ *imperfecto*, Docebar,
yo era enſeñado,
docebâris, vel docebâre,
tu eras enſeñado,
docebatur,
aquel era enſeñado.
Plurali docebamur,
noſotros eremos enſeñados,
docebamini,
voſotros erades enſeñados,
docebantur,
aquellos eran enſeñados.
Præt. perfecto, Doctus, do=*cta, doctum ſum, vel fui,*
yo fuy enſeñado,
doctus, cta, tũ, es, vel fuiſti,
tu fuyſtes enſeñado,
doctus, cta, um, eſt, vel fuit.
aquel fue enſeñado.
Pluraliter, Docti, *doctæ, cta, ſumus, vel fuimus,*
noſotros fuimos enſeñados,
docti, doctæ, docta, eſtis, vel fuiſtis,
voſotros fuyſtes enſeñados.
docti, doctæ, docta ſunt, fue=runt, vel fuere,
aquellos fuerõ enſeñados.
Ptõ *pluſquam perfecto, do=ctus, cta, um, erã, vel fueram,*
yo auia ſido enſeñado,
doctus, docta, doctum eras, vel fueras,
tu auias ſido enſeñado,
doctus, docta, doctum, erat vel fuerat.
aquel auia ſido enſeñado.
Plurali, Docti, *doctæ, cta, eramus, vel fueramus.*
noſotros auiamos ſido en-ſeñados.
docti, doctæ, cta, eratis, vel fueratis,
voſotros auides ſido enſe-ñados,
docti, doctæ, cta, erant, vel fuerant,
aq̃llos auiã ſido enſeñados.
Futuro. *Docebor.*
yo ſere enſeñado,
doceberis, vel docebere,
tu ſeras enſeñado.
docebitur.
aquel ſera enſeñado.
Plurali docebimur,

noſotros ſeremo enſeñados.
docebimini,
voſotros ſereys enſeñados,
docebuntur,
aquellos ſeran enſeñados.

Imperatiuo modo.

Tempore præſenti: **Docere,**
doceatur,
ſe tu enſeñado, y ſea aquel.
Plurali doceamur,
ſeamos enſeñados noſotros.
doceamini,
ſed enſeñados voſotros,
doceantur,
ſean enſeñados aquellos.
Futuro. Docetor tu, vel ille,
ſeras tu enſeñado, y ſera aq̃l.
Plurali, doceamur,
ſeamos enſeñados noſotros,
doceminor,
ſereys enſeñados voſotros,
docentor,
ſeran enſeñados aquellos.

Optatiuo modo.

Tempore præſenti: Vtinam
docerer,
o ſi yo fueſſes enſeñado.
docereris, vel docerere,
tu fueſſes enſeñado,
doceretur.
aquel fueſſe enſeñado.
Plural. doceremur, (dos,
noſotros fueſſemos enſeña-
doceremini, (dos,
voſotros fueſſedes enſeña-
docerentur.
aquellos fueſſen enſeñados.
Præter. pluſquam perfecto,
Vtinam doctus, docta, doctum eßem, uel fuißem,
o ſi yo vuieſſe ſido enſeñado
doctus, docta, doctum eßes uel fuißes,
tu ouieſſes ſido enſeñado,
doctus, docta, doctum eßet uel fuißet,
aq̃l ouieſſe ſido enſeñado.
Plurali, docti, doctæ, docta eßemus, uel fuißemus,
noſotros ouieſſemos ſido enſeñados,
docti, doctæ, docta, eſſetis, uel fuißetis,
voſotros ouieſſedes ſido enſeñados,
docti, doctæ, docta eßent, uel fuißent. (dos.
aq̃llos ouieſſen ſido enſeña-
Futuro: Vtinam docear,
oxala yo ſea enſeñado,
docearis uel doceare,
tu ſeas enſeñado,
doceatur.
aquel ſea enſeñado,
Plurali, doceamur,
noſotros ſeamos enſeñados.

doceamini,
voſotros ſeays enſeñados,
doceantur.
aquellos ſean enſeñados.

Subiunctiuo modo.

Tempore præſenti, Cùm *docear,*
com yo ſea enſeñado,
docearis, uel doceare,
tu ſeas enſeñado,
doceatur,
aquel ſea enſeñado.
Plurali: Doceamur,
noſotros ſeamos enſeñados,
doceamini,
voſotros ſeays enſeñados,
doceantur,
aquellos ſean enſeñados.
Ptõ *imperfe.* Cùm *docerer,*
como yo fueſſe enſeñado,
docereris, uel docerere,
tu fueſſes enſeñado,
doceretur.
aquel fueſſes enſeñado,
Plurali, doceremur, (dos,
noſotros fueſſemos enſeña-
doceremini. (dos,
voſotros fueſſedes enſeña-
docerentur.
aquellos fueſſen enſeñados.
Ptõ *perf.* Cùm *doctus, a, um, ſim, uel fuerim,*
como yo aya ſido enſeñado,
doctus, docta, doctum ſis, uel fueris,
tu ayas ſido enſeñado,
doctus, docta, doctum, ſit uel fuerit.
aquel aya ſido enſeñado.
Plu. Docti, doctæ, docta, ſimus, vel fuerimus, (ñados,
noſotros ayamos ſido enſe-
docti, doctæ, docta ſitis, uel fueritis, (ñados,
voſotros ayays ſido enſe-
docti, doctæ, docta, ſint, uel fuerint,
aq̄llos ayan ſido enſeñados.
Præterito pluſquàm perfecto. Cùm *doctus, docta, doctũ eſſẽ, uel fuiſſem,* (ñado,
como yo ouieſſe ſido enſe-
doctus, docta, doctum eſſes, uel fuiſſes,
tu ouieſſes ſido enſeñado,
doctus, docta, doctum eſſet uel fuiſſet,
aq̄l ouieſſe ſido enſeñado.
Plurali, Docti, doctæ, docta eſſemus, uel fuiſſemus,
noſotros vuieſſemos ſido enſeñados.
docti, doctæ, docta eſſetis, uel fuiſſetis, (ſeñados,
voſotros vuieſſedes ſido en-

docti,

docti,doctæ,docta,eſſent, vel fuiſſent, (ñados.
aquellos vuieſſen ſido enſe-
Futuro,Cùm doctus, cta, doctum ero,vel fuero,
como yo aure ſido enſeñado
doctus, docta, doctum eris, vel fueris,
tu auras ſido enſeñado,
doctus, docta, doctum erit, vel fuerit,
aquel aura ſido enſeñado,
Plu.docti, ctæ, cta, erimus, vel fuerimus, (ſeñados,
noſotros auremos ſido en-
docti,doctæ, docta eritis, vel fueritis, (ñados.
voſotros aureys ſido enſe-
docti, doctæ, docta, erint, vel fuerint,
aquellos auran ſido enſeñados.

Infinitiuo modo.

Tempore præſenti, doceri,
ſer enſeñado.
Præterito. Doctum, doctam, doctum eſſe, vel fuiſſe,
auer ſido enſeñado.
Futuro doctum iri, vel docendum eſſe,
auer de ſer enſeñado.
Participia vocis paſſiuæ,
los participios de la boz paſſiua.
Præ. Doctus, docta, doctum,
lo que eſta enſeñado.
Futuro. Docendus, docenda, docendum.
lo que ha de ſer enſeñado.

TERTIA CONIVGATIO.

LEgo, legis, legi, legere, legendi, legendo, legendum, lectum, lectu, legens, lecturus: Legor, legeris, lectus, legendus.

Actiua voce. Indicatiuo modo. Tẽpore præſenti.
Lego.
yo leo,
legis,
tu lees,
legit,
aquel lee.
Plurali, legimus,
noſotros leemos,
legitis,
voſotros leeys,
legunt,
aquellos leen.
Præterito imperfecto:
legebam,
yo leya,

yo leya,
legebas,
tu leyes,
legebat.
aquel leya.
Plurali, legebamus,
noſotros leyamos,
legebatis,
voſotros leyades,
legebant.
aquellos leyan.
Præterito perfecto, Legi,
yo ley,
legiſti,
tu leyſte,
legit.
aquel leyo.
Plurali, Legimus.
noſotros leymos,
legiſtis,
voſotros leyſtes,
legerunt, uel legere.
aquellos leyeron.
Præterito pluſquam perfecto, Legeram,
yo auia leydo,
legeras,
tu auias leydo,
legerat.
aquel auia leydo.
Plurali, Legeramus.
noſotros auiamos leydo,
legeratis,
voſotros auiades leydo,
legerant.
aquellos auian leydo.
Futuro, Legam,
yo leere,
leges,
tu leeras,
leget.
aquel leera.
Plurali, Legemus,
noſotros leeremos,
legetis,
voſotros leereys,
legent.
aquellos leeran.

Imperatiuo modo.

Tempore præſenti,
Lege, uel legat,
lee tu, y leera aquel.
Plurali, Legamus,
leamos noſotros,
legite,
leed voſotros,
legant.
lean aquellos.
Futuro, Legito tu, uel ille,
leeras tu, y leera aquel.
Plurali, Legamus,
noſotros leeremos,
legitote,
voſotros leeryes,
legunto.
aquellos leeran.

Optatiuo modo.
Tempore præſenti,
Vtinam legerem,
o ſi yo leyeſſe,
legeres,
tu leyeſſes,
legeret.
aquel leyeſſe.
Plurali, Legeremus,
noſotros leyeſſemos,
legeretis,
voſotros leyeſſedes,
legerent.
aquellos legiſſen.
Præterito pluſquam perfecto: Vtinam legiſſem,
oxala yo vuieſſe leydo,
legiſſes,
tu vuieſſes leydo,
legiſſet.
aquel vuieſſe leydo.
Plurali, Legiſſemus,
noſotros vuieſſemos leydo,
legiſſetis,
voſotros vuieſſedes leydo,
legiſſent,
aquellos vuieſſen leydo.
Futuro, Vtinam legam,
oxala yo lea,
legas,
tu leas,
legat.
aquel lea.
Plurali, Legamus,
noſotros leamos,
legatis,
voſotros leays,
legant.
aquellos lean.

Subiunctiuo modo.
Tempore præſenti,
Cùm legam,
como yo lea,
legas,
tu leas,
legat.
aquel lea.
Plurali, Legamus,
noſotros leamos,
legatis,
voſotros leays,
legant.
aquellos lean.
Præterito imperfecto,
Cùm legerem,
como yo leyeſſe,
legeres,
tu leyeſſes,
legeret.
aquel leyeſſe.
Plurali, Legeremus,
noſotros leyeſſemos,
legeretis,
voſotros leyeſſedes,
legerent.
aquellos leyeſſen.

Ptõ perfecto. Cùm legerim,
como yo aya leydo,
legeris,
tu ayas leydo,
legerit.
aquel aya leydo.
Plurali, Legerimus,
noſotros ayamos leydo,
legeritis,
voſotros ayays leydo,
legerint.
aquellos ayan leydo.
Præterito pluſquam perfecto. Cùm legiſſem.
como yo vuieſſes leydo,
legiſſes,
tu vuieſſes leydo,
legiſſet.
aquel vuieſſes leydo,
Plurali, Legiſſemus,
noſotros vuieſſemos leydo
legiſſetis,
voſotros vuieſſedes leydo,
legiſſent.
aquellos vuieſſen leydo.
Futuro. Cùm legero,
como yo haure leydo,
legeris,
tu auras leydo,
legerit.
aquel aura leydo.
Plurali, Legerimus,
noſotros auremos leydo.
legeritis,
voſotros aureys leydo,
legerint.
aquellos auran leydo.

Infinitiuo modo.

Tempore præſenti.
Legere,
leer.
Præterito, Legiſſe,
auer leydo.
Futuro, Lectum ire, uel lecturum eſſe.
auer de leer.
Gerundia ſubſtantiua.
los gerundios ſubſtantiuos.
legendi,
de leer.
legendo,
en leer y ſer leydo.
legendum.
a leer y ſer leydo.
Supina uerba.
los ſupinos verbos.
lectum,
a leer,
lectu,
de ſer leydo.
Participium præſentis,
el participio del preſente,
legens,
el que lee.
Futuri, Lecturus.
el que ha de leer.

Verbo Imperſonali.
en el verbo imperſonal.
Indicatiuo modo.
Tempore præſenti, Legitur,
todos leen.
Præt. imperfect. Legebatur.
todos leyan.
Præterito perfecto, Lectum eſt, uel fuit,
todos leyeron.
Præterito pluſquam perfecto, Lectum erat, uel fuerat,
todos auian leydo,
Futuro, Legetur,
todos leeran.
Imperatiuo modo.
Tempore præſ. Legatur,
todos lean.
Futuro, Legitor,
todos leeran.
Optatiuo modo.
Tempore præſenti,
Vtinam legeretur,
oxala todos leyeſſen.
Præterito pluſquam perfecto, Vtinam lectum eſſet, uel fuiſſet,
oxala todos vuieſſem leydo.
Futuro, Vtinam legatur,
oxala todos lean.
Subiunctiuo modo.
Tempore præſenti.
Cùm legatur.
como todos lean.
Præterito imperfecto,
Cùm legeretur,
como todos leyeſſen.
Præterito perfecto, Cùm lectum ſit, uel fuerit.
como todos ayan leydo.
Præterito pluſquam perf. Cùm lectum eſſet uel fuiſſet.
como todos vuieſſem leydo.
Futuro, Cùm lectum erit, uel fuerit.
como todos auran leydo.
Infinitiuo modo.
Tempore præſenti, Legi,
todos leer.
Pto, lectum eſſe, uel fuiſſe.
todos auer leydo.
Futuro, lectum iri,
todos auer de leer.

PAßiua uoce.
Indicatiuo modo.
Tempore præſenti, Legor,
yo ſoy leydo,
legeris, uel legere,
tu eres leydo,
legitur,
aquel es leydo.
Plurali, Legimur,
noſotros ſomos leydos,
legimini,

voſotros ſoys leydos,
leguntur.
aquellos ſon leydos.
Præter.imperfecto, Legebar,
yo era leydo.
legebaris, uel legebare,
tu eras leydo,
legebatur.
aquel era leydo.
Plurali, Legebamur.
noſotros eramos leydos,
legebamini,
voſotros erades leydos,
legebantur.
aquellos eran leydos.
Preterito perfecto, Lectus, lecta, lectum ſum, uel fui,
yo fuy leydo,
lectus, lecta, lectum es, uel fuiſti,
tu fuyſte leydo,
lectus, lecta, lectum eſt, uel fuit.
aquel fue leydo.
Plurali, Lecti, lectæ, lecta ſumus, uel fuimus,
noſotros fuymos leydos,
lecti, æ, cta, eſtis, uel fuiſtis,
voſotros fuyſtes leydos,
lecti, lectæ, lecta ſunt, fuerunt, uel fuere.
aquellos fueron leydos.
Præterito pluſquã perfecto, Lectus, lecta, lectum eram, uel fueram,
yo auia ſido leydo,
lectus, lecta, lectum eras, uel fueras,
tu auias ſido leydo,
lectus, lecta, lectum erat, uel fuerat,
aquel auia ſido leydo.
Plurali, Lecti, lectæ, lecta eramus, uel fueramus.
noſotros auiamos ſido leydos,
lecti, lectæ, lecta, eratis, uel fueratis,
voſotros auiades ſido leydos,
lecti, lectæ, lecta erant, uel fuerant,
aquellos auian ſido leydos.
Futuro, Legar,
yo ſere leydo,
legeris, uel legere,
tu ſeras leydo,
legetur,
aquel ſera leydo.
Plurali, Legemur,
noſotros ſeremos leydos,
legemini,
voſotros ſereys leydos,
legentur,
aquellos ſeran leydos.

Imperatiuo modo.

Tempore præſenti,

Legere, legatur,
ſeas tu leydo, y ſea aquel.
Plurali, Legamur,
ſeamos leydos noſotros,
legamini,
ſeays leydos voſotros,
legantur.
ſean leydos aquellos.
Futuro, Legitor,
ſeras tu leydo, y ſera aquel.
Plurali, Legamur,
ſeamos leydos noſotros,
legiminor,
ſereys leydos voſotros.
leguntor.
ſeran leydos aquellos.

Optatiuo modo.

Tempore præſenti,
Vtinam legerer,
oxala yo fueſſe leydo,
legereris, uel legerere,
tu fueſſes leydo,
legeretur.
aquel fueſſe leydo.
Plurali, Legeremur,
noſotros fueſſemos leydos
legeremini,
voſotros fueſſedes leydos,
legerentur.
aquellos fueſſen leydos.
Ptõ pluſquam perf. Vtinam lectus, a, ctũ eſſem, uel fuiſſẽ.
oxala yo vuieſſe ſido leydo,
lectus, lecta, lectum eſſes, uel fuiſſes,
tu vuieſſes ſido leydo,
lectus, lecta, lectum eſſet, uel fuiſſet.
aquel vuieſſe ſido leydo.
Plurali, Lecti, lectæ, lecta eſſemus, uel fuiſſemus.
noſotros vuieſſemos ſido leydos.
lecti, lectæ, lecta eſſetis, uel fuiſſetis.
voſotros vuieſſedes ſido (leydos,
lecti, lectæ, lecta eſſent, uel fuiſſent.
aq̃llos vuieſſen ſido leydos.
Futuro, Vtinam legar,
oxala yo ſea leydo.
legaris, uel legare,
tu ſeas leydo,
legatur.
aquel ſea leydo.
Plurali, Legamur,
noſotros ſeamos leydos,
legamini,
voſotros ſeays leydos,
legantur.
aquellos ſean leydos.

Subiunctiuo modo.

Tempore præſ. Cùm legar.
como yo ſea leydo.
legaris, uel legare,
tu ſeas leydo.

legatur,
aquel ſea leydo.
Plurali, Legamur,
noſotros ſeamos leydos,
legamini,
voſotros ſeays leydos,
legantur.
aquellos ſean leydos.
Præterito imperfecto,
Cùm legerer,
como yo fueſſe leydo,
legereris, uel legerere,
tu fueſſes leydo,
legeretur.
aquel fueſſes leydo.
Plurali, legeremur,
noſotros fueſſemos leydos,
legeremini,
voſotros fueſſedes leydos,
legerentur,
aquellos fueſſen leydos.
Præterito perfecto,
Cùm lectus, lecta, lectum ſim, uel fuerim,
como yo aya ſido leydo,
lectus, lecta, lectum ſis, uel fueris,
tu ayas ſido leydo,
lectus, cta, ctum ſit, uel fuerit.
aquel haya ſido leydo.
Plurali, *Lecti, lectæ, lecta ſimus uel fuerimus,*
noſotros ayamos ſido leydos,
lecti, lectæ, lecta ſitis, uel fueritis,
voſotros ayays ſido leydos,
lecti, lectæ, lecta ſint, uel fuerint.
aquellos ayan ſido leydos.
Præterito pluſquam perfecto. Cùm lectus, lecta, lectum eſſem, uel fuiſſem,
como yo vuieſſe ſido leydo,
lectus, lecta, lectum eſſes, uel fuiſſes,
tu vuieſſes ſido leydo,
lectus, lecta, lectum eſſet, uel fuiſſet.
aquel vuieſſe ſido leydo.
Plurali, Lecti, lectæ, lecta eſſemus, uel fuiſſemus,
noſotros vuieſſemos ſido leydos,
lecti, lectæ, lecta eſſetis, uel fuiſſetis,
voſotros vuieſſedes ſido leydos,
lecti, lectæ, lecta eſſent, uel fuiſſent.
aq̃llos vuieſſen ſido leydos.
Futuro. *Cùm lectus, lecta, lectum ero, uel fuero.*
como yo aure ſido leydo,
lectus, lecta, lectum eris, uel fueris.
tu auras ſido leydo,

lectus, *lecta*, *lectum erit*, *uel fuerit.*
aquel aura ſido leydo.
Plurali, *lecti*, *lectæ*, *lecta erimus*, *uel fuerimus*,
noſotros auremos ſido leydos,
lecti, *lectæ*, *lecta eritis*, *uel fueritis*,
voſotros aureys ſido leydos,
lecti, *lectæ*, *lecta erunt*, *uel fuerint.*
aquellos auran ſido leydos.

Infinitiuo modo.

Tempore præſenti, *Legi*,
ſer leydo.
Præterito, *Lectum*, *lectam*, *lectum eſſe*, *uel fuiſſe*,
auer ſido leydo.
Futuro, *lectum iri*, *uel legendum eſſe*,
auer de ſer leydo.
Participia uocis paßiuæ,
los participios de la boz paſſiua.
Præteriti, *Lectus*, *cta*, *tum*,
lo que eſta leydo.
Futuri, *Legendus*, *legenda*, *legendum*,
lo que ha de ſer leydo.

QVARTA CONIVGATIO.

AVdio, *audis*, *audiui*, *audire*: *audiendi*, *audiendo*, *audiendum*: *auditum*, *auditu*: *audiens*, *auditurus*. *Audior*, *audiris*, *auditus*, *audiendus.*

Actiua uoce, Indicatiuo modo. *Tempore præſenti*,
Audio,
yo oyo,
Audis,
tu oyes,
audit,
aquel oye.
Plurali, *Audimus*,
noſotros oymos.
auditis,
voſotros oys,
audiunt.
aquellos oyen.

Præterito imperfecto,
Audiebam,
yo oya,
audiebas,
tu oyas,
audiebat.
aquel oya.
Plurali audiebamus,
noſotros oyamos,
audiebatis,
voſotros oyades,
audiebant.
aquellos oyan.
Præterito perfecto,

Audiui,

Audiui,
yo oy,
audiuiſti,
tu oyſte,
audiuit.
aquel oyo.
Plurali, Audiuimus,
noſotros oymos,
audiuiſtis,
voſotros oyſtes,
audiuerunt, uel audiuére.
aquellos oyeron.

Præterito pluſquam perfe=ćto, Audiueram,
yo auia oydo,
audiueras,
tu auias oydo,
audiuerat.
aquel auia oydo.
Plurali audiueramus,
noſotros auiamos oydo,
audiueratis,
voſotros auiades oydo,
audiuerant.
aquellos auian oydo.
Futuro Audiam,
yo oyre,
audies,
tu oyras,
audiet.
aquel oyra.
Plurali, audiemus,
noſotros oyremos.
audietis,
voſotros oyreys,
audient.
aquellos oyran.

Imperatiuo modo.

Tempore præſenti.
Audi, audiat,
oy tu, y oya aquel.
Plurali, Audiamus,
oyamos noſotros,
audite,
oyd voſotros,
audiant.
oyen aquellos.
Futuro, Audito tu, uel ille,
oyras tu, y oyra aquel.
Plurali, Audiamus,
oyremos noſotros,
auditote,
oyreys voſotros,
audiunto.
oyran aquellos.

Optatiuo modo.

Tempore præſenti,
Vtinam audirem.
oxala yo oyeſſe,
audires,
tu oyeſſes,
audiret.
aquel oyeſſe.
Plurali, Audiremus,
noſotros oyeſſemos,
audiretis.

voſotros oyeſſedes,
audirent.
aquellos oyeſſen.
Præterito pluſquàm perfe-ćto, Vtinam audiuiſſem,
oxala yo vuieſſem oydo,
audiuiſſes,
tu vuieſſos oydo,
audiuiſſet,
aquel vuieſſe oydo.
Plurali, Audiuiſſemus,
noſotros vuieſſemos oydo,
audiuiſſetis,
voſotros vuieſſedes oydo,
audiuiſſent.
aquellos vuieſſen oydo.
Futuro, Vtinam audiam,
oxala yo oya,
audias,
tu oyas,
audiat.
aquel oya.
Plurali, Audiamus,
noſotros oyamos,
audiatis.
voſotros oyays,
audiant.
aquellos oyan.

Subiunćtiuo modo.

Tempore præſ. Cùm audiã,
como yo oya,
audias,
tu oyas,
audiat.
aquel oya.
Plurali. Audiamus,
noſotros oyamos,
audiatis,
voſotros oyays,
audiant.
aquellos oyan.
Prõ imperf. Cùm audirem,
como yo oyeſſe,
audires,
tu oyeſſes,
audiret.
aquel oyeſſe.
Plurali. Audiremus,
noſotros oyeſſemos,
audiretis,
voſotros oyeſſedes,
audirent.
aquellos oyeſſen.
Præterito perfećto,
Cùm audiuerim,
como yo aya oydo,
audiueris,
tu ayas oydo,
audiuerit,
aquel aya oydo.
Plurali, Audiuerimus,
noſotros ayamo oydo,
audiueritis,
voſotros ayays oydo,
audiuerint.
aquellos ayan oydo.

Præte

Præterito pluſquam perfe= cto. Cùm audiuiſſem,
como yo vuieſſe oydo,
audiuiſſes,
tu vuieſſes oydo,
audiuiſſet.
aquel vuieſſe oydo.
Plurali, *Audiuiſſemus*,
noſotros vuieſſemos oydo
audiuiſſetis,
voſotros vuieſſedes oydo,
audiuiſſent.
aquellos vuieſſen oydo.
Futuro, *Cùm audiuero*,
como yo aure oydo,
audiueris,
tu auras oydo,
audiuerit.
aquel aura oydo.
Plurali, *Audiuerimus*,
noſotros auremos oydo,
audiueritis,
voſotros aureys oydo,
audiuerint.
aquellos auran oydo.

Infinitiuo modo.

Tempore præſenti, *Audire*,
oyr.
Præterito pluſquam perfe= cto, *Audiuiſſe*,
auer oydo.
Futuro, *Auditum ire*, *uel auditurum eſſe*.
auer de oyr.
Gerundia ſubſtantiua.
los gerundios ſubſtantiuos.
Audiendi,
de oyr.
audiendo.
en oyr, y ſer oydo.
audiendum.
a oyr, y ſer oydo.
Supina uerba.
los ſupinos verbos.
auditum.
a oyr.
auditu.
de ſer oydo.
Participium præſentis,
el participo del preſente.
audiens.
el que oye.
Futuri, *Auditurus*.
el que ha de oyr.

Verbo Imperſonali.

Indicatiuo modo. *Tempore præſenti*, *Auditur*,
todos oyen.
Præterito imperfecto, *Audiebatur*.
todos oyan.
Præterito perfecto. *Auditum eſt*, *uel fuit*.
todos oyeron.
Præterito pluſquam perf. *Auditum erat*, *uel fuerat*,
todos

todos auian oydo.
Futuro, Audietur,
todos oyran.

Imperatiuo modo.

Tempore præſ Audiatur,
todos oyan.
Futuro, Auditor,
todos oyran.

Optatiuo modo.

Tempore præſenti,
Vtinam audiretur.
oxala todos oyeſſen.
Ptõ pluſquam perf. Vtinam auditum eſſet, uel fuiſſet.
oxala todos vuieſſen oydo.
Futuro, Vtinam au..iatur.
oxala todos oyan.

Subiunctiuo modo.

Tempore præſenti,
Cùm audiatur,
como todos oyan.
Præterito imperfecto,
Cùm audiretur.
como todos oyeſſen.
Præterito perfecto, Cùm auditum ſit, uel fuerit.
como todos ayan oydo.
Ptõ pluſquam perfect. Cùm auditum eſſet, uel fuiſſet,
como todos vuieſſen oydo.
Futuro, Cùm auditum erit, uel fuerit.
como todos auran oydo.

Infinitiuo modo.

Tempore præſenti, Audiri,
todos oyr.
Preterito pluſquã perfecto, Auditum eſſe, uel fuiſſe.
todos auer oydo.
Futuro, Auditum iri.
todos auer de oyr.

P*Aßiua uoce.* Indicatiuo modo. *Tempore præſenti, Audior,*
yo ſoy oydo,
audiris, uel audire,
tu eres oydo,
auditur.
aquel es oydo.
Plurali, Audimur,
noſotros ſomos oydos,
audimini,
voſotros ſoys oydos,
audiuntur.
aquellos ſon oydos.
Ptõ imperfecto, audiebar,
yo eraoydo,
audiebaris, uel audiebare,
tu eras oydo,
audiebatur.
aquel era oydo.
Plurali, audiebamur,
noſotros eramos oydos,
audiebamini,
voſotros erades oydos,
audiebam

audiebantur,
aquellos eran oydos.
Prō perfect. *auditus, audita, auditum ſum, uel fui,*
yo fuy oydo,
auditus, audita, auditum es, uel fuiſti,
tu fuyſte oydo,
auditus, ta, tum eſt, uel fuit.
aquel fue oydo.
Plurali, Auditi, auditæ, audita ſumus, uel fuimus,
noſotros fuymos oydos,
auditi, auditæ, audita eſtis, uel fuiſtis,
voſotros fuyſtes oydos,
auditi, auditæ, audita ſunt, fuerunt, uel fuere.
aquellos fueron oydos.
Præterito pluſquam perfecto, Auditus, audita, auditum eram, uel fueram,
yo auia ſido oydo,
auditus, audita, auditum eras, uel fueras.
tu auias ſido oydo,
auditus, audita, auditum erat, uel fuerat.
aquel auia ſido oydo.
Plurali. Auditi, auditæ, audita eramus, uel fueramus,
noſotros auiamos ſido oydos,
auditi, auditæ, audita eratis, uel fueratis,
voſotros auiades ſido oydos,
auditi, auditæ, audita erant, uel fuerant.
aquellos auian ſido oydos.
Futuro Audiar,
yo ſere oydo,
audieris uel audiere,
tu ſeras oydo,
audietur.
aquel ſera oydo.
Plurali, Audiemur,
noſotros ſeremos oydos,
audiemini,
voſotros ſereys oydos,
audientur.
aquellos ſeran oydos.

Imperatiuo modo.

Tempore præſenti,
Audire, audiatur,
ſeas tu oydo preſto, y ſea aql
Plurali, Audiamur,
ſeamos oydos noſotros,
audiamini,
ſeays oydos voſotros,
audiantur.
ſean oydos aquellos.
Futuro, Auditor tu, uel ille,
ſeras tu oydo, y ſera aquel.
Plurali, Audiamur,
ſeremos oydos noſotros,
audiminor,

ſereu

ſereys oydos voſotros,
audiuntor.
ſeran oydos aquellos.

Optatiuo modo.

Tempore præſenti,
Vtinam audirer,
oxala yo fueſſe oydo,
audireris, uel audirére,
tu fueſſes oydo,
audiretur.
aquel fueſſe oydo.
Plurali, Audiremur,
noſotros fueſſemos oydos,
audiremini,
voſotros fueſſedes oydos,
audirentur.
aquellos fueſſen oydos.
Præterito pluſquam perf.
Vtinam auditus, audita, auditum eſſem, uel fuiſſem,
oxala yo vuieſſe ſido oydo,
auditus, audita, auditum eſſes, uel fuiſſes,
tu vuieſſes ſido oydo,
auditus, audita, auditum eſſet, uel fuiſſet,
aquel vuieſſe ſido oydo.
Plurali, Auditi, auditæ, audita eſſemus, uel fuiſſemus,
noſotros vuieſſemos ſido oydos,
auditi, auditæ, audita eſſetis, uel fuiſſetis,
voſotros vuieſſedes ſido oydos,
auditi, auditæ, audita eſſent, uel fuiſſent.
aq̃llos vuieſſen ſido oydos.
Futuro, Vtinam audiar,
oxala yo ſea oydo,
audiaris uel audiare,
tu ſeas oydo,
audiatur.
aquel ſea oydo.
Plurali, Audiamur,
noſotros ſeamos oydos.
audiamini,
voſotros ſeays oydos,
audiantur.
aquellos ſean oydos.

Subiunctiuo modo.

Tempore præſ. Cùm audiar,
como yo ſea oydo,
audiaris, uel audiare,
tu ſeas oydo,
audiatur,
aquel ſea oydo.
Plurali, Audiamur,
noſotros ſeamos oydos,
audiamini,
voſotros ſeays oydos,
audiantur.
aquellos ſean oydos.
Ptõ imperf. Cùm audirer,
como yo fueſſe oydo,
audireris, uel audirêre.

tu fueſſes oydo,
audirctur.
aquel fueſſe oydo.
Plurali, Audiremur,
noſotros fueſſemos oydos,
audiremini,
voſotros fueſſedes oydos,
audirentur.
aquellos fueſſen oydos.
Ptõ perf. *Cùm auditus, audita, auditum ſim, uel fuerim,*
como yo aya ſido oydo,
auditus, audita, auditum ſis, uel fueris.
tu ayas ſido oydo,
auditus, audita, auditum ſit, uel fuerit.
aquel aya ſido oydo.
Plurali, Auditi, auditæ, audita ſimus, uel fuerimus,
noſotros ayamos ſido oydos,
auditi, auditæ, audita ſitis, uel fueritis,
voſotros ayays ſido oydos,
auditi, æ, a, ſint, uel fuerint.
aquellos ayan ſido oydos.
Præterito pluſquam perfecto, Cùm auditus, audita, auditum eſſem, uel fuiſſem,
como yo vuieſſe ſido oydo,
auditus, audita, auditum eſſes, uel fuiſſes,
tu vuieſſes ſido oydo,
auditus, audita, auditum eſſet, uel fuiſſet,
aquel vuieſſe ſido oydo.
Plurali, Auditi, auditæ, audita eſſemus, uel fuiſſemus,
noſotros vuieſſemos ſido oydos,
auditi, auditæ, audita eſſetis, uel fuiſſetis,
voſotros vuieſſedes ſido oydos,
auditi, auditæ, audita eſſent, uel fuiſſent.
aq̃llos vuieſſen ſido oydos.
Futuro, *Cùm auditus, audita, auditum ero, uel fuero,*
como yo aure ſido oydo,
auditus, audita, auditum eris, uel fueris,
tu auras ſido oydo,
auditus, audita, auditum erit, uel fuerit,
aquel aura ſido oydo.
Plurali, Auditi, auditæ, audita erimus, uel fuerimus,
noſotros auremos ſido oydos
auditi, auditæ, audita eritis, uel fueritis,
voſotros aureys ſido oydos,
auditi, auditæ, audita erunt, uel fuerint.
aquellos auran ſido oydos.

Infinitiuo

Infinitiuo modo.	*Participia uocis paſsiuæ.*
Tempore præſenti, Audiri, ſer oydo.	los participios de la boz paſſiua.
Præterito, Auditum, auditam, auditum eſſe, uel fuiſſe. auer de ſer oydo.	*Præteriti, Auditus, audita, auditum,* lo que ha ſido oydo.
Futuro, Auditum iri, uel audiendum eſſe. auer ſido oydo.	*Futuri, Audiendus, audienda, audiendum.* lo que ha de ſer oydo.

De formatione verborum regularium.

AMo, doceo, lego, audio, non formantur aliunde, quin potiùs alia tempora formantur ab eis.

Amabam, docebam, formantur à ſecunda perſona ſingulari præſentis indicatiui modi, ablata, s, & addita, bam.

Legebam, audiebam, formantur à prima perſona ſingulari præſentis indicatiui modi, o, mutata in, e, & addita bam: præter eo, is, quod mittit ibam: & queo, quis, quibam.

Amaui, docui, legi, audiui, non formantur: quin potiùs reliqua ſex tempora, quæ circum loquimur in voce paſſiua, formantur ab eis.

Amaueram, docueram, legeram, audiueram, formantur à prima perſona ſingulari præteriti perfecti indicatiui modi, i, mutata in, e, & addita, ram.

Amabo, docebo, formantur à ſecunda perſona ſingulari præſentis indicatiui modi, ablata, s, & addita, bo.

Legam, audiam, formantur à prima perſona ſingulari præſentis indicatiui modi, o, mutata in am: præter eo, is: ibo: queo, quis, quibo.

De formatione Imperatiui.

AMa, doce, audi, formantur à ſecunda perſona ſingulari præſentis indicatiui modi, ablata, s.

Lege, formatur à ſecunda perſona ſingulari præſentis indicatiui modi, is, mutata in, e: dicimus tamen dic,

duc,

duc,fac: pro dice,duce,face: & eodem modo de compoſitis ab illis.

Amet, doceat, legat, audiat, ſimilia ſunt tertiæ perſonæ ſingulari futuri optatiui modi.

Amemus, doceamus, legamus, audiamus, ſimilia ſunt primæ perſonæ plurali futuri optatiui modi.

Amate, docete, legite, audite, formantur à tertia perſona ſingulari præſentis indicatiui modi, addita, e.

Ament, doceant, legant, audiant, ſimilia ſunt tertiæ perſonæ plurali optatiui modi.

Amato, doceto, legito, audito, formantur à tertia perſona ſingulari præſentis indicatiui modi, addito, o.

Amemus, doceamus, legamus, audiamus, ſimilia ſunt primæ perſonæ pluralis numeri optatiui modi.

Amatote, docetote, legitote, auditote, formantur à tertia perſona ſingulari eiuſdem futuri, addito, te.

Amanto, docento, legunto, audiunto, formantur à tertia perſona ſingulari præſentis indicatiui modi, addito, o.

De formatione Optatiui.

VTinam amarem, docerem, legerẽ, audirem, formantur à ſecunda perſona ſingulari præſentis indicatiui modi, addita, rem.

Amauiſſem, docuiſſem, legiſſem, audiuiſſem, formantur à prima perſona ſingulari præteriti perfecti indicatiui modi, addita, ſ, & ſem.

Amem, formatur à prima perſona ſingulari præſentis indicatiui modi, o, mutato in, em.

Doceam, legam, audiam, formantur à prima perſona ſingulari præſentis indicatiui modi, o, mutato in, am.

De formatione Subiunctiui.

AMem, doceam, legam, audiã, eodem modo formantur, quo futurum optatiui modi.

Amarem, docerem, legerem, audirem, eodem modo formantur, quo præſens optatiui.

Amauerim, docuerim, legerim, audiuerim, forman-

tur à prima perſona præteriti perfecti Indicatiui modi, i, finali mutata in, e, & addita, rim.

Amauiſſem, docuiſſem, legiſſem, audiuiſſem, eodem modo formantur, quo præteritum pluſquam perfectum Optatiui modi.

Amauero, docuero, legero, audiuero, formantur à prima perſona præteriti perfecti Indicatiui modi, i, finali mutata in, e, & addita, ro.

De formatione Infinitiui.

AMare, docere, legere, audire, formantur à ſecũda perſona præteriti perfecti Indicatiui modi, addita, re.

Amauiſſe, docuiſſe, legiſſe, audiuiſſe, formantur à prima perſona ſingulari præteriti perfecti, addita, ſ, & ſe.

De formatione Gerundiorum, Supinorum: & Participiorum.

AMandi, amando, amandum. Docendi, docendo, docendum. Legendi, legendo, legendum. Audiendi, audiendo, audiendum, formantur à genitiuo ſingulari participij præſentis. tis, mutata in, di, do, dum.

Amatum, amatu: doctum, doctu: lectum, lectu: auditum, auditu, non habent vnde formari poſſint.

Amans, docens, legens, audiens: formantur à prima perſona ſingulari præteriti imperfecti Indicatiui modi, bam, finali mutata in, ns.

Amaturus, docturus, lecturus, auditurus, formantur ab vltimo Supino, addita, rus.

Amatus, doctus, lectus, auditus: formantur ab vltimo Supino, addita, s.

Amandus, docendus, legendus, audiendus: formantur à genitiuo ſingulari Participij præſentis, tis, finali mutata in dus, da, dum.

De formatione Indicatiui vocis Paſſiuæ.

AMor, doceor, legor, audior: formantur ab eadem prima perſona ſingulari præſentis Indicatiui modi actiuæ, vocis, addita, r.

Ama

Amabar, docebar, legebar, audiebar: formantur à prima perſona ſingulari præteriti imperfecti Indicatiui modi actiuæ vocis, m, mutata in, r.

Amabor, docebor, formantur à prima perſona ſingulari eiuſdem futuri Indicatiui modi actiuæ vocis addita, r.

Legar, audiar, formantur à prima perſona ſingulari eiuſdem futuri Indicatiui modi, m, mutata in r.

De formatione Imperatiui.

AMare, docere, legere, audire: formantur à ſecunda perſona ſingulari præſentis imperatiui modi actiuæ vocis, addita, re.

Ametur, doceatur, legatur, audiatur, ſimilia ſunt tertiæ perſonæ ſingulari futuri Optatiui.

Amemur, doceamur, legamur, audiamur: ſimilia ſunt primæ perſonæ plurali futuri Optatiui.

Amamini, docemini, legimini, audimini: formantur à ſecunda perſona plurali præſentis Imperatiui modi actiuæ vocis, te, mutata in, mini.

Amentur, doceantur, legantur, audiantur: ſimilia ſunt tertiæ perſonæ plurali futuri Optatiui.

Amator, docetor, legitor, auditor: formantur à tertia perſona ſingulari futuri eiuſdem Imperatiui modi, addita, r.

Amaminor, doceminor, legiminor, audiminor, formantur à ſecunda perſona plurali futuri eiuſdem Imperatiui modi actiuæ vocis, tote, mutata in minor.

Amantor, docentor, leguntor, audiuntor, formantur à tertia perſona plurali eiuſdem Imperatiui modi, actiuę vocis addita, r.

De formatione Optatiui.

AMarer, docerer, legerer, audirer: formantur à prima perſona ſingulari præſentis eiuſdem Optatiui modi actiuæ vocis m, mutata in, r.

Amer, docear, legar, audiar: formantur à prima perſona ſingulari futuri eiuſdem Optatiui modi actiuæ vocis, m, mutata, in, r.

De formatione Subiunctiui.

AMer, docear, legar, audiar, eodem modo formantur, quo futurum optatiui modi paſſiuæ vocis.

Amarer, docerer, legerer, audirer, eodem modo formantur, quo præſens optatiui modi paſſiuæ vocis.

De formatione Infinitiui.

AMari, doceri, audiri, formantur à præſenti infinitiui modi actiuæ vocis, re, mutato in ri.

Legi, formatur ab eodem infinitiuo actiuæ vocis, ere, mutato in, i.

Futurum infinitiui modi circunloquimur per primum ſupinum, & hoc verbum, ire, in voce actiua, & iri, in paſſiua.

Circunloquia vocis paſſiuæ non formantur, ſed circunloquimur.

Verbum Imperſonale ſimile eſt tertiis perſonis ſingularis numeri paſſiuæ vocis.

De verbis Irregularibus, & Defectiuis.

FEro, fers, tuli, ferre, ferendi, ferendo, ferendum, latum, latu, ferens, laturus. Feror, ferris, vel ferre, latus, ferendus.

Actiua voce. Indicatiuo modo. *Tempore præſenti,*
Fero,
yo traygo.
fers,
tu traes.
fert,
aquel trae.
Plurali, Ferimus,
noſotros traemos.
fertis,
voſotros traeys.
ferunt.
aquellos traen.
Præterito imperf. Ferebam,
yo traya.
ferebas,
tu trayas.
ferebat,
aquel traya.
Plurali, Ferebamus,
noſotros trayamos,
ferebatis,
voſotros trayades.

ferebant,

ferebant.
aquellos trayan.
Præterito perfecto, Tuli,
yo truxe,
tuliſti,
tu truxiſte.
tulit,
aquel truxo.
Plurali, Tulimus,
noſotros truximos.
tuliſtis,
voſotros truxiſtes,
tulerunt, vel tulere.
aquellos truxeron.
Præterito pluſquàm perfecto. Tuleram,
yo auia traydo.
tuleras,
tu auias traydo.
tulerat.
aquel auia traydo,
Plurali, Tuleramus,
noſotros auiamos traydo.
tuleratis,
voſotros auiades traydo.
tulerant.
aquellos auian traydo.
Futuro, Feram,
yo traere.
feres,
tu traeras.
feret,
aquel traera.
Plurali, Feremus,
noſotros traeremos.
feretis,
voſotros traereys.
ferent.
aquellos traeran.

Imperatiuo modo.

Tempore præſenti,
Fer, ferat,
trae tu, y trayga aquel.
Plurali, Feramus,
traygamos noſotros,
ferte,
traed voſotros.
ferant.
traygan aquellos.
Futuro, Ferto tu, uel ille.
traeras tu, y traera aquel.
Plurali, Feramus,
traeremos noſotros,
fertote,
traereys voſotros,
ferunto.
traeran aquellos.

Optatiuo modo.

Tempore præſenti,
Vtinam ferrem,
oxala yo truxeſſe.
ferres,
tu truxeſſe,
ferret,
aquel truxeſſe.
Plurali, Ferremus,

noſotros truxeſſemos.
ferretis,
voſotros truxeſſedes.
ferrent,
aquellos truxeſſen.
Præterito *pluſquam perfe=cto, Vtinam tuliſſem,*
oxala yo vuieſſe traydo.
tuliſſes,
tu vuieſſes traydo.
tuliſſet.
aquel vuieſſe traydo.
Plurali, Tuliſſemus,
noſotros vuieſſemos traydo.
tulißetis,
voſotros vuieſſedes traydo.
tulißent.
aquellos vuieſſen traydo.
Futuro, *Vtinam feram,*
oxala yo trayga.
feras,
tu traygas.
ferat,
aquel trayga.
Plurali, Feramus,
noſotros traygamos.
feratis,
voſotros traygays.
ferant.
aquellos traygan.

Subiunctiuo modo.

Tempore præſenti,
Cùm feram,
como yo trayga.
feras,
tu traygas.
ferat.
aquel trayga.
Plurali, Feramus.
noſotros traygamos.
feratis,
voſotros traygays.
ferant,
aquellos traygan.
Præterito imperfecto,
Cùm ferrem,
como yo truxeſſe.
ferres,
tu truxeſſe.
ferret,
aquel truxeſſe.
Plurali, Ferremus,
noſotros truxeſſemos.
ferretis,
voſotros truxeſſedes.
ferrent.
aquellos truxeſſen.
Ptō perfecto, Cùm tulerim.
como yo aya traydó.
tuleris,
tu ayas traydo,
tulerit.
aquel aya traydo.
Plurali, Tulerimus,
noſotros ayamos traydo,
tuleritis,
voſotros ayays traydo,
tulerint,

aquellos.

aquellos ayan traydo.
Præterito pluſquam perfecto, *Cùm tuliſſem*,
como yô vuieſſe traydo.
tuliſſes,
tu vuieſſes traydo,
tuliſſet.
aquel vuieſſe traydo.
Plurali, *Tuliſſemus*,
noſotros vuieſſemos traydo.
tuliſſetis,
voſotros vuieſſedes traydo.
tuliſſent.
aquellos vuieſſen traydo.
Futuro, *Cùm tulero*,
como yo aure traydo,
tuleris,
tu auras traydo,
tulerit.
aquel aura traydo,
Plurali, *Tulerimus*,
noſotros auremos traydo,
tuleritis,
voſotros aureys traydo.
tulerint.
aquellos auran traydo.

Infinitiuo modo.
Tempore *præſenti*, *Ferre*,
traer.
Præterito, *Tuliſſe*,
auer traydo.
Futuro, *Latum ire*, *uel laturum eſſe*.
auer de traer.
Gerundia ſubſtantiua,
los gerundios ſubſtantiuos,
fer ndi,
de traer,
ferendo,
en traer, y ſer traydo.
ferendum,
a traer, y ſer traydo.
Supina uerba,
los ſupinos verbos.
latum,
a traer,
latu,
de ſer traydo.
Participium præſentis,
Ferens,
el que trae.
Futuri, *Laturus*.
el que ha de traer.

Paſsiua voce.
Indicatiuo modo.
Tempore præſenti, *Feror*,
yo ſoy traydo,
ferris, *uel ferre*,
tu eres traydo.
fertur,
aquel es traydo.
Plurali, *Ferimur*,
noſotros ſomos traydos,
ferimini,
voſotros ſoys traydos,
feruntur,

aquellos ſon traydos.
Præterito imperf. Ferebar,
yo era traydo.
ferebaris,vel ferebare,
tu eras traydo.
ferebatur,
aquel era traydo,
Plurali, Ferebamur,
noſotros eramos traydos.
ferebamini,
voſotros erades traydos.
ferebantur.
aquellos eran traydos,
Præterito perfecto, Latus, lata,latum ſum, uel fui,
yo fuy traydo,
latus,lata,latum es,uel fuiſti,
tu fuyſte traydo,
latus,lata,latum eſt, uel fuit,
aquel fue traydo.
Plurali, Lati, latæ, lata, ſumus, vel fuimus,
noſotros fuymos traydos.
lati,tæ,lata, eſtis, vel fuiſtis,
voſotros fuyſtes traydos.
lati, latæ, lata ſunt, fuerunt, uel fuére.
aquellos fueron traydos.
Præterito pluſquàm perfecto, Latus,lata,latum eram, uel fueram,
yo auia ſido traydo,
latus,lata,latum eras, uel fueras.
tu auias ſido traydo.
latus,ta,tum,erat,uel fuerat,
aquel auia ſido traydo.
Plurali, Lati, latæ, lata eramus,uel fueramus,
noſotros auiamos ſido tra-(ydos.
lati, latæ, lata, eratis, uel fueratis,
voſotros auiades ſido tra-(ydos.
lati, latæ, lata erant, uel fuerant,
aq̃llos auiam ſido traydos,
Futuro,Ferar,
yo ſere traydo,
fereris, uel ferere,
tu ſeras traydo,
feretur,
aquel ſera traydo.
Plurali,Feremur,
noſotros ſeremos traydos,
feremini,
voſotros ſereys traydos.
ferentur.
aquellos ſeran traydos.

Imperatiuo modo.

Tempore præſenti,
Fere, feratur,
ſeas traydo tu,y ſea aquel.
Plurali, Feramur,
ſeamos traydos noſotros.
feramini,
ſeays traydos voſotros.

ferantur

ferantur.
ſean traydos aquellos.
Futuro, Fertor tu uel ille,
ſeras tu traydo, y ſera aq̃l.
Plurali. Feramur,
ſeremos traydos noſotros,
fereminor,
ſereys traydos voſotros,
feruntor,
ſeran traydos aquellos.

Optatiuo modo.

Tempore præſenti,
Vtinam ferrer,
oxala yo fueſſe traydo,
ferreris, vel ferrere,
tu fueſſes traydo,
ferretur,
aquel fueſſe traydo.
Plurali, Ferremur,
noſotros fueſſemos traydos
ferremini,
voſotros fueſſedes traydos,
ferrentur.
aquellos fueſſen traydos.
Præterito pluſquam perfe=
cto, Vtinam latus, lata, la=
tum eſſem, uel fuiſſem, (do,
oxala yo vuieſſe ſido tray-
latus, a, tum, eſſes, uel fuiſſes,
tu vuieſſes ſido traydo,
latus, a, tum, eſſet, uel fuiſſet,
aquel vuieſſe ſido traydo.
Plurali: Lati, latæ, lata eſ=
ſemus, vel fuiſſemus,
noſotros vuieſſemos ſido
traydos,
lati, latæ, lata eſſetis, uel
fuiſſetis, (traydos,
voſotros vuieſſedes ſido
lati, latæ, lata eſſent, uel
fuiſſent.
aq̃llos vuieſſem ſido traydos
Futuro. Vtinam ferar,
oxala yo ſea traydo.
feraris, vel ferare,
tu ſeas traydo.
feratur,
aquel ſea traydo.
Plurali, Feramur,
noſotros ſeamos traydos.
feramini,
voſotros ſeays traydos.
ferantur.
aquellos ſean traydos.

Subiunctiuo modo.

Tempore præſ. Cùm ferar,
como yo ſea traydo.
feraris, uel ferare,
tu ſeas traydo.
feratur,
aquel ſea traydo.
Plurali, Feramur,
noſotros ſeamos traydos.
feramini,
voſotros ſeays traydos.
ferantur,

aquellos ſean traydos.
Præter imperf. Cùm ferrer.
como yo fueſſe traydo.
ferreris, vel ferrere,
tu fueſſes traydo.
ferretur,
aquel fueſſe traydo.
Plurali, Ferremur,
noſotros fueſſemos traydos
ferremini,
voſotros fueſſedes traydos
ferrentur.
aquellos fueſſen traydos.
Ptõ perfect. Cùm latus, lata, latum ſim, uel fuerim.
como yo aya ſido traydo,
latus, ta, tum, ſis, uel fueris,
tu ayas ſido traydo,
latus, ta, latum ſit, uel fuerit,
aquel aya ſido traydo.
Plurali, Lati, latæ, lata ſimus, uel fuerimus,
noſotros ayamos ſido traydos.
lati, latæ, lata ſitis, uel fueritis,
voſotros ayays ſido traydos.
lati, latæ, lata ſint, uel fuerint.
aquellos ayan ſido traydos.
Præterito pluſquam perfecto. Cùm latus, lata, latum eſſem, uel fuiſſem,
como yo vuieſſe ſido traydo
latus, lata, latum eſſes, uel fuiſſes,
tu vuieſſes ſido traydo,
latus, a, tum, eſſet, uel fuiſſet.
aquel vuieſſe ſido traydo.
Plurali, Lati, latæ, lata eſſemus, vel fuiſſemus.
noſotros vuieſſemos ſido traydos,
lati, latæ, lata eſſetis, vel fuiſſetis,
voſotros vuieſſedes ſido traydos.
lati, latæ, lata eſſent, vel fuiſſent.
aq̃llos vuieſſen ſido traydos
Futuro, *Cùm latus, lata, latum ero, uel fuero,*
como yo aure ſido traydo,
latus, ta, tum, eris, uel fueris,
tu auras ſido traydo,
latus, lata, latum erit, uel fuerit,
aquel aura ſido traydo.
Plurali, Lati, latæ, lata erimus, uel fuerimus,
noſotros auremos ſido traydos,
lati, latæ, lata eritis, uel fueritis,
voſotros aureys ſido traydos.
lati, latæ, lata erunt, uel fuerint.
aquellos auran ſido traydos.

Infiniti

Infinitiuo modo.

Tempore præſenti, Ferri,
ſer traydo.
Præteritum, Latum, latam, latum eſſe vel fuiſſe,
auer ſido traydo.
Futurum, Latum iri, uel ferendum eſſe,
auer de ſer traydo.
Participia vocis paßivæ,
los participios de la boz paſſiua.
Præteriti, Latus, lata, latum,
el que fue traydo.
Futuri, Ferendus, da, dum,
el que ha de ſer traydo.

Volo, uis, uolui, uelle, uolendi, uolendo, uolendum, uolitum, uolitu, uolens, uoliturus.

Actiua voce. Indicatiuo modo. *Tempore præſenti,*
Volo,
yo quiero,
uis,
tu quieres,
uult,
aquel quiere.
Plurali, Volumus,
noſotros queremos,
uultis,
voſotros quereys,
uolunt.
aquellos quieren.
Præterito imperfecto,
Volebam,
yo queria,
uolebas,
tu querias,
uolebat,
aquel queria.
Plurali, Volebamus,
noſotros queriamos,
uolebatis,
voſotros queriades.
uolebant.
aquellos querian.
Præterito perfecto,
Volui.
yo quiſe,
uoluiſti.
tu queſiſte,
uoluit,
aquel quiſo.
Plurali, Voluimus,
noſotros queſimos,
uoluiſtis,
voſotros queſiſtes,
uoluerunt, uel uoluere.
aquellos quiſieron.
Præterito pluſquam perfecto, Volueram,
yo auia querido,
uolueras,
tu auias querido,
uoluerat,

aquel auia querido,
Plurali, Volueras,
noſotros auiamos querido.
uolueratis,
voſotros auiades querido
uoluerant.
aquellos auian querido.
Futuro, Volam,
yo querre,
uoles,
tu querras.
uolet,
aquel querra.
Plurali, Volemus,
noſotros querremos.
uoletis,
voſotros querreys.
uolent.
aquellos querran.
Imperatiuo modo caret,
Sed Nolo ab eo compoſitum,
habet in præſenti, Noli, nolite, in futuro, Nolito, nolitote.

Optatiuo modo.

Tempore præſenti,
Vtinam uellem,
oxala yo quiſieſſe.
uelles,
tu quiſieſſes.
uellet,
aquel quiſieſſe.
Plurali, Vellemus,
noſotros quiſieſſemos,
uelletis.
voſotros quiſieſſedes,
uellent.
aquellos quiſieſſen.
Præterito pluſquam perfecto, Vtinam uoluiſſem,
oxala yo vuieſſe querido.
uoluiſſes,
tu vuieſſes querido,
uoluiſſet.
aquel vuieſſe querido.
Plurali, Voluiſſemus,
noſotros vuieſſemos q̃rido
uoluiſſetis,
voſotros vuieſſedes querido
uoluiſſent.
aquellos vuieſſen querido.
Futuro, Vtinam uelim,
oxala yo quiera,
uelis,
tu quieras.
uelit,
aquel quiera.
Plurali, Velimus,
noſotros queramos,
uelitis,
voſotros querays,
uelint,
aquellos quieran.

Subiunctiuo modo.

Tempore præſ. Cum uelim,
como yo quiera,
uelis,

uelis,
tu quieras.
uelit,
aquel quiera.
Plurali, Velimus,
noſotros queramos,
uelitis,
voſotros querays,
uelint.
aquellos quieran.
Præterito perf. Cùm uellem.
como yo quiſieſſe,
uelles,
tu quiſieſſes.
uellet,
aquel quiſieſſe.
Plurali, Vellemus,
noſotros quiſieſſemos,
uelletis,
voſotros quiſieſſedes,
uellent.
aquellos quiſieſſen.
Præterito perf. Cū uoluerim,
como yo aya querido.
uolueris,
tu ayas querido,
uoluerit.
aquel aya querido.
Plurali, Voluerimus,
noſotros ayamos querido,
uolueritis,
voſotros ayays querido,
uoluerint.
aquellos ayan querido.
Præterito plusquam perfecto, Cùm uoluiſſem,
como yo vuieſſe querido.
uoluiſſes,
tu vuieſſes querido,
uoluiſſet,
aquel vuieſſe querido.
Plurali, Voluiſſemus,
noſotros vuieſſemos q̃rido
uoluiſſetis,
voſotros vuieſſedes q̃rido,
uoluiſſent,
aquellos vuieſſen querido.
Futuro, Cùm uoluero,
como yo aure querido.
uolueris,
tu auras querido,
uoluerit,
aquel aura querido.
Plurali, Voluerimus,
noſotros auremos querido
uolueritis,
voſotros aureys querido,
uoluerint,
aquellos auran querido.

Infinitiuo modo.

Tempore præſenti, Velle,
querer.
Præterito, uoluiſſe,
auer querido
Futuro, uolitum ire, uel uoliturum eſſe,

hauer

auer de querer.
Gerundia ſubſtantiua,
los gerundios ſubſtantiuos.
Volendi,
de querer.
uolendo,
en querer, y ſer querido.
uolendum.
a querer, y ſer querido.
Supina uerba,
los ſupinos verbos.
Volitum,
a querido.
uolitu,
de ſer querido.
Participium præſentis,
el participio del preſente.
uolens,
el que quiere.
Futuri,uoliturus.
el que ha de querer.

De verbis Defectiuis.

ES, eſt, pro eo quod edis, edit, in ſecunda & tertia perſona ſingulari Indicatiui modi. Eſſem,eſſes, eſſet, Eſſemus, eſſetis, eſſent, in præſenti Optatiui, & in præterito imperfecto Subiunctiui. Eſſe,in præſenti Infinitiui. Eſtur, in præſenti Indicatiui modi vocis paſſiuæ: quæ deficiunt, ſupplentur ab hoc verbo edo, edis.

Forem, fores, foret, forent,pro eſſem,eſſes,eſſet,eſſent, in preſenti Optatiui modi,& in præterito imperfecto Subiunctiui reperitur: & fore pro futurum eſſe, in futuro Infinitiui In aliis locis deficit.

Aio,ais,ait,aiunt,in præſenti Indicatiui modi. Aiebam, aiebas, aiebat, Aiebamus, aiebatis, aiebant, in præterito imperfecto eiuſdem modi. Aiam,aias,aiat, in futuro eiuſdem. Ai, in ſecunda perſona ſingulari præſentis Imperatiui modi. Aiens, in participio præſentis.

Inquio, vel inquam, inquis, inquit, inquiunt,in preſenti Indicatiui. Inquiſti,in ſecunda perſona præteriti perfecti eiuſdem Indicatiui. Inquiat,in tertia ſingulari futuri eiuſdem Indicatiui. Inque in ſecunda perſona ſingulari preſentis Imperatiui modi. Aliis in locis deficit.

Quæſo quæſumus: in primis perſonis vtriuſque numeri præſentis Indicatiui modi reperitur in vſu.

Infit pro inquit, & Ouat in tertiis perſonis ſingularibus præſentis indicatiui modi reperiuntur.

Faxo, faxis, faxit, faximus, faxitis, faxint: in futuro tantùm indicatiui modi.

Auſim in prima perſona ſingulari futuri indicatiui modi tantùm.

Cedo pro dic, & cedite pro dicite, in ſecundis perſonis tantùm vtriuſque numeri imperatiui modi.

Salue, ſaluete, ſaluere: Aue, auete, auere: in eiſdem ſecundis perſonis imperatiui, & in præſenti infinitiui.

Odi, odiſti: Noui, nouiſti: Cœpi, cœpiſti: Memini meminiſti: in voce tantùm habent præteritum perfectum indicatiui, & ſex tempora, quæ formantur ab eo. ſignificationem verò etiam omnium aliorum temporum.

Præterito & temporibus, quæ ab eo formantur carent, Furio, furis, inſanui: Fero, tuli: Ferio, percuſſi: Tollo, ſuſtuli. Quatio, tis. Gliſco, gliſcis, cum verbis quæ dicuntur inchoatiua.

De puerorum præexercitamentis.

PArtes orationis octo ſunt: Nomen, Pronomen, Verbum, Participium, Præpoſitio, Aduerbium, Interiectio, Coniunctio. Quatuor ex his declinantur, Nomen, Pronomen, Verbum, Participium. Quatuor non declinantur, Præpoſitio, Aduerbium, Interiectio, Coniunctio.

Nomen eſt, quod declinatur per caſus, & non ſignificat cum tempore, vt hæc Muſa, Muſæ.

Pronomen eſt, quod ponitur loco nominis proprij, vt ego, tu, ille: & ſunt illa quindecim tantùm.

Verbum eſt, quod declinatur per modos & tempora ſine caſu: vt Amo, amas, amare.

Participium eſt, quod declinatur per caſus cum tempore, & deriuatur à verbo ſemper, vt Amans, amaturus.

Præpoſitio eſt, quæ præponitur nomini per appoſitionem, & aliis etiam partibus per compoſitionem, vt adeo ad eum.

Aduerbium eſt, quod additum verbo, nomini, aut participio,

ticipio, ſignificationem eius auget, aut minuit, aut mutat: vt valde amat, minus amat, non amat, ſatis doctus.

Interiectio eſt, quæ aliquem mentis affectum ſignificat, voce incondita: vt hei mihi, heu me.

Coniunctio eſt, quæ diuerſas partes orationis coniungit: vt Pompeius & Cæſar amat & docet.

Genera Nominum, Pronominum, & Participiorum quinque ſunt: Maſculinum, quod declinatur cum hic, vt hic dominus. Fœmininum, quod declinatur cum hæc, vt hæc Muſa. Neutrum, quod declinatur cum hoc, vt hoc templum. Cõmune duũ, quod declinatur cum hic & hæc, vt hic & hæc homo. Commune trium, quod declinatur cum hic & hæc & hoc, vt hic & hæc & hoc felix, amans.

Numeri nominum, pronominum, verborum, & participiorum duo ſunt. Singularis, qui de vno tantùm loquitur: pluralis, qui de pluribus loquitur.

Caſus nominum, pronominum, & participiorum ſeptem ſunt. Nominatiuus, Genitiuus, Datiuus, Accuſatiuus, Vocatiuus, Ablatiuus, & Effectiuus.

Declinationes nominum (ad quas etiam reducitur participiorum declinatio) quinque ſunt. Prima, quæ mittit genitiuum in æ, diphthongon: Vt hæc Muſa, æ. Secunda, quæ mittit genitiuum in i, vt hic dominus, domini. Tertia, quæ mittit genitiuum in is, vt hic ſermo, ſermonis. Quarta, quæ mittit genitiuum in us, vt hic ſenſus, ſenſus. Quinta, quæ mittit genitiuum in ei, vt dies, diei.

Declinationes pronominum quatuor ſunt. Prima, quæ mittit genitiuum in i, vt Ego, mei: tu, tui, ſui. Secunda, quæ mittit genitiuum in ius: vt ille, illius: iſte, iſtius. Tertia, quæ ad primam & ſecundam nominis declinationem refertur, vt meus, mea, meum: mei, meæ, mei: tuus, tua, tuum: tui, tuæ, tui. Quarta, quæ ad tertiam nominis declinationem refertur, vt noſtras, noſtratis: veſtras, veſtratis.

Coniugationes verborum quatuor ſunt. Prima, quæ habet, a, productum ante, re, in infinitiuo, vt amo, amas, amâre. Secunda, quæ habet, ê, productum ante, re, in infinitiuo,

finitiuo, vt doceo, doces, docêre. Tertia, quæ habet, e, correptam ante, re, in infinitiuo, vt lego, legis, legere. Quarta, quæ habet, i, productam ante, re, in infinitiuo, vt audio, audis, audire.

Voces verborum tres ſunt: Actiua, vt Amo, amas: Imperſonalis, vt amatur: paſſiua, vt amor, amaris.

Modi verborum quinque ſunt: Indicatiuus, Imperatiuus, Optatiuus, Subiunctiuus, Infinitiuus.

Tempora verborum quinque ſunt: Præſens, præteritum imperfectum, præteritum perfectum, præteritum pluſquam perfectum, futurum.

Tempora participiorum tria ſunt: Præſens, vt amans: Præteritum, vt amatus: Futurum, vt amaturus, amandus.

Perſonæ Nominum, Pronominum, & Verborum tres ſunt: Prima, vt ego amo: Secunda, vt tu amas: Tertia, vt ille amat, Virgilius docet.

Omnis nominatiuus eſt tertiæ perſonæ, præter quam ego, quod eſt primæ: & tu, quod eſt ſecundæ, & omnes vocatiui, qui ſunt ſecundæ perſonæ.

Nomen Subſtantiuum eſt, quod declinatur per vnum articulum, vel per duos tantum: vt hic dominus, hic & hæc homo.

Adiectiuum, quod declinatur per tres articulos, vel per tres diuerſas terminationes: vt hic, & hæc & hoc felix: bonus, bona, bonum.

Relatiuum eſt, quod refert aliquod antecedens: Antecedens verò eſt, quod refertur ab aliquo Relatiuo.

Adiectiuum & ſubſtantiuum in tribus conueniunt, in genere, numero, & caſu: vt, vir bonus.

Relatiuum & antecedens in tribus conueniunt, in genere, numero, & perſona, vt ego amo, qui doceo.

Nominatiuus & verbum in duobus conueniunt, in numero & in perſona: vt ego amo, tu doces.

Omne verbum Actiuum, vel actionem ſignificans, exigit nominatiuum pro perſona agenti: & accuſatiuum, vel alium caſum pro perſona patienti.

Omne verbum Paſſiuum, vel paſſionem ſignificans,

exigit nominatiuum pro perſona patienti,& ablatiuũ cum præpoſitione à vel ab: vel datiuum pro perſona agenti.

Gerundia, Supina, & participia exigunt poſt ſe caſum cum quo conſtruitur verbum à quo deſcendunt.

Præpoſitiones accuſatiuo deſeruientes ſunt, Ad, apud, ante, aduerſus, aduerſum, cis, citra, circum, circa, circiter, contra, erga, extra, inter, intra, infra, iuxta, ob, pone, per, propter, prope, propius, proxime, pridie, procul, poſt, præter, penes, ſupra, ſecundùm ſecus, trans, vſque, vltra.

Præpoſitiones ablatiuo deſeruientes ſunt, A, ab, abs, abſque, cum, coram, clam, de, è, ex, pro, præ, palam, ſine, tenus, quæ aliquando genitiuo iungitur.

Prępoſitiones accuſatiuo, vel ablatiuo deſeruientes ſunt, In, ſub, ſuper, & ſubter.

Præpoſitiones quę tantùm in compoſitione reperiuntur ſunt, An, con, dis, di, re, ſe.

Nominatiuus ſemper regitur à verbo expreſſo, vel ſubintellecto, in ratione ſuppoſiti.

Genitiuus plerunque regitur à nomine, ex vi poſſeſſionis: nonnunquam ex natura nominis, vel verbi.

Datiuus plerunque regitur à verbo, ex vi acquiſitionis: nonnunquam verò à nomine, ex ſpeciali ſignificatione.

Accuſatiuus plerunque regitur à verbo, ex vi tranſitionis: vel à parte ante, ex natura infinitiui: vel media præpoſitione: nonnunquam etiam à nomine adiectiuo, vel verbo, vel à participio ex vi Synecdoches.

Vocatiuus ſemper regitur à verbo ſecundæ perſonę Imperatiui modi in ratione ſuppoſiti. Sunt qui dicant, aliquando poni abſolutè.

Ablatiuus plerunque regitur à verbo, media præpoſitione: nonnunquam ex ſpeciali nominis, vel verbi ſignificatione.

Effectiuus plerunque regitur à verbo, vel participio, ex vi inſtrumenti, quo aliquid fit. Aliquando ex vi comparationis, aliquando ponitur abſolutè.

LIBER SECVNDVS, DE GEnere, & declinatione Nominum, déque præteritis, & ſupinis Verborum.

De genere Nominum. Cap. I.

Foemina, máſque genus, nullo monſtrante ręponunt,
Vt hic Antonius, hæc Maria.
Maſcula ſunto tibi quaſi maſcula, foemineumq́;
deus belli. dioſa de amor.
Sit quaſi foemineum: Mars eſt pro teſte, Venuſq́;
vt hic & hæc homo.
Eſt duplici genere, recipit quod ſexus vterque.
vt hic & hæc & hoc audax.
Eſt commune trium, quod ad hæc iungis quoque neutro.
vt hic Aprilis, hic Anas.
Menſes cum fluuiis ſexu diſtingue virili.
vt hæc cerafus.
Arboris eſt nomen muliebre. Sed excipiatur
çarça. gauarrera. oliuera borde.
Hic rubus, & dumus, foliiſq́; oleaſter amarus:
eſpecie de vimbre, roble, alcornoque, eſpecie de roble.
Neutra ſiler, robur, cum ſubere, iunge laburnum.

Inſula cincta mari, nauis, cúmque vrbe, poëma,
vt Rhodos, Argos, Abydos, Aeneidos.
Foeminei generis ſunt cauſſa ſignificati.
Vt hoc amare, pro amore.
Dictio non nomen pro nomine ſit tibi neutra.
vt hoc alpha, hoc elementum a.
Neutras pone notas ſeu Græcas, ſiue Latinas.
vt a vocalis.
Sæpe tamen profert muliebres ſermo Latinus.

Regulæ ſpeciales terminationis.

NOmen quod fit in, a, finitum dic muliebre.
ventris pingue, eſcrimano, maeſtro de eſgrima.
Accedunt maribus popa, venter, ſcriba, laniſta,
truhan, aguador, mar de Venecia, eſteuado, patudo.
Scurráque cum lixa, ſinus Adria, vacia, panſa:
captiuo, abogado, indocto, rapaz, hombre que naſce por los pies.
Vernáque cum rabula, caculaque aggripáque iunges.

Et quod ab es, Græco conſtat veniſſe Latinum,
vt pſaltria à pſaltes, prophetis à prophetes.
Cuius fœmineum plerunque fit in tria, vel tis,
vt hoc emblemma, dogma.
Quod declinatum dat tertia dicito neutrum.
vt hic & hæc aſſecla, collega.
Compoſitum à verbis eſto commune duobus.
vt hoc ſedile, monile. vt paraſceue, Pentecoſte.
Neutrum nomen in e, Muliébria ſint tibi Græca.
ſinapi, piperi. goma.
Vnum nomen in i, ſed neutrum dicito gummi.
piedra fina.
O, finita dabis maribus, velut vnio gemma.
vt religio lectio.
Fœmineis iunges per io, nec habentia corpus:
carne, ſala baza, porcion.
Additur atque caro, cœnatio, portio: vel quod
vt dulcedo, virgo. robador.
Definit in do, go. Tamen hæc ſunt maſcula prædo,
orden, de grandes pies, tragon, creſſado, peal, quicio, official.
Ordo, pedo, comedo, ſpado, udo, cardóque, cerdo,
caſco de cuero, macho, gaſa, corredor de eſclauos, legon.
Et cudo, burdóque, harpago, mango, ligóque.
hombre, ninguno, ladron.
At duo communis homo, nemo: iunge latronem.
preſte, o prompto.
Eſt commune trium præſto, quod ſum comitatur.
cuerno.

cuerno. yelo.

Neutrum nomen in,u,cornu eſt pro teſte gelúque.

vt hoc lac,halec,hoc aliud.

C,D, neutra dabis:reperies tamen hæc quoque raró.

vt animal,vectigal.

Al neutrum pones.Tamen hic ſal debet habere.

Et duo ſunt neutris cum melle, fel annumeranda.

velador,luchador.

Nil,nihil eſt neutrum.Vigil,& pugil eſto duorum.

Conſul.

*Solus in ol,eſt Sol.*Hic Conſul dicitur eſſe:

Prelado,deſterrado.

Sed tamen ad duo ſunt communia præſul,& exul.

coſa luxurioſa y mala.

Sit commune trium tibi nequam,nec variatur.

donum aurum.

Vm,neutris iunges,exemplo ſit tibi templum.

vt Titan,delphin.

Græcum nomen in an,& in,in ſit ſemper,& eſt mas:

vt nomen,flumen. empeyne.

En dabitur neutris.Sed ſunto maſcula lichen,

riñon baço. idem,francolin. peyne, ſacerdote,

Rem,ſplen,atque lien,atagen,cum pecline flamen.

te a en que naſcemos. vt tubicen, ini: tibicen, inis,

Addis hymen,& quod cano compoſuit tibi nomen.

vt hic canon,platanon.

Nomen in on,Græcum tibi ſit,maribúſque repones.

vt ſindon.

Ex his pauca tamen ſunt fœmineis adhibenda.

vt Xilon,barbiton.

Eſt neutrum quod non declinat tertia nomen.

vt hoc puluinar,torcular. coſa y gual.

Nomen in ar,neutrum:ſed par tria debet habere.

vt puer,magiſter.

Er,finita tibi ſunt maſcula: Neutra tamen ſunt,

Terét. in Eunuch. Si qua paulo eſt habitior pugilem eſſe aiũt.

heuilleta,camino,vaſura,cayz, pimienta,dormidera.
Spinter,iter,ruder,laſſer,piper,atque papauer.
primauera,chiriuia,teta,garuanço,cuerpo muerto.
Et cum vere ſiſer,huber,cicer,adde cadauer.
gengibre. turma. madre. barca.
Zinziber,& tuber. Cum matre reponito linter.
pobre,mancebro, el que no reſponde a ſu caſta,fertil.
Commune eſt pauper,cum pubere,degener,vber.
vt vir,martyr. palma,Calix,ciudad.
Ir,maribus iunges: Hir, *Gadir ſint tibi neutra:*
vt amor,calor.
Maſcula ſunt in or. Muliebris ponitur arbor.
coraçen farro. llanura,del mar,marmol.
Neutra dabis tantùm cor,ador,cúmque æquore marmor,
vt hic & hæc breuior. coſa que ſe recuerda,hazedor.
Vt hic & hæc bicorpor, bicolor, indecor, dedecor. *Comparatiua duplex retinent genus,& memor,autor.*
cuerpo, color, honra.
Et quod componit corpúſque,colórque,decúſque.
vt iecur,femur.
Vr,neutrale dabis. Sed maſcula ſint tibi quinque:
tortola,peſce,buytre,harto.hombre de las Aſturies,vrbs Italiæ.
Turtur auis,piſcis,vultur,ſatur, Aſtur,& Anxur.
ladron,Genoues,adeuinador.
Communis generis tria ſunto,fur,Ligur,& augur,
vt pietas,bonitas, verano.
Fœmineum pones,quod in as finitur:vt eſtas.
cierta moneda,fiança,macho.
Sed iunges maribus,as aſſis,uas vadis,& mas.
vaſo,coſa licita,coſa no licita.
Neutra tamen dices vas vaſis,fáſque,nefáſque.
Arpinas,caſinas,ceſenas.
Sit commune trium nomen gentile: Dabuntur
vt hæc monas,dis. Elephas,Arcas.
Partim fœminea tibi,partim maſcula Græca.
vt hæc proles,ſeges.
Eſto nomen in es,muliebre. Virilia ſunto,

lindar,pie,yeſca,brote de arbol,brote de ſarmiento,ſenda,
Limes,pes,fomes,termes cum palmite trames.
pielago,manoyo,barraco, corua,vir Theſſaliæ.
Et gurges,merges,verres,cum poplite Magnes:
pared,carnero,tronco,ſeſpede,alabardero.
Et paries,aries,ſtipes,ceſpéſque,ſatelléſque.

Atque dies,mediúſque dies pro tempore certo.
vt hic canoniſtes,a, hic tapes,is.
Et Græcum primæ,vel quod dat tertia nomen.
ſoldado,compañero,el que queda ſaluo.
Sed communia ſunt miles,comes,atque ſuperſtes,
prelado,tuerto,coſa rica, hueſped,ſaluo de peligro.
Antiſtes,cocles,diues cúmque hoſpite,ſoſpes:
peõ,declarador,cauallero,canonizado,heredero,coſa groſſera.
Et pedes,interpres,eques,indiges,hæres,hebéſque,
coſa redonda y larga,paxaro,coſa rica,cõſa contiñua,pazaro.
Et teres,& præpes,locuples,& perpes,& ales,
coſa ſin reposo,propheta. vt bipes,vt obſes.
Inquies & vates:Quod format pes ſedéoque.
vt nauis,turris,
Eſt quoque nomen in is,muliebre.Sed eſto virile,
ceſtilla, almotacen,haz, peſce, exe.
Corbis,& ædilis,faſcis quoque,piſcis,& axis.
collado,guſano,ſenda,fuelles,eſpada.
Et collis,vermis,& callis,follis,& enſis,
mes, cerrojo,poſte,liron,vara, culebra.
Menſis cum vecti,poſtis,glis,fuſtis,& anguis.
rincon, berça, piedra,vña,collar de oro,redondez.
Et torris,caulis,lapis,vnguis,torquis,& orbis:
ſangre,cogombro, reja,poluo.
Et ſanguis,cucumis,iunges cum uomere puluis.
hombre de Afcica,canal,caldero, o herrada de agua.
Quæq; ſilent alij Libys,atque canalis,aqualis.
vt panis. vt beſſis.
Et quibus n,præit is:& quod componis ab aſſe.

Dies etiã in hac ſignificatione fœmininum inuenitur.

Sonipes ſemper maſculinum eſt.

Sodalis, familiaris pro amico, & natalis, riualis. maſculina ſunt.

vt hic & hæc fortis, debilis. coſa de tres puntas.
Adiectiua dabis communia. Iunge tricuſpis,
vir Italiæ, rico, moço, cuidadano, teſtigo, perro, enemigo.
Samnis, dis, iuuenis, ciuis, teſtis, canis, hoſtis.
flos, mos, ros.
Nomen in os, dabitur maribus. Sed fœmineis ſunt.
dote, piedra de aguzar, canto. vrbs Græciæ.
Hæc addenda duo, dos, cos: Neutris epos, Argos,
confuſion. melodia. boca. hueſſo.
Et chaos, atque melos: iunges os oris, & oſsis.
buey, guarda, ſacerdote.
Eſt commune duum, bos, cuſtos, atque ſacerdos:
coſa que puede. coſa poderoſa, coſa no poderoſa.
Et quæ componit potis & pote, compos, & impos.
vt auditus, viſus. vt ſeruus, agnus, i.
Vs, declinatum per quartam, ſiue ſecundam,

Dic maribus iunctum. Sed fœmineis referantur
vientre, tierra, harnero, higo, caſa, rueca.
Aluus, humus, uannus, ficus, domus, & colus, addes
lonja, generation, agnja, mano.
Porticus, atque tribus, coniungis acúſque, manúſque.
id eſt, interpretes.
Et quæ vertentes permutant Græca Latinis,

Hoc plerunque gradu, maribus quandoque repones,
veneno, pueblo, mar.
Hæc tria neutra facis, virus, vulgus, pelagusq;.
vt corpus, ris, ſydus, eris.
Tertia quod nomen declinat, dicito neutrum:
liebre, raton.
Sed duo maſcula ſunt, lepus, & mus Iungitur illis
vt tripus, is.
Pus podos, hoc eſt pes: & quæ componis ab illo.
virtud. mocedad,
Fœmineo genere ſunt virtus, atque iuuentus:
laguna.

laguna ſalud. id eſt,ſeruitus.
Et palus,atque ſalus: & quod dat ſeruio nomen.
oueja,o cabra. yunque,tarugo.o ſauina,vejez.
Atque pecus pecudis,incus,ſubſcusq́; ſenectus.
coſa vieja,diuieſſo.
Sint coniuncta tribus,vetus,intercúſque duobus.
puerco,Genoues,grulla.
Sint coniuncta tibi tria tantùm,ſus,Lygus,& grus.
fiança. cobre.
Maſculus eſt hic præs:ſed neutrum dicitur hoc æs.
loor. engaño.
Et duo fœminea laus laudis,fraus quoque fraudis.
vt plebs,mens.
S,muliebre datur,ſi conſona iungitur illi.
fruente,diente,puente,pro ſerpente.
Attamen eſto mas,fons,dens:pons,vulnificus ſeps, Aliàs Tabificus ſeps.
azero. vir Arabiæ.
Et cum monte calybs,& Arabs.Polyſyllaba iunges.
hydropeſia.
In quibus anteuenit, p,littera,quod probat hydrops.
vt triens,quadrans.
Et partes aſsis. Tamen eſt commune duorum.
no caſado,principal,chico,de dos frentes,padre y madre.
Cœlebs,& princeps,infánſque,bifrónſque,parénſque.
vt hic & hæc,& hoc inops, prudens.
Adiectiua tribus iungunt ſua ſignificata.
cabeça,anis,el celebro,el colodrillo,grano de trigo.
Neutrum pone caput,git,ſynciput,occiput,& frit.
vt hæc pax,nix,nox.
Si monoſyllaba ſunt,& in,x,finita,referto
vir Thraciæ.vir Phrygiæ, Rey,rebaño.
Fœmineo generi.Sed Thrax,Phryx,maſcula,Rex,grex:
talon, cal.
Et calx,quum pedis eſt:nam calx hæc ſtringit arenam:
capitan. marido, o muger.
At duo dux facies commune:huic adijce coniunx.

jubon.
Sunt polyſyllaba in ax, tibi tantùm maſcula, thorax,
lechuza, caracol, vnguente para pelar, eſtoraque, aparador.
Nicticorax, limax, dropax, cum ſtorace, abáxque.
texuai bol, fornal.
Et duo fœminea tibi ſunt cum ſimulace, fornax.
vt hic iudex, pollex. alacha.
Ex finita tibi ſunt maſcula. Fœminea halex,
tenazas, cardenal, caña, teia, alhaia de caſa.
Et forpex, vibex, carex, imbréxque, ſupellex:
vt hæc perdix, matrix. arco.
Quod fit in ix, nomen muliebre eſt. Excipe fornix,
vir Ciliciæ, paraxo, piedra precioſa, flagellum, ventus.
Atque Cilix, Phœnix, & onix, maſtix, & iapix,
taça, animal es, ſierpe, erizo, vena tuerta.
Atque calix, & orix, natrixq́; , calixq́; varixq́;,
guſano reboltador.
Quæ dantur maribus, Voluox quoque iungitur illis,
lana groſſera, ſpecies nauis, legio Latinè,
Fœmineis addes ſolox: celóxque, phalánxque.
xeringa. tela de los ſeſos, auicula.
Sirinx, & meninx, & iynx. Sed maſcula ſunto
Latinè tomix, por ei cordel. i. ſpecula, faux, guttur.
Tominx tomincos, ſpelinxq́;, pharinxq́;, larinxq́;,
Adiectiua trium communia dicimus eſſe.

DE GENERE DVBIO.

Ambigui generis tibi tradunt pauca Poëtæ,
topo, gama, quicio, onça, codicia,
Cum talpa, dama, cardo, panthera, cupido,
margen, buho, fin,. puluo. ancas.
Et margo, bubo, finis, cum puluere clunis,
collar de oro, generacion, graſſura, hoyo, cueua, prouiſion.
Torquis, ſtirps, & adeps, cum ſcrobe, ſpécuſque, penúſque.
corteza, pedern. l. piedra toſca, animal Bacchi, vino, o agua.
Cortex, atque ſilex, cum pumice, linxq́;, latéxque.
i. ſardonix.
Et nomen lapidis, quod gignit ſardus, onyxq́;.

De

De nominibus maſculinis, quæ ex diuerſis terminationibus mittunt fœmininum in,a,vel in,is.

dragon, ella. leon, ella, tabernero,ella.
Draco,dracena:leo,leena,uellea:caupo,caupona:
perayre,elle. ladron, ella. vir Lacedæmoniæ.
Fullo,fullona:latro,latrona,Lacon,Lacæna:
tañedor de trompeta,ella. tañedor de flauta,tañedor de vihuela.
Tubicen,tubicina,tibicen,tibicina:lyricen,
tañedor de inſtrumẽto de cuerdas,el q̃ tañe cãpanas a los muertos.
Lyricina:fidicen,fidicina:ſiticen,ſiticina:
tañedor de cuerno,el que canta con la boca,ſacerdote.
Cornicen,cornicina:oſcen,oſcina:flamen,flamina,
hombre de Aſturias. prelado, tañedor de ſymphonia.
Aſtur,Aſturica,Antiſtes,Antiſta:ſambuciſtes ſambuciſta,
tañedor de harpa.
Sambuciſtria,ſambuciſtria:cythariſtes,cythariſtria:
tañedor de campanas. atabalero.
Cymbaliſtres,cymbaliſtria:tympaniſtes,tympaniſtria:
cantor. propheta.
Pſaltes,pſaltria:prophetes,vel propheta,prophetis,
Poeta.
Prophetidis,vel prophetiſſa:Poëtis,vel poëta,poëtis,
hombre de Tartaria en Europa.
Poëtidis,vel poëtiſſa. Scithes,vel Scitha,Scithis.
vir Sarmatiæ in Aſia.
Scitidis:Sarmates,vel Sarmada,Sarmatis,Sarmatidis.
vir Theſſaliæ.
Magnes,magnetis:Magnetis,tidis,vel magneſſa.
vir Cretæ,nunc Candia. vir Paleſtinæ.
Cres,tis:Cretis,dis,vel Creſſa. Moabites,vel Moabi,
vir illius regionis.
Moabitis,tidis. Amonites vel Amonita: Amonitis,tidis.
hueſped, ſaluo de peligro,ſacerdote.
Hoſpes,hoſpita:ſoſpes,ſoſpita. Sacerdos,ſacerdotiſſa.

guarda,

guarda, nieto, nieta, vir ſemideus.hombre de
Cuſtos,cuſtodia:nepos,neptis: Heros,heroiſa:Lybis,
Africa. vir Arabiæ. vir Ponti. vir Aethiopiæ.
Lybiſſa:Arabs, Arabyſſa:Chalybs,Chalybiſſa:Aethiops,
vir Thraciæ. vir Siciliæ,vir Phœniciæ.
Aethiopiſſa:Thrax,Thraiſſa:Cilix,Ciliſſa:Phœnix,
vir Phrigiæ. Rey.
Phœniſſa:Phryx,Phrygiæ:Rex,Regina.

DE QVINQVE NOMINVM declinationibus. Cap.2.

DOCVMENTA OMNIBVS quinque declinationibus communia.

Ne ſit opus toties eadem præcepta reſumi,
Accipe,quæ teneas in nominibus variandis.
Compoſiti formam ſimplex & compoſitiuum
Simplicis obſeruat. Exanguis *dat tibi ſanguis,*
zorra. abeja.
A pede fit vulpes,& apes,nec regula ſeruit,
desbarbado. barba interior.
Impuber potiùs. *Impubis dat eris: ſed pubes dat tibi pubis.*
requies.
Eſt requies quintæ:declinat tertia ſimplex.
i.accuſatiuus.i.vocatiuo.
Quartus cum quinto ſemper recto ſimilantur,
In neutris:ſed in a, pluralem ponis vbique.
i.nominatiuo.
Eſtq; vocatiuus recto ſimilis prope ſemper,
Præterquàm quintæ pluralibus in genitiuis.
id eſt,tollitur.
Syllaba nonnunquam colliditur. V,capit ales.
Tertius & ſextus plurales aſsimilantur.

De prima

De prima nominis declinatione.

CVm ſint quinque pucr declinandi tibi formæ,

Quas vnus variis ex rectis dat Genitiuus.

Prima ſit in as,es,ſed Græcis, atque Latina.

Eſt Genitiuus in æ,diphthongon:Sed tamen ai,

Dat tibi nonnunquam,dat & as: ſed & id quoque raró,
vt vnus,vnius.
Octo trium generum ſunt nomina,quæ dant in,ius.

Pone Datiuus,æ,diphthongon:ſed Genitiuus
vt vnius,vni.
Cùm tibi fiet in,us,us rapte pone Datiuum.
vt ferula, erulam. Aeneas,am.
Omnibus ex rectis finitur in am,tibi quartus.
Atque vocatiuus fit in,a,cui iungito ſextum.
Rectus pluralis fit in,æ,Genitiuus in arum.

Atque Datiuus in,is,finitur.Pauca tamen ſunt,
yegua,hira,idem.
Quæ faciunt abus,velut eſt equa,filia,nata,
mula, dioſa, liberta, los dos. dos.
Mula,dea,liberta,ambabus,iunge duabus:

Accuſatiui plurales,as,tibi mittunt.

Datlegẽdum eſt & ſubauditur Genitiuus.

Imò in an, ex Græcis.

De ſecunda nominis declinatione.

ALtera dat rectis tibi ſex,er,ir,ur,vel us,aut um,

Atque,eus,diphthongon:ſed hanc tantummodo Græcis.
vt templum,i,dominus,i.
Fit Genitiuus in, i: ſed rectum non ſeparabit.

corcobado,

corcobado,deſpedaçado,ſuegro,aſpero,adultero.
Excipias gibber, lacer, & ſoſer, aſper, adulter.
Dios del vino. liberto. coſa de Eſpaña.
Bacchus & ingenuus,liber,cui iungis Iberûm.
ſacerdote. nomen viri. miſerable,yerno,coſa tierna.
Preſbyter, atque Lyger, miſer, & gener,& tener addes,
coſa proſpera.derecho,mochacho.
En proſper,dexter,puer,& quod fit tibi nomen
vt armiger. armifer. po. Belgicæ. harto.
Agero,ſiue fero,vir,Treuir iunge,ſatúrque
vt Pentheus,ei,& ei.
Sed diphthongus in eus,ei,dat vel ei,Genitiuo.
templo,domino.
Atque datiuus in,o,dabitur.Cui iungito ſextum.

Accuſatiuo,um,dat declinatio noſtra.
vt dominus,domine.
Vs Recti,mutans in,e,caſum pone vocandi.
hijo. rio. Dios, el rey Latino.
Sed dices fili,fluuius,Deus,àtque Latinus,
vt Anthonius.i.Virgilios.
Si tamen eſt proprium per,ius,tunc us, rapiatur,
Rectus pluralis fit in,i,Genitiuus in orum.
Atque datiuus in,is. Sed dat tibi dij, Deus & dijs,
Accuſatiui plurales os,tibi mittunt.
Nominibus neutris in,a,vertitur,i,Genitiui.

De tertia nominis declinatione.

TErtia diuerſos dat declinatio fines.
Et quanquam variè,tamen exit in is,Genitiuus.
vt dogma, pneogma. hoc cubile,mare altare.
Ex,a ponit,atis.Ex,e,facit,is,Genitiuus,
vt hiſtrio.
Ons,ab,o,fiet.Per,inis,nonnulla dabuntur.

quicio

quicio,orden,remolino,hombre,ningund,no.pro.Dei.
Cardo,ordo,turbóque,homo,nemo,iungis Apollo.
vt teredo,albedo, virgo,origo.
Et quod fœminei generis datur,in do,vel in go.
madroño.
Vnedo dat onis,ſeu pomum,ſiue ſit arbor.
flu.Italiæ.n.p.fœminæ. carne.
Aſt Anio,& Nerio dant,enis,dat caro carnis.
leche, harenque,o ſardina.
Lac tibi dat lactis:Halec halecis habebit.
n.p.Regis.
Bogud format,udis:noſtri dixêre Dauidis,
vt animal,vigil,Raphael.
Additur is,poſt,l,ſed lis,mel,ſelque,recipit.
vt Titan,ſplen,nis. Delphin,inis.
Nomen quod ſit in,n,aſſumit,is,in genitiuo.
vt hymen,damen. tubicen,lyricen.
Men,finita dabunt in is,& quod deſinit in,cen:
groſſura,peyne. inglé,engrudo.
Atque vnguen,pecten iunges,cúmque ingunie,gluten,
vt Laocon,Acheron,
Et quandoque datur ex on,genitiuus in ontis.
vt torcular,anſer,decor. farro.
Is,poſt,r,iunges:tamen r,tibi far geminabit.
coſa fuerte,coſa que buela,coſa alegre, lluuia.
Cris,dat acer,volucer,alacer,bris,accipit imber.
vt September, coſa famoſa, coſa ſaludable.
Et ſua compoſita:celeber,quibus adde ſaluber.
hermano,madre,padre,odre.
In tris,plura dabis frater,mater,pater,vter.
halcon, vientre, barca. vt pedeſter,ſilueſter,
Accipiter,venter,linter. Quod deſinit in ſter,
pro Deo Gentilium.
Iupitris,atque Iouis dat Iupiter. O,facit ex,u.
muſlo,marfil,roble,higado. coraçon.
Femur,ebur,robur,iecur. At cor dat tibi cordis.

vt pietas,

vt pietas, caſtitas.
Suſcipit atis, ab as, genitiuus. Demitur inde
fiança, vaſo, cierta moneda, macho.
Vas uadis, & uaſis, as, aſsis, mas, maris. Atque
vt Pecas, adis. vt adamas, antis.
Græcum ponit, adis, genitiuo: ponit & antis.
vt hic ſtipes, hic & hæc miles.
Cùm ſit nomen in es, mas, aut commune duorum,
barraco.
Dat genitiuus itis. Sed uerres dat tibi uerris,
Propheta poeta. pared, carnero.
Et uates, uatis. Dat etis, pariésq; ariésq;. (ſero.
coſa continua declarador coſa redonda. canonizado. paxao groſ-
Pes pes, & interpres, teres, indiges, præpes, hebéſque,
coſa ſin repoſo coſa rica. vir Magneſiæ. heredero.
Inquies, & locuples, Magnes: hæresq; dat edis.
pie. vt obſes, idis.
Pes pedis. At nomen dat, idis: quod de ſedeo fit.
vt lebes etis. tapes, e'is.
Græcum nomen in es genitiuum mittit in, etis.
vt Vlyſſes is, vt Thales, lis, vel letis.
In proprijs ex, es, facit, is, quandoq; dat, etis.
vt hæc proles. lis: vulpes, is.
Es, tibi fœmineum conuertit in, is, genitiuus:
eſtera, nies, eſpecie de pino, repoſo.
Sed teges, atque ſeges, abiesq; quiésque dat etis.
paga, dioſa del trigo.
Merces mercedis facit, in Cereris Ceres exit.
vt ignis, is: nauis, is.
Is, finita tibi mittunt ſimilem genitiuum.
punta. caſco, piedra.
Cuſpis format, idis: caſsis, lapis additur illi.
ſeys onças. ſangre.
Semis ſemiſsis dat, ſanguis ſanguinis. Et quæ
pepino, reja, ceniza, poluo.
Dant eris: ut cucumis, uomis, & cinis, addito puluis,
desbarbado,

desbarbado, liron. pleyto.

Impubis iunges. Glis, gliris, litisque dat, itis,

vir ſamnis in Campania. coſa rica. vir Romanus.

Samnis, ſamnitis, dis, diti: adde Quiritem.

vt aſpi idis. fluuius Troiæ, cauallo del ſol.

Græcum mittit, idis, Symois, Pyroisq; dat, entis.

vt delphis, vel delphin, inis. flor de harina.

Quod fit in in, & in is, dabit inis, iungito pollis.

ſacerdos, compos.

Otis nomen in, os, mittit: Tamen exit in oris.

rocio. flor coſtumbre gracia en hablar. boca, hueſſo.

Ros, flos, móſque, lepos. Os, tranſit in oris, & oſsis.

guarda. buey,

Cuſtos cuſtodis dat, bos bouis. Et tamen, ois,

Vir Troianus, animal incognitum, rex Cretæ, hombre diuino.

Græca dabunt: ut Tros, thos, Minos: additur heros.

corpus, oris tempus, oris.

Vs, tibi mittit, oris: Per eris, ſed plura dabuntur.

llaga, garrças, entrañas, conſideracion, peſo, eſtrella.

Hulcus, acus, uiſcus fœdus, cum pondere ſydus,

vellozino, hortaliza, gran pecado, cuerpo muerto, linage, llaga.

Vellus, oluſque, ſcelus, funus, genus: addito uulnus.

don. carga, coſtado, coſa vieja. obra.

Munus, onuſque, latus, uetus, atque opus. Et tamen, udis,

hendedura en madera, yunque, balſa, vna oueja o cabra.

Dant ſubſcus, incus, palus, & pecus hæc muliebre.

dea terræ, dea amoris.

Telluris, Veneriſque dabunt, Telluſque, Venuſque,

vt virtus, utis. ſenectus, utis.

Cætera fœminei generis mittuntur in utis,

Quæ pollyſyllaba ſunt. Monoſyllaba dantur in, uris.

grulla. puerco. hydropeſia.

Grus, & ſus dat, uis: intercus utis, tibi mitit.

vt hydrus, hidruntis, ſipus, untis.

Græcum nomen in us, genitiuum mittit in untis.

vates quidam.
De pus exit odis, tibi ſit pro teſte Melampus.
rico en heredades, metal.
Dat diphthongus in æs, præs prædis, & æs dabit æris.
engaño, loor.
Dat diphthongus in aus fraus, fraudis: laus quoque laudis.
vt Arabs, Arabis, daps, pis. Ciniphis, phis.
Si b, p, phi, præit, s, mediam dabis, i, genitiuo.
princeps, ipis,
E, mutatur in, i, quando præponitur illis:
caçador de auer.
Si polyſyllaba ſunt: Tamen aucupis exit auceps.
inuierno. puches.
Ponit hyems hyemis. Puls pultis mittere debet.
vt prudens, prudentis. gens gentis.
Si præit, n, r, mediam dat, ti, genitiuus.
liendres, hoja de arbol, bellota,
Lens lendis mittis, frons frondis, glans quoque glandis,
lechon, i. libripens, el que peſa moneda.
Nefrens nefrendis, quod quandoque libráque gignit.
vt concors, diſcors.
Vt cor dat cordis, ſic quæ componis ab illo.
onça. vt deunx deuncis. decunx decuncis.
Vncia quod nomen componit mittit in uncis.
cabeça, vt occiput, cipitis: ſinciput, cipitis.
Dat capitis caput: in cipitis ſua compoſitiua Et
vt anceps, cipitis. triceps, cipitis. alhaja.
Quæ dant crementum tibi duplex. Adde ſuppellex,
camino.
Atque iter aut itiner, dant lectilis hæc, in erisq́;.
vt pax, cis, audax, cis.
X, finita dabunt, x, rapta, cis, genitiuo.

E, mutatur in, i, quando præponitur illi,
vt index. cis. carnero, alacha.
Dum polyſyllaba ſunt. Veruex, halexq́; dat, ecis.

ley Rey, rabaño, remador.
In gis, multa dabis, lex, rex, grex, addito remex.
empeyne. fructo, marido, o muger.
Imq; petix, & frux. A coniux coniugis exit,
coſa ſin ley, aguador, ſ. quæ ſequentur.
Illex atque aquilex, compluráque nomina Græca.
xeringa, tela delos ſeſos, auicula, ventus, po. Theſſaliæ.
Syrinx & meninx, & iynx, iapixque, Lelexque:
animal, vir Phrygiæ. eſquadron, balſa, auis, faux.
Sphinx, Phryx, atque phalanx, ſtix, ſtrixq; pharinxq;,
larinxq; guttur.
hombre de Saboya, animal, lauadora de la eſcoria, flagellum.
Allobrox, & orix, cum pompholige addito maſtix,
vt Ambiorix. Duniorix.
Et regis Galli quorum ſit rectus in, orix.
Nix niuis, atque ſenex ſenis: infert nox quoque noctis.
alma ſtiga, piedra preccioſa, cuerda groſſera, pro foſſa.
In chis, dant maſtix & onix, tominxq;, diorix.
nomen poetæ, filius hectoris.
Et duo dant, actis, Hipponax, Aſtianaxque.

Fitq; datiuus in, i, ſi tollas s, genitiui.

Accuſatiuus fit in em. Sed in im, tibi mittunt.
ſed, toſſe, fuerça. encoruadura del arado, bacia.
Hæc, ſitis, & tuſſis, uis, buris, peluis. At iſta
cuerda, torre, deſtràl.
Dantur in em uel in im, reſtis, turrisq; ſecuris.
popa, calentura.
Et puppis, febris. Sed in im, tantummodo Græca.
vt Araris, Ararim, Tigris, im.
In quibus eſt recto non diſsimilis genitiuus.
periculum maris.
Quæ mittis in in, plerunque: ut Naſo Charybdim.
vt animal, puluinar, ri..
Nomen in e, uel in, al, uel in ar; modò ſit tibi neutrum;

Exit in, i, ſexto: Sed in, e, per pauca dabuntur.
farro.ci.Italiæ claridad,mõs Italiæ,veſtidura velloſa,potus deorũ.
Far, præneſte, iubar, Soracteq; e, gauſape, nectar.
quintilis, ſextilis, , Harpinas, caſinas, nati.
Mittis in, i, menſes: & in, as, gentilia iunges.
vt ſitim, tuſſim, i.
Et quæ fecerunt uel in im, uel in in, tibi quarto:

Nam quæ dantur in, em, uel in im, dant i, uel e, ſexto,
ciudadano, aue, nao, llaue, culebra.
Ciuis, auis, nauis, clauis, iungatur & anguis.
vña. rio, barra. poſte. nieta, fuego.
Vnguis, & amnis, uectis, poſtis, neptis, & ignis.
almohaça, flota de naos, lucador, velador, alhaja.
Strigilis, & claßis, pugil, & uigil, atque ſuppellex.
hæc victrix, & vltrix, Priſciano.
Additur his imber, uerbaleque quod facit in trix,
vt prudens, concors, audax.
Adiectiua trium generum uel in i, uel e, pones:
Dummodo neutra per, e, non declinet tibi rectus.
vt hic & hæc breuis & hoc breue.
Quæ ſic declinas per, i, tantùm mittere debes.
el que no reſponde a ſu caſta pobre, fertil, hueſped, ſin peligro,
Degener, & pauper, uber, cumq; hoſpite, ſoſpes,
Dant ablatiuos per e, tantùm. Plus quoque pluri.
Aſt ablatiuos per, e, ſolùm cætera mittunt.

Rectus pluralis fit in es. Cui iungito quartum.
Quod ſi mittis ium, pluralibus in genitiuis,
Accuſatiui quandoque per is, tibi fient.
vt animal, li, lia.
Cùm dedit i, ſextus, per ia, tibi neutra dabuntur.
vt hic & hæc breuior & hoc breuius, breuiora.
Comparatiua tamen per a, ſolùm mittere debes.

mas

mas,los ornamentos de la naue, coſa veja.
Plus, & apluſtre, uetúſque adduntur comparatiuis.
animal,ab animali,animalium.
Dat genitiuus ium, ſi ſecat in i, tibi ſextus.
velador,luchador,humilde,official,coſa vieja.
Tolle uigil,pugil,& ſupplex,opifexq́;,ue úſque,
maſtro, el que ſe acuerda, coſa de vna ſuerte,pobre.
Artifice, memor, & conſors, addatur inopſque.

Per eis diphthōgū ſcribunt eruditi.

Præterquam pluri,iunguntur comparatiua.
vt à municipi municipium.
Et quæ de capio componis, iungere debes.
vt à ſignificatione, ſignificationum.
Ablatiuus in e, ſi acſinit um,tibi mittit.
cierta moneda, macho, fiança. carne,coraçon.
Sed per ium,dabit,as,mas,uas,uadis, & caro,cór que,
hueſſo,nieue,noche.vir Italiæ,contencion,rico,liron.
Os,nix,nox,Samnis,lis,dis,glis, adde Quiritem:
vt à vulpe,vulpium.
Et quæ dantur in,s,nec creſcunt in genitiuo.
mancebo. p n. perro.
Excipias tamen hæc,iuuenis,paniſque,caniſque. Et
à plebe, ium, à ſepe,ium.
Quæ monoſyllaba ſunt,quibus,s,b,præuenit,aut,p,
à pulte,ium. à gente,ium. à falce,ium.
Et quibus,l, aut,n,aut,r,ſubit,aut,x,
vt manes,penates,lares ſordes,vires.
Nomen in,es,tantum pluraliter, & uariatum.
vt prudentum pro prudentium.
Mittit,ium,ſed &,um,penitus ſi conſulis aures.

Atque boum dat bos: ſed bobus pone datiuo.
vt peripetaſma,atis.
Datque datiuus,ibus. Dat,atis,ſed rium dat,a,rectus.

Sæpiſſimè facit bubus apud Ciceronem.

De quarta nominum Declinatione.

vt manus, cornu, veru.

Q*Varta dat, us, recto: dat & u, ſed dic uariari.*
vt cornua cornuum.
Plurali tantùm genitiuus in, us, tibi fiet.
vt currus, datiuo currui.
Sæpe datiuus ui, ſed & u, non ſæpe reponit.
Accuſatiuo dabis, um. Dabis, u quoque ſexto.
Rectus pluralis fit in us. Cui iungito quartum.
Dat genitiuus, uum. Sed, ibus, tu pone datiuo.
higo, o higuera, linage, arco, aguja.
Dant, ubus, hæc tantùm, ficus, tribus, arcus, acúſque,
parto, puerto. balſa. carraſca. cueua. miembros.
Et partus, portus, lacus, & quercus, ſpecus, artus.
aſſador, ganancia.
Cúmque ueru quæſtus: quod quæro dat tibi nomen.

Ficis melius. Quæſtus à quæro ſemper quæſtubꝰ queſtus à queror queſtibꝰ.

De quinta nominum Declinatione.

vt dies, res.

Q*Vinta dat, es, tantùm rectis. Genitiuus in ei.*
Atque datiuus erit. Em, quartis. E, dato ſexto.
i. accuſatiuum.
Rectus pluralis fit in es: Cui iungito quartum.
vt dierum, rerum diebus rebus.
Erum, ebuſque, dabis genitiuis, atque datiuis.

DE NOMINIBVS ANOMALIS. CAP. III.

S*Vnt quædam nomina, quæ dicuntur anomala, hoc eſt, irregularia, aut quia mutant genus, aut declinationem. aut carent altero numero, aut deficiunt certis caſibus in utroq; numero.*

Maſculina

Maſculina in neutra.

Mons Arcadiæ. mons Thraciæ.
Menalus i, menala, orum. Iſmarus ari, iſmari, orum.
mons Phrygiæ. mons Phrygiæ.
Gargarus, i, gargara, orum. Dindymus, i, dindyma, orum.
mons eſt Laconiæ, infierno.
Tenarus, i, tenara, orum. Tartarus, i, tartara, orum.
Lacus in Campania. bonete.
Auernus, i, auerna, auernorum. Pileus, i, pilea, pileorum.
endiuia yerua. talabarte,
Intybus, i, intyba, orum. Baltheus, i, balthea, baltheorum.
ſiluo, vela, o tienda, o camiſa de lino.
Sibilus, i, ſibila, orum. Supparus, i, ſuppara, ſupparorum.
lugar. burla.
Locus, i, loca, orum, uel loci. Iocus, ioci, ioca, orum, uel ioci.
ballena. acaeſcimiento.
Cetus, i, cete indeclinabile. Euentus, us, euenta, orum.
mandamiento. licencia.
Iuſſus, us, iuſſa, orum. Permiſſus, us, permiſſa, orum.

Fœminina in neutra.

deheſas. cierto genero de lino.
Paſcua, æ, paſcua, orum. Carbaſus, i, carbaſa, orum.
alhaja de caſa. alhajas de caſa.
Suppellex. ſuppellectilis, ſuppellectilia, ſuppellectilium.
vrbs Phrygiæ. la miſma ciudad.
Pergamus, pergami, pergama, pergamorum.

Neutra in maſculina.

puerro. Inſtrumento para cauar.
Porrum, porri, porri, orum. Raſtrum, i, raſtri, orum.
cielo vrbs Theſſaliæ, & Achaiæ.
Cœlum, i, cœli, cœlorum. Argos, argi, argi, argorum.
freno de cauallo. cabeſtro.
Frenum, i, freni, orum: uel, a. Capiſtrum, i, capiſtri, orũ, uel, a.

Neutra in fœminina.

combite real, cibi priuati. delicaduras.
Epulum, i, epulæ, epularum, Delitium, ij, delitiæ, arum.
baño. cebolla.
Balneum, i, balneæ, arum, uel, a. Cœpæ indeclinabile, æ, arũ.

Variæ declinationis nomina.

Iouada de tierra. vaſo,
Iugerum, i, iugera, orum. Vas uaſis, uaſa, uaſorum.
prouiſion para comer, o deſpenſa. cueua,
Penus, penoris, penus, penus. Specum, i, ſpecus, ſpecus.
lorel arbol. pino arbol,
Laurus, lauri, laurus, laurus. Pinus, pini, pinus, pinus.
carraſca. cerezo.
Quercus, querci, quercus, us, Cornus, i, cornus, cornus.
higo, o higuera. rueca.
Ficus, fici, ficus, ficus. Colus, coli, colus, colus.
caſa. aguja peſce, aguja de coſer.
Domus, domi, domus, domus. Acus, ci: acus, acus.
arco, Calendario de las fieſtas.
Arcus arci, arcus arcus. Faſti faſtorum, faſtus faſtuum.
C. Manc. c. man. f. *inferno Plutoni, tricorpori uxori chariſſimæ Proſerpinæ tricipitique Cerbero munus meum ferens damnatam dedo animam uiuam, quæ hoc me condo monimento, ne obrutis domos lapſu filijs ſex, quos P. Scipio patrijs Camertibus à ſale, ex Lybia incolumes reſtituerat, in deſolata orbitate ſuperſim miſera, uixi annos* LVI. M. I D. V. *horas ſcit nemo. Vale uita.*

De maſculinis plurali carentibus.

ſangre, o generacion, lima. h. mo, eſtiercol.
Sanguis, inis. Limus, limi Fumus, i. Fimus fimi.
lanugo arborum, cielo, o mondo, mar. ninguno.
Muſcus, i. Mundus, i. Pontus, i. Nemo, inis. Sol, ſolis.

la tarde.

lacarde. carcel.
Veſper,ueſperis. Carcer,carceris.

Fœmina plurali carentia.

vida. gloria. fama. riqueza. mocedad.
Vita,æ,Gloria,æ,Fama,æ,Gaza,æ,Iuuenta,entæ.
vejez. colera. huyda. culpa.
Senecta,nectæ.Cholera,choleræ.Fuga,gæ.Culpa,pæ.
generation, memoria, eloquencia. ſapiencia.
Proſapia,æ.Memoria,æ.Eloquentia,æ.Sapientia,æ.
diligencia. deſcoraznamiento,negligencia. eſcaſſeza.
Diligentia,æ.Secordia,æ.Negligentia,æ.Parſimonia,æ.
auaricia. groſſeria. idem.
Auaritia,æ,Vecordia,æ.Stultitia,æ.Inſania,inſaniæ.
locura. idem. arena. tierra. muerte.
Amentia,æ.Dementia,æ.Arena,æ Humus,i,Mors,tis.
hambre. ſed. lumbre,o dia,paz. pez. falud.
Fames,is,Sitis, is. Lux,cis. Pax,cis. Salus, ſalutis.
peſtilencia,ſangre corrompida,corrupcion.generacion idem.
Lues,is. Tabes,is.Labes is. Proles,is,Soboles,olis.
ſeñal de virtud,monton de leña,toſſe,colera,pobreza.
Indoles,is.Strues,is.Tuſsis,is.Bilis,is.Paupertas,atis.
fe. rabia. deſtruction. carcoma.
Fides,fidei. Rabies,ei. Pernicies,ei.Caries,cariei. Dies diei pro tempore.

Agreſtia ſunt horũ pluralia, tamẽ alicubi ſunt vſui.

Neutra plurali carentia.

vuglo mar. veneno. podre hondon.
Vulgus,i.Pelagus,i.Virus,i.Pus,ris. Barathrum,i.
heno. cieno. liga. edad,o ſiglo,vacaciones. muerte.
Fœnum, i.Cœnũ,i.Viſcum, i Aeuum,i.Iuſticiũ,i.Lethum,i,
lodo, ſilla rea., vejez, el mar. farro coſa licita, coſa no licita.
Lutum,i.Solium.ij.Senium,i.Salum,i.Ador,i.Fas.Nefas.
a manera de vidrio.
Indeclinabilia,Nil,Nihil, Nihilum,i.inſtar uitrum.i.

neceſſario. arenque,o ſardina,primauera.
Neceſſe,neceſſum: Halec. *halecis. Ver,ueris.*

Plurali præterea numero carent nomina deorum propria,hominum, montium, ſyluarum, fluuiorum, inſularum, urbium, cæteráque rerum, niſi quæ pluraliter declinantur. Dicimus tamen Scipiones, Fabios, Metellos: ſed tunc appellatiua potius, quam propria dicenda ſunt.

Nomina quoque elementorum ut aer,ignis,æther. Et metallorum, ut aurum, argentum, plumbum. Et ſignificantia res aridas & liquidas: quæ in pondus & menſuram referuntur: ut triticum,cicer,oleum,acetum. Quæ tamen nonnunquam pluraliter efferuntur, maximè cum partes illarum rerum ſignificare uolumus.

Maſculina ſingulari carentia.

canas, rexas. tilla de naue. fieſtas del año.
Cani,orum. Cancelli,orum. Fori,orum. Faſti, orum. uel
pro dijs cæleſtibus,pro infernis. bolſa.
faſtus,uum.Superi,orum. Inferi,orum.Loculi,orum.
hijos,o nietos. deſcendientes. tablas para eſcriuir.
Liberi,berorum.Poſteri,orum. Pugillares,pugillarium.
codicillo de teſtamento. leños caberos de la viña,redes.
Codicilli,codicillorum.Antes,antium.Caſſes,caßium.
cuerda q̃ empareja los cauallos,caſpa,fantaſmas,alma de muertos.
Carceres,um.Furfures,um.Lemures,rum.Manes,ium.
celeſtiales, los antepaſſados. deſcendientes, nacimiento.
Cœlites,tum.Maiores,rum.Minores,rum Natales,ium.
buenos ciudadanos,principales, idem. dioſes de caſa.
Optimates,ium. Primores, orum. Proceres, rum. Penates,
Romanos. donayres. eſpinas.
penatium.Quirites,tium.Sales,ſalium. Vepres,uepriun.
miembros.
Artus,artium.

Fœminina

Fœminina ſingulari carentia.

agudezas. el copete de los cabellos,caſa, antenes.
Arguitiæ,arum. Antiæ,arum. Aedes,ium. Antennæ,arum.
carro de dos cauallos,carro de quatro cauallos,exercito.
Bigæ,arum. Quadrigæ,arum. Copiæ,arum.
cuna. cerimonias. el primero del mes,riquezas.
Cunæ,arum: Caremoniæ,arũ. Calendæ,arũ. Diuitiæ,arum.
furias del cielo,guardas, deſpojo. exequias.
Diræ,arum. Excubiæ,arum. Exuuiæ,arũ. Exequiæ,arum.
fieſtas de guardar,donayres. riquezas. mexillas.
Feriæ,arum. Facetiæ,arum. Fortunæ,arum. Genæ,arum.
enzias. offrenda de muertos. enemiſtades
Gingiuæ,arum Inferiæ,arum Inimicitiæ,inimicitiarum.
halagos, treguas. acechanças. los idus del mes.
Illecebræ,arum. Induciæ,arum. Inſidiæ,arum. Idus,uum.
eſcondrijos. tripas menudas,carta que ſe embia.
Latebræ,latebrarum. Lactes,ium. Literæ,literarum.
amenazas. robo del campo. feria. mentiras.
Minæ,arum. Manubiæ,arum. Nundinæ,arum. Nugæ,arum.
bodas. nonas del mes. canto de muerto.
Nuptiæ,nuptiarum. Nonæ,nonarum Næniæ,næniarum.
nariz. riquezas. paja. juego de paſſa paſſa.
Nares,rium. Opes,opum. Paleæ,arum. Præſtigiæ,arum.
redes. primicia.
Plagæ,plagarum pro reti. Primitiæ primitiarum.
coſas de nonada. lo que ſobra. deuinacion.
Quiſquiliæ,arum. Reliquiæ,arũ. Sortes,ium, pro oraculo.
ſuziedad,o auaricia,eſcoba. eſcalera. ſocorro.
Sordes,ium. Scopæ,arum. Scalæ,arum. Suppetiæ,arum.
eſpinas. baño natural. eſcuridad.
Sentes,ſentium. Thermæ,arum. Tenebræ,arum.
cazcarria. puertas.
Trichæ,tricharum. Valuæ,ualuarum.

Neutra ſingulari carentia.

armas

armis. real de exercito. juguetes de niños, o pañales.
Arma armorum. Caſtra caſtrorum. Crepundia, orum.
cuna idem ſignificat. manjares.
Cunabula, orum. Incunabula, orum. Cibaria, bariorum.
aſſaduar. hijares. alturas de montes. exequias.
Exta, orum. Ilia, ilium. Iuga iugorum Iuſta iuſtorum.
couachas, vel lupari muralla. majada de paſtores.
Lustra, luſtrorum: Mœnia, ium. Magalia, magalium:
idem telas del coraçon. robo de campo.
Mapalia, mapaliorum. Præcordia, orum. Spolia, orum.
guirnaldas. deſpoſorio.
Serta ſertorum. Sponſalia ſponſaliorum, uel ſponſalium.
corro, o dança. lugares no labrados, lugares deleytoſos. libra.
Tripudia tripudiorum. Teſca. Tempe, Tot, Quot, Pondo.
fieſtas de Saturno.
Feſtorum quoque nomina, ut Saturnalia, orum, uel ium.
fieſtas de Bacho. fieſtas del vino.
Bacchanalia, orum, uel ium. Vinalia, orum, uel alium.
fieſtas del dios Agon. fieſtas de Minerua.
Agonalia, orum, uel ium. Quinquatria, orum, uel ium.
fieſtas de Neptuno. fieſtas de Vulcano.
Neptunalia, orum, uel ium. Vulcanalia orum, uel ium.
fieſtas del dios Pan.
Lupercalia, orum, uel ium. Et eodem modo de reliquis.

Tempe in nomina tiuo, accuſatiuo, vocatiuo repertum docet, Acron.

Libri quoque eorum, qui Græcè, aut ad imaginem Græcorum opera ſua inſcripſerunt, ut Rhetorica rhetoricorum, Oeconomica œconomicorum. Ethica ethicorum. Buccolica buccolicorum.

Communia trium generum ſunt nomina numeralia, carentque numero ſingulari, præterquam unus, una, unum, quod caret numero multitudinis, niſi cùm iungitur nominibus pluraliter declinatis. Sunt autem omnia indeclinabilia uſque ad centum, præterquam tria prima, hoc eſt unus, una, unum: duo, duæ, duo: tres, tria.

Singulari

Singulari prætereà numero carent, nomina diuidua, ſiue per certos numeros diſtributiua, ut ſinguli, ſingulæ, ſingula. bini, binæ, bina: terni, ternæ, terna: quaterni, quaternæ, quaterna: quinqueni, quinquenæ, quinquena.

Nomina certis caſibus deficientia.

Vocatiuo carent nomina interrogatiua, ut quis? qualis? quantus? cùm interrogatiuè proferuntur. Et infinita, ut quidam, aliquis. Et relatiua: ut qui, qualis, quantus: cum aliquid referunt. Et negatiua: ut nullus, nemo. Et diſtributiua, ut ambo, uterque. Et quæ ſuprà memorauimus bini, binæ, bina: terni, ternæ, terna.

drecho, o caldo, campo, boca. mar.

Ius, iuris: rus, ruris: os, oris: mare, maris. Et nomina quintæ declinationis, præterquam hic dies, & hæc res, genitiuo, datiuo, ablatiuo pluralibus deficiunt.

haſtio.

Satias uel ſaties tantùm, nominatiuum habet ſingularis.

çoſa preſente. coſa ſin eſperança.

Præſto utriuſq; numeri, nominatiuum. Exſpes, ô exſpes. Præſto etiam accuſatiuũ & vocatiuum habet.

fortuna.

Nominatiuum & uocatiuum tantùm habet. Fors, ô fors, à forte, nominatiuum, uocatiuum, & ablatiuum ſingulares.

fuerça, o violencia.

Vis, uim, ô uis, à ui. nominatiuum, accuſatiuum, & uocatiuum, & ablatiuum habet tantùm: in plurali uires, uirium, uiribus, integrum eſt: ſiue ſit à ui, ſiue aliunde.

ſangre corrompida.

Tabi, tabo, genitiuum, & ablatiuum tantùm habet.

ſeñoria. ladrillo. la dicha.

Ditionem, à ditione: Laterem, à latere: Vicem, à uice: accuſatiuum & ablatiuum ſingularem habent. Laterem

uerò

otro tanto.

uerò & uicem in plurali integra ſunt. Tantundem, &

idem ſignificat.

tantidem nominatiuum, genitiuum, & accuſatiuum ſin=

mas acreſcentado.

gularis tantùm habet. O macte, & macti tantùm in uoca=

tiuo utriuſque numeri reperitur.

voluntariamete, impetu, nacimiẽto, impedimẽto, de noche, de dia.

Sponte, impete, Natu, Obice, Noctu, Diu, ablatiuum tan=

tùm habent numeri ſingularis.

ſocorro. negacion.

Suppetias & inficias, accuſatiuum tantùm pluralem.

gracias.

Grates, nominatiuum, accuſatiuum, & uocatiuum pluralis.

adjutorio.

Opis, opem, ab ope, nominatiuo, datiuo & uocatiuo caret.

açote, o vara pera caſtigar.

Verbere tantùm in ablatiuo, in plurali uerbera, uerborum,

integrum eſt.

De præteritis Verborum.

vt ſono, ſonui, reſono, nui. reſpicio, reſpexi.

COmpoſiti formam ſimplex, & compoſitiuum,

Simplicis obſeruat uerbum quod ponis ubique.

vender, circuyr. i. peſſundo, piſar.

Præter uenundo, circundo, do quoque peſſum,

Ado, compoſitum declinat tertia. Iunges

lauar. yazer. vt abluo, diluo. vt accumbo diſcumbo.

Quod lauo, quodque cubo componens mittit in, umbo.

reſplandeſcer. pelear.

Et nuco, dat micui, ſed dimico mittit in, aui.

quedar. imminco, emineo, promineo. præmineo.

Dat maneo manſi, ſed in e, pro, præ, minui dant.

echar

echar de ſi olor. redoleo,adoleo.

Atque oleo,dat,ui,ſed in,cui compoſitiua.

mouer o llamar. accire.

Et cio,uel cieo ciui. ſed compoſitiua.

concire. leer,o coger,o hurtar,o nauegar.

Semper ſunt quartæ. Lego legi,ſed tamen,exi,

entendre,amar con razon,meno ſpreciar.

Hæc tria dant,intelligo,diligo,negligo,tantùm.

ſaber. tener ſabor.

Dat ſapio,ſapere,ſed reſipio reſipire.

parir. reperire.

Quod trahis à pario infinitum mittit in,ire.

vt tetendi,contendi,pepuli.

Quòd ſi præteriti geminetur ſyllaba prima,

compuli, appuli,

Verbáque componas,ex illis tolle priorem:

demandar lo honeſto aprender de nueuo: eſtar de pies,dar.

Quam retinent poſco,cum diſco,ſtetiq;,dediq;.

punchar. correr delante.

Dic pupugi cum re, ſed cum præ,pone cucurri.

De præteritis primæ coniugationis.

vt porto portaui,pecco peccaui.

P*Ræteritum primæ facit,aui. Demito pauca,*

hazer ruydo,enlazar.

Quæ mittunt in,ui diuiſas: ut crepo,nexo.

yazer. tronar,tañer, domar. vedar.

Et cubo,cúmque tono,ſono iunge domóque,uetóque.

cortar,reſplandeſcer,fregar.

Et ſeco,cúmque mico,frico. Sed duo dant & in,aui.

plegar. matar. ayudar,o deleytar.

Hæc plicat,atque necat. Sed de iuuat accipe iuui.

eſtar de pies. dar.

Præteritum ſto,do,miſcere ſtetiq;,dediq;.

De pręteritis ſecundę cōiugationis.

vt habeo, habui: doleo, dolui.

PRæteritum per, ui, uocales pone ſecundæ.
quemarſe, halagar, reyr, induzir por razones atormentar.
Ardeo, mulceo, rideo, ſuadeo, torqueo, dant, ſi,
enfriarſe, chupar, reſplandeſcer, limpiar, hincharſe.
Algeo, mulgeo, fulgeo, tergeo, turgeo iunges:
conſtreñir, regalar, aguardar, allegar, ſober.
Vrget, & indulget, manet, hæret, ſorbeo ſorpſi,
mandar, o querer.
Siue, bui. Iubeo iuſſi, quod & , s, geminauit.
enfriarſe, hazer ſeñal con los ojos.
In, xi, prætereunt hæc, frigeo, conniueóque,
acreſcentar, ordeñar, traer luto, alumbrar.
Augeo, mulgeo, lugeo, luceo. Quatuor in di,
eſtar aſſentado.
Mittunt præteritum, quæ ſunt uideo, ſedeóque.
rechinar. yantar.
Strideo, ſeu ſtrido, cum prandeo. Sed tamen addes.
Quorum præteritis geminatur ſyllaba prima,
morder, prometer, eſtar colgado. treſquilar.
Hæc ſunt, mordeo, ſpondeo, pendeo, tondeo tantùm.
vt deleo, depleo, repleo repleui.
A leo ſiue pleo deductum mittit in, eui.
llorar. hilar. mouer, o llamar.
Adde fleo, atque neo. Sed dat cieo tibi ciui.
echar olor. i. verbum in, ueo, deſinens.
Dic oleo per, ui, diuiſas. Sed, ueo, dat, ui.

Vrſi digeſſis de legatis.

Audeo, gaudeo, ſedeo, Prandeo, moereo, patientis vocis habent præteritum.

De præteritis tertiæ coniugationis.

TErtia præteritum diuerſo fine reponit.
lançar tiro, hazer,
Dat iacio, ieci: Facio: feci. Tamen, exi,

atraher,

atrahe: por halagamiento. idem ſignificant.
Allicio mittit, & pellicio, illicioque.
vt aſpicio, conſpicio, reſpicio, reſpexi.
Quod ſpicio uerbum componit, iungitur illis.
atraher por fuerça. mear.
Elicio, dat uï diuiſas, meióque minxi.
cauar, o horadar, huyr.
Dat fodio, fodi: ſed dat fugio quoque fugi.
arrebatar. ſaber.
Dat rapio rapui: Sapio ſapui, atque ſapiui.
ſacudir. deſſear.
Et quatio quaſſi gemino, s. Cupióq; cupiui.
parir, o adquerir. tomar.
Dat pario peperi, ſed dat capio quoque cepi.
començar.
Cœpio non extat: ſed cœpi manſit ab illo.
vt imbuo, acuo, induo, indui.
V, ſi uocalis præuenerit, o, tibi purum,

Præteritum per, uï, diuiſas ponere debes.
correr como agua, edificar. lloure.
At fluo dat fluxi, ſtruo ſtruxi: ſed pluo plui.

Si tamen, u, liquidum præit, o tunc præterit in xi.
teñir. lamer. cozer. dexar.
Vt tinguo, linguo, coquo. Sed dat linquere liqui.
boluer, pagar. engañar.
Quatuor in uo, ſunt hæc, uoluo, ſoluóque, caluo.

In ui præteritum mittentia. Viuóque uixi.
vt bibo ſcabo, ſcabi. caſarſe la muger.
Bo, finita dabis in bi. Sed nubere nupſi,
eſcriuir. vt incumbo.
Scribóque dat ſcripſi. Per uï, quæ de cubo ducis.
vt concupiſco, aſciſco, ui.
In, ui, præteritum mittit, quod deſinit in, ſco.

pedir lo juſto.
S,tamen ablata.De poſco mitte popoſci,
apender de nueuo.
De diſco didici. Sed præteritis caruere
creſcer. caleſco,frigeſco.
Gliſco,cum verbis,quæ dicunt inchoatiua:

Aut certè capiunt à uerbis unde trahuntur.
refrenar,o retener. apartar de paſto.
Compeſco dat,ui,diſpeſco iungitur illi.
herir, vencer, perdonnar.
Ico dat ici,uincoq; uici,parco peperci.
dezir, guiar.
Seu parſi. dico dat dixi,ducoq; duxi.
Offendo,ſcando,pando,defendo.
O mutatur in,i, ſi verbum deſinit in, do:
cortar,hender, derramar,
N,tamen amittunt tria,ſcindo,findoq;,fundo:
picar. herir,o matar.
Sed geminat tundo tutûdi, cædoq; cecîdi.
pagar pena,o peſar: caer. peer.
Pendo pependi dat,cecidi cado,pedo pepedi.
eſtender, o endereçar,o caminar.
Atque tetendi dat tendo.Sed di geminatur.
addo,reddo. creer, vender.
A do compoſitis:his credo, uendoq; iunges.
cerrar,partir,tocar palmas.
In ſi,prætereunt hæc,claudo,diuido,plaudo.
jugar,dañar,raer,roer,empuxar.
Et ludo,lædo,cum rado, rodoq;,trudo.
andar,herir en encluſa,dar,lugar.
Et uado:cudo dat cuſſi,cedoq; ceſſi.
vt figo,cingo,pingo,pinxi.
In go,quod uerbum finitur præterit in,xi.
derramar, çabullir. limpiar.
Spargo ſparſi,Mergo merſi.Tergoq; terſi.

hazer

hazer. leer. quebrar. plantar, o componer.
Egi, mittit ago, lego, frango, pangoq́; iunges,
punçar.
Quod dedit & pepigi, vel panxi: pungoq́; punxi,
tocar.
Sed dabit & pupugi. Tetigi, ſed dat tibi tango.
traer. traer ar aſtrando.
A ueho dic uexi, ſed de traho dicito traxi.
vt molo, colo, volo. engañar.
Lo, finita lui, mittunt. Dat fallo fefelli.
empuxar. alçar, o quitar.
Et pello pepuli, tollo tetuli dedit olim.
herir.
Percello tibi dat perculſi, perculeratq́;.
ſobrepujar. ſalar, o ſalgar.
Excullit excello, de ſallo dic quoq; ſalli.
arrancar. cantar con inſtrumento.
Vello dat uelli, uel uulſi: pſalloq́; pſalli.
vt vomo, tremo, freno.
Mo tibi mittit, ui diuiſas. Sed dabis in pſi,
afeytar, quitar, tomar, ſacar.
Quatuor hæc, como, cum demo, ſumoq́;, promo.
eſprimir. mercar.
S, duplici preßi premo dat: ſed emo facit emi.
poner. engendrar.
Pono dat poſui, gigno genui, cecinią́;.
cantar. concino, accino.
Dat cano: ſed per, ui, quæ componuntur ab illo,
menoſpreciar. dexar. ver.
Temnoq́; dat tempſi, ſino ſiui, cernóq; creui.
menoſpreciar. vgualar lo aſpero.
Et ſperno ſpreui: ſed ſterno mittit in, aui.
vngir.
De lino dic liui, uel lini, dic quoque leui.
vt ſerpo, repo, carpo ſcalpo.
In po, pauca dabis mittentia præteritum in, pſi.

Pepigi à pāgo prima poſitiōe vult deductū Fabius.

Nunc ſuſtuli.

A leo la. eſt.

hazer eſtruendo. romper.
Sed ſtrepo dat ſtrepui. De rumpo ſit tibi rupi.
barrer. traer.
Dat uerro uerri, uel uerſi: dat gero, geßi.
quemar, correr.
Si eãdem ſignifica tione cõ poſita ſer uant per eui, ſin mi nus p ui, mittunt.
Mittis ab uro ußi, de curro mitte cucurri.
buſcar. romper, o conſumir, ſembrar.
Quæro quæſiui, tero triui, dat ſero ſeui.
conſero, inſero, deſero.
Cuius compoſitum per uî, mittatur & eui.
vt acceſſo. yr a ver, tomar para adminiſtrar.
So, tibi dat ſiui. Tria dant ſi, uiſo, capeſſo,
moleſtar. majar en pila.
Atque faceſſo. Sed de pinſo pinſuit exit.
punir, o herir, torcer.
Xi, duo dant plecto, cum flecto. Sed duo dant, xi,
ligar. peynar.
Siue, xui, necto, cum pecto, quod dat, & iui.
embiar. boluer traſtornando.
De mitto miſi. De uerto ponito uerti.
roncar. ſegar.
Ab ſto potuit.
Stertuit à ſterto. Meto meſſuit, atque petiui
demandar, eſtar, o quedo.
A peto: ſed ſiſto ſteti mittit ſteterátque.
ligar, o enlazar. texer.
Nexo præteritum per, uî dat, texóque iunges.

DE PRAETERITIS QVARtæ coniugationis.

vt audio, nutrio.
Quartæ præteritum propè ſemper mittis in iui.
conſtituyr, o fundar, ligar.
In, xi, prætereunt duo ſancio, uincio tantùm,
ſaltar. veſtir.
Dat ſalio ſalui. Micui facies ex amicire.
cerrar de peſo. ſacar agua.
Sepio dat ſepſi. Sed ab haurio mittitur hauſi;

vt ſancio

vt ſancio,vincio,ſalio.

Quorum præteritum plerunque reponis in,iui.

ſuſtentar,ſarzir,embutir,eſtar ronco,ſentir.

Fulcio,ſarcio,ſarcio,raucio,ſentio,dant,ſi.

venir. parir.

Et uenio ueni. Sed quæ pario tibi format,

vt aperio,operio,cooperio.

Præteritum per uï,diuiſas mittere debent.

hallar. idem.

Comperio dat,eri,cui iungitur & reperire.

De Supinis verborum. Cap.V.

vt glubo,glubi,glubitum. bibo,bi,itum.

PRæteritis in,bi, tum, iuncta pone ſupinum.

vt facio,iacio.

In,ci,finitis,ctum,debes ponere ſemper.

perdonar.

Dat parci parſum : per , itum , ſed mitte per perci.

vt mordeo,tondeo,fundo.

Ex,di,præteritis in,ſum,tranſmitte ſupina:

Dum,deo,Præſentis dio,uel do,in,ſum,uarietur.

eſtar aſſentado. cauar.

S,geminat ſedeo ſeſſum,fodio quoque foſſum.

cortar. hender abrir,o deſcubrir.

Scindoq; ſciſſum, findóque fiſſum,pandóque paſſum:

derramar,herir.

N,tamen amittunt, cum,ſundo, tundoque tuſum,

eſtender,o endereçar.

Dat tamen & tunſum: de tendo dicito tenſum,

comer,

Vel tentum. Sed edo dabit eſtum,mittit & eſum.

A do, pone datum: Sed quæ componis ab illo.

additum, redditum, traditum.
(Si non ſunt primæ)per uum,miſere ſupinum.
hazer,componer,o plantar,tocar.quebrar.
Actum mittit ago,cum pango, tangóq;, frango.
huyr, leer,o coger,punchar.
Dat fugitum fugio,lego lectum:pungóq; punctum.
engañar. ſalar.
Dat fallo falſum:ſalo ſalſum, atque ſalitum:
arrancar. empuxa,alçar,o quitar,o criar.
Vello uulſum:pello pulſum:tolloq; latum.
herir. ſobrepujar.
Percello culſum dabit,excello quoque celſum.
comprar, venir. cantar.
Emptum mittit emo:uenio uentum:cano cantum:
romper. tornar. començar.
Et rumpo ruptum,capio cum cœpio dant ptum:
dexar, vt à delinquo,delictum : relinquo,relictum,
Linquo caret lictum:ſed non quæ ducis ab illo.
correr. barrer.
De curro curſum,de verro ponito uerſum.
parir.
Dat pario paritum,uel partum,compoſitúmque.
vt repertum,compertum,apertum,opertum.
Quod venit à pario,ſemper mittatur in ertum.
vt luſum à ludo,clauſum à claudo,arſum ab ardeo.
In,ſi,præteritum plerunque reponitur in ſum.
emblar, dar lugar.
S,geminat miſſum de mitto:cedóque ceſſum;
herir en yunque,mandar, cargar,o a premiar.
Et cudo cuſſum,iubeo iuſſum:premo preſſum.
regalar.o dar obra. traer,o adminiſtrar.
Indulſi indultum dat,& indulſum:gero geſtum.
atormentar. quemar.
Tortum,uel torſum dat torqueo:at uro dat uſtum:
ſurzir. embutir. ſuſtentar.
Sartio ſartum,farcio fartum:fulcio fultum:

facar agua, cambiar.

Hauſtum, uel hauſum dedit haurio: cambio campſum.

vt nupſi, ſcripſi, carpſi, ſcalpſi.

Quòd ſi præteritum dat pſi, ptum pone ſupino.

eſtar de pies. eſtar quedo.

Stātum ſiue ſtătum dat ſto, cum ſiſto: ſed illud

vt conſtitum, præſtitum, inſtitum : vt conſto, atum : præſto, atum. Aſiſto, aut nullū ſupinum, aut ſtitū venir.

Quod ſto componit, dat itum: quandoque dat atum,

vt circunſtitum, aſtitum.

Quæ tibi dat ſiſtō per itum, miſere ſupina.

boluer traſtornando. vt vixi, victum, dixi, dictum,

Vertóque dat uerſum. De, xi, ctum, mitte ſupino.

pintar, apretar, fingir.

N, tamen abijciunt hæc: pingo, ſtringóque, fingo,

riſar los perros, mear. mictum.

Ringoq́;, cum meio: ſunt qui dicant quoque mingo.

enlazar, correr, hincar, peynar, inclinar.

Nexo, fluxo, figo cum pecto, flectóque dant xum.

vetui, cubui, domui, nocui, vomui, vomitum.

Mittit, itum: quod, ui diuiſas præteritum dat.

matar, fregar, cortar.

Sed necui nectum, fricui frictum: ſeco ſectum:

juzgar. mezclar. coſtar.

Cenſeo cenſum, miſceo, mixtum, torreo toſtum: Miſtum quidā uolunt, non mixtum.

enſeñar, tener, ſe manifieſto.

Et doceo doctum: teneo tentum, patéoque

careſcer.

Dat paſſum: careo cariturus dat quoque caſſus.

vt acūo, arguo.

Si præſens dat, ūo, diſiunctas: exit in utum.

caer.

Sed ruitum ſemper ruo dat: quæ ducis ab illo.

arrebatar. ſegar.

Dant tibi ſemper utum. Rapio Raptum, meto meſſum.

aconſejar, honrar, o labrar, ſobrepujar.

Conſulo conſultum, colo cultum, excellóque celſum:

criar, o mantener, eſconder.
Déque alo dic alitum, dat & altum: aſt occulo cultum.
majar en pila, texer. trauar.
Pinſo piſtus, texo textus, nectóque nexus,
peynar. pexum, pectum.
Pectóque dat pexus, & pectitus: & tamen entum,
vt accino accentum, concino concentum. ſembrar.
Quod cano componit: ſed quod ſero mittit in, ertum,
veſtir.
Amicui dat ctum: dat amixi, dátque amiciui.
vt amaui amatum, cupiui cupitum.
In, ui, præterito, ui ſemper uertitur in tum.
beuer, lauar.
Poto dat potum, lauo lotum, & utrunque dat atum.
huyr, o proueer. fauoreſcer.
Et caueo, cautum, faueo fautum, ſed adultum.
apaſcentar ganado.
Mittitur ex adolet. De *paſco mittito paſtum.*
reconoſcer lo conoſcido, conoſcer, plantar, o ſembrar.
Dat, gnitus, agnoſco, cognoſcóque: dat ſero ſatum.
empeltar, plantar.
Inſitus, inſeui, conſeui conſitus: Atqui
pagar o deſatar, boluer en derredor, ſer vendido.
Dant utum ſoluo cum uoluo: ueneo uenum.
ſaltar. enterrar.
Et ſalio ſaltum mittit: ſepelire ſepultum.

Et cōpoſita à pario, & à ſero, vt cooperio, coopertum, aperio, apertum, conſero conſertū.

Cætera etiam cōpoſita, atum faciunt à præterito cui.

¶ De Supinis verborum deponentium & communium. Cap. VI.

DEponentium & communium uerborum ſupina fiunt ex proportione uocis actiuæ: ut
alegrarſe.
Lætor, lætaris: læto, lætas, lætaui, lætatum.
tener miedo.
Vereor, uereris: uereo, ueres, uerui: ueritum,
vſar de officio.
Fungor, fungeris: fungo, fungis, funxi: functum.

Pauca

Pauca tamen quæ ſequuntur, aliter exeunt.

penſar.
Reor, reris, ratum.
tener miſericordia.
Miſereor, miſereris: miſertum.
confeſſar.
Fateor, fateris, faſſum.
yr paſſo a paſſo.
Gradior, graderis, greſſum.
ſuffrir.
Patior, pateris, paſſum.
hablar.
Loquor, loqueris: locutum.
ſeguir.
Sequor, ſequeris, ſecutum.
caer reſualando.
Labor, laberis, lapſum.
gozar.
Fruor, frueris: fructum, uel fruitum.
fingir, o penſar.
Comminiſcor, comminiſceris: commentum.
partir de vn cabo a otro.
Proficiſcor, proficiſceris, profectum.
alcançar.
Nanciſcor, nanciſceris, nactum.
hazer pacto.
Paſciſcor, paſciſceris, pactū.
alcançar lo deſſeado.
Adipiſcor, adipiſceris: adeptum.
vengarſe.
Vlciſcor, ulciſceris, ultum.
oluidar.
Obliuiſcor, eris: oblitum.
deſpertar.
Expergiſcor, eris: experrectum.
canſarſe, o deſmayarſe.
Defetiſcor, eris: defeſſum.
quexarſe.
Queror, quereris: queſtum.
vſar.
Vtor, uteris: uſum.
eſtribar, o hazer fuerça.
Nitor, niteris, niſum, uel nixum.
abraçar.
Complector, complecteris, complexum.
idem.
Amplector, amplecteris: amplexum.
defender.
Tueor, eris, tutum, uel tuitum.
mirar.
Tuor, tueris, tutum, uel tuitū.
començar.
Ordior, ordiris, orſum, uel orditum.
experimentar.
Experior, experiris, expertum.
idem.
Metior, metiris: menſum.

morir.

Morior, moreris: mortuus, moriturus.

naſcer.

Orior, oriris, uel oreris, ortus, oriturus.

idem.

Naſcor, naſceris, natus, naſciturus.

VERBA ACTIVA SVPINIS carentia. Cap. VII.

Apartar, o vedar,

ARceo, arces, arcui.

forçar.

Vrgeo, urges, urſi.

tener miedo.

Timeo, times, timui.

idem.

Metuo, metuis, metui.

pagar pena.

Luo, luis, lui.

menospreciar.

Reſpuo, reſpuis, reſpui.

lamer.

Linguo, linguis, linxi.

dexar.

Linquo, linquis, liqui.

engañar.

Caluo, caluis, calui.

lamer.

Lambo, lambis, lambi.

Raſcar.

Scabo, ſcabis, ſcabi.

paſcer, o refrena.

Compeſco, ſcis, compeſcui.

apartar de la paſtura.

Diſpeſco, ſcis, diſpeſcui.

aprender.

Diſco, diſcis, didici.

ſubir.

Scando, ſcandis, ſcandi.

tener congoxa.

Ango, angis, anxi.

dudar.

Ambigo, ambigis, ambegi.

alçar, o quitar.

Tollo, tollis, tetuli.

cantar con inſtrumento.

Pſallo, pſallis, pſalli.

ver.

Cerno, cernis, creui.

Neutra Supinis carētia.

Tener calor.

Aeſtuo, æſtuas, æſtuaui.

que marſe.

Ardeo, ardes, arſi.

rechinar.

Strideo, ſtrides, ſtridi.

reſplandecer.

Fulgeo, fulges, fulſi.

hincharſe.

Turgeo, turges, turſi.

llorar.

Lugeo, luges, luxi.

enfriarſe.

Frigeo, friges, frixi.

hazer ſeñal con los ojos.
Conniueo, ues, connixi.
inclinar la cabeça.
Conquiniſco, conquiniſcis, conquexi.
abaxar bramar.
Sido is, ſidi. Rudo, is, rudi.
viuir.
Dego, degis, degi.
eſtar ſolicito.
Satago, ſatagis, ſategi.
roncar, o deſperezar.
Sterto, ſtertis, ſtertui.
obedeſcer.
Obedio, obedis, obediui.

Et uerba ſecundæ coniugationis mittentia præteritum in ui, ſyllabas, præter hæc ſex uerba.

concentar.
Placeo, es, placui, placitum.
dañar.
Noceo, es, nocui, nocitum.
poder.
Valeo, es ualui, ualitum.
tener dolor.
Doleo, es, dolui, dolitum.

acoſtumbrar.
Soleo, es, ſolui, ſolitum.
ſer manifieſto.
Pateo, es, patui, paſſum.

Deponentia ſupinis carentia.

Acordarſe.
Reminiſcor, reminiſceris.
Comer.
Veſcor, veſceris.
curar. poner precio.
Medeor, eris: Liceor, eris.
regalarſe.
Liquor, liqueris.
aguardar.
Opperior, opperiris.

Carēt etiā ſupinis uerba præteritis carentia: ut,
dezir.
Aio, ais.
herir.
Ferio, feris.
boluer loco, creſcer.
Furio furis, Gliſco, is.

Et uerba quæ dicuntur inchoatiua.

De Varietate quadam verborum. Cap. VIII.

Verba diuerſis coniugationibus declinata ſunt.

lauar.
Lauo, as, lauo, is.
apretar.
Arcto, as, arcio, is,
ſonar.
Sono, as, ſono, ſonis.
eſpeſſir
Denſo, as: denſeo, denſes,
Et compoſita à cubo, as, ut

ſcute

aſſentar a la meſa.
Accubo,as:accumbo,is.
caer.
Procubo,as: procumbo, is.
allegarſe.
Recubo,as:recumbo,is.
caer,o ſer vencido.idem.
Succubo,as:ſuccumbo,is.
atar.
Nexo,as:nexo,nexis.
rechinar.
Strideo,ſtrides,ſtrido,is.
reſplandeſcer.
Fulgeo, fulges: fulgo, is.
limpiar fregando.
Tergeo,terges:tergo,is.
cerrar.
Claudo,es: claudo,is.
hazer ſeñal con los ojos.
Conniueo,es:conniuo,is.
huyr,o proueer.
Caueo,es:cauo,is,
heruir.
Ferueo,ferues:feruo,is,
echar olor de ſi.
Oleo,oles:olo,is.
reyr.
Rideo,rides:rido,is.
ſobrepujar.
Excello,es:excello,is.
commouer,o llamar.
Cieo,es:cio,is.
parir.
Pario,is,parere,& parire.
alcançar lo deſſeado.
Potior, poteris, & potiris.
naſcer.
Orior,oreris: & oriris.
morir.
Morior,eris:& iris.

Verba diuerſarum coniugationum: ſed diuerſi generis, & ſignificationis.

blanquear,enblanqueſcerſe.
Albo,albas:albeo,albes.
endureſcer,endureſcerſe.
Duro,as:dureo,es.
colar, hundirſe.
Liquo,as:liqueo,es,
idem. idem.
Liqueſco,is:liquor,aris.
tener compaſſion.
Miſeror,aris:miſereor,eris.
curar.
Medico,as:medeor,eris.
defender.
Tueor,ris:tutus,uel tuitus.
mirar.
Tuor,ris:tutus,uel tüitus.

Verba uariæ ſignificationis & diuerſarũ coniugationum.

encomendar,maſcar.
Mando,as:mando,is.
fundar. derramar.
Fundo,fundas:fundo,is.
dedicar. dezir.
Dico,as:dico,is.
loar. dezir antes.
Prædico,as:Prædico,is.
volar. querer.
Volo,as:uolo,uis.

ombiar. leer.
Lego,legas,lego,legis.
cerrar. ſembrar.
Sero,ſeras:ſero,ſeris.
criar. ſacar.
Educo,educas: educo,is.
apelar,o llamar,allegar.
Appello,as:appello,is.
llamar. forçar.
Compello,as:compello,is.

Eadem præterita à diuerſis inſtantibus, id eſt præſentibus.

Enfriarſe. freyr.
Aceo,es,acui:acuo,is,acui.
resfriarſe. freyr.
Frigeo,es,xi:frigo,is,xi.
reſplandeſcer. llorar.
Luceo,es,xi:lugeo,es,xi.
reſplandeſcer, ſuſtentar.
Fulgeo,es,xi:fulcio,is,ſi.
eſpantarſe, paſcer.
Pauco,es,ui.Paſco,is,ui.
eſtar colgado peſar,o pagar.
Pendeo,pendes,pependi,
pendo,pendes,pependi.
ver. creſcer.
Cerno,is,ui:creſco,is, ui.
traer, alçar,o criar.
Fero,fers,tuli.tollo,is,li.
eſtar de peis, detenerſe.
Sto,ſtas ſteti:ſiſto,is, ſteti.

Præterita duplicia ab eodem uerbo.

plegar.
Plico,as,plicui,uel plicaui.
matar.
Neco,as,necui,uel necaui.
lauar
Lauo,as,laui, uel lauaui.
ſorber.
Sorbeo, es, ſorbui,uel ſorbſi.
ſaber,o tenir ſabor.
Sapio,is ſapui,uel ſapiui.
perdonar,o guardar.
Parco,is,peperci, uel parſi.
componer,o plantar.
Pãgo,gis,pepigi, uel panxi.
punchar.
Pungo,is,pupugi, uel punxi.
arrancar.
Vello uellis,uelli,uel uulſi.
vngir.
Lino,is,ni,uel nui,uel leui.
dexar,
Sino,ſinis,ſini, uel ſiui.
barrer.
Verro,ris,uerri,uel uerſi.
ligar.
Necto,is,nexui,uel nexi.
peynar.
Pecto, pectis, pexui, uel pexi,uel pectiui.
eſtableſcer ley.
Sancio,is,ſanxi,uel ſanciui.
atar.
Vincio,is,xi,uel uinciui.
ſalar.
Salio,ſalis,ſalui,uel ſaliui.
veſtir.
Amicio, cis, cui,uel amiciui.
cercar de ſoto.
Sapio,is,ſepſi,uel ſepiui.

pozar.
Haurio,is: hauſi,uel riui.
ſobrepujar.
Excello,excellis,excellui, uel exculi.
Supina eadem à diuerſis uerbis.
barrer.
Verro,verris: uerſum.
boluer.
Verto,uertis,uerſum.
ſer manifieſto.
Pateo,pates:paſſum.
abrir.
Pando,pandis,paſſum.
ſuffrir,
Patior,is,paſſum.
Supina duplicia ab eodem uerbo.
atormentar.
Torqueo,es:tum,uel ſum.
eſtender,o andar.
Tendo,is:tentum,vel ſum.
eſconder.
Abſcondo, is: abſconditum, vel abſconſum.
criar.
Alo,alis:alitum,uel altum.
hincar.
Figo,is:fictum,vel fixum.
manar.
Fluo,is:fluctum, uel fluxum.
caer.
Ruo,ruis,rutū,uel ruitum.
eſtribar.
Nitor,niteris,niſum, uel nixum.

DE COMPOSITIONE VERBOrum cum præpoſitionibus.

Præpoſitiones cùm veniunt in compoſitione cum uerbis, aut corrumpuntur, uerbi integritate manente: vt pono,nis, impono, nis. Aut *ipſis manentibus integris, uerba corrumpuntur: ut facio, perficio.* Aut *inuicem præpoſitiones & uerba corrumpuntur: ut impero, as.* Aut *vtrumque manet integrum, ut infundo,is.* Sed *quemadmodum præpoſitiones corrumpuntur, in eadem parte quæ eſt de Orthographia, diſſeritur: nunc quemadmodum verba corrumpuntur dicimus: monentes in primis præpoſitiones in compoſitione aliquando augere uerbi ſignificationem: ut*
amaar. mucho amar. enſeñar.
Amo, *as*: *deamo*, *as*: Aliquando *minuere: ut* Doceo doces:
oluidarlo

oluidarlo deſpues.
dedocea, dedoces. *Aliquando in totum mutare:ut*
replandeſcer pelear.
Mico, as, aui:Dimico as, aui.

De verbis mutantibus a, in, e.

Engañar, halager, deleytar, idem, mandar, aen comendar.
Lacto, as, delecto, oblecto. Mando, as. commendo, as.
hazer mal, idem, alcançar reſſollar esforçarſe.
Patro, as: perpetro, impetro. Halo has, anhelo, anhelas.
conſagrar, idem, maldezir, condemnar, o obligar, perdonar.
Sacro, as. conſecro, execror. Damno, as. condemno, indẽno.
atauiar, hazer el ioco, idem. tractar, reprehender.
Apto, as: ineptio, is: ineptior. Tracto, as: obtrecto:
tocar, apartar, refrenar. idem. parir, hallar.
Contrecto. Arceo, es, coërceo, exerceo. Pario, is, comperio.
idem, apaſcentar, detener en el paſto.
reperio. Paſco, is compeſco, diſpeſco.
ſubir, abaxar, ſubir, perdonar, mucho perdonar.
Scando, is, deſcendo, conſcendo. Parco, is, deperco, is.
abrirſe, deſcanſarſe, derramar, partirſe en mucas partes.
Fatiſco, is, defetiſcor, eris. Spargo, is, diſpergo, conſpergo,
coger, partir rompiendo, idem. hazer pacto, hazer ruyn pacto.
Carpo, is, decerpo, concerpo. Paciſcor, eris, depeciſcor.
partir, dar parte, partir en dos, partes, ſuffrir haſta la fin.
Partior, is: impertior, diſpertior. Patior, eris, perpetior,
yr paſſo a paſſo, encontrarſe.
eris. Gradior, graderis, congredior.
embutir. faſſir juntamente.
Farcio, is, confercio, refercio.

De verbis mutantibus a, in i.

Hazer amigos, hazer enemigos, quedar, eſtar encima, idem.
Amico, as aui: inimico, as. Maneo es, immineo.
callar, idem. parecer bien, no parecer bien.
Taceo, es, conticeo, reticeo. Placeo, es, diſpliceo, es, com-
tener, allegar. refrenar.
placeo non mutat, a. Habeo, es, adhibeo, cohibeo.
eſconderſe

escondería. idem. conced.r. idem.
Lateo,es,latui:deliteo,es,ui. Fateor,eris confiteor,
negar. tirar. ayuntar. tirar. idem.hazer.
Diffiteor.Iacio,is,adijcio,proijcio,reijcio.Facio,is.
deleitar,a cabar. faltar. ſaber. en lo queſcer,tenet ſabor.
Afficio,perficio,deficio.Sapio,is,deſipio,reſipio:uel
bouer en ſi,a rebatar,robar, arrebatar, idem. tomar.
reſipiſ.o. Rapio, is, diripio, corripio, arripio. Capio, is.
idem. entender. concebir, caer, caer muerto.
accipio,percipio,concipio. Cado,is, occido, decido.
caer, cortar, idem. idem. matar. interrogar.
concido. Cædo,is:incido, concido, occido. Quæro,is,
adquirir. buſcar, hazer,hincar, gaſtar, reduzir.
acquiro,conquiro. Ago,agis,adigo,prodigo,redigo.
romper. plantar, empuxar.
Frango,frangis,confringo.perfringo. Pango,is, impingo.
idem. cantar. cantar juntamente,antes.
compingo. Cano,is,accino,concino,præcino.
ſaltar, hazia alguno,atras abaxo.
Salio,is,aßilio,deſilio.

De mutantibus,au,in,o,uel in u.

Fauoreſcer,con boz fauoreſcer, eſchar, oyr. obedeſcer.
Plaudo,is,complodo,explodo. Audio,is,obedio,obedis.
cerrar. defraudar,
Claudo,is,concludo,is.Fraudo,as,defraudo,as.

De mutantibus,a,in,u.

Herir. dançar,ſaltar atras.
Quatio,is:concutio,diſcutio.Salto,as,reſulto,aſſulto,
piſar, raſcar eſculpir.
inſulto. Calco,as:conculco,proculco,ſcalpo,is,exculpo.
tomar. occupar.
inſculpo.Capio,capis,cepi:occupo,as,aui.

De mutantibus,e,in,i.

tener,refrenar,pmanecer,aſſentarſe,reſidir,aſſentarſe:jũtamente.
Teneo,es:contineo,pertineo.Sedeo,es:aßideo,conſideo,
regir

regir. endereçar, dirigir, leer, coger, amar.
Rego,is.arrigo.dirigo.erigo.Lego,legis colligo.diligo.
entender, comprar, quitar, matar, librar, apretar.
intelligo. Emo, is. adimo. perimo. eximo. Premo, is, apri=mo. comprimo.

De mutantibus u,in,e.
jurar mucho, jurar falſo.
Iuro,deiero peiero,peieras.

¶ De quibuſdam alijs verborum conſiderationibus.

Si in prima uerbi poſitione fuerit a, etiam ſi in præte=rito mutetur, ſemper manet in ſupinis: ut

Do,das,dedi,datum, Sto,as, ti, um. Pario,is ri,partum.
Tango, tangis, tetigi, tactum. Fallo, is, fefelli, falſum.
Frango,is,fregi,fractum.
Facio,is,feci,factum: Iacio,is,ieci,iactum.
Cado,is,cecidi,caſum.

Si in compoſitione uerbi a, mutatur in i, aliquando in præterito manet e ſimplicis, & a in ſupinis: ut Frango, frangis, fregi, fractum. Infringo, is, infregi, infractum, Pango, pangis, pepigi, pactum. Impingo, impingis, impe=gi, impactum. Ago, agis, egi, actum. Adigo, adigis, adegi, adactum.

Aliquando a, ſupini uerbi ſimplicis uertitur in e, ut Facio, is, feci, factum. Conficio, is, confeci, confectum. Iacio, is, ieci, iactum. conijcio, is, conieci, coniectum. Ca=pio, is, cepi, captum. concipio, is, concepi, conceptum. Rapio, rapis, rapui, raptum. corripio, is, corripui, cor=reptum. Cano, canis, cecini, cantum. occino, is, occinui occentum.

Sunt uerba, quæ in compoſitione mutant coniugationem: ut do, das, dedi. Reddo, reddis, reddidi. Addo, addis, addidi. Cubo, cubas, cubui. Accumbo, accumbis, accubui: Procumbo, procumbis, procubui. Facio, facis, feci. Amplifico, amplificas, amplificaui. Sapio, ſapis, ſapere. Reſipio, reſipis, reſipere.

Sunt etiam uerba, quæ mutant genus in compoſitione: ut Eo, is, quod eſt neutrum. Prætereo, præteris. Adeo, adis: & fere omnia compoſita ab illo, quæ ſunt actiua. Præterea Facio, facis, quod non habet facior, faceris: Perficio, perficis, habet perficior, perficeris.

Mutat etiam genus in compoſitione Verſificor, uerſificaris, quod eſt Deponens.

Sunt etiam uerba, quæ reperiuntur tantùm in compoſitione, quorum ſimplicia non ſunt in uſu: ut ab eo quod eſt Pello, pellas: Appello, appellas: Compello, compellas. A Clino, clinas: Inclino, inclinas: Reclino, reclinas: Declino, declinas. A Cuſo, cuſas: Accuſo accuſas: Recuſo, recuſas: Incuſo, incuſas. A Sipo, ſipas: Diſsipo, diſsipas. A Frigero, frigeras: Refrigero, refrigeras. A Fragor, fragaris: Refragor, refragaris: Suffragor, ſuffragaris. A Pleo, ples: Impleo, imples: Compleo, comples: Depleo, deples. A Leo, les: Deleo, deles: Releo, reles. A Spicio, ſpicis: Aſpicio, aſpicis: Deſpicio, deſpicis: Conſpicio, conſpicis: Reſpicio, reſpicis. A Licio, licis: Elicio, elicis: Pellicio, pellicis: Allicio, allicis: Illicio, illicis. A Fendo, fendis: Offendo, offendis: Defendo, defendis. A Pedio, pedis: Impedio, impedis: Compedio, compedis: Expedio, expedis: Præpedio, præpedis.

LIBER

LIBER TERTIVS, QVI EST DE EROTEMATIS, hoc eſt de interrogationibus, quibus, pueri de omnibus Grammaticæ partibus interrogandi ſunt.

De erotematis Grammaticæ. Cap. I.

DIC mihi, quam artem profiteris? Reſponde Grammaticam. Quid eſt Grammatica? Sciētia recte loquendi, recteque ſcribendi, ex doctiſſimorum virorum vſu, atque auctoritate collecta.

Vnde dicitur Grammatica? A grammatis, hoc eſt literis, quaſi ſcientia literaria.

Quotuplex eſt Grammatica? Quintiliano autore, duplex. Hiſtorice, quæ in enarrandis autoribus verſatur, ad imitationem propoſita. Et Methodice, quæ artis præcepta continet.

Quot ſunt partes preceptiuæ Grammaticæ? Quatuor, Orthographia, cui reſpondet litera. Proſodia, cui reſpondet ſyllaba. Etymologia, cui reſpondet dictio. Syntaxis, cui reſpondet partium orationis conſtructio.

De erotematis Orthographiæ. Cap. 2.

QVid eſt Orthographia? Scientia docens quibus literis quæque dictio ſcribenda ſit.

Vnde dicitur Orthographia? Ab orthos, quod eſt rectum: & grapho, ſcribo: quaſi ſcientia recte ſcribendi.

Quid eſt litera? Vox quæ ſcribi poteſt indiuidua.

Vnde dicitur litera? A lituris, quòd antiqui tabulis ceratis ſcribere ſolebant, & poſtea delere.

Quod ſunt literæ in vſu apud Latinos? Duæ & viginti: & h, quæ non eſt litera, ſed aſpirationis nota.

Quot ſunt genera literarum? Duo. Quædam enim ſunt vocales, quædam verò conſonantes.

Quid eſt vocalis litera? Quæ per ſe, & pura pronuntiari poteſt. Vnde & vocalis dicitur, quod per ſeipſam vocem habeat.

Quot ſunt vocales? Sex. A,e,i,o,u,y,pſilon.

Quid eſt conſonans litera? Quæ niſi feriat vocalem, pronuntiari non poteſt. Vnde & conſonans dicitur, quòd cum vocalibus ſonet.

Quot ſunt conſonantes? Sedecim, reliquæ à vocalibus.

Quot ſunt ſpecies conſonantium? Duæ: quædam enim ſunt mutæ, & quædam ſemiuocales.

Quot ſunt mutæ? Nouem. B,c,d,f,g,k,p,q,t.

Quot ſunt ſemiuocales? Septem. L,m,n,r,s,x,z.

Quare dicuntur mutæ? Quia in compoſitione vocalium, & ſemiuocalium nihil prope ſonent.

Quare dicuntur ſemiuocales? Quia in ſonoritate proxime ad vocales accedunt.

Quot accidunt literæ? Quinque. Nomen, Figura, poteſtas, Cognatio, Ordo.

Quid eſt nomen in litera? Vocabulum, quo vnaquæque appellatur ad aliarum literarum diſcretionem.

Quid eſt figura in litera? Eius deſcriptio certis lineamentis terminata, puta longa, breuis, rotunda.

Quid eſt poteſtas in litera? Ipſa literæ pronuntiatio, propter quam & figuræ, & nomina ſunt adinuenta.

Quid eſt cognatio in litera? Quædam affinitas, quæ alia in aliam commutatur: aut per interpretationem, vt à lida leda: aut per deriuationem, vt à tego toga: aut per compoſitionem: vt amicus, inimicus: aut per declinationem: vt à facio, feci.

Quid eſt ordo in litera? Ratio demonſtrans, quæ præponi, quæ ſubſequi debeat in pronuntiatione.

Quotuplex eſt ordo in literis? Duplex: ſcilicet in vocalibus, & in conſonantibus.

Quis eſt ordo in vocalibus? Quòd cùm in diphthongon coëunt, quædam ſemper præponuntur: vt a, o, y. Quædam ſemper poſtponũtur: vt i, u. Quædam aliquando præponuntur, aliquando poſtponuntur: vt e.

Quid

Quid eſt diphthongus? Conglutinatio duarum vocalium in eadem ſyllaba ſuam vim retinentium.

Vnde dicitur diphthongus? A dis, quod eſt bis: & phthōgus, ſonus: quaſi duplex ſonus.

Quot ſunt diphthongi quibus vtuntur Latini? Sex. Ae, vbi ſupprimitur a, & profertur e: vt Muſæ. Au, vbi profertur a, & rapitur u: vt Audio. Ei, vbi ſupprimitur e, & profertur i: vt Penthei. Eu, vbi profertur e, & rapitur u: vt Pentheus. Yi, vbi vtraque vocalis in, i, longum profertur: vt Harpyia. Oe, vbi ſupprimitur o, & profertur e: vt Pœna.

Quis eſt ordo in conſonantibus? Quòd plures quàm tres non poſſunt præcedere vocalem: nec plures quàm totidem ſuccedere: vt ſcrobs, ſtirps. Et quod ſi ſequens ſyllaba incipiat à vocali, neceſſe eſt præcedentem in vocalem deſinere: vt Deus. Quódque ſi præcedens ſyllaba in conſonantem deſinit, neceſſe eſt ſequentem à conſonante incipere: vt virgo. Quodque non eſt neceſſe, ſi ſequens ſyllaba à conſonante inceperit, præcedentem quoque in conſonantem deſinere: vt lego. Quæ regulæ ſunt veræ in dictionibus ſimplicibus, non tamen in compoſitis.

De erotematis Proſodiæ. Cap. 3.

QVid eſt Proſodia? Scientia demonſtrans quo accentu quæque dictionis ſyllaba proferatur.

Vnde dicitur Proſodia? A pros, quod eſt ad: & ode, cantus: quaſi accentus. Hanc Latini tum voculationem, tum tenorem, tum tonum interpretati ſunt.

Quid eſt ſyllaba? Comprehenſio literarum enunciata, quæ vno accentu, & vno ſpiritu indiſtanter profertur.

Vnde dicitur ſyllaba? A ſyllambanin, id eſt, comprehendere.

Quot accidunt ſyllabæ? Quatuor. Tenor, Spiritus, Tempus, & literarum numerus.

Quid eſt Tenor in ſyllaba? Modus, quo aut eleuatur, aut deprimitur, aut eleuatur ſimul & deprimitur.

Quot ſunt tenores? Tres. Acutus, Grauis, & Circunflexus. Acutus enim eſt, quo ſyllaba eleuatur. Grauis, quo ſyllaba deprimitur. Circunflexus, quo ſyllaba partim eleuatur, partim deprimitur.

Quid eſt ſpiritus in ſyllaba? Duratio, vel tractus, in quo ſyllaba pronunciatur.

Quid eſt tempus in ſyllaba? Qualitas quædam, qua aſpere, vel leniter ſyllaba profertur.

Quotuplex eſt tempus in ſyllaba? Duplex, quia aut habet vnum tempus in quo profertur, & dicitur breuis: aut habet duo tempora, & dicitur longa.

Quid eſt numerus in ſyllaba? Comprehenſio literarum ſyllabam conſtituentium.

Quot poſſunt eſſe literæ in ſyllaba? Vt multum ſex: vt minimum vna: ſed tunc propriè non dicitur ſyllaba, cùm plures literas non comprehendat.

De erotematis Etymologiæ. *Cap.4.*

QVid eſt Etymologia? Scientia oſtendens veram dictionum originem, cùm reliquis accidentibus.

Vnde dicitur Etymologia? Ab etymon, quod eſt verum, & logos, ſermo, quaſi veriloquium: quod Cicero reformidans notationem appellat: hæc ab Ariſtotele ſymbolum, à quibuſdam originatio dicitur.

Quid eſt dictio? Minima pars orationis conſtructæ, id eſt, in ordine compoſitæ.

Dictioni quot accidunt? Quatuor. Significatio, Etymologia, Figura, Ordo.

Quid eſt ſignificatio in dictione? Illud, quo breuiter oſtenditur quid dictio ſignificet.

Quid eſt Etymologia? Dixi eſſe ſcientiam, qua oſtenditur vera dictionum origo.

Quid eſt Figura in dictione? Forma qua dictio ſimplex à compoſita diſtinguitur.

Quid eſt Ordo in dictione? Qualitas, qua in oratione alia ſemper præponitur, alia ſemper poſtponitur: alia modò præponitur, modò poſtponitur.

Parte

Partes orationis quot ſunt? Octo. Nomen, Pronomen, Verbum, Participium, Præpoſitio, Aduerbium, Interiectio, Coniunctio.

Quot ſunt partes orationis declinabiles? Quatuor, Nomen, Pronomen, Verbum, Participium.

Quot ſunt partes orationis indeclinabiles? Quatuor. Præpoſitio, Aduerbium, Interiectio, Coniunctio.

De erotematis Nominum. Cap. 5.

MVſa quæ pars orationis eſt? Nomen. Quid eſt nomē? Pars orationis declinabilis, corpus, aut rem propriè, communitérve ſignificans.

Vnde dicitur nomen? Ab Onoma Græcè; quod Latinè interpretatur nomen: vel dicitur nomen, quaſi notamen.

Quotuplex eſt nomen? Duplex: Subſtantiuum, & Adiectiuum.

Quod eſt nomen ſubſtantiuum? Quod ſubſtantiam, vel quaſi ſubſtantiam ſignificat: vt homo, albedo.

Quod eſt nomen adiectiuum? Quod adiectum ſubſtantiuo, ſignificat in eo aliquid accidens, vt homo bonus.

Muſa igitur quale nomen eſt? Subſtantiuum: ſignificat enim rem per ſe ſubſiſtentem, obnoxiámque accidentibus.

Nomini quot accidunt? Sex. Qualitas, Species, Genus, Numerus, Figura, Caſus cum declinatione.

Quid eſt qualitas in nomine? Accidens, per quod proprium nomen à communi, ſeu appellatiuo diſtinguitur.

Quod eſt nomen proprium? quod vni tantùm conuenit: vt Calliope, vni ex nouem Muſis.

Quod eſt nomen commune? quod pluribus conuenit: vt Muſa, Calliope, Vrania, Clio.

Quid eſt ſpecies in nomine? Illud, quo primitiuum nomen à deriuato ſeparatur.

Species nominum quot ſunt? Duæ. Primitiua, quæ aliunde non trahitur: vt mons. Deriuata, quæ aliunde deriuatur: vt montanus, à monte.

Muſa igitur cuius ſpeciei eſt? Deriuatiuæ ſpeciei. Dicitur enim à muſo, quod eſt inquiro.

Deriuatorum nominum quot ſunt differentiæ? Nomen Patronymicum, Poſſeſſiuum, Denominatiuum, Diminutiuum, Comparatiuum, Superlatiuum, Verbale, Participiale, Aduerbiale.

Quod eſt nomen Patronymicum? Quod ſignificat filium vel filiam, nepotem vel neptem, vel aliquem ex poſteris illius, à quo deriuatur: vt Priamides filius, vel nepos, vel aliquis ex poſteris Priami.

Quod eſt nomen Poſſeſſiuum? quod cum genitiuo ſui principalis ſignificat aliquid ex ijs, quæ poſſidentur: vt Euandrius enſis, pro Euandri enſis.

Quod eſt nomen Denominatiuum? quod à nomine deriuatur, neque dominatur ab aliqua ſpeciali ſignificatione: vt à iuſtus, iuſtitia, à ſapiens, ſapientia.

Quod eſt nomen Diminutiuum? quod ſignificat diminutionem ſui principalis, vt à Rege regulus.

Quod eſt nomen Comparatiuum? quod cum intellectu poſitiui, vel aliquo participe ſenſus poſitiui, ſignificat Magis aduerbium: vt iuſtior, magis iuſtus: interior, magis infra.

Comparatiua vnde formantur? A nominibus adiectiuis, quæ poſſunt incrementum, diminutionémque ſuſcipere: vt à bonus, bona, bonum, melior: à doctus, docta, doctum, doctior. Et à verbis: vt à deteto, deterior. Et ab aduerbiis & præpoſitionibus: vt à pridem, prior: ab vltra, vlterior.

Comparatiua quomodo formantur? In nominibus adiectiuis ſecundæ declinationis formantur à genitiuo terminato in i, addita or: vt albus, albi, albior. In nominibus verò tertiæ declinationis à datiuo, addita or: vt fortis, forti, fortior. A nominibus habentibus vocalem ante is, vel us, comparatiua nón formantur, ſed ſupplentur ex hoc aduerbio magis, & poſitiuo: vt tenuis, magis tenuis: arduus, magis arduus.

Quod eſt Superlatiuum nomen? quod ad plures, vel

plura

plura ſui generis comparatum, omnibus ſuperponitur: vel per ſe prolatum, ſignificat quantum poſitiuum cum hoc aduerbio valde: vt Plato Græcorum doctiſſimus, & Plato doctiſſimus, id eſt, valde doctus.

Superlatiua vnde formantur? Ab eiſdem nominibus adiectiuis, vnde formantur Comparatiua.

Superlatiua quomodo formantur? In nominibus adiectiuis in er deſinentibus Superlatiua formantur addita rimus: vt tener, tenerrimus: pauper, pauperrimus: Alia verò, aut poſitiua ſunt ſecundæ declinationis, aut tertiæ. Si ſecundæ, Superlatiua formantur à genitiuo terminato in i, addita, ſ, & ſimus: vt albus, albi, albiſſimus. Si tertiæ, formantur quoque à genitiuo, addita ſimus tantùm: vt fortis, fortiſſimus.

Patiuntur iſtæ regulæ exceptionem? Nimirum patiuntur, quoniam & à verbis, & ab aduerbijs, & præpoſitionibus aliquando formantur. Sed à nominibus irregularia quædam non legitimè formantur: de quibus aliàs.

Quod eſt nomen Verbale? Quod à verbo deriuatur, vt amo, amas: hic & hæc amabilis & hoc amabile.

Quod eſt nomen Participiale? Quod à participio deriuatur: vt à lectus, lector, & lectio.

Quod eſt nomen Aduerbiale? Quod ab aduerbio deriuatur: vt à perendie, perendinus, a, um.

Quid eſt genus in nomine? Illud, quo maſculinum à fœminino diſtinguitur, & neutrum ab vtroque.

Genera nominum quot ſunt? Septem. Maſculinum, Fœmininum, Neutrum, Commune duorum, Commune trium, Dubium, Promiſcuum.

Quod eſt nomen maſculinum? Quod declinatur cùm hic: vt hic dominus, domini, hic ſermo, ſermonis.

Quod eſt nomen fœmininum? Quod declinatur cum hæc: vt hæc Muſa, Muſæ: hæc terra, terræ.

Quod eſt nomen neutrum? Quod declinatur cum hoc: vt hoc templum, templi: hoc regnum, regni.

Quod eſt nomen commune duorum? Quod declinatur cum hic & hæc: vt hic & hæc ſacerdos, hic & hæc conuiua.

Quod eſt nomen commune triúm? Quod declinatur cum hic & hæc & hoc: vt hic & hæc & hoc prudens, felix, amans.

Quod eſt nomen dubium? Quod declinatur cum hic, vel hæc: vt hic vel hæc finis: hic vel hæc cortex.

Quod eſt nomen promiſcuum? Quod cum articulo hic, vel hæc ſignificat animalia vtriuſque ſexus: vt hic miluus, hic mus: hæc aquila, hæc Dorcas.

Muſa igitur cuius generis eſt? Fœminini generis: declinatur enim cum hoc articulo hæc: vt hæc Muſa.

Da regulam generis. Nomen quod ſit in, a, finitum, dic muliebre: neque enim ab ea excipitur Muſa.

Quid eſt numerus in nomine? Incrementum quantitatis ab vno vſque ad plura procedens.

Numeri nominum quot ſunt? Duo Singularis, qui vnum ſignificat: vt homo. Pluralis, qui plura ſignificat: vt homines.

Muſa igitur cuius numeri eſt? Singularis numeri, quia vnum ſignificat tantùm.

Quid eſt figura in nomine? Illud quo nomen ſimplex à compoſito diſtinguitur.

Figuræ nominum quot ſunt? Duæ. Simplex, quæ non poteſt diuidi in partes ſignificatiuas eius, quod integrum ſignificabat: vt parens. Compoſita, quæ poteſt diuidi in partes ſignificatiuas eius, quod integrum ſignificabat: vt parricida.

Muſa igitur cuius figuræ eſt? Simplicis. Nihil enim ſignificant, Mu, & ſa, per ſe ſeparata.

Quid eſt caſus in nomine? Quidam gradus declinationis, per quos nomen inflectitur.

Caſus nominum quot ſunt? Septem. Nominatiuus, Genitiuus, Datiuus, Accuſatiuus, Vocatiuus, Ablatiuus, Effectiuus ſemper ablatiuo ſimilis.

Quare dicitur nominatiuus? Quia per illum nominamus. Rectus verò idem dicitur, quia aliunde non cadit.

Quare dicitur genitiuus? Quia per eum oſtendimus cuius ſimus filij: vt Antonius Ioannis.

Quare

Quare dicitur Datiuus? Quia in eo caſu ponimus illum cui aliquid damus: vt Do tibi pecunias.

Quare dicitur Accuſatiuus? Quia in eo caſu ponimus illum, quem accuſamus: vt Pompeius accuſat Cæſarem.

Quare dicitur Vocatiuus? quia in eo caſu ponimus illum, quem vocamus: vt ô Muſa mihi cauſas memora.

Quare dicitur Ablatiuus? quia in eo caſu ponimus illum, à quo aliquid auferimus: vt ego aufero à te libros.

Quare dicitur Effectiuus? quia in eo caſu ponimus inſtrumentum, quo aliquid efficitur: vt ego peto te ſaxo.

Muſa igitur cuius caſus eſt? Nominatiui, ſiue Vocatiui, ſiue Ablatiui: quia in his caſibus declinando reperitur

Quid eſt declinatio in nomine? Vocis variatio, quæ circa finem tantùm attenditur: vt Muſa, Muſæ, Muſam.

Declinationes nominum quot ſunt? quinque. Prima, quæ mittit genitiuum in, æ, diphthongon: vt Muſa, Muſæ. Secunda, quæ mittit genitiuum in i, i. vt Dominus, domini. Tertia quæ mittit genitiuum in, is: vt ſermo, ſermonis. Quarta, quæ mittit genitiuum in, us: vt ſenſus, ſenſus. Quinta, quæ mittit genitiuum in ei: vt dies, diei.

Muſa igitur quotæ declinationis eſt? Primæ. Mittit enim genitiuum in, æ, diphthongon: vt Muſa, Muſæ.

Quotuplex eſt nominum inflexio? Sextuplex. Monoptota inflexio eſt, cùm per nullos caſus nomen variatur: vt nominatiuo ador, genitiuo ador, datiuo ador, &c. Diptota inflexio eſt, cùm per duos caſus tantùm nomen variatur: vt Sapho, Saphus. Triptota inflexio eſt, cùm per tres caſus nomen variatur: vt Templum, templi, templo. Tetraptota inflexio eſt, cùm per quatuor caſus nomen variatur: vt Deus, dei, deo, deum. Pentaptota inflexio eſt, cùm per quinque caſus nomen variatur: vt Sermo, ſermonis, ſermoni, ſermonem, à

ſermone.

ſermone. Hexaptota inflectio eſt, cum per ſex caſus nomen variatur: vt vnus, vnius, vni, vnum, ô vne, ab vno.

De erotematis Pronominum. Cap. 6.

Ego quæ pars orationis eſt? Pronomen.

Quid eſt pronomen? Pars orationis declinabilis, quæ pro nomine proprio cuiuſque accipitur, perſonáſque finitas recipit: vt Ego, Tu, ille.

Vnde dicitur pronomen? A pro præpoſitione, & nomen: quia pro eo ponitur in oratione.

Pronomini quot accidunt? Sex. Species, Genus, Numerus, Figura, Perſona, Caſus, cum Declinatione.

Species pronominum quot ſunt? Duæ ſicut in nomine. Primitiua, vt Ego: Deriuatiua, vt Meus.

Quot ſunt pronomina primitiua? Octo. Ego, tu, ſui, hic, iſte, ille, ipſe, is.

Quot ſunt pronomina deriuatiua? Septem. Meus, tuus, ſuus, noſter, veſter, noſtras, veſtras.

Ego igitur cuius ſpeciei eſt? Primitiuæ. Non enim aliunde trahitur, quanquam Græcè dicitur Egon. Fac ex eo deriuatum. Meus, mea, meum.

Genera pronominum quot ſunt? Quatuor. Maſculinum: vt meus: Fœmininum, vt mea: Neutrum, vt meum: Commune trium, vt ego, noſtras.

Numeri pronominum quot ſunt? Duo, ſicut in nomine. Singularis, vt ego: Pluralis, vt nos.

Figuræ pronominum quot ſunt? Duæ, ſicut in nomine. Simplex, vt hic, hæc, hoc. Compoſita, vt iſthic, iſthæc, iſthoc.

Quot modis componuntur pronomina? quatuor. Primo cum nominibus: vt eiuſmodi, huiuſmodi. Secundo, cum altero pronomine: vt iſthic, iſthæc, iſthoc. Tertio cum præpoſitione: vt mecum, tecum. Quarto cum aduerbiis, aut ſyllabicis adiectionibus: vt egomet.

Quot ſunt adiectiones ſyllabicæ? Quatuor. Met, Te, Ce, Pte: vt egomet, tute, hicce, Meapte.

Perſonæ

Perſonæ pronominum quot ſunt? Tres. Prima, quæ de ſe loquitur. Secunda ad quam prima loquitur. Tertia, de qua prima loquitur.

Quot ſunt pronomina primæ perſonæ? Vnum tantùm. Nominatiuo ego, genitiuo mei.

Quot ſunt pronomina ſecundæ perſonæ? Item vnum. Nominatiuo tu, genitiuo tui: cum omnibus Vocatiuis nominum, pronominum & participiorum.

Quot ſunt pronomina tertiæ perſonæ? Reliqua omnia.

Caſus pronominum quot ſunt? Septem ſicut in nomine. Carent tamen vocatiuo omnia pronomina: præterquàm Tu, Meus, mea, um. Noſter, noſtra, noſtrum. Noſtras, noſtratis. Caret etiam nominatiuo cum vocatiuo Genitiuo ſui.

Declinationes Pronominum quot ſunt? Quatuor, Prima, quæ mittit genitiuum in, i, vt ego, mei: tu, tui: genitiuo ſui. Secunda, quæ mittit genitiuum in, ius: vt hic, huius: iſte, iſtius: ille, illius: ipſe, ipſius: is eius. Tertia, quæ mittit genitiuum in, i, & in, æ: vt meus, mea, meum: mei, meæ, mei. Tuus, tua, tuum: tui, tuæ, tui. Suus, ſua, ſuum: ſui, ſuæ, ſui. Noſter, ſtra, ſtrum: noſtri, noſtræ, noſtri. Veſter, veſtra, ſtrum: veſtri, veſtræ, veſtri. Quarta, quæ mittit genitiuum in is: vt noſtras, noſtratis: veſtras, atis.

De erotematis verborum. Cap. 7.

Amo, quæ pars orationis eſt? Verbum.

Quid eſt verbum? Pars orationis declinabilis, cum modis & temporibus ſine caſu agendi, vel patiendi ſignificatiua.

Vnde dicitur verbum? A verbero, as: quia verberato aëre oratio profertur: quæ ſine verbo eſſe non poteſt.

Verbo quot accidunt? Octo, Genus, Modus, Tempus, Numerus, Perſona, Species, Figura, Coniugatio.

Genera verborum quot ſunt? Quinque. Actiuum, Paſſiuum, Neutrum, Commune, Deponens.

Quid eſt verbum actiuum? Quod deſinit in o, & habet paſſiuum in, or: vt Amo, amas: amor, amaris.

Quod eſt verbum paſſiuum? Quod deſinit in or, & habet actiuum in, o: vt Amor, amaris: amo, amas.

Quod eſt verbum neutrum? quod deſinit in, o, & non habet paſſiuum in or: vt ſeruio, ſeruis.

Quod eſt verbum deponens? quod deſinit in or, & tamen habet actiui ſignificationem: vt loquor, loqueris.

Quod eſt verbum commune? quod deſinit in, or, & habet actiui & paſſiui ſignificationem: vt amplector, amplecteris.

Amo igitur quod verbum eſt? Actiuum.

Modi verborum quot ſunt? quinque. Indicatiuus, Imperatiuus. Optatiuus, Subiunctiuus, Infinitiuus.

Quis eſt Indicatiuus modus? quo indicamus aliquid fieri, vt ego amo, tu amas, ille amat.

Quis eſt Imperatiuus modus? quo imperamus, vel prohibemus, vel exhortamur, vel permittimus aliquid fieri: vt ô Antoni lege: ne legas.

Quis eſt Optatiuus modus? quo optamus aliquid fieri: vt vtinam legerem.

Quis eſt ſubiunctiuus modus? qui indiget altero verbo, vt perfectum ſenſum ſignificet: vt ſi legeris, audiam.

Quis eſt Infinitiuus modus? qui caret numeris & perſonis, & indiget verbo alterius modi: vt aliquid determinatum ſignificet: vt cupio legere.

Amo igitur cuius modi eſt? Indicatiui modi.

Tempora verborum quot ſunt? Quinque. Præſens, præteritum imperfectum, præteritum perfectum, præteritum plus quàm perfectum, & futurum.

Quod eſt tempus præſens? quo aliquid in præſentiarum fieri oſtendimus: vt ego lego.

Quod eſt præteritum imperfectum? Quo oſtendimus quòd aliquid fiebat, ſed non fuit perfectum: vt ego legebam.

Quod eſt præteritum perfectum? quo oſtendimus aliquid iam factum atque perfectum eſſe: vt ego legi.

Quod eſt præteritum plus quàm perfectum? quo oſtendimus, id quod factum eſt, inueteraſſe citra præteritum

teritum perfectum: vt ego legeram, antequam tu veniſti.

Quod eſt futurum? quo oſtendimus, aut promittimus, nos aliquid inchoaturos: vt ego legam cras.

Amo igitur cuius temporis eſt? Præſentis temporis.

Numeri verborum quot ſunt? Duo, ſicut in nomine. Singularis, qui de vno loquitur: vt ego amo. Pluralis, qui de pluribus loquitur: vt nos amamus.

Amo igitur cuius numeri eſt? Singularis numeri.

Perſonæ verborum quot ſunt? Tres. Prima, quæ de ſe ſola, vel de ſe cum aliis loquitur: vt Ego lego, nos amamus. Secunda, ad quam ſolam, vel cum alijs prima loquitur: vt Tu amas, vos amatis. Tertia, de qua ſola, vel de quibus prima loquitur: vt Cicero legit: homines legunt.

Species verborum quod ſunt? Duæ ſicut in nomine. Primitiua: vt Lego, legis. Deriuatiua: vt Lectito, lectitas.

Deriuatiuorum verborum formæ quot ſunt? Septem. Inchoatiua, Meditatiua, Deſideratiua, Frequentatiua, Denominatiua, Aduerbialia.

Quæ dicuntur Inchoatiua? quæ Laurentius dicit continuum incrementum paſſionis innatæ ſignificare: fiúntque tantum à verbis neutris abſolutis ſecundæ coniugationis, formantúrque à ſecunda perſona præſentis Indicatiui modi addita co: vt à tepeo, es, tepeſco, is, id eſt, in horas magis tepeſio.

Quæ dicuntur verba Meditatiua? quæ Laurentius appellat deſideratiua: fiúntque ab vltimo ſupino addita rio, hæc ferè: ab Edo, edis, eſu, eſurio: à Cœno, nas, cœnatu, cœnaturio: à Pario, is, partu, parturio: à Meio, is, mictu, micturio: à Caco, as, cacatu, cacaturio: ab emo, emis, emptu, empturio.

Quæ dicuntur Deſideratiua? quæ Laurentius non mentis affectum, ſed actum corporis ſignificare dicit. Sunt verò quàm rariſſima: vt viſo, viſis, Laceſſo, laceſſis. Capeſſo, capeſſis.

Quæ

Quæ dicuntur Frequentatiua? Quæ aſſiduam in agendo vim habere ſignificant: fiúntque ab vltimo Supino, u, mutata in, o: vt à curro, is, curſu, curſo, as: à duco, cis, ductu, ducto, ctas Animaduertendum tamen eſt, in verbis primæ coniugationis, ſupina, à quibus formantur Frequentatiua, mutare, a, penultimam ſupini in, i, breuem: vt ab impero, as, imperatu: imperito, as. Dicimus tamen ab ago, agis: actito, actitas: & agito, as: à dico, dicis, dicto, dictas: & dictito, dictitas.

Quæ dicuntur Diminutiua? Quæ à ſuo principali diminutionem ſignificant: vt à garrio, ris: garrulo, las: à ſorbeo, ſorbes. ſorbillo, as: à caluo, is, cauillor, aris.

Quæ dicuntur Denominatiua? Quæ à nomine deriuantur: vt à patre patriſſo, as: à Græco, grçciſſo, as: & græcor, aris: à frumento, furmentor, aris: à pabulo, pabulor, aris: à rure, ruſticor, aris.

Quæ dicuntur Aduerbialia? Quæ ab aduerbio deriuantur: vt à perendie, perendino, as: à ſupra, ſupero, as: ab intrà, intro, intras.

Amo igitur cuius ſpeciei eſt? Primitiuæ ſpeciei: non enim habet (quod ego ſciam) vnde poſſit deriuari.

Figuræ verborum quot ſunt? Duæ, ſicut in nomine. Simplex, vt amo, amas: Compoſita, vt deamo, deamas.

Amo igitur cuius figuræ eſt? Simplicis figuræ: non enim poteſt diuidi in partes ſignificatiuas eius: quod integrum ante compoſitionem ſignificabat.

Coniugationes verborum quot ſunt? Quatuor. Prima, quæ ſecundam perſonam ſingularem præſentis indicatiui modi mittit in, as, productam in voce actiua: & in aris, vel are, in paſſiua: vt Amo, amas. Lætor, lætaris, vel are. Secunda, quæ eandem ſecundam perſonam mittit in, es, productam in voce actiua: & in eris, vel ere, in voce paſſiua: vt Doceo, es. Medeor, eris, vel ere. Tertia, quæ eandem ſecundam perſonam mittit in is, correptam in voce actiua: & eris, vel ere, penultima correpta in voce paſſiua: vt lego, legis, legor, eris, vel ere. Quarta, quæ eandem ſecundam perſonam mittit in is,

in, is productam in voce actiua, & in,iris,vel ire, penultima producta in voce paſſiua:vt Audio,audis. Audior,audiris, vel audire.

De erotematis Participiorum. Cap. 8.

AMans,quæ pars orationis eſt? Participium.

Quid eſt participium? Pars orationis declinabilis, quæ pro verbo accipitur, ex quo deriuatur, genus & caſus habens ad ſimilitudinem nominis,& acciden tia verbi ſine diſcretione modorum & perſonarum.

Vnde dicitur participiũ? quaſi particapium:quia partem accipit à nomine,partem à verbo,partem ab vtroque.

Participio quot accidunt? Sex. Genus, Tempus, Significatio, Figura, Numerus, Caſus, cum Declinatione.

Genera participiorum quot ſunt?quatuor. Maſculinum, vt amatus: Fœmininum, vt amata: Neutrum, vt amatum: Commune trium, vt hic & hæc & hoc amans.

Amans igitur cuius generis eſt?Commune trium.

Tempora participiorum quot ſunt? Tria. Præſens, vt amans. Præteritum, vt amatus. Futurum, vt amaturus, amandus.

Amans igitur cuius temporis eſt?Præſentis temporis.

Significationes participiorum quot ſunt? Duæ, Actiua, vt amans. Paſſiua,vt amatus.

Quæ participia ſignificant actionem? A verbis actiuis & neutris actionem ſignificantibus, actionem ſignificant participia præſentis & futuri in rus: vt amans, amaturus: ſeruiens, ſeruiturus. A verbis paſſiuis, vel neutris paſſionem ſignificantibus, participia omnia ſignificant paſsionem: vt amatus, amandus: vapulans, vapulaturus. A verbis deponentibus, participia præſentis & præteriti & futuri in rus, ſignificant actionem, futuri verò in dus, paſſionem: vt loquens, locutus, locuturus, loquendus. A verbis communibus participia præſentis, & futuri in rus, ſignificant actionem, præteriti, actionem & paſſionem. Futuri in dus, tantùm paſsionem, vt criminans, criminaturus, crimi-

na tus,criminandus,

Eſt ne hoc ſemper verum? Propemodum id quidem, niſi quòd à verbis actiuis & neutris participia præteriti ſignificant nonnunquam actionem: vt

Argutus,arguta,argutum,ab arguo arguis.
Auſus,auſa,auſum:ab audeo,audes.
Adultus,a,um:ab adoleſco,adoleſcis.
Aſſuetus,a,um:ab aſſueſco,aſſueſcis.
Cautus,à,um:à caueo,caues Caſſus,a,um:à careo,es.
Circunſpectus,a,um:à circunſpicio,is.
Conſuetus,a,um:à conſueſco,is.
Conſyderatus,a,um:à conſydero,as.
Contentus,a,um:à contineo,contines.
Cœnatus,a,um:à cœno,cœnas.
Decretus,a,um:à decreſco,decreſcis.
Defectus,a,um:à deficio,deficis.
Diſceſſus,a,um:à diſcedo,diſcedis.
Diſertus,a,um:à diſſero,diſſeris.
Excretus,a,um:ab excreſco,excreſcis.
Exoletus,a,um:ab exoleſco,exoleſcis.
Euaſus,a,um:ab euado,euadis.
Falſus,a,um:à fallo,fallis. Fluxus,à,um:à fluo,fluis.
Iuratus,a,um:à iuro,iuras.
Ignotus,a,um:ab ignoſco,ignoſcis.
Oſus,a,um:ab odi,odiſti.
Placitus,a,um:à placeo,places.
Paſſus,a,um:à pateo,pates.
Potus,a,um:à poto,potas.
Pranſus,a,um:à prandeo,prandes.
Profuſus,a,um:à profundo,profundis.
Scitus,a,um:à ſcio,ſcis.
Sparſus,a,um:à ſpargo,ſpargis.
Tacitus,a,um:à taceo,taces.
Titubatus,a,um:à titubo,titubas.

Reperiuntur quoq; participia præſentis temporis à verbis actiuis ſignificantia paſſionem: vt voluens, volutans, quaſſans, præcipitans: pro eo quod voluitur, quaſſatur,

paræcipi

præcipitatur,& quod dicitur euidens negotiũ, id eſt, quod videtur,& perſpicuum eſt.

Amans igitur cuius ſignificationis eſt? Actiuæ ſignificationis.

Figuræ participiorum quot ſunt? Duę. Simplex, vt amãs. Compoſita, vt adamans: quanquam ſunt qui dicant, quia participium per ſe non componitur, non eſſe compoſitæ, ſed decompoſitæ Figuræ.

Amans igitur cuius Figuræ eſt? Simplicis Figuræ.

Numeri participiorum quot ſunt? Duo, ſicut in nomine: Singularis, vt amans. Pluralis, vt amantes.

Amans igitur cuius numeri eſt? Singularis numeri.

Caſus participiorum quot ſunt: Septem, ſicut in nomine.

Amans igitur cuius caſus eſt? Nominatiui caſus, vel Vocatiui.

Declinationes participiorum quot ſunt? Tres. Nam participia præteriti & futuri tam in rus, quàm in dus, declinantur per primam & ſecundam nominis declinationem: Præſentis verò per tertiam: niſi quòd iens, participium ab eo, is, mittit genitiuum euntis, cum cõpoſitis: vt Iens, euntis. Abiens, abeuntis. Ambiens tamen facit ambiẽtis, & ſuperbiens facit ſuperbientis.

Amans igitur quotæ declinationis eſt? Tertiæ nominis.

De erotematis Præpoſitionum. Cap. 9.

AD, quæ pars orationis eſt? Præpoſitio.

Quid eſt præpoſitio? Pars orationis indeclinabilis, quæ aliis partibus orationis præponitur, aut per compoſitionem, aut per appoſitionem.

Vnde dicitur præpoſitio? Ab eo quod aliis partibus orationis præponitur. Nam cõtra naturam præpoſitionis eſt, quod poſtponatur: vt Cum, tenus, verſus.

Præpoſitioni quot accidunt? Tria. Figura, Ordo, Caſus.

Figuræ præpoſitionum quot ſunt? Duæ, Simplex, vt abs, circum. Compoſita, vt abſque, circum circa.

Ad igitur cuius figuræ eſt? Simplicis figuræ: quia nō poteſt diuidi in partes ſignificatiuas.

Quotuplex eſt ordo præpoſitionum? Triplex: Præpoſitiuus, Poſtpoſitiuus, Communis.

Quis eſt ordo præpoſitiuus? Qui præpoſitionem in conſtructione ſemper debere præponi oſtendit: vt ad, ab.

Quis eſt ordo poſtpoſitiuus? qui præpoſitionem in conſtructione ſemper debere poſtponi oſtendit: vt tenus, verſus.

Quis eſt ordo communis? Qui præpoſitionem in conſtructione modò præponi, modò poſtponi debere oſtendit: vt cum, per, propter.

Ad igitur cuius ordinis eſt? Præpoſitiui, quia ſemper in conſtructione præponitur.

Caſus præpoſitionum quot ſunt? Tres. Accuſatiuus, & Ablatiuus, & nonnunquam Genitiuus.

Præpoſitiones Genitiuo deſeruientes quot ſunt? Tres pridie, poſtridie, tenus.

Præpoſitiones Accuſatiuo deſeruientes quot ſunt? Triginta & octo. Ad, apud, ante, aduerſus, aduerſum cis, citra, circiter, circum, circa, contra, erga, extra, inter, intra, infra, iuxta, ob, pone, per, prope, propius, proxime, pridie, poſtridie, procul, poſt, penes, præter, propter, ſupra, ſecundum, ſecus, trans, vſque, vltra, verſus, verſum.

Præpoſitiones ablatiuo caſui deſeruientes quot ſunt? Quindecim. A, ab, abs, abſque, cum, coram, clam, de, è, ex, pro, præ, palam ſine, tenus.

Præpoſitiones Accuſatiuo, vel Ablatiuo deſeruientes quot ſunt? Quatuor. In, ſub, ſuper, & ſubter.

Præpoſitiones inſeparabiles (hoc eſt quæ nunquam niſi in compoſitione reperiuntur) quot ſunt? Sex. An, con, dis, di, re, ſe.

Ad igitur cui caſui deſeruit? Accuſatiuo, quoniam tali caſui ſemper appoſita reperitur.

De Erote

De Erotematis Aduerb. Cap. 10.

VBi,quæ pars orationis eſt? Aduerbium.

Quid eſt aduerbium ? Pars orationis indeclinabilis, quæ addita verbo , ſignificationem eius aut complet, aut mutat, aut minuit: vt iam faciam,non faciam,parum faciam.

Vnde dicitur aduerbium ? Quaſi ad verbum:quoniam verbo ſemper ferè adiungi deſyderat.

Aduerbio quot accidunt ? Tria,Species,Figura, Significatio.

Species aduerbiorum quot ſunt? Duæ,ſicut in nomine. Primitiua: vt nuper. Deriuatiua:vt nuperrimè.

Vbi,cuius ſpeciei eſt?Primitiuæ : neque enim habet aliquid vnde deriuetur,quod ſit antiquius.

Figuræ aduerbiorum quot ſunt ? Duæ,ſicut in nomine Simplex:vt ecce. Compoſita:vt eccum.

Vbi igitur cuius figuræ eſt ? Simplicis figuræ:neq; enim poteſt diuidi in partes ſignificatiuas.

Significationes aduerbiorum quot ſunt ? Innumeræ.

Numeralis : vt ſemel, bis, ter, quater,quinquies,ſexies.

Temporalis:vt hodie, cras, perendie, heri, nuper,aliquando,olim,iam,tunc,mane,ſero,ſemper.

Localis:vt iſtic,illic,iſtuc,illuc.

Negatiua:vt non,haud,minimè,nullatenus.

Affirmatiua:vt etiam,profectò,nimirum.

Optatiua:vt ô,ſi,vtinam.

Demonſtratiua:vt en,ecce.

Ordinatiua:vt continuò,deinde,deinceps.

Interrogatiua:vt cur?quare?quamobrem?nunquid?

Dubitatiua : vt fors, forte, fortaſſis, fortaſſe, forſan,forſitan.

Vocatiua,vt ô,heus,ohe.

Diſcretiua:vt ſeorſum,diuiſim,bifariam.

Congregatiua:vt ſimul,vna,pariter.

Iuratiua,vt ædepol,mehercule,mecaſtor.

Hortatiua:vt eia,age,agedum,agite.

Intenſiua:vt valde,penitus,vehementer.
Remiſſiua:vt ſenſim,paulatim,pedetentim,
Diminutiua:vt belle,argutule,clanculum.
Comparatiua:vt magis,melius,fortius.
Superlatiua:vt maximè,optimè,fortiſſimè.
Similitudinis:vt ceu,ſicut,tanquam.
Quantitatis:vt multum,parum,minimum.
Qualitatis:vt benè,doctè,ſapienter.
Vbi igitur cuius ſignificationis eſt? Localis.

De erotematis Interiectionum. Cap. 11.

HEu,quæ pars orationis eſt?Interiectio.
Quid eſt interiectio? Pars orationis indeclinabilis affectum mentis incondita voce ſignificans.
Vnde dicitur interiectio? Ab interijciendo,eò quòd alijs partibus orationis interijciatur.
Interiectioni quot accidunt?Sola ſignificatio.
Significationes interiectionum quot ſunt?Plures.
Lugentis:vt heu,hoi,hei.
Dolentis:vt hei,ah.
Exultantis:vt euax,vah,oh.
T[illegible] hei,ah.
[illegible]:vt papæ.
Exclamantis:vt proh,vah,
Ridentis:vt ha,ha,he,ho.
Deridentis:vt hui.
Silentis:vt hau,ſi,ſt.
Laudantis:vt euge.
Vitantis:vt apage,apageſis,apagete.
Vocantis:vt io,oh.
Deprehendentis: vt at,at.
Heu cuius ſignificationis eſt?Lugentis.

De erotematis Coniunctionum. Cap. 12.

ET,quæ pars orationis eſt?Coniunctio.
Quid eſt Coniunctio? Pars orationis indeclinabilis,connectens,ordinánſque ſententiam.

Vnde

Vnde dicitur Coniunctio? Ab eo quòd coniugat, & orationi pro vinculo interponatur.

Coniũctioni quot accidunt? Tria. Figura, Ordo, Poteſtas, ſiue ſpecies, ſiue ſignificatio.

Figuræ coniunctionis quot ſunt? Duæ, ſicut in nomine, Simplex, vt at. Compoſita, vt atque, etenim.

Et cuius figuræ eſt? Simplicis figuræ.

Ordo coniunctionis quotuplex eſt? Triplex, Quædam enim ſemper præponuntur: vt &, ac, at, aſt, aut, vel, nec, ne, neque. Quædam ſemper poſtponuntur vt que, ne, ve, quidem, quoque, autem, verò, enim. Quædam modò præponuntur, modò poſtponuntur: vt atque, igitur, itaque, quoniam, quia, etſi.

Et, cuius ordinis eſt? Præpoſitiui.

Poteſtates coniunctionis quot ſunt? Complures.

Copulatiua, quæ ſenſum & verba coniungit: vt &, que, atque, quoque, autem, verò, quidem.

Diſiunctiua, quæ quamuis dictiones coniungit, ſenſum tamen diſiunctum habet: vt aut, vel, ve, ſiue, ſeu.

Subiunctiua eſt, quæ voce diſiuncta vtrunque adeſſe ſignificat, vel ſimul, vel diſcretè: vt Alexãder, ſiue Paris dormit, vel legit tota die.

Cauſſalis, quæ cauſſam cõtinuationis explanat: vt quoniam, nam, namque, enim, vt.

Collectiua, ſiue illatiua, quæ ſuperiora colligit: vt igitur, ergo, itaque, quare, quapropter, quamobrem.

Dubitatiua, quæ dubitationẽ aliquam cum interrogatione ſignificat: vt an? ne? necne?

Aduerſatiua, quæ aduerſam ſententiã ſequenti, aut præcedenti monſtrat: vt licet, quanquam, quamuis, etſi, ſaltem.

Approbatiua, quæ rem aliquam approbat: vt ſiquidem, quando, quandoquidem, nam, quidem.

Completiua, quæ ornatus cauſſa, aut metri neceſſitate ponitur: vt quidem, enim, namque, verò.

Cauſſalis rurſus diuiditur in Continuatiuam, Subcontinuatiuam, Adiunctiuam, Effectiuam.

Continuatiua eſt, quæ continuationem, & conſequen-

tiam rerum ſignificat: vt ſi, cum, dum, vbi.

Subcontinuatiua eſt, quæ cauſam continuationis oſtẽdit cum eſſentia rerum: vt quoniam, quia.

Adiunctiua eſt, quæ verbis ſubiunctiuis adiungitur: vt ſi, vt, cum, vbi, quando.

Effectiua eſt, quæ reddit cauſam effectus: vt enim, nam, namque.

Et cuius poteſtatis eſt? Copulatiuæ.

De partibus orationis, quæ aliæ pro aliis, & pro ſe inuicem ponuntur. Cap. 13.

QVæ partes orationis aliæ pro aliis inuicem ponuntur?

Omnes ferè, quemadmodum quæ ſequuntur.

Nomen pro participio: vt ſibilus pro ſibilans.

Nomen pro aduerbio: vt recèns pro recenter.

Nomen pro interiectione: vt infandum voce incondita.

Nomen pro coniunctione: vt quare, quamobrem.

Pronomen pro nomine proprio: vt ego, pro Antonius.

Pronomen pro aduerbio: vt hoc, pro huc.

Pronomen pro coniunctione: vt ideo, pro propterea.

Verbum pro nomine: vt amare, pro amore: viuere, pro vita.

Verbum pro aduerbio: vt amabo, ſodes.

Verbum pro interiectione: vt age, agite.

Verbum pro coniunctione: vt licet, licebit.

Participium pro nomine: vt ſapiens, diligens.

Participium pro aduerbio: vt horrendum, pro horrendè.

Præpoſitio pro Aduerbio: vt coram, palam.

Præpoſitio pro interiectione: vt pro, à.

Præpoſitio pro coniunctione: vt propterea, quapropter.

Aduerbium pro nomine: vt ſatis eſt, abundè eſt.

Aduerbium pro coniunctione: vt quando, pro quoniam.

Coniunctio pro aduerbio: vt cùm, pro quando.

Coniunctio pro interiectione: vt at.

Quæ partes orationis ponuntur inuicem pro ſeipſis?

Omnes.

Omnes ferè.
Nomen pronomine:vt Dardanus,pro Dardanius.
Verbum pro verbo:vt populo,pro populor.
Participium pro participio:vt profuſus,pro profundens.
Præpoſitio pro præpoſitione:vt in,pro contra.
Aduerbium pro aduerbio:vt hic loci,pro tunc temporis.
Coniunctio pro coniunctione:vt vel, pro &.

De Syntaxi,& orationis conſtructione. Cap.14.

QVid eſt Syntaxis? Scientia, qua bona conſtructio à mala dignoſcitur.

Vnde dicitur Syntaxis? A ſyn, quod eſt con, & taxo,ordino:à quo eſt taxis,quaſi coordinatio.

Quid eſt conſtructio? Congrua dictionum ordinatio, congruam,perfectámque ſententiam demonſtrans.

Quid eſt oratio?vt Scaurus definit, Ore miſſa & per dictiones ordinata pronuntiatio.

Quotuplex eſt oratio?Quadruplex.Perfecta,quæ perfectum ſenſum in animo auditoris generat : vt Ego amo Deum. Imperfecta, quæ imperfectum ſenſum in animo auditoris generat:vt Si Deum amaueris.Finita,in qua verbum finitum ponitur:vt Ego amo.Infinita,in qua verbum infinitum ponitur:vt Me amare.

Quid eſt figura conſtructionis? Eſt aliqua ratione nouatus dicendi modus,qui circa Grammaticas conſtructiones verſatur.

Euocatio eſt reductio tertiæ perſonæ ad primam,vel ſecundam:vt Ego Antonius lego,tu Ioannes audis.Et requiruntur quatuor in Euocatione: Perſona euocans, perſona euocata,remotio copulæ,& verbum conueniens cum perſona euocante.

Appoſitio eſt immediata duorum ſubſtantiuorum coniunctio,quorum alterum exponit alterum:vt Miratur molem Aeneas magnalia quõdam. Et requiruntur duo in appoſitione:Dictio apponens,& dictio appoſita.

Prolepſis, eſt attributio proprietatis toti in ſuas partes diuiſo: vt Interea reges ingenti mole Latinus. Et requiruntur quinque in Prolepſi, hoc eſt, Totum, partes, diſtributio partium, proprietas, & ordo.

Syllepſis, eſt diuerſarum dictionum ſub plurali proprietate conceptio: vt Ego & tu docti legimus. Et requiruntur quinque in Syllepſi, hoc eſt, Dictio concipiens, dictio concepta, copulatiua coniunctio, vel præpoſitio cum: verbum, vel nomen adiectiuum numeri pluralis, proprietas cócordans cum dictione concipiente.

Zeugma eſt vnius proprietatis ad diuerſas clauſulas facta reditio: vt Ego, & tu, & Cicero ſcribit. Et requiruntur tria, hoc eſt, plura ſubſtantiua, copula, proprietas, quæ conueniat cum propiori ſubſtantiuo.

Antiptôſis eſt caſus pro caſu poſitio ſub aliqua proprietate: vt Vrbem quam ſtatuo, veſtra eſt. Et requiruntur tria, hoc eſt, vnum ſubiectum, vna proprietas, & quòd ponatur caſus pro caſu.

Syntheſis eſt attributio proprietatis vni, vel pluribus copulatis: quod fit non gratia vocis, ſed ſignificati: vt Pars in fruſtra ſecant. Et requiruntur tria, hoc eſt, vnum ſubiectum, vel plura copulata, proprietas, & attributio proprietatis concordans cum ſignificato, & non cum voce.

Synecdoche eſt attributio partis ad totum, ſub proprietate verbi, vel participij, vel nominis adiectiui: vt Expleri mentem nequit: Nuda genu, nudóq; ſinus collecta fluentes. Et requiruntur tria, hoc eſt. Totum, proprietas, & pars in accuſatiuo poſita.

LIBER

LIBER QVARTVS DE CONSTRVCTIONE OCTO PARTIVM ORATIONIS.

De conſtructione verborum Actiuorum poſt ſe. CAP. I.

Verba partim ſunt perſonalia, partim imperſonalia. Perſonalia ſunt, quæ habent numeros & perſonas. Imperſonalia, quæ carent numeris & perſonis, de quibus poſtea dicemus.

Perſonalia rurſus in quinque genera diuiduntur. Actiuum, Paßiuum, Neutrum, Deponens, Commune.

Actiuum uerbum eſt illud, quod deſinit in, o, & habet paßiuum in or, & exigit ante ſe nominatiuum in perſona agenti, uel facienti, & accuſatiuum in perſona patienti. Eius complures ſunt ſpecies.

Prima ſpecies uerborum Actiuorum eſt, quæ poſt ſe cõſtruuntur cum accuſatiuo tantum. Qualia ſunt.

ut Ego amo filium.
Amo, *amas, amaui.*
por amar cõ paſſion y affectiõ.

ut Ego redamo amantẽ me.
Redamo, *as, aui.*
por amar a qui en nos ama.

ut Terentius, Deamo te.
Deamo, *as, aui,*
por mucho amar.

ut Mater filium amat quaſi adamet.
Adamo, *as, aui,*
por amar como enamorado, o como quiera.

ut Ego diligo res honeſtas.
Diligo, *is, dilexi.*
por amar con razon.

ut Ego colo principes terræ.
Colo is, colui.
por amar al ma yor ẽ dignidad.

ut Colo agros, colo faciem, colo domum.
Colo, *colis,*
por labrar, affeytar, o habitar.

ut Trahe me poſt te,
Trabo, is, xi,
por traer por fuerça.

Terentius, Duc me ad illam.

Redamo ſemel & cum præcaſtigatio ne vſus eſt Cicero in Lælio.

Duco,ducis,duxi,
portraar guiando.
ut Deduc *me in forum.*
Deduco,deducis,
por acõpañar a otro d̃ ſu caſa.
ut Reduc *me domum.*
Reduco,reducis,
por acompañar a otro haſta ſu caſa
Virgil. Deducunt ſocij naues.
Deduco,deducis,
por echar las naues en el agua.
Virgilius:Subducite naues.
Subduco,ſubducis.
por ſacar las naues del agua.
ut Capellas protinus ago.
Ago, agis,
por traer delante de ſi.
ut Ago *mulas.*
Ago, Agis,
por traer la beſtia caualgando.
ut Vehe *me humeris.*
Veho,uehis,uexi,
por lleuar carga encima.
ut Porto *pecunias.*
Porto,portas,portaui,
por lleuar en ſu cuerpo.
ut Fero *libros,& cætera,*
Fero,fers:gero,geris:baiulo, baiulas,
por aquello miſmo.
Virgil. Nil aitum mens inchoat.
Inchoo,as,aui.
por començar.
ut Incipio *legere, & incipio rem arduam.*
Incipio,incipis,incepi,
por començar como quiera.
ut Ineo *amicitiam tecum.*
Ineo,inis,iniui,
por començar alguna coſa notable.
ut Diſco *prima elementa.*
Diſco,diſcis,didici,
por aprẽder alguna coſa de nuouo.
ut Edidici Virgilium.
Ediſco,ediſcis,edidici,
por aprender alguna coſa de coro.
ut Dedidicit pacem.
Dediſco,dediſcis,dedidici,
por oluidar lo aprendido.
ut Oppugnauit *oppidum.*
Oppugno,nas,oppugnaui,
por combatir coſa fuerte.
ut Impugnauit hoſtes.
Impugno,as,impugnaui,
por aquello miſmo.
ut Propugnauit *arcem.*
Propugno, as, propugnaui,
por defender lo combatido.
ut Expugnauit *arcem.*
Expugno,as,expugnaui,
por tomar combatiendo.
ut Cepi uoluptatem, cepi moleſtiam,
Capio,,capis,cepi,
por tomar queriendo, o no queriendo.
Vt Sumpſi negotium,
Sumo,ſumis, ſumpſi,
por tomar por nueſtra volũtad.
ut Scipio

ut Scipio pacauit Lybiam.
Paco, pacas, pacaui,
por pacificar los vencidos.
ut Vxor pacificat maritum.
Pacifico, as, pacificaui,
por aquello miſmo, o hazer paz.
ut Ego placaui illum.
Placo, as, placaui,
por amanſar al ayrado.
ut Ego laſſabo hominem.
Laſſo, as, laſſaui,
por fatigar al que tiene alma.
ut Ego laxabo uincula,
Laxo, laxas, laxaui,
por afloxar lo eſtrecho.
ut Appollinaris generum abdicat.
Abdico, as, aui,
por desheredar el hijo en vida.
ut Exhæredauit filium.
Exhæredo, as, exhæredaui.
por desheredarlo en la muerte.

Secunda uerborum Actiuorum ſpecies eſt, quæ præter accuſatiuum conſtruuntur etiam cum genitiuo, uel ablatiuo: ut Impleo granarium frumenti, uel frumento. Qualia ſunt hæc.

Impleo, Imples: Repleo, reples: Compleo, es,
por henchir, o cumplir.
ut Accuſabo te coram iudice, coram amico,
Accuſo, as, Accuſaui.
por accuſar delante el que puede punir.
ut Hic incuſat matrem.
Incuſo, incuſas,
por reprehender, o quexarſe de alguno.
ut Poſtulabo te apud iudicem.
Poſtulo, as, aui,
por demandar como en juyzio.
Virgilius: Damnabis tu quoque uotis.
Damno, as, damnaui,
por condemnar, o obligar.
ut Emi librum tanti, uel tanto pretio.
Emo, is: Redimo, is:
Paro, as, Comparo, as,
por merear.
ut Vendidi pluris, & maiori pretio.
Vendo, uendis.
Venundo, as: diſtrabo, is,
por vender.
ut Aeſtimo centum aureis, uel quanti tu.
Aeſtimo, as: Taxo, as:
Appretio, appretias,
por apreciar.

Paro & cõparo multum abſunt ab emẽdo, D. Hieronymo autore.

Appretio nuſquam probari video.

Animad

Animaduertendum eſt, quòd uerba pretium ſignificantia conſtruuntur cum ablatiuo pretium denotante: prætera quam cum his genitiuis, tanti, quanti, pluris, maioris, minoris, tantidem, quantidem, quantiuis, quantilibet, quanticunque: & quod Virgilius dixit, Non aſsis faciunt: Catullus Veronenſis: Omnes unius æſtimemus aſsis.

Tertia uerborum Actiuorum ſpecies eſt, quæ præter accuſatiuum conſtruuntur etiam cum datiuo: ut Do tibi pecunias: Qualia ſunt hæc.

ut Do tibi pecunias.
Do, das, dedi:
por dar como quiera.

ut Dono tibi ueſtes.
Dono, as, aui.
por dar graciosamẽt, o debalde.

ut Hoſtes dedunt ſe uictori.
Dedo, dedis, dedidi,
por darſe a ſi miſmo.

ut Præpono te Homero.
Præpono, præponis: præfero, antepono,
por preferir.

ut Commodo tibi equum.
Commodo, as, aui,
por preſtar aquello miſmo que ſe buelue.

ut Mutuo tibi numos.
Mutuo, as, aui,
por preſtar lo que ſe buelue en (eſpecie.

ut Tu locaſti mihi domum malam.
Loco, as, aui.
por attẽdar alguna coſa a otro.

ut Tu cõduxiſti mihi tabernam.
Conduco, is,
por alquilar.

ut Ego ſuaſi tibi honeſta.
Suadeo, es ſi,
por induzir por razones.

ut Ego perſuaſi tibi turpia.
Perſuadeo, es, ſi:
por induzir con effecto.

ut Dixiſti mihi ſententiam.
Dico, is, xi:
por hablar artificioſamente.

ut Prætor edixit omnibus legem.
Edico, cis, edixi:
por mãdar como juez, o principe.

ut Romani indixerunt Veiis bellum.
Indico, is, indixi:
por denunciar con ſolẽnidad.

ut Tu crediditſti decoctori numos.
Credo, is, credidi:
por preſtar, o confiar de otro.

ut Ego

ut Ego commendo regi hominem.
Commendo, commendas, cõmendaui:
por encomendar.
ut Committe mihi hæc.
Committo,is,ſi:
por encomendar,o confiar.
ut Conſule filio utilia.
Conſulo,is,conſului:
por aconſejar alguna coſa.
ut Feci tibi opus, iniuriam mihi feciſti.
Facio,is,feci,
por hazer como quiera.

Quarta uerborum Actiuorum ſpecies eſt, quæ præter accuſatiuum principalem conſtruuntur cum altero accuſatiuo: ut Doceo te Grammaticam. Qualia ſunt quæ ſequuntur.

ut Tu docuiſti me Grammaticam & Dialecticam.
Doceo,doces,docui.
por enſeñar.
ut Ego dedocebo te uitam.
Dedoceo,dedoces:
por mõſtrar ſer falſo lo enſeñado.
ut Tu monuiſti me iuſta.
Moneo,es:
por amoneſtar a conſejando.
ut Ego admoneo te utilia.
Admoneo,es:
por traer alguna coſa a la memoria de otro.
ut Miſeri orant principes ueniam.
Oro,oras,aui,
por rogar al meyor.
ut Amicus rogat amicum opes.
Rogo,as,aui,
por rogar alygual.
ut Interrogas me quæſtionem arduam.
Interrogo, interrogas, interrogaui.
por interrogar.
ut Flagito te libros.
Flagito,as,aui:
por demandar con importunidad.
ut Poſco te rem honeſtam.
Poſco,poſcis,popoſci:
por demandar lo honeſto.
ut Poſtulo te pecunias,
Poſtulo,as:
por demandar requeriendo en juyzio.
ut Peto te rem factu facilẽ,
Peto,petis, petiui:
por demandar rogando.
ut Veſtiam te, induam te diploidem.
Induo,is,dui:ueſtio,is,iui.
por veſtir.

ut Exuam

ut Exuam , & ſpoliabo te ueſtem.

Exuo,is,exui: ſpolio,as,aui,
por deſpojar.

ut Cinxiſti me enſem.

Cingo, is,xi: accingo,is, xi: ſuccingo,is.
por ceñir.

ut Calciabo te ſoleas, coturnos, calceos.

Calcio calcias,
por calçar.

ut Excalciabo te omnia, quæ alius calciauit.

Excalcio, excalcias,
por deſcalçar.

Quinta ſpecies uerborum Actiuorum eſt quæ præter accuſatiuum conſtruuntur cum ablatiuo ſine præpoſitione, uel potiùs cum effectiuo : ut Dono te corona. Qualia ſunt hæc.

ut Ego donabo te corona laurea.

Dono as, donaui.
por dar inſignias de honra.

ut Tu me ſpoliaſti exuuiis.

Spolio,as,aui.
por deſnudar de alguna coſa.

ut Ego te ſatiaui cibo, & ſaturaui pane.

Satio, as,aui: ſaturo,as,aui,
por hartar.

ut Ego onero te faſce.

Onero,as, aui,
por cargar.

ut Ego exonero te faſce.

Exonero,as,aui,
por deſcargar.

ut Maîo me Galatea petit.

Peto,is,pro percutio,is,
por herir.

Afficio, is, pro eo quod eſt in bonum, ſiue in malum aliquid facere.

Afficio te uoluptate,
yo te hago plazer.

Afficio te muneribus,
yo te hago beneficios.

Afficio te moleſtia,
yo te hago peſar.

Afficio te iniuria,
yo te hago injuria.

ut Mutauit glandem ariſta.

Muto,as,mutaui,
por trocar vna coſa por otra.

ut Tu me priuaſti multis bonis.

Priuo,as,aui,
por quitar, o priuar de alguna coſa.

ut Ego hoc te faſce leuabo, uel ſubleuabo.

Leuo,as,aui: ſubleuo,as aui,
por aliuiar.

Sexta

Sexta verborum actiuorum ſpecies eſt, quæ præter accuſatiuum conſtruuntur etiam cum ablatiuo, & præpoſitione à uel ab, ut audio à te librum. Qualia ſunt hæc:

Audio, audis, audiui:
por oyr.
ut Ego abſtineo me ab iniuria. Abſtineo, es:
por refrenarſe de las injurias.
ut Fac ut contineas te à uoluptate.
Contineo, es.
por refrenarſe de los deleytes.
ut Accepi à te commoda & incommoda.
Accipio, is, accepi:
por recebir como quiera.
ut Omnia tua negotia ſuſcipio à te.
Suſcipio, is, ſuſcepi:
por tomar a ſu cargo.
ut Ego recepi à te libros omnes.
Recipio, is, recepi:
por recebir, o cobrar.
ut Tu eripis me à malis, & ego à te pecunias.
Eripio, is, eripui:
por librar, o arrebatar.
ut Amoue à me obſecro manum.
Amoue[illegible]es, amoui:
por apartar de alguna coſa.
ut Auf[illegible]r à me opprobrium & contemptum.
Auſero, aufers, abſtuli:
por lo miſmo.
ut Auerte oculos à uanitate
Auerto, is, auerti.
por boluer la cara de alguna coſa.

De verbis Paſſiuis. Cap. 2.

PAſſiuum uerbum eſt illud, quod deſinit in, or, & habet actiuum in o, & exigit ante ſe nominatiuum pro perſona patienti, & ablatiuum cum præpoſitione, à, uel ab, uel datiuum pro perſona agenti uel facienti, ut Deus amatur à me, vel mihi. Eius tot ſunt ſpecies, quot diximus eſſe in uerbo actiuo.

Sed animaduertendum eſt, quòd cùm mutamus uerbum

actiuum in paßiuum, caſus cum quo uerbum conſtruitur poſt accuſatiuum principalem non mutatur: ut impleo granarium frumenti uel frumento, Granarium impletur à me frumenti uel frumento. Do tibi pecunias: Pecuniæ dantur tibi à me. Doceo te Grammaticam: Tu doceris à me Grammaticam. Dono te corona: Tu donaris à me corona. Audio ex te Grammaticam: Grammatica auditur à me ex te. *Animaduertendum eſt quoq; uerba reciproca, & quæ dicuntur uocatiua, qualia ſunt, Scribor, habeor, iudicor, prædicor, agnoſcor, dicor, uocor, nominor, appellor, nuncupor, & ſimilia, conſtrui poſt ſe cum eodem caſu, cum quo ante ſe conſtruuntur, ut ſcribor fortis, uocor Antonius.*

De verbis Neutris. Cap. 3.

Neutrum uerbum eſt illud, quod deſinit in o, & non habet paßiuum in or, ut ſeruio, ſeruis: ambulo, ambulas. Eius complures ſunt ſpecies.

Prima ſpecies uerborum neutrorum eſt, quæ poſt ſe conſtruuntur cum genitiuo uel ablatiuo: ut Careo pecuniarum uel pecuniis. *Cuiuſmodi ſunt quæ ſequuntur.*

ut Ego careo *culpa, tu cares pecuniæ.*

Careo, es, ui:
por no tener.

ut Ego *egeo ſalutis & ſalute.*

Egeo, es, ui: indigeo, es, ui:
por tener neceſſidad.

ut Abundo *diuitiarum & diuitiis.*

Abundo, *as*: Redundo, *as*, *daui*:
por abundar.

ut Hic *liber ſtat tanti quanti tu emiſti.*

Sto, *as*, *ſteti*: conſto, *as*, *ſtiti.*
por conſtar.

ut Hic *ſatagit rerum ſuarũ, & rebus ſuis.*

Satago, *is*, *egi.*
por eſtar ſolicito y cõgoxoſo.

ut Abſti

ut Abſtineo ira & ab iracundia.
Abſtineo, nes, nui.
por refrenarſe.

Secunda uerborum neutrorum ſpecies eſt, quæ poſt ſe conſtruuntur cum datiuo: ut Cedo potentiori. *Qualia ſunt, quæ ſequuntur.*

ut Cedo *maiori.*
Cedo, cedis, ceßi.
por dar lugar, o mejoria.
ut Parct *amor dictis.*
Pareo, es. Obedio, is: Obtempero, as:
por obedeſcer.
ut Pater *conſulit filio.*
Conſulo, is: prouideo, es: proſpicio, is, caueo, es:
por proueer.
ut Ego *placeo tibi.*
Placeo, es:
por agradar.
Diſpliceo, es:
por deſagradar.
ut Ego *occurram tibi.*
Occurro, is: Obuio, as:
por ſalir al encuentro.
ut Tu *faues mihi.*
Faueo, es: Studeo, es: Aſpiro, as:
por fauoreſcer.
ut Seruus *frugi ſeruit domino fideliter.*
Seruio, ſeruis:
por ſeruir como eſclauo.
ut Fac *inſeruias mihi.*
Inſeruio, is:
por hazer lo q̃ alguno quiere.
ut Ego *parco tibi, ut tu ignoſcas mihi.*
Parco, is: ignoſco, is:
por perdonar.
ut Non *noceas mihi: nec ego officiam tibi.*
Noceo, es: officio, is:
por dañar.
ut Hoc *uulnus non dolet mihi.*
Doleo, es, dolui:
por tener dolor.
ut Indulgeo *literis & filio.*
Indulgeo, es, indulſi:
por trabajar, o regalar.
ut Noli *inſtare mihi.*
Inſto, as, inſtiti.
por dar prieſſa.
ut Ego *ſupplico tibi, tu regi ſupplica.*
Supplico, as, aui:
por rogar humilmente.
ut Ego *hæreo tibi, tu mihi.*
Hæreo, es, ſi: adhæreo, es, ſi.
por allegarſe a alguno.
ut Tu *illudis capto.*

Illudo,is.Inſulto,as.
por burlar eſcarneſciendo.
ut Omnibus inuideas Liuide, nemo tibi:
Inuideo,es,inuidi:
por tener embidia.
ut Facile eſt barbato imponere regi.
Impono,is,impoſui:
por enganar.
ut Regibus inceßit magna diſcordia motu.
Inceſſo,is,ceßi:
por acometer.
ut Tanta inuaſit cupiditas pleriſque.
Inuado,is,inuaſi:
por aquello miſmo.
ut Validis incumbite remis.
Incumbo,is,bui:
por poner las fuerças en alguna coſa.
ut Non bene tibi uult, qui te accuſat.
Volo,is,ui:cum bene iunctũ.
por querer bien.
ut Quod bene cupio Glycerio.
Cupio, is,iui,cum bene iunctum:
por aquello miſmo.
ut Pater timet filio.
Timeo,es,ui:
por temer que no venga mala otro.
ut Inopi metuens formica ſenectæ.
Metuo,is,metui:
por lo miſmo.

Tertia uerborum neutrorum ſpecies eſt,quæ poſt ſe construuntur cum ablatiuo ſine præpoſitione, uel potius cum effectiuo,ut ego caleo igni. Qualia ſunt hæc:

ut Flagrátque cupidine currus.
Flagro, flagras,flagraui.
por encenderſe.
ut Redolentq; thymo fragrantia mella.
Fragro,as,aui:
por dar olor.
ut Ardet amore pari,qui ſcit ſe amari.
Ardeo,des,ſi:
por quemarſe.
ut His dictis ſubitas exarſit in iras.
Exardeo, es,arſi:
per quemarſe mucho.
ut Oceanus lunaribus æſtuat horis.
Aeſtuo, as,æſtuaui:
por hazer marea,o calma.

ut Ego

ut Ego caleo febri, tu uerò cales amore.

Caleo,es,ui:

por calentarſe.

ut Tu friges dio, ego algeo pluuia.

Frigeo,es, frixi, algeo, es, alſi.

por enfriarſe.

ut locus fluit lacte, & fons manat aqua.

Fluo,is,fluxi:mano,nas.

por correr,o manar.

Quarta uerborum Neutrorum ſpecies eſt, quæ poſt ſe conſtruuntur cum ablatiuo & præpoſitione à, uel ab, ad ſimilitudinem uerborum paſſiuorum, in perſona agente uel faciente: ante ſe verò exigunt nominatiuum perſonæ patientis, ut ego exulo à rege. Qualia ſunt.

ut Homicidæ exulant à Prætore.

Exulo,as,exulaui:

por ſer deſterrado.

ut Diſcipuli uapulant à magiſtro.

Vapulo,as,aui:

por ſer açotado.

ut Serui ueneunt à mangone.

Veneo, uenis, ueniui, uel uenij:

por ſer vendido.

ut Templum fit ab archi tecto.

Fio,fis,factus ſum.

por ſer hecho.

ut liber licet à me.

Liceo,es,licui:

por ſer pueſto en precio en almoneda.

Quinta uerborum Neutrorum ſpecies eſt, quæ poſt ſe cum nullo caſu conſtruuntur, niſi media præpoſitione, ut Ego uiuo in urbe. Qualia ſunt hæc.

Vt uiuit Gabiis, ut uixit in urbe.

Viuo,uiuis,uixi.

por viuir.

ut Adeo urbem, adeo Antonium.

Eo,is,iui.

por yr.

Adeo, is.

por ir a lugar, y a perſona.

ut Obijt, & exiuit de uita.

Obeo,is.

por morir.

Exeo,is.
por ſalir de lugar.
ut Natat in flumine & enatat.
Nato,as.
por nadar.
Enato,as.
por ſalir nadando.
ut Ego ſto,tu ſedes,
Sto, ſtas, ſteti.
por eſtar de pies.
Sedeo,es.
por eſtar ſentado.
ut Ego ſalio,tu ſaltas.
Salio, is.
por ſaltar.
Salto,as.
por baylar,o dançar.
ut Ante cœnam deambulo.
Ambulo,ambulas.
por yr.
Deambulo,deambulas.
por paſſear.
ut Aſt ego quæ diuûm incedo Regina.
Incedo,is,inceßi.
por ŷr con pompa.
ut Modò ſapit, modò desipit.
Sapio,ſapis,
por ſaber.
Diſipio,is.
por hazer del loco.
ut Reſipiſcit ex phreneſi.
Reſipiſco,reſipiſcis.
por tornar en ſu ſeſo.
ut Contendo tecum.
Contendo,contendis.
Certo,certas.
Pugno,pugnas.
per pelear.
ut Noli concurrere mecum.
Concurro,is,concurri.
por encontrarſe con otro.
ut Ego conſtitui cum illo.
Conſtituo,is,conſtitui.
por concertarſe con otro.
ut Hoc attinet ad me.
Attineo,attines,
Pertineo,pertines.
por pertenecer.

Animaduertendum eſt hoc uerbum, Sum, es, fui, poſſe conſtrui cum nominatiuo, ut Ego *ſum* Antonius. *Cum genitiuo, ut* Virtus *eſt hominis. Cum datiuo, ut* Tu *es mihi magiſter. Cum ſeptimo caſu, ut eſt* Vir *ſingulari eloquentia. Cum hoc nomine* Opus *omnibus ferè caſibus iungi poteſt.*

Sunt præterea quædam alia uerba, quæ dicuntur Subſtantiua, deſiderantia poſt ſe caſum ſimilem præcedenti: ut Exiſtit *inutilis: extat incorruptus: manet immortalis: uiuit felix: & ſimilia.*

Sunt & alia, quæ cum ſint intranſitiua, reciprocantur tamen: ut Incedo *triſtis: ambulo lætus: euado doctus.*

Præterea uerba illa quæ dicuntur Neutra *tranſitiua, iudicio meo nihil habere quod illis repugnet, cur non dicamus* Actiua: *cùm etiamſi natura repugnaret, ſermo idcirco non deberet eſſe mancus.* Nam *ſi rectè dicitur,* Comederunt Iacob: & Domus *tuæ zelus comedit me: rectè quoque dicet* Iacob, *Ego ſum comeſus: ſicut &* Iuuenalis *dixit.* Et *citò rapturus de nobilitate comeſa,* Quod *ſupereſt.*

Præterea uerba quæ dicuntur ad ſolam naturam pertinere, ego non uideo cur non recipiant omnes numeros & perſonas: ut Ego *non ſereno.* Ego *non grandino.*

Præterea nullum eſſe uerbum actiuum, quod non poßit eſſe abſolutum, ſi poſt ſe cum nullo caſu conſtruatur: ut ſi dixeris, Ego *amo.*

Præterea uerba Neutra *poſſe conſtrui cum accuſatiuo rem uerbi ſignificante: ut* Ego *uiuo uitam, eo iter, ambulo uiam, ſeruio ſeruitutem, furio furorem, certo certamen, pugno pugnam, pecco peccatum.*

Præterea nullum eſſe uerbum, quod non cum accuſatiuo, uel ablatiuo ſignificanti tempus indifferēter conſtrui poßit: ut Docui te Grammaticam *tres annos, uel tribus annis.*

Præterea complura eſſe uerba Neutra *abſoluta, quæ figuratè accuſatiuo iungi poſſunt: ut* Depereo *uirginem: & quod* Virgilius *dixit,* Corydon *ardebat* Alexim.

Illa quoque ex idiomate ſermonis Latini dicuntur; hoc latet me, neſcio quis me manet exitus, olet unguentum, ſapit picem, & ſimilia.

Omnia etiam uerba neutra poſſe iungi datiuo ſignificanti illum cuius uoluptati, aut moleſtiæ, damno, aut commodo, aut deniq; cuius gratia aliquid fit: ut Virg. *Cui pendere ſua patereris in arbore poma.*

De verbis Deponentibus. Cap. 4.

D*Eponens verbum eſt illud quod in or, deſinit, & non habet actiuum in o, retinetq; tantùm actiui ſignificationem, ut* Ego loquor uerba. *Eius plures ſunt ſpecies.*

Prima ſpecies uerborum Deponentium *eſt, quæ poſt ſe conſtruuntur cum genitiuo: ut* Miſercor *innocentis. Qualia ſunt quæ ſequuntur.*

Accuſatiuo elegan ter adhærent.

vt Miſerere animi non digna ferentis.

Miſereor, eris, miſertus ſum. por tener miſericordia.

vt Quis malorum non obliuiſcetur?

Obliuiſcor, eris, oblitus ſum. por oluidarſe.

vt Reminiſcere bonorum.

Reminiſcor, eris. Recordor, *aris.* por acordarſe.

Secunda uerborum Deponentium *ſpecies eſt, quæ poſt ſe conſtruuntur cum datiuo: ut.* Opitulor *clienti. Qualia ſunt hæc.*

vt Opitulare mihi, auxiliabor tibi.

Opitulor, aris. Auxilior, aris. por ayudar.

vt Rogo te, ſuffragare mihi.

Suffragor, aris. por dar fauor con el voto.

vt Peto à te ne refrageris mihi.

Refragor, aris. por eſtoruar con el voto.

vt Ego patrocinabor tibi.

Patrocinor, aris. por defender en juyzio.

vt Ne aduleris malo.

Adulor,

Adulor, aris. Aſſentor, aris. Palpor, aris. por liſongear.

vt Cur blandiris potenti ori?

Blandior, iris: por lo miſmo, o halagar.

vt Gratulor tibi fortunis aucto.

Gratulor, aris: por tener plazer del bien ageno.

vt tibi Pol iratus ſum Philumena.

Iraſcor, eris: por enojarſe.

vt Senatus mihi aſſenſus eſt.

Aſſentior, iris: por ſentir y conſentir con otro.

vt Lupus inſidiatur ouibus.

Inſidior, aris: por acechar.

vt Ego obſequor tibi, vt obſequaris mihi.

Obſequor, queris: por obedecer.

Tertia uerborum Deponentium ſpecies eſt, quæ poſt ſe conſtruuntur cum accuſatiuo. Qualia ſunt.

vt Solare egenum, conſolare orbum.

Solor, aris. Conſolor, aris: por conſolar.

vt Cicero execratur damnatos.

Execror, ris. abominor, deteſtor, aduerſor: por malazir.

vt Sequere Italiam ventis.

Sequor, eris, ſequutus ſum: por ſeguir.

vt Conſequor quod volo.

Conſequor, eris, conſequutus ſum: por alcançar.

vt Fateor fatenda.

Fateor eris: por confeſſar de ſu voluntad.

vt Diffiteor diffitenda.

Diffiteor, eris: por no confeſſar, o negar.

vt Sæpe precor mortem.

Precor, aris, precatus ſum: por rogar.

vt Mortem quoque deprecor idem.

Deprecor, aris: por rogar, o abominar.

vt Demerere eorum amicum.

Demereor, eris, ereri. por obligar con beneficios.

vt Amicitiam benemeritum cauſatur.

Cauſor, aris: por dar occaſion, o achaque.

vt Aemulor patrem, imitor matrem.

Aemulor, aris: Imitor aris. por imitar, o parecer.

Quarta uerborum Deponentium ſpecies eſt, quæ poſt ſe conſtruuntur cum ablatiuo, ſiue ſeptimo caſu: ut Ego lætor *felicitate tua. Qualia ſunt hæc.*

vt lætor meis rebus, delector tuis.

Lætor, aris: delector, aris. por alegrarſe.

vt rogo te vtere meis rebus omnibus.

Vtor, eris. por vſar de alguna coſa.

vt optata Troës potiuntur arena.

Potior, potiris. por alcançar lo deſſeado.

vt Capræ veſcuntur frondibus.

Veſcor, eris. por comer.

vt fungor meo munere.

Fungor, eris. por vſar de officio.

vt fruimur honeſtis, & quæ ſunt propter ſe.

Fruor, eris. por gozar de alguna coſa.

Quinta uerborum deponentium ſpecies eſt, quæ poſt ſe cum nullo caſu conſtruuntur, niſi media præpoſitione: ut Ego *iocor in amicos. Qualia ſunt hæc.*

vt Cicero iocatus eſt in Antonium.

Iocor, aris. por brularſe de alguno.

vt Clodius graſſabatur per vrbem.

Graſſor, aris. por ſaltear para robar.

vt Cæſar caſt ametatus eſt in Alpibus.

Caſtrametor, aris. por poner, o aſſentar campo.

vt caue labaris in lubrico.

Labor, laberis. por caer, o resbalar.

vt ruſticatur in otio.

Ruſticor, aris. por eſtar en el campo, o heredad.

vt Philoſophatur in vrbe.

Philoſophor, aris. por eſtudiar en philoſophia.

vt Tumultuatur in caſtris.

Tumultuor, aris. por albororar, o hazer eſtruẽdo.

vt Cachinnatur in conuiuio.

Cachinnor, aris. por reyr demaſiado.

Sexta

Sexta uerborum Deponentium ſpecies eſt, quæ poſt ſe conſtruuntur cum ablatiuo & præpoſitione á, uel ab: ut Ego orior á *patre. Qualia ſunt hæc.*

vt Ortus à patribus honeſtiſſimis.

Orior, oreris, uel oriris. por naſcer.

vt Natus à clariſſimis maioribus.

Naſcor, naſceris. por lo miſmo.

vt Ruſtici patiuntur à ciuibus.

Patior, pateris. por ſuffrir.

De verbis Communibus. Cap. 5.

Commune uerbum eſt illud, quod deſinit in or, & non habet actiuum in o, & retinet actiui & paßiui ſignificationem: ut Ego *amplector te, tu amplecteris à me.*

Pauca huius generis reperiuntur: hæc ferè: Complector, *complecteris:* Amplector, *amplecteris.*

por abraçar, y ſer abraçado.

vt Ego oſculor te, tu oſcularis à me.

Oſculor, aris. por beſar, y ſer beſado.

vt Ego criminor te, & tu à me.

Criminor, aris. por accuſar, y ſer accuſado.

vt Ego experior illum, ille à me.

Experior, iris. por experimẽtar, y ſer experimẽtado.

vt Ego veneror Deos, & Dei à me.

Veneror, aris. por honrar, y ſer honrado.

vt Ego interpretor obſcura, & illa à me.

Interpretor, aris. por declarar, y ſer declarado.

vt Largior pecunias, pecuniæ largiuntur à me.

Largior, largiris. por dar, y ſer dado.

De verbis diuerſorum generum, atque ſub eodem genere diuerſarum formarum. Cap. 6.

Abſtineo

ABſtineo me ab iniuriis.
no hago injuria a otri.a.vj.
Abſtineo manum à muliere.
por no tocar muger.a.vj.
Abſtineo irarum.
por no tomar yra.n.j.
Adeo domò, uel ad domum.
por yr a caſa a.j.& n.v.
Adulor tibi, uel adulor te,
por liſongearte d.ij.& iij.
Admoueo tibi manum,
yo llego la mano a ti.a.iij.
Amoueo à te manum,
yo quito la mano de ti.a.vj.
Auerſor tibi,
yo te ſoy contrario.d.ij.
Aduerſor tibi.
yo huyo de ti y abomino.d.iij.
Audio te, audio uocem,
por oyr la tu boz.a.j.
Audio à te, uel ex te, uel de te,
por oyr la tu doctrina a.vj.
Audio tibi uel inaudio,
por obedeceſte.n.ij.
Audio malè abſolutum,
por ſer infamado.n.v.
Aſſentor tibi, uel aſſentior tibi hoc,
por conſentir.d.ij.& iij.
Aſſentior tibi, uel aſſentio tibi hoc.
por lo miſmo.n.ij.& a.iij.
Caueo tibi,
yo miro por ti.n.ij.
Caueo te,
yo huyo de ti.a.j.
Careo te, uel careo tui,
por tener falta de ti.n.j.
Committo tibi libros.
por encomendarte los libros.a.iij.
Cõmitto prælíũ, uel milites.
por trauar pelea.a.j.
Committo ut non colam parentes.
por peccar.a.j.
Credo tibi, & credo tibi hoc.
por creer.n.ij.& a.iij.
Credo tibi pecunias.
por preſtarte los dineros.a.iij.
Conſulo tibi.
por proueerte, o darte conſejo.n.ij.
Conſulo boni.
por echarlo, a abuena per.a.ij.
Commendo te Regi.
por encomendarte al rey.a.iij.
Commendo te apud regem,
por loarte delante del rey.a.j.
Certo tibi, uel certo tecum.
por tener competencia contigo.d.ij.& v.
Contendo tibi, uel tecum.
por lo miſmo.n.ij.& v.
Congredior tibi, uel tecum.
por encontrar cõtigo.d.ij.& v.
Conſtituo tibi, uel tecum.
por concertar cõtigo.n.ij.& v.

Deficiunt.

Deficiunt tibi pecuniæ, & me.
faltan me dineros.n.ij.a.j.
Sufficiunt mihi pecuniæ, & me.
ſobran me dineros.n.ij.a.j.
Do tibi pecunias.
por darte los dineros.a.iij.
Do tibi literas ad amicum.
porque ſe las lleues.a.iij.
Do ad te literas.
por q̃ en auſencia las leas.a.j.
Do tibi pecunias dono.
por hazerte merced de los dineros.a.iij.
Do tibi pecunias.
por lo miſmo.a.iij.
Dono te corona.
por darte corona en ſeñal de honra.a.v.
Dolet mihi caput propriè.
doleo caput figuratè.n.ij.a.j.
Doleo uicem tuam.
peſame de tu fortuna y deſauentura.n.j.
Dego, degis, abſolutè, uel dego uitam.
por biuir.n.v.& a.j.
Exigo te pecunias, uel exigo à te pecunias.
por pedir te los dineros. a.j. & vj.
Exeo domũ, uel exeo domo.
per ſalir de caſa.a.j.n.v.
Facio tibi iniuriam.
por hazerte injuria.a.iij.
Facio te maximi.
por preciarte mucho.a.ij.
Facio te certiorem,
por auiſarte.a.j.
Facio tecum.
por conuenir, y concertarme contigo.n.v.
Induo te ueſtem.
por veſtir te la veſtidura.a.iiij.
Induo te ueſte.
por lo miſmo.a. v.
Induo tibi ueſtem.
por lo miſmo.a.iij.
Ignoſco tibi, uel ignoſco tibi peccatum.
por perdonarte.n.ij.& a.iij.
Inuideo tibi, uel inuideo tibi ueſtem.
por tener te inuidia.n.ij.a.iij.
Illudo tibi, uel illudo te.
por burlarte.n.ij.& a.j.
Indulgeo tibi.
por regalarte.n.ij.
Indulgeo operam literis.
por eſtudiar.a.iij.
Impono tibi onus.
por cargarte.a.iij.
Impono tibi.
por engañarte.n.ij.
Inceſſo tibi, & inuado tibi.
por tentarte, o acometerte.n.ij.
Inceſſo te, & inuado te.
por lo miſmo.a.j.
Lætor malorum, uel malis.
por holgarſe con los males.d.j. & iiij.

Manat

Manat aqua ex fonte, uel fons manat aqua.
por correr el agua.n.v.& iij.
Moneo te rem honeſtam.
por amoneſtarte lo honeſto. a.iiij.
Admoneo te honeſtorum.
por traerte a la memoria.a.ij.
Miſereor innocentis.
por tener miſericordia del innocente.d.j.
Miſereor innocentem.
por lo miſmo.d.iij.
Miſeret me innocentis.
por lo miſmo.imperſonale.v.
Metuo tibi.
por tener miedo que no te venga mal.n.ij.
Metuo te.
por tener miedo de ti.a.j.
Noceo tibi, uel noceo te.
por dañarte.n.ij.& a.j.
Oro te uel à te rẽ honeſtam.
por perdite, lo honeſto.a.iiij. & vj.
Oleo unguentum.
por oler a vnguento.a.j.
Olet mihi unguentum.
por oler me el vnguento.n.ij.
Olfacio unguentum.
por oler yo el vnguento.a j.
Obliuiſcor tui, uel te.
por oluidarte.d.j.& iij.
Palpor tibi.
por liſongearte, o halagarte.d. (ij.
Palpo te.
por lo miſmo.a.j.
Pugno tibi, uel pugno tecum:
por combatir cõtigo.n.ij.& v.
Prouideo te.
por mirarte de lexos.a.j.
Parco tibi.
por perdonarte las faltas n.ij.
Parco tibi pecunias.
por perdonarte los dineros. a.iij.
Parco tibi, uel parco tibi omnia.
por obedecerte.n.ij.& a.iij.
Poſtulo te, uel à te debitum.
por pedirte la deuda.a.iiij. & vj.
Poſtulo te repetundarum.
por pedirte lo robado.a.ij.
Peto te lapide.
por heritte con piedra.a.v.
Peto à te, uel te libros.
por pedirte los libros.a.vj. & iiij.
Potior uirgine.
yo alcanço la donzella que deſſeaua.d.iiij.
Potior rerum.
por alcançar el imperio deles coſes.d.j.
Reminiſcor tui, uel te.
por acordarme de ti.d.j & iij.
Salio, ſalis.
por ſaltar.n.v.
Salto, ſaltas.
por dançar.n.v.
Salit ouem aries.
por ſaltar encima della.a.j.
Timeo tibi.

por temer que te venga algun mal.n.ij.

Timeo te.

por tener miedo de ti.a.j.

Veſcor panem, uel pane.

por comer pan.d.iij.& iiij.

Vtor panem, uel pane.

por vſar del pan.d.iij.& iiij.

De verbis Imperſonalibus. Cap. 7.

VErbum Imperſonale eſt duplex: Actiuæ uocis, quod eſt ſimile tertiis perſonis uerbi actiuæ uocis: ut Miſeret, pudet. Paßiuæ uocis, quod eſt ſimile tertiis perſonis paßiuæ uocis: vt Curritur, ſtatur: le quo paulò poſt dicemus. Sed uerborum Imperſonalium actiuæ uocis complures ſunt ſpecies.

Prima uerborum Imperſonalium actiuæ uocis ſpecies eſt, quæ ante ſe exigunt genitiuum, & poſt ſe infinitiuum: & ſunt duo, intereſt, & refert: ut Præceptoris intereſt docere, Senatoris refert adminiſtrare Rempublicam. Conſtruuntur uerò cum ablatiuo generis fœminini numeri ſingularis, Mea, Tua, Sua, Noſtra, Veſtra. Adde etiam ab hoc nomine Quis, uel qui, Cuia: ut Mea intereſt legere: Tua refert audire: Cuia intereſt profiteri, eius intereſt ſalarium percipere.

Secunda uerborum Imperſonalium Actiuæ uocis ſpecies eſt, quæ ante ſe exigunt datiuum, & poſt ſe infinitiuum.

ut Accidit mihi febrire.

aconteceme tener calentura.

Contingit mihi ire.

aconteceme yr.

Euenit mihi docere.

aconteceme enſeñar.

Conuenit mihi audire.

conuieneme oyr.

Placet mihi legere.

plazeme leer.

Licet mihi amare.

yo puedo amar.

Expedit mihi proficiſci.

es me prouechoſo partir.

Vacat mihi dormire.

vagame para dormir.

Conſtat mihi te inſanire.

es me cierto que eres loco.

Patet mihi te eſſe ignarum.

es me claro que eres ignorante.

Tertia

Tertia uerborum imperſonalium ſpecies eſt, quæ ante ſe conſtruuntur cum accuſatiuo, & poſt ſe cum infinitiuo: ut

Delectat me audire,	*Oportet me docere.*
deleyta me oyr.	conuiene me enſeñar.
Iuuat me cantare.	*Decet me legere.*
deleyta me cantar.	es me honeſto leer.

Quarta uerborum imperſonalium ſpecies eſt, quæ cùm iunguntur infinitiuis uerborum imperſonalium, propriè ſic dictorum, imperſonalia ſunt, alias uerò perſonalia: ut Incipit me tædere uitiorum.

comienço a tener haſtio de los vicios.

Deſinit uos pudere.	*Solet bonos pigere.*
voſotros dexays de tener verguença.	acoſtumbran los buenos â cauergonçarſe.
Non poteſt illos pœnitere.	*Debet malos pudere.*
no pueden tener peſar.	deuē los malos enuergonçarſe.

Imo & alia etiā ſunt.

Quinta uerborum imperſonalium ſpecies eſt, quæ ante ſe conſtruuntur cum accuſatiuo, & poſt ſe cum genitiuo, uel infinitiuo, & hæc ſunt propriè imperſonalia, ſi ulla ſunt: ut

Pœnitet me uitæ.	haſtio tengo de las viandas.
peſame de la vida.	*Piget me patris.*
Pudet me peccati.	dolor tengo de mi padre.
verguença tengo del peccado.	*Miſeret me pauperis.*
Tædet me ciborum.	miſericordia tengo del pobre.

Generatim ſextū caſum omnis perſonæ, & numeri hæc verba exigūt quibus ſunt vſi crebrò (taceo alios) Cicero, & Cæſar.

VErba imperſonalia paſſiuæ vocis ſemper ſignificant actionē cum quadam generalitate. Suntq́; propriè à verbis neutris abſolutis: vt Curritur, concurritur, ſtatur, pugnatur, itur, certatur. Transfigurantur tamen (vt dicit Diomedes) à verbis neutris, quæ datiuum caſum in ſeriem orationis recipiunt: vt Nihil mihi nocere poteſt. Cum accuſatiuo nullo modo conſtrui poſſunt, ſed neque cum ablatiuo cum præpoſitione à, vel ab, niſi generalitatem illam explicet: vt Ab omnibus reclamatur, hoc eſt, quòd omnes reclamant. Quòd ſi vſpiam apud autores reperiatur exem

tur exemplum, quod huic præceptioni repugnet, illud exit perquàm rarum: & quod non poſſit vſum, cõſuetudinémque efficere, ac proinde neque in artem redigi.

De Infinitiuo. Cap.8.

INfinitiuus dicitur, quia non habet determinatos numeros & perſonas: & conſtruitur ante ſe cum accuſatiuo perſonæ agentis in actiua ſignificatione, & in paſſiua perſonæ patientis: poſt ſe verò conſtruitur cum caſu verbi à quo deſcendit: vt Me amare Deum, pium eſt: Me amari à Deo, feliciſſimum eſt: Me carere voluptatibus, & inſeruire amicis, & miſereri innocentis, iucundum eſt.

Dicimus tamen: Volo eſſe doctus: & Natura beatis omnibus eſſe dedit: ſed non dicimus: Videor mihi eſſe docto, ſed doctus. & volo me eſſe Poëtam, & non Poëta.

Verba infinitiua volunt determinari à verbis voluntariis, quæ Græci proæretica dicunt: qualia ſunt Volo, cupio, deſidero, opto, debeo, habeo, & ſimilia. Iunguntur tamen aliquando etiam aliis verbis, & nominibus adiectiuis, ſed figuratè, aut ad imitationem Græcorum: vt Video illum ſapere: & Iampridem à me illos abducere Theſtylis orat. Illud quoque: Et cantare pares, & reſpondere parati.

Circumloquimur futurum infinitiui modi vocis actiuæ per hoc verbum ire, & primum ſupinum. Verbi impersonalis verò & paſſiuæ per hoc verbum iri, & idem ſupinum: vt Spero me amatum ire Deum, vel Deum amatum iri.

Alio modo circumloquimur idem futurum per participium futuri in rus, & hoc verbum eſſe in actiua: & per participium futuri in dus, & idem verbum eſſe in paſſiua: vt Spero Deum amaturum eſſe, vel Deum amandum eſſe.

Circumloquimur præterea idem tempus per participium futuri in rus, cum pro verbo infinitiuo ponitur in accuſatiuo, iungitúrque omnibus generibus: vtriuſ-

que numeri: vt Spero virginem nupturum tibi, & Virgines nupturum viris. Sed quemadmodum in arte minori diximus, hoc non circumloquium, ſed potius per ſe futurum eſt infinitiui, quo iam non vtimur.

De Gerundiis. Cap. 9.

GErundia ſunt qui verbis annumérent, quia regunt caſus. Sunt qui nominibus, quia habeant caſus. Sunt qui nomina participalia eſſe dicant, quòd in quibuſdam nomini, in quibuſdam Participio ſimilia ſint. Nobis tamen (vt captiones euadamus) dicendum eſt, eſſe aliam partem orationis, quæ tamen maximam habeat ſimilitudinem cum nomine. Neque id mirum videri debet alicui, cùm alij plures, alij pauciores, quàm octo partes orationis poſuerint.

Gerundia ante ſe caſum non regunt, nam inaudita eſt in ſermone Latino conſtructio illa, In conuertẽdo Dominus captiuitatem Sion. Et illud: In deficiendo ex me ſpiritum meum. Illud quoque: In conueniendo populos in vnum. Poſt ſe verò regunt caſum verbi à quo deſcendunt: vt Tempus eſt carendi voluptatibus, inſeruiendi amicis, amandi Deum.

Gerundia aut ſunt ſubſtantiua, aut adiectiua. Gerundia adiectiua omnia genera, & numeros, & caſus habent, & iunguntur ſubſtantiuis, ſignificántque ſemper paſſionem: vt, Voluenda dies en attulit vltro, id eſt, volubilis, hoc eſt, quæ voluitur: Iuſiurandum, hoc eſt, quod iuratur. Eſt mihi cura iuris dicundi, & do operam iuri dicundo, & veni ad ius dicundum, & delector iure dicundo

Gerundia ſubſtantiua tantummodo reperiuntur ſubſtantiua in genitiuo, accuſatiuo, & ablatiuo, generis neutri: vt eſt mihi cura ſoluendi pecunias: & Veni ad ſoluendum pecunias: & Delector ſoluendo pecunias. Reperitur etiam gerundium datiui: neſcio tamen an poſt ſe cum accuſatiuo caſu poſſit conſtrui.

Gerundia Subſtantiua à verbis Actiuis, ſignificant

actionem & paſſionem: prꝥterquam quòd gerundium genitiui ſemper ſignificat actionem. A verbis Neutris actionem ſignificantibus, gerundia ſignificant actionem tantùm: à Neutris paſſionem ſignificantibus, paſſionem tantum: à Communibus & Deponentibus, actionem & paſſionem.

Inter gerundia adiectiua & participia hæc eſt differentia, quòd gerundia ſignificant rei adminiſtrationem, ſiue habitu, ſine tempore ſaltem determinato ad futurum, reſoluuntúrque in gerundia ſubſtantiua: vt Eſt mihi cura iuris dicundi, id eſt, dicendi ius: & veni ad ius dicundum, id eſt, dicendum ius: & delector iure dicundo, id eſt, dicendo ius. Participia verò ſignificant tempus futurum in actu ſine rei adminiſtratione: vt Ius dicendum eſt à me, id eſt, dicetur. Cauſſa eſt à me oranda, id eſt, orabitur.

Gerundia accuſatiui iunguntur frequenter his prępoſitionibus, Ad, ob, propter, inter, ante: vt Ad numerandum, vel ob numerandum pecunias veni. Propter orandum cauſas ſtudeo. Inter agendum capras. Ante domandum boues.

Gerundia verò ablatiuis iunguntur cum his prępoſitionibus, in, de, ex, à, ab: vt in nauigando venti poſuerunt: & Eſt libellus Hieronymi de viuendo Deo: & Ex defendendo, quàm ex accuſando maior gloria comparatur.

Aduertendum etiam, quòd gerundia adiectiua in accuſatiuo ſemper iunguntur præpoſitionibus illis: vt Ad numerandas, vel ob numerandas, vel propter numerandas pecunias veni: præterquàm cum his verbis, Loco, conduco, mando, curo, habeo, pro debeo: vt Ego locaui faciendam ſepulturam.

Animaduertendum quoq; eſt, gerundium genitiui ſingularis rectè iungi ſubſtantiuo plurali: vt Plautus: Nominandi tibi iſtorum, magis erit quàm edundi copia.

De verbis Supinis. Cap. 10.

QVod de Gerundiis diximus, idem de Supinis dici poteſt, eſſe aliam ab octo partibus orationis: niſi

quod gerundia participiis, ſupina verbis annumerari poſſunt.

Primum ſupinum ſemper iungitur verbo ſignificanti motum ad locum: vt Eo deambulatum: Vado venatum. Significátque ſemper actionem, niſi ſit à verbis neutris paſſionem ſignificantibus. Nam illa: Do filiam nuptum, Venundo ſeruos, Spectatum admiſſi riſum teneatis amici; motum in ſe continent, ſicut & illa ſuperiora.

Vltimum ſupinum ſemper iungitur nomini adiectiuo, non tanquam ſubſtantiuum, ſed tanquam verbum: regitúrque ab eo, & ſignificat paſſionem: vt Eſt res horrenda dictu, id eſt, vt dicatur. Miſerabilis viſu, id eſt, vt videatur. Ex quo ſequitur, quòd neque poteſt iungi verbo, vt Grammatici indocti dicunt: venio lectu: neque ponitur pro nomine, vt Priſcianus dicit. Venio venatu, pro de venatione, neque iungit ſibi adiectiuum, neque recipit præpoſitionem, neque regit nomen. Quòd ſi dixeris: Bonus ciuis eſt dignus gubernatu: dubitaueritque aliquis gubernatu, vtrùm ſit nomen, an verbum ſupinum, ex adiunctis tolletur hæc ambiguitas. Nam cùm eſt nomen, genitiuum regere poteſt: vt Eſt dignus gubernatu Reipublicæ, & iungit ſibi nomen adiectiuum: vt, Eſt dignus magno gubernatu, & recipit præpoſitionem: vt Receſſit ex gubernatu. Cùm verò eſt verbum ſupinum (quemadmodum diximus) nihil tale habet, ſed tantùm à nomine adiectiuo regitur, & in verbum paſſiuum reſoluitur.

De conſtructione Participij. Cap. II.

PArticipium eodem modo iungitur Nomini & Pronomini & Verbo, quo nomen adiectiuum: poſt ſe verò deſiderat caſum cum quo conſtruitur verbum à quo deſcendit: vt amans filium, amaturus Deum, amatus à patre, amandus ab vxore, inſeruiens amico, inſeruiturus propinquis, carens voluptatibus, cariturus turture magno.

Sunt nomina participiis ſimilia: vt amans, doctus,

quæ

quæ ſola conſtructione diſcernuntur. Nam cùm dico, amans vxorem, participium eſt: amans vxoris, nomen. Sed cùm ſunt nomina, recipiunt cõparationem: vt Amantior vxoris, amantiſſimus vxoris: doctior Cicerone, doctiſſimus omnium. Tempore quoque poſſunt diſcerni. Nam cùm dico, Eſt amandus a me, ſignifico quòd à me amabitur: cùm verò tantùm, Eſt amãdus, quòd eſt dignus amari. Vix tamen ſub hac forma recipit comparationem. Nam quòd quidam dicunt, Reuerendiſſimus, colendiſſimus, obſeruãdiſſimus, ego dicerem potiùs, Admodum reuerendus, perquam colendus, plurimum obſeruandus: & alia ſimili modo.

De nominis conſtructione cum alio caſali. Cap. 12.

NOmina quoque cum caſibus conſtruuntur: quædam cum genitiuo, qualia ſunt nomina adiectiua certæ cuiuſdam ſignificationis: vt integer vitæ, ſceleris purus, præceps animi, prodigus vitæ, dubius itineris, tenax propoſiti, cupidus honoris.

Nomina præterea formam participiorum habentia, vt patiens laboris, negligens amicorum, fugitans litium, appetens alieni, profuſus ſui, doctus Grãmaticæ, victus animi, expertus belli.

Nomina quoque maſculina terminata in or, quæ formantur ab vltimo ſupino, u, mutata in or: & fœminina terminata in trix, quæ formantur à maſculinis, tor mutata in trix: vt Amator vxoris, amatrix viri: doctor gentium, expultrix vitiorum.

Et nomina Superlatiua conſtruuntur cum genitiuo tãtùm plurali: niſi ſint nomina collectiua: vt Doctiſſimus Græcorum, ſapientiſſimus Philoſophorum, fortiſſimus gentis Danaum. Comparatiua quoque inter duo: vt Aiacum fortior fuit Telamonius.

Sunt quædam quæ poſſunt iungi genitiuo, vel datiuo, vt Similis patris, vel patri: fidus Regis, vel Regi: proximus Tullij, vel Tullio: propinquus Cæſaris, vel Cæſari.

Quædam ſunt quæ poſſunt iungi genitiuo, vel ablatiuo: vt Diues agrorum, vel agris: vacuus cerebri, vel cerebro: plenus rimarum, vel rimis: dignus honoris, vel honore.

Datiuo etiam complura iunguntur: vt Facilis omnibus, difficilis nemini, charus ſuis, iucundus alienis, aptus bello, idoneus paci.

Verbalia quoque in bilis, datiuo iungi poſſunt: vt Amabilis cunctis, viſibilis nulli.

Accuſatiuo etiam iunguntur plura nomina adiectiua: ſed (vt diximus) figuratè, idque apud Poetas tantùm: vt Flauus capillos, niger oculos, horridus barbam.

Ablatiuo quoque media præpoſitione, ſiue ſeptimo caſui complura iunguntur: vt Alienus à crimine, oriundus ex Africa, diuerſus à vitiis, alienus ab humanitate, ſecundus ab Hercule, tertius à Ioue, vir ſingularis ingenio, excellens virtute, inſignis pietate.

Comparatiua quoque cum ablatiuo, ſiue ſeptimo caſu conſtruuntur: vt Nemo eſt eloquentior Cicerone.

Ablatiuus, ſiue ſeptimus caſus plerunque ponitur abſolutè, aut per duo nomina: vt Rege Ferdinando Munda in deditionem Chriſtianorum venit: aut per nomen & pronomen: vt Me præceptore didiciſtis literas: aut per nomẽ, ſiue pronomen, & participium: vt Deo ducente veniam ad te. Me veniente gaudebis.

De Conſtructione quarundam partium orationis. Cap. 3.

QViſque ſemper iungitur Superlatiuo: vt Optimus quiſque, ſapientiſſimus quiſque.

Omnis & cunctus poſitiuo & comparatiuo: vt Omnes boni, cuncti boni: omnes ſapientiores, cuncti ſapientiores. At verò Quiſque tunc poſitiuo iungitur, cùm non recipit comparationem poſitiuus: vt ſtrenuus quiſque, ſeptimus quiſque. Iungitur etiam Quiſque cum hoc nomine Quotus, ſed ſemper interrogatiuè: vt Cicero: Quotus enim iſtud quiſque feciſſet?

Tantum & Quantum poſitiuo iunguntur: vt Tantùm doctus, quantùm facetus. Tantò & Quantò comparatiuo: vt Tantò doctior, quantò facetior. Idem quoque dicimus de aliquantùm & aliquantò, multùm & multò, paulùm & paulò.

Per ſemper iungitur poſitiuo: vt perbonus, perdoctus. Quàm ſuperlatiuo: vt quàm optimus, quàm doctiſſimus. Perquam poſitiuo: vt perquam bonus, perquam doctus. Hei, & Væ ſemper iunguntur datiuo: vt hæi mihi, væ tibi. Heu, & O, accuſatiuo, vt heu me miſerũ, ô te infœlicem. En & Ecce, nominatiuo & accuſatiuo: vt En Priamus, en capellas: ecce homo, ecce hominem.

De Comparatiuo & Superlatiuo.
Cap. 14.

CVm de erotematis Nominis ageremus, dictum eſt Comparatiua & Superlatiua à quibus nominibus poſitiuis, & vnde formarentur: ſed iniquis tunc ſpatiis excluſi, quoniam aliò properabamus, non diximus formationem illam in pleriſque deficere. Idem quoque fecimus, cùm de partium Orationis conſtructione nonnihil perſtringeremus, vbi pauca interpoſuimus. Quare viſum eſt, quæ illic copioſiùs debuerant pertractari, hoc in loco ſupplere. Atque in primis de illorum irregulari formatione.

BOnus, melior, optimus. Malus, peior, peſſimus. Magnus, maior, maximus. Paruus, minor, minimus. Nequam, nequior, nequiſſimus. Maturus, maturrimus, comparatiuum regularem habet. Magnificus, centior, centiſſimus. Munificus, munificentior, munificentiſſimus. Mirificus, centior, mirificentiſſimus. Beneficus, centior, centiſſimus. Maleficus, centior, centiſſimus. Benedicus, centior, centiſſimus. Maledicus, centior, centiſſimus. Beneuolus, lentior, lentiſsimus. Maleuolus, leuolentior, lentiſsimus. Multiuolus, lentior, lentiſsimus. Pius, piiſſimus, & pientiſsimus, comparatiuo caret. Senex, ſenior ſuperlatiuo caret. Iuuenis, iunior, ſuperlatiuo caret.

Piiſſimus barbarũ eſt, autore Cicer. Phil. 13.

Dexter, dextimus, comparatiuum regularem habet. Siniſter, ſiniſtimus, comparatiuũ regularem habet. Vetus, veterrimus, comparatiuum regularem habet. Facilis, facilimus, comparatiuum regularem habet. Agilis, agilimus, comparatiuum regularem habet. Gracilis, gracillimus comparatiuum regularem habet. Humilis, humillimus, comparatiuum regularem habet. Similis, ſimillimus, comparatiuum regularem habet. Multus, plurimus, comparatiuo caret. Multa, plurima, comparatiuo caret. Multum, plus, plurimum, multi, plures, plurimi, in plurali integrum eſt.

A verbis Detero, deterior, deterrimus. Potior, potiris, potiſſimus. Ab aduerbiis, Extra, exterior, extimus. Intra interior, intimus. Vltra, vlterior, vltimus. Infra, inferior, infimus. Citra, citerior, citimus. Supra, ſuperior, ſupremus. Prope, propior, proximus. Poſt, poſterior, poſtremus. Ante, anterior, ſuperlatiuo caret. Penitus, penitior, penitiſſimus. Ocyor, ocyſſimus, poſitiuo caret.

Conſtruuntur Comparatiua cum ablatiuo, vel alio caſu, quem coniunctio. Quàm poterit pro ratione verbi ſubintellecti coniungere: vt Plato fuit doctior Ariſtotele, vel quàm Ariſtoteles. Credo Platonem eloquentiorem Demoſthene, vel quàm Demoſthenem: & Vtor te benigniore patre meo, vel quàm patre meo.

Dicimus tamen: Sum auidior gloriæ, quàm pecuniæ: & non pecunia: & ſimilior patri, quàm matri, & non matre: quia auidus & ſimilis cum genitiuo & datiuo conſtruuntur.

Superlatiuum nomen eſt, quod ad plures ſui generis comparatum, omnibus antefertur: vel abſolutè prolatum, ſignificat quantum poſitum cum hoc aduerbio Valde: vt Achilles Græcorum fortiſſimus, & Achilles fortiſſimus, id eſt, valde fortis.

Nomina ſuperlatiua conſtruuntur cum genitiuo numeri pluralis, aut ſingularis, ſed nominis tantùm collectiui, qui poteſt mutari in ablatiuum cum præpoſitione

tione ex : vt Achilles fortiſſimus Græcorum, fortiſſimus gentis Danaum:id eſt,Ex Græcis,& ex gente Danaum.

Superlatiuum à comparatiuo hoc differt, quòd comparatiuum exponitur per poſitiuũ cum Magis & Quàm: Superlatiuum per poſitiuum quoque cum Maximè & ex: vt Eloquentior Cicerone,id eſt,magis eloquens quàm Cicero : eloquentiſſimus omnium,id eſt,maximè eloquens ex omnibus.

Item Superlatiuo non eſt locus in comparatione duorum : comparatiuo verò eſt duorum & plurium : vt Aiacum Telamonius fuit fortior, & non fortiſſimus:digitorum medius eſt longiſſimus:& digitorum medius eſt longior cæteris.

Eſt alia differentia, quòd omne ſuperlatiuum reſolui poteſt in comparatiuum cum relatiuo diuerſitatis,eodem ſenſu manente : non tamen omne comparatiuum in ſuperlatiuum.

Comparatiuum à ſuperlatiuo differt, quòd comparatiuum ad vnum & ad plures ſui, & alieni generis comparatur : ſuperlatiuum verò ad plures ſui generis tantùm : vt Plato eſt doctior Ariſtotelę,eloquentior Cicerone,ac perinde omnibus hominibus : & Plato eſt doctiſſimus Græcorum,non Latinorum doctiſſimus.

De Nominibus Græcis.

NOmina Græca omnia ſunt generis maſculini, vel fœminini, vel neutri : & referuntur ad primam,aut ſecundam, aut tertiam declinationem Latinam. Nomina in e,& in as,& in es, terminata, quæ ad primam declinationem referuntur,Græca ſunt omnia:vt Penelope,es: Aeneas,æ:Anchiſes,Anchiſæ.

Nomina in a terminata,quæ ad tertiam nominis declinationem referuntur, Græca ſunt omnia : vt Emblema, emblematis. Quæ verò ad primam, partim ſunt Græca, partim Latina:vt Aegina,æ:terra,æ.

Nomina in eus, diphthongon, aut in os, aut in on,terminata, quæ ad ſecundam nominis declinationem re-

feruntur, omnia ſunt Græca: vt Pentheus, Penthei: logos, logi: Ilion, Ilij.

Nomina in an, & in on, terminata, quæ ad tertiam nominis declinationem referuntur, omnia ſunt Græca: vt Titan, is: delphin, is: canon, is.

Nomina Græca creſcentia in genitiuo, mittunt genitiuum in os, & accuſatiuum in a. Non creſcentia verò mittūt accuſatiuum in n, vel in m: vt Pallas, Pallados, Pallada. Aeneas, Aeneæ, Aenean, vel Aeneam.

Nomina Græca terminata in is, ſi mittunt genitiuum in idos, mittunt accuſatiuum in ida, & ablatiuum in ide. Si verò mittunt genitiuum in is, vel ios, vel eos, mittunt accuſatiuum per in, vel per im: & ablatiuum per i: vt Thetis, Thetidos, Thetida, Thetide.
Thetys, Thetyos, Thetym, vel Thetyn, Thety.
Memphis, Mempheos, vel Memphis, Memphim, vel Memphin, Memphi.

Vocatiuus à nominibus Græcis terminatis in s, plerunque abijcit s, nominatiui: vt Paris, ô Pari.

Nomina Græca mittunt genitiuum pluralem in on, cuiuſcunque generis & declinationis ſint: vt Logos, logón: gramma, grammatón.

Nomina Græca maſculina & fœminina, quæ ad tertiam nominis declinationem referuntur, mittunt accuſatiuum per es, vel as: vt lampas, lampados, lampades, vel lampadas.

De Diminutiuis. *Cap.* 15.

Diminutiua non habent certam rationem, qua poſſint formari. Sed illud tantùm hoc loco dicendum eſt, exire in varias terminationes, ſed plerunque in ulus, ula, ulum: vt frater, fraterculus: ſoror, ſororcula: munus, munuſculum: aliquando in io, vt homo, homuncio: ſenex, ſenecio.

Aliquando in aſter, aſtra, aſtrum: vt pinus, pinaſter: ſilia, ſiliaſtra: apium, apiaſtrum. Aliquando in olus, ola, olum: vt Sergius, Sergiolus: corona, corolla: pallium, palliolum

palliolum. Aliquando in ellus ella, ellum: vt tener, a, um: tenellus, ella, ellum. Aliquando in illus, illa, illum: vt tantus, ta, tum: tantillus, tantillum. Aliquando in leus: vt equus, equuleus. Aliquando in iſcus: vt pan, paniſcus: baſileus, iſcus.

De Relatiuis. *Cap.* 16.

Relatiuum eſt, quod rem antecedentem refert. Et eſt duplex ſubſtantiæ, & accidentis. Relatiuum ſubſtantiæ eſt, quod refert antecedens ſubſtantiuum. Qualia ſunt: Qui, quæ, quod: ſui, ſuus, ſua, ſuum: ipſe, ipſa, ipſum: ille, illa, illud: is, ea, id: idem, eadem, idem: alius, alia, aliud: alter, altera, alterum: reliquus, reliqua, reliquum: cetera, ceterum: nam ceter vix reperitur. Horum ſeptem priora ſunt relatiua identitatis, quatuor poſteriora ſunt diuerſitatis. Relatiuum accidentis eſt, quod refert antecedens adiectiuum: Qualia ſunt, hic & hæc: qualis, & hoc quale: quantus, quanta, quantum. Plurali nominatiuo quot, quotus, quota, quotum: hic & hæc quotennis, & hoc quotenne: cuius, cuia, cuium: hic & hæc & hoc cuias: quotuplex, quotupla, quotuplum: hic & hæc & hoc quotuplex. Relatiuum accidentis cum ſubſtantiuo ſequenti debet concordare: vt eſt animal varium, qualis eſt mulier. Templum magnum, quantus eſt mons. Horatius tamen in Epódo relatiuum accidentis antecedenti retulit. Sed incitat me pectus, & mammæ putres equina quales vbera.

Relatiuum verò ſubſtantiæ cum antecedenti plerunq; debet conuenire: vt Dedi tibi libros, ſed illos à te acceperã. Si tamen quis, vel qui ponitur inter duo ſubſtantiua, vtrique poteſt referri: vt Eſt animal, quod appellant Orygem, vel quem appellant Orygem.

Si tamen alterum ex duobus ſubſtantiuis eſt proprium, ſemper ad illud recurrendum eſt: vt Salluſtius: Eſt locus in carcere, quod Tullianum appellatur. Eſt locus, Heſperiam Graij cognomine dicunt: vbi Seruius dicit debere ſubintelligi quam, & nullo modo quem.

De no

De Nominibus Patronymicis.
Cap. 17.

PAtronymica maſculina in nominibus primæ declinationis formantur à genitiuo, æ, finali mutata in des: vt Aeneades. In nominibus ſecundæ declinationis fiunt à genitiuo addita des: vt Aeacus, Aeaci, Aeacides. Quæ tamen in eus, diphthongon terminantur, cùm duplicem habeant genitiuum, ei, & in i, formant patronymicum à genitiuo ſecundo addita des: vt Pentheus, Penthei, vel Penthi: Penthides. In omnibus tertiæ declinationis, Patronymica formantur à datiuo addita des: vt Neſtor, Neſtoris, Neſtori: Neſtorides.

Sed non hæc regula eſt vſquequaque vera. Nam autores aliquando addunt aliquid, aliquando detrahunt: vt Atlanti, Atlantiades, pro Atlantides. Amphitryoni, Amphitryoniades, pro Amphitryonides: Meneciades, pro Menecides: Memniades, pro Memnides. Aenides quoque Virgil. dicit pro Aeneades. lib. 9. Sit ſatis Aenide telis impune Numarum Oppetiiſſe tuis. Idem quoque Scipiades formauit pro Scipionides: Deucalides, pro Deucalionides. Declinatúrque per primam nominis declinationem.

Patronymica fœminina fiunt à maſculinis patronymicis ablata de, vt ab Aeolides, Aeolide, Aeolis, Aeolidis: vt Theſides, Theſeis, Theſeidis: à Peliades, Pelias, Peliadis. Declinatúrque per tertiam nominis declinationem. Reperiuntur pauca nomina Patronymica fœminina in e, deſinentia, per primam nominis declinationem variata: vt Nerine, filia Nerei: Adraſtine, filia Adraſti: Acriſione, filia Acriſij.

Cùm Patronymica propriè à nominibus patrum deriuentur, aliquando trahuntur à nominibus matrum, aliquando ab auis paternis, ſiue maternis: aliquando à fratribus, aut ſororibus: aliquando ab vrbibus, ſiue vrbium conditoribus. De quibus paſſim exempla reperies apud autores.

De Ad

De Aduerbiis localibus. Cap. 18.

ADuerbia localia in quadruplici ſunt differentia, hoc eſt, aut in loco, aut de loco, aut ad locum, aut per locum.

Vbi, & vbinam, quærunt de loco in quo, vt vbi eſt Antonius?

Quo & quorſum, quærunt de loco, ad quem, vt quo proficiſceris?

Vnde, quærit de loco à quo, vt vnde venis ô Antoni?

Qua, quærit de loco per quem, vt quà iturus es?

Interrogantibus per hæc aduerbia, aut reſpondemus æquè per aduerbia, aut nomina propria locorum aduerbialiter poſita. Si reſpondere velis per nomina propria locorum, interroganti vbi eſt, aut ſit aliquid, ſi ciuitas illa, ſiue ſit oppidum, ſiue municipium, ſiue caſtellum, ſiue pagus, ſiue vicus, declinantur per primam aut ſecundam nominis declinationem in numero ſingulari, tunc ponuntur in genitiuo, vt eſt Salmanticæ, eſt Toleti. Si per tertiam, aut pluraliter declinantur, ponuntur in ablatiuo, ſiue (vt vult Seruius) in datiuo, vt eſt Hiſpali, eſt Septimancis, eſt Burgis, eſt Trallibus. Illa quoque nomina appellatiua, togæ, militiæ, domi, ruri, rationem nominum propriorum ſequuntur, ponuntúrque aduerbialiter, ſicut illa. Si per aduerbia, per vnum ex iis quæ ſequuntur, reſponderi oportet. Fingamus igitur, eum, quocum loquimur, eſſe Hiſpali, & de quo loquimur, eſſe Toleti, is verò qui loquitur ſit Salmanticæ. Quærenti itaque vbi eſt Antonius? Reſpondebis, hic, id eſt, Salmanticæ, vbi ego ſum.

Iſtic, id eſt, Hiſpali, vbi tu es.
Illic, id eſt, Toleti, vbi aliquis eſt.
Ibi, id eſt, in loco, vbi aliquis eſt.
Sicubi, id eſt, ſi in aliquo loco aliquis eſt.
Necubi, id eſt, ne in aliquo loco aliquis eſt.
Alicubi, id eſt, in aliquo loco.
Vbiuis, id eſt, in quouis loco.

Significantia de loco.

Interroganti vnde venimus, ſi per vrbium nomina reſpondemus, illa ponimus in ablatiuo aduerbialiter: vt Venio Salmantica, Toleto, Hiſpali, Septimancis, Burgis, Trallibus, Rure, Domo: ſed non militia, & toga: ſed per aduerbia reſpondemus ſic.

Hinc, id eſt, ab eo loco vbi ego ſum.
Iſtinc, id eſt. ab eo loco vbi tu es.
Illinc, id eſt, ab eo loco vbi aliquis eſt.
Sicunde, id eſt, ſi ab aliquo loco.
Necunde, id eſt, ne ab aliquo loco.
Alicunde, id eſt, ab aliquo loco.
Aliunde, id eſt, ab alio loco.
Vtrinque, id eſt, ab vtroque loco.
Vndique, id eſt, ex omni loco.
Vndelibet, id eſt, ex quolibet loco.
Vndeuis, id eſt, ex quouis loco.
Vnde vnde, pro ex qüocunque loco.
Vndecunque, pro ex quocunque loco.
Inde, id eſt, ab eo loco.
Indidem, id eſt, ab eodem ipſo loco.
Intus, id eſt, à loco interiori.
Foris, id eſt, à loco exteriori.
Supernè, id eſt, à loco ſuperiori.
Infernè, id eſt, à loco inferiori.
Cælitus, id eſt, à cælo.

Significantia per locum.

Interroganti qua profecturi ſumus, ſi per vrbium nomina reſpondemus, ponimus illa æquè in ablatiuo: vt Salmantica, Toleto, Hiſpali, Septimancis, Burgis, Trallibus, Rure, Domo: ſed non dicimus militia, toga.

Si per aduerbia, reſpondemus in hunc modum.

Hac, id eſt, per locum vbi ego ſum.
Iſtac, id eſt, per locum vbi tu es.
Illac, id eſt, per locum vbi aliquis eſt.
Siqua, id eſt, ſi per aliquem locum.
Nequa, id eſt, ne per aliquem locum.

Alià

Aliâ,id eſt,per alium locum.
Quauis,qualibet, quacunque:per quemcunque locum.
Vtraque,per vtrumque locum.
Ea,per eum locum.
Eadem, per eundem locum.
Intus,per interiorem locum.
Foris,per exteriorem locum.

Additio.

Significantia locum verſus.

Quorſum,id eſt, quem locum verſus componitur ex quo & verſum.

Aduerbia ſignificantia locum verſus.

Horſum, *Hazia donde yo eſtoy.*
Iſtorſum, *Hazia donde tu eſtas.*
Illorſum, *Hazia donde aquel eſta.*
Siquorſum, *Hazia algun lugar.*
Nequorſum, *Hazia ningun lugar.*
Aliquorſum, *Hazia algun lugar.*
Aliorſum, *Hazia otro lugar.*
Vtroque verſus, ſiue vtroq; verſum, *Hazia los dos lugares.*
Quoquouerſus,ſeu quoquouerſum, *Hazia donde quiera.*
Introrſum,vel introrſus, *Hazia dentro.*
Extrorſum, *Hazia fuera.*
Surſum, vel ſurſumuerſum, vel ſurſumuerſus, *Hazia arriba.*
Deorſum,ſiue deorſum verſum,vel deorſumuerſus, *Hazia abaxo.*
Dextrorſum, *A mano derecha.*
Siniſtrorſum, *A mano yzquierda.*
Retrorſum,retrouerſum.
Eorſum,ſiue eodem verſum.
Quocumque verſum,quolibet verſum.
Quouis verſum,aut verſus. Antrorſum. Læuorſum vix apud idoneos inuenias autores.

Nominibus verò tam propriis, quàm appellatiuis locum ſignificantibus poſtponitur ſola præpoſitio verſus: vt Romam, Italiam, Amanum, Orientem verſus.

Aliquando

Aliquando eiſdem adiungitur ſimul ad, vel in: vt ad Cordubam, ad Oceanum, ad Septentrionem verſus: in Auernum, in Occidentem, in prouinciam verſus.

Significantia vſque ad locum.

Quouſque ſiue vſquequo, cõpoſitum ex quo & vſque, ſignificat vſq; ad quem locum, vel vſq; ad quod tempus. Aduerbia ſignificantia vſque ad locum hæc ferè ſunt.

Hucuſque.	*Haſta aqui adonde yo eſtoy.*
Iſtucuſque.	*Haſta ay adonde tu eſtas.*
Illucuſque, vel eouſque.	*Haſta alli adonde aquel eſta.*

Sunt etiam qui dicunt Introuſque, foraſuſque. Nam Sicuſque, Necuſque, Alicuſque, & ſimilia, non auſim dicere. Nomina propria locorũ ponuntur in accuſatiuo cum vſq; tantùm, vt Vſque Romã: Gobios vſque. Quibus præpoſitio ad, vel in, quandoque additur ſicut & cæteris nominibus: vt vſque ad Numantiam, vſque ad Pamphiliam, vſq; in Hiſpaniam, vſque ad calendas, vel nonas, ſiue idus.

Nomina vrbium & oppidorum, in quibus propriũ appellatiuo anteponitur, regulas ſuperiores ſequuntur: vt Viuo Cæſarauguſtæ. In quibus autem proprio anteponitur appellatiuum, præpoſitiones exigunt: vt Viuo in Montepeſſulano. De quo vſum conſule.

LIBER QVINTVS DE Proſodia, hoc eſt, Syllabarum quantitate, pedibus, carminibus, & accentu.

De quibuſdam regulis generalibus. Cap. I.

Syllaba longa duo conſumit tempora: ſed quæ
Dicitur eſſe breuis, tempus ſibi vendicat vnum.

Syllaba longa eſt, quæ duo tempora conſumit in prolatione. Breuis verò ſyllaba eſt, quæ vnum tempus conſumit.

Ancipites profert vocales ſermo Latinus:
Nam modò correptas, modò longas promit eaſdem.

[illegible] mediæ ſunt, hoc eſt, quæ produci [illegible].

V[illegible] q. ſemper [illegible]que liqueſcit:
A[illegible] g. vim [illegible] remittit.
[illegible] poſt g, & s. plerumque.
[illegible] liqueſcunt.
[illegible], raro, ſer[illegible]doque rigorem.

[illegible]ant, l, m, n, r, s, ſed l, r, frequenter, m, [illegible], rarò.

D[illegible] vocalis [illegible], atque ſequatur
Al[illegible] ſynalœpha priorem:
Si [illegible]alis, & inde ſequatur,
M [illegible] cum vocali præeunte.

[illegible] in m, aut in vocalem: ſequitúrque dictio inci[illegible] vocali: vocalis illa prior à carmine abiicitur, vel [illegible] vocali.

S[illegible] ſcribis diphthongo, longa notetur:
Q[illegible] vocalis ſequitur, breuiabis eandem.

[illegible] diphthongo ſcribitur, longa eſt, vt audio: præter[illegible] vocalis ſequatur: vt inſulæ Ionio in magno: Præuro, is, [illegible].

S[illegible] breuis, ſeu longa tibi vocalis habetur,
[illegible]ectam dices, ſi duplex conſona ſubſit.
Hæc tria ſint elementa tibi geminantia vires.
i. z. i. s. i. d. i. x. i. c. i. s.
Zeta valet Sigma, cum Delta, Xi kappa, Sigma.
Atque duas inter vocales iota repertum
Pro duplici numera, modò ſit tibi dictio ſimplex.

Syllaba quæ poſt vocalem duas habet conſonantes, aut vnam vim duarum habentem longa eſt poſitione: vt gens, pax. Conſonantes vim duarum habentes, ſunt x, pro s: aut g, s, z, pro duplici s, in medio duarum vocalium poſita pro duplici i, conſonante.

Syllaba ſi breuis eſt natura, & muta ſequatur
Cum liquida, ſemper breuiabit ſermo ſolutus:
At carmen poterit producere, ſeu breuiare.

Quòd ſi poſt ſyllabam natura breuem ſequatur muta cum liquida, in proſa oratione ſyllaba illa ſemper eſt breuis, in carmine verò indifferens eſt: vt tenebræ, pharetra.

Si poſt vocalem vocalis & altera ſubſit,
Illa prior breuis eſt, dum ſint modò verba Latina:

Nam

Nam Græci variant, nec certa lege tenentur.

Syllaba quæ poſt vocalem alteram habet vocalem, breuis eſt: idq; in dictionibus Latinis. nam in Barbaris & Græcis aliam rationem ſequimur, partim enim producunt, vt Argous, Argia: Aeneas, aër, ſpondæus, dius, Elegia, Ironia, Brauium, Darius. Partim breuiant: vt tragœdia, comœdia, Symphonia, ſophia.

Fio producit diſſyllabon. Et genitiui
Longa penultima fit quintæ: cui iunge datiuum,
Sed breuiant tantùm tria, réſque, ſpéſque, fidéſque.

Fio cùm eſt diſſyllabum, ſemper producitur.

Genitiuus quoque & datiuus quintæ declinationis, e, ante i, producunt: vt dies, diei, præterquam res, rei, ſpes, ſpei, fides, fidei.

Si genitiuus erit, quem dat pronomen in ius,
Seu nomen, longam poteris proferre, breuémque.
Corripit alterius, ſemper producit alius.

Nomina verò & pronomina mittentia genitiuum in ius, penultimam habent indifferentem, præterquam alterius, quod ſemper breuiat. Diana quoque primam habet mediam, atque communem.

E, de, præ, ſe, di, componens non breuiabis,
Sed breuiant, ſi vocalis ſubit, atque diſertus.
Tenditur a, noſtrum: ſed Græcis a, breuiatur.

E, de, præ, ſe, di, præpoſitiones in compoſitione producuntur vt eligo, eligis: deligo, deligis: prçligo, prçligis: ſeligo, ſeligis: diligo, diligis. Breuiant tamen ſi vocalis ſequatur: vt deorſum, ſeorſum, dehinc: dehiſco, dehiſcis: præuro, præuris. Dirimo quoq; & diſertus breuiant.

Re, breuiat ſemper, niſi duplex conſona ſubſit.
Refert pro res fert, ſeu diſtat, porrige ſemper.

Re, in compoſitione breuiatur: vt refero, refers. Producunt verò, quæ poſt ſe duplicem habent conſonantem; vt reſto, reſpondeo, reiicio, refero.

Sed pro, componens debes producere ſæpe:
His tamen exceptis proficiſcor, ſiue profanus:
Profiteor addatur, profor, atque profundo, profundus,
Et profugus, profugitq;, procella, procuro, profectus,
Et propero, pronepóſque, Propertius, atque proneptis:
Quæque pro, vox Græca componit, corripiantur.

Pro in compoſitione plerunque producitur: vt procumbo, procumbis: prodo, prodis. Breuiant verò procella, procellæ: procuro, procuras: proficiſcor, proficiſceris: profundo, profun-

dis, profiteor profiteris, profor profaris, profugio profugis; profugus, profuga, profugum: profundus, profunda, profundum: profeſtus, profeſta, profeſtum: profanus, profana, profanum: pronepos, pronepotis, proneptis: propero, properas: Propertius, Propertij: Propontis, ontidis: propino, propinas. Breuiant quoque vocali ſubſequente: vt proauus, ui. prohibeo, prohibes.

Compoſitum nomen ſi finit parte priori
In Iota, aut o, micron, ſemper breuiabit eaſdem:
Sed produc tibicen, ibidem, iungis vbique.

Dictio compoſita terminans in i, vel in o, ad primam partem compoſitionis breuiat illud i, vel o: vt omnipotens, Archigenes, Carpophorus, Democritus. Excipitur vbique, ibidem, tibicen, meridies.

Omnia præterita profer diſſyllaba longa:
Findo fidit breuiat, ſcindo ſcidit, & dedit à do:
Et bibo dat bibit, & fero dat tulit, & ſtetit à ſto.
Sed ſi vocalis præcedit, corripiatur.

Præterita duarum ſyllabarum producunt ex illis priorem: vt feci, legi. Breuiant tamen bibo, bibis, bibi: ſcindo, ſcindis, ſcidi: findo, findis, fidi: do, das, dedi: ſto, ſtas, ſteti: fero, fers, tuli.

Longa ſupina manent diſſyllaba ſede priori:
Hæc breuiant primas, & quæ componis ab illis:
Et ſtatus, atque datus, ratus, & rutus, & ſatus: hiſq;
Et ſitus, & litus, & citus, & quitus, atque itus adde.

Supina duarum ſyllabarum producunt ex illis priorem: vt lauo lotum, moueo motum, nuo nutum. Breuiant verò do datum, ſto ſtatum, cieo citum, ſero ſatum, ſino ſitum, ruo rutum, reor ratum, lino litum, eo itum.

Ex vi præterito, vi in tum, faciente ſupinum:
Præter ſex tantùm iam dicta, penultima longa eſt.

Supina plurium ſyllabarum venientia à preteritis verborum, vi, mutata in tum, producunt penultimam: vt amo, amas, amaui, amatum. Cupio, cupis, cupiui, cupitum. Audio, audis, audiui, auditum.

Quòd ſi præteriti geminetur ſyllaba prima,
Vtraque corripitur: niſi duplex conſona tardet.
Cædo cæcidi dat, cui iunges pedo pepédi:
Quæ ſi compones ex his, diſpunge priorem.

Præterita geminantia primas ſyllabas, habent illas vtraſque breues, niſi in ſecunda ſequantur duæ conſonantes: cædo tamen cæcidi, & pedo pepedi, nihilominus eandem producunt.

Dictio

Dictio compoſita,deriuatiuáque ſimplis,
Et primogenitis æqualia tempora ſeruat:
Sed ſunt multa,quibus non ſeruit regulá ſemper,
Illa tamen quæ ſint primas mediáſque require.

Dictio deriuata & compoſita æqualia retinent tempora ſuis primitiuis & ſimplicibus, etiam ſi vocalis in vocalem mutetur, dummodo eadem conſonans maneat. Quòd ſi conſonans mutetur,ad regulas particulares recurrendum eſt. Nihilominùs tamen patitur hæc regula exceptionem:vt tego, tegula:rego,regula: ſedeo,ſedes:lateo,laterna. In primitiuis breuiat, in deriuatis producit. E contrario eſt in dico,dicax:luceo,lucerna:arceo,ariſta:offa,offella:mamma,mammilla.

De crementis Nominum. Cap. 2.

Genitiuus ſingularis creſcens ſuper nominatiuum, quandoque breuiat,quandoque producit crementum.

Ex a,mittit atis genitiuus,& eſt breuiandus.

In a,breuiant:vt dogma,atis:toreuma,atis.

Onis,& enis,ab o,producit. Inis breuiatur.

In o,exeuntia in onis,vel enis,producũtur:vt cerdo, onis:Macedo,onis: Anio,enis.In inis,verò breuiant:vt virgo,virginis.

Al,alis,neutrum producit:ſed breuiat mas.

In al,neutra producunt : vt animal,animalis. Maſculina verò breuiant:vt ſal,ſalis:Annibal,Annibalis.

Nomen in el elis protendit:dic & Hebræum.

In el,barbara ſunt quæ producunt:vt Michael,elis.

Vnus in ol,eſt Sol,crementum porrigitúrque.

In ol,vnum eſt,quod producitur:vt Sol,Solis.

Il breuiabit ilis,vel ulis,cui iungere debes.

In il,breuiant vt vigil,ilis:pugil,ilis.

In vl,breuiant:vt conſul,conſulis:præſul,præſulis.

An,anis,produc:atque en,ſi mittit in enis.
Quòd ſi mittit in is,breuiat.In porrigit inis.

In an,producunt:vt acarnan,anis:Pæan,pæanis.

In en,exeuntia in enis producunt:vt ſplen,enis. In inis, verò breuiant,vt numen,inis.In in,producunt:vt Delphin,inis.

On modò producit,modò corripit o,genitiui.
Si tenet ô,magnum producit:ſi breue,curtat.

In on,partim breuiãt:vt canon,onis:dæmon,onis.Partim producunt,vt Platanon,onis.Simon,onis.

Nomen quod fit in ar,genitiuo protrahit aris:

Sed breuiat Cæſar, cum nectare, párque, iubárque:
Atque Arar, & Baccar, peregrináque nomina quædam.

Inar producunt: vt puluinar, aris torcular, aris. Breuiant verò Cæſar aris Arar, aris: iubar, aris: par, aris: nectar, aris: Baccar, aris: & nomina propria Barbarorum: vt Amilcar, aris.

Tertia quod nomen declinat, ſiue ſecunda,
Si finitur in er, breuiabis. Demis iber, ver.
Græcum nomen in er, modò curtat, vt æther, & aër:
Et modò producit, vt crater, atque character.

In er, breuiant, vt puer, eri: mulier, eris: anſer, eris. Producunt verò ver, veris: & nomina Græca, vt Iber, Iberi: Celtiber, eri: Byzer, eris: crater, eris: pre byter, eris: cliſter, eris climater, eris character, eris: cremaſter, eris: Lucer, eris: panther, eris: ſtater, eris; ioter, eris: præſter, eris.

Sed breuiat Treuir, & vir, cum martyre, Gadir.

In ir, breuiant: vt vir, viri: martyr, martyris.

Porrigit oris ab or: Breuiant ſed marmor & æquor.
Et memor, atque arbor. Græcum quoq; iungitur illis:
Et quod componit, corpúſque, colórque, decúſque.

In or, producunt: vt amor, amoris: dolor, doloris. Breuiant verò arbor, arboris: æquor, æquoris: marmor, ris: memor, oris. Et compoſita à puero, corpore, & decore: vt publipor, oris. tricorpor, tricorporis. indecor, oris. Et nomina Græca, vt Neſtor, oris. Hector, oris. Rhetor, oris.

V, breuiabit vri, vel vris: ſed fur dabit uris.

In ur, breuiant. vt ſatur, ſaturi. vultur, vulturis.

As, atis, produc. Breuiant ſed vas, vadis, & mas.
His addatur anas & ados capientia Græca.

In as, producunt vt æſtas, æſtatis. pietas, atis. Breuiāt verò mas, maris. vas vadis. anas, anatis. Et nomina Græca mittentia genitiuū in dis: vt Pallas, Palladis. Arcas, dis.

Es, breuiabit etis vel itis. Sed deme quietis,
Et magnes, locupléſque, & Græcum quod facit etis,
Merces, mercedis, illis iungatur, & hæres:
Dàtque Ceres, Cereris, quod ſolum in iris, breuiabit.

In es, breuiat, vt ſtipes. itis. miles, itis. abies, etis. Producunt verò quies. etis. inquies. eti. locuples, etis. magnes, etis. hæres, dis. merces, edis. Et nomina Græca exeuntia in etis, vt Dares, etis. tapes, tapetis. lebes, etis.

Nomen in is, quod mittit idis, vel eris, breuiabit:
Illud producit, quod mittit in itis, & iris.

Et quædam in inis, de ſanguis ſanguinis exit.

In is, mittentia genitiuum in idis, vel inis vel in eris, breuiant: vt cuſpis, cuſpidis. ſanguis ſanguinis. vomis, eris. Producunt verò quæ mittunt genitiuum in iris vel itis: vt glis, gliris. li, litis. Et nomina Græca in in, vel in is finita, quæ mittunt genitiuum in inis: vt ſalamin, vel mis, inis delphin, vel phis, inis.

Protrahe nomen in os, quod mittit in oris, & otis.

Cuſtos cuſtodis producit, bos bouis arctat:

Et quæ componit potis & pote, compos & impos.

In os, mittentia genitiuum in oris, vel in otis, vel in odis producunt vt lepos, leporis. Rhinoceros, otis cuſtos, cuſtodis. Breuiant verò bos, bouis. impos, impotis. compos, compotis.

Vs, breuiabit eris, & oris: pecus hæc, pecudiſque,

De pus exit odis, tibi ſit pro teſte Melampus:

Sed palus, & ſubſcus, atque incus, & quod in utis,

Tendunt obliquos, intercus utis, tibi præbet.

Telluris, Veneriſq; dabunt, vellúſque, Venúſque.

Si monoſyllaba ſunt, genitiuus porrigit vris.

In us, mittentia genitiuum in oris, vel eris, breuiant: vt frigus, frigoris. vulnus, vulneris. Producunt verò mittentia genitiuum in utis. vel udis, vel uris. vt virtus, virtutis. incus, incudis. ius iuris. Breuiant verò ex abeuntibus in vtis, intercus, utis: ex abeuntibus in udis, pecus, pecudis.

Crementum breuiat s, conſona ſi præit illi:

Porrige ſeps & plebs: dipthongo Græca notentur:

Tenditur ex illis pars quædam, pars breuiatur.

In s, præcedente conſonante breuiant vt Arabs, rabis: celebs, bis: hyems, hyemis. inops. inopis. lelaps, apis. municeps. municipis. Producunt verò ſeps, ſepis. plebs, plebis. Nomina verò Græca partim breuiant. vt opops, opopis. ethiops, opis. partim producunt, vt hydrops, hydropis.

Sed capitis breuiat caput & ſua compoſitiua.

In t, breuiant, vt caput, capitis occiput, occipitis.

Quod fit in ax, nomen producitur. Fax breuiabit,

Ex Græcis partim producunt. pars quoque curtat.

In ax, producunt. vt pax pacis. Breuiat verò fax, facis. Nomina Græca partim producunt, vt Aiax, Aiacis. Siphax, acis. partim breuiant. vt Abax. acis. dropax, cis. ſmilax, acis. ſtorax. acis.

Nomen in ex breuiat. Produc in gis, duo, rex, lex,

Et bibex, halex, & veruex Græca notentur.

In ex, breuiant, vt iudex, iudicis. remex, gis. Producunt verò

veruex,ecis:balex,ecis:myrmex icis:vibex,icis:rex,gis:lex,gis.
Protrahit ix,icis. Nonnulla tamen breuiantur:
Sunt ea coxendix,hyſtrixque,filixque,latixque,
Atque calix & pix,& onix,varixque,ſalixque,
Bebryx atque cilix, & erix,natrix,quoque ſerpens:
His numeres in gis,mittentia,nix niuis addes.

In ix,producunt,vt ſordix, icis:felix,icis.Breuiant verò bebryx, icis:calix,icis:coxendix,icis : cilix,icis:filix, icis : fornix,cis: hyſtrix, icis : latix, icis : natrix, icis : pix, cis:onyx, ycis : ſardonix, icis : ſalix, icis:varix,icis. Et mittentia genitiuum in gis:vt oryx, gis:ambiorix,gis:& nix,niuis.

Ox,ocis,producit:vt atrox.Gis breuiabit.
Cappadocis breuiat,& præcox iungitur illi.

In ox,producunt : vt velox,velocis. Breuiant verò Cappadox, Cappadocis:præcox,præcocis.

Porrige nomen in ux,quod mittit in vcis & vgis.
Quinq; tamen breuiant hæc,nux,crux,dux,ducis, & trux.
Atque volux volucis:de coniux coniugis exit.

In ux producunt:vt lux, lucis : Pollux, Pollucis. Breuiant verò crux,crucis:dux,ducis:nux,nucis:trux,trucis:volux, volucis:coniux in cremento breuiat.

De Cremento plurali.

A Plurale,vel o,crementum protrahit.Eque.
Sed breuis eſt i,vel u,patribus,probat hoc verubuſq;.

A, e, o, in cremento nominum plurali producuntur : vt Muſa. Muſæ,Muſarum : dies, diei,dierum:dominus domini,dominorum. i,& u, in cremento nominum plurali breuiantur : vt pater,patris, patribus:portus,portus,portubus.Irregulariter declinata ſequuntur proportionem regulariter declinatorum.

De Crementis Verborum. Cap.3.

PErſonam primi præſentis verba ſecundam
Si numero vincunt,dicas crementa tenere.
Crementum verbi primum dic,quod poſituram
Aequat,bis ſuperans dicatur habere ſecundum.
Quòd ſi ter vincit,tria tunc crementa notabis.
Nam finem verbi ſpecialis regula ſignat.

Crementum verborum fit, quoties ratio declinandi ſuperat ſecundam perſonam ſingularis præſentis indicatiui modi vocis actiuæ.

A,creſcens

A,creſcens verbum producere debet vbique.
Ex do fit a,breuis cum primæ compoſitiuis.

A, igitur in crementis verborũ producitur, vt amamus, amabamus,amaueramus. In primo tamen cremento huius verbi do,ſemper breuiatur,vt damus,dabam,dabo.

E,niſi cùm ſubit r,debes producere ſemper.
Cùm ſubit r,curtam dant plurima,plurima longam.
Omne lego præſens breuiat,quartiq; ſecundum.
Pluſquam perfectum per quamlibet eſt breuiandum.
Semper ero,vel eris breuiabis,quæque ſequuntur.
Curta ſit in prima beris,& bere ſiue ſecunda.
Longum paſſiuo rêris,vel rêre,notato.
E,verbum creſcens alibi producit vbique.

E,in cremento verborum producitur,vt amemus,docemus.Breuiat tamen primum crementum tertiæ coniugationis in omni tẽpore præſenti,& in præterito imperfecto ſubiunctiui: vt legerem, legere, legeris. Breuiat quoque e, ante r, in præterito pluſquam perfecto indicatiui, & in præterito perfecto & futuro ſubiunctiui actiuæ vocis, in futuro indicatiui vocis paſſiuæ, primæ & ſecundæ coniugationis,vt amaueram,docueram : amauerim,docuerim: amauero,docuero : amaberis , doceberis. Breuiant etiam præteritum imperfectum , & futurum indicatiui huius verbi Sum , vt eram,ero.

I,tibi producunt quartæ creſcentia prima.
Primi præteriti reperitur,imus,breuiari.
Rimus,vel ritis,verbum producit vbique,
Sed primi præſens breuiat,i,præteritúmque:
Atque erimus,eritis,ab ero,ſemper breuiabunt.
Inque,vel in produc crementa priora,vel in ſim.
I,breuies aliis ſi non,v,conſona ſubſit.

I,in incremento verborũ breuiatur, vt legimus,legitis:amauimus,.amabimus. Producunt tamen in primo cremento verborum quartæ coniugationis:vt audimus, auditis. In præterito verò,niſi ſequatur v,conſonans,nihilominus breuiatur. Quòd ſi v,conſonans ſequatur,in hac & in tertia coniugatione producitur : vt audiui,cupiui,quæſiui. Producunt quoque velimus , velitis,à volo, vis:nolito,nolite,nolimus , nolitis, à nolo, nonuis: ſimus,ſitis,à ſum,es,fui.

O,creſcens,ſemper producitur. V,breuiatur.

O, in cremento verborum producitur, vt amatote, docetote. V,in cremento verborum breuiatur,vt quæſumus,volumus.

De Nominibus Patronymicis.
Cap. 17.

PAtronymica maſculina in nominibus primæ declinationis formantur à genitiuo, æ, finali mutata in des: vt Aeneades. In nominibus ſecundæ declinationis fiunt à genitiuo addita des: vt Aeacus, Aeaci, Aeacides. Quæ tamen in eus, diphthongon terminantur, cùm duplicem habeant genitiuum, ei, & in i, formant patronymicum à genitiuo ſecundo addita des: vt Pentheus, Penthei, vel Penthi: Penthides. In omnibus tertiæ declinationis, Patronymica formantur à datiuo addita des: vt Neſtor, Neſtoris, Neſtori: Neſtorides.

Sed non hæc regula eſt vſquequaque vera. Nam autores aliquando addunt aliquid, aliquando detrahunt: vt Atlanti, Atlantiades, pro Atlantides. Amphitryoni, Amphitryoniades, pro Amphitryonides: Meneciades, pro Menecides: Memniades, pro Memnides. Aenides quoque Virgil. dicit pro Aeneades. lib. 9. Sit ſatis Aenide telis impune Numarum Oppetiiſſe tuis. Idem quoque Scipiades formauit pro Scipionides: Deucalides, pro Deucalionides. Declinatúrque per primam nominis declinationem.

Patronymica fœminina fiunt à maſculinis patronymicis ablata de, vt ab Aeolides, Aeolide, Aeolis, Aeolidis: vt Theſides, Theſeis, Theſeidis: à Peliades, Pelias, Peliadis. Declinatúrque per tertiam nominis declinationem. Reperiuntur pauca nomina Patronymica fœminina in e, deſinentia, per primam nominis declinationem variata: vt Nerine, filia Nerei: Adraſtine, filia Adraſti: Acriſione, filia Acriſij.

Cùm Patronymica propriè à nominibus patrum deriuentur, aliquando trahuntur à nominibus matrum, aliquando ab auis paternis, ſiue maternis: aliquando à fratribus, aut ſororibus: aliquando ab vrbibus, ſiue vrbium conditoribus. De quibus paſſim exempla reperies apud autores.

De Ad

De Aduerbiis localibus. Cap.18.

ADuerbia localia in quadruplici ſunt differentia, hoc eſt, aut in loco, aut de loco, aut ad locum, aut per locum.

Vbi, & vbinam, quærunt de loco in quo, vt vbi eſt Antonius?

Quo & quorſum, quærunt de loco, ad quem, vt quo proficiſceris?

Vnde, quærit de loco à quo, vt vnde venis ô Antoni?

Qua, quærit de loco per quem, vt quà iturus es?

Interrogantibus per hæc aduerbia, aut reſpondemus æquè per aduerbia, aut nomina propria locorum aduerbialiter poſita. Si reſpondere velis per nomina propria locorum, interroganti vbi eſt, aut ſit aliquid, ſi ciuitas illa, ſiue ſit oppidum, ſiue municipium, ſiue caſtellum, ſiue pagus, ſiue vicus, declinantur per primam aut ſecundam nominis declinationem in numero ſingulari, tunc ponuntur in genitiuo, vt eſt Salmanticæ, eſt Toleti. Si per tertiam, aut pluraliter declinantur, ponuntur in ablatiuo, ſiue (vt vult Seruius) in datiuo, vt eſt Hiſpali, eſt Septimancis, eſt Burgis, eſt Trallibus. Illa quoque nomina appellatiua, togæ, militiæ, domi, ruri, rationem nominum propriorum ſequuntur, ponuntúrque aduerbialiter, ſicut illa. Si per aduerbia, per vnum ex iis quæ ſequuntur, reſponderi oportet. Fingamus igitur, eum, quocum loquimur, eſſe Hiſpali, & de quo loquimur, eſſe Toleti, is verò qui loquitur ſit Salmanticæ. Quærenti itaque vbi eſt Antonius? Reſpondebis, hic, id eſt, Salmanticæ, vbi ego ſum.

Iſtic, id eſt, Hiſpali, vbi tu es.
Illic, id eſt, Toleti, vbi aliquis eſt.
Ibi, id eſt, in loco, vbi aliquis eſt.
Sicubi, id eſt, ſi in aliquo loco aliquis eſt.
Necubi, id eſt, ne in aliquo loco aliquis eſt.
Alicubi, id eſt, in aliquo loco.
Vbiuis, id eſt, in quouis loco.

Significantia de loco.

Interroganti vnde venimus, ſi per vrbium nomina reſpondemus, illa ponimus in ablatiuo aduerbialiter: vt Venio Salmantica, Toleto, Hiſpali, Septimancis, Burgis, Trallibus, Rure, Domo: ſed non militia, & toga: ſed per aduerbia reſpondemus ſic.

Hinc, id eſt, ab eo loco vbi ego ſum.
Iſtinc, id eſt, ab eo loco vbi tu es.
Illinc, id eſt, ab eo loco vbi aliquis eſt.
Sicunde, id eſt, ſi ab aliquo loco.
Necunde, id eſt, ne ab aliquo loco.
Alicunde, id eſt, ab aliquo loco.
Aliunde, id eſt, ab alio loco.
Vtrinque, id eſt, ab vtroque loco.
Vndique, id eſt, ex omni loco.
Vndelibet, id eſt, ex quolibet loco.
Vndeuis, id eſt, ex quouis loco.
Vnde vnde, pro ex quocunque loco.
Vndecunque, pro ex quocunque loco.
Inde, id eſt, ab eo loco.
Indidem, id eſt, ab eodem ipſo loco.
Intus, id eſt, à loco interiori.
Foris, id eſt, à loco exteriori.
Supernè, id eſt, à loco ſuperiori.
Infernè, id eſt, à loco inferiori.
Cælitus, id eſt, à cælo.

Significantia per locum.

Interroganti qua profecturi ſumus, ſi per vrbium nomina reſpondemus, ponimus illa æquè in ablatiuo: vt Salmantica, Toleto, Hiſpali, Septimancis, Burgis, Trallibus, Rure, Domo: ſed non dicimus militia, toga.

Si per aduerbia, reſpondemus in hunc modum.

Hac, id eſt, per locum vbi ego ſum.
Iſtac, id eſt, per locum vbi tu es.
Illac, id eſt, per locum vbi aliquis eſt.
Siqua, id eſt, ſi per aliquem locum.
Nequa, id eſt, ne per aliquem locum.

Aliâ, id eſt, per alium locum.
Quauis, qualibet, quacunque: per quemcunque locum.
Vtraque, per vtrumque locum.
Ea, per eum locum.
Eadem, per eundem locum.
Intus, per interiorem locum.
Foris, per exteriorem locum.

Additio.

Significantia locum verſus.

Quorſum, id eſt, quem locum verſus componitur ex quo & verſum.

Aduerbia ſignificantia locum verſus.

Horſum,	*Hazia donde yo eſtoy.*
Iſtorſum,	*Hazia donde tu eſtas.*
Illorſum,	*Hazia donde aquel eſta.*
Siquorſum,	*Hazia algun lugar.*
Nequorſum,	*Hazia ningun lugar.*
Aliquorſum,	*Hazia algun lugar.*
Aliorſum,	*Hazia otro lugar.*
Vtroque verſus, ſiue vtroq; verſum,	*Hazia los dos lugares.*
Quoquouerſus, ſeu quoquouerſum,	*Hazia donde quiera.*
Introrſum, vel introrſus,	*Hazia dentro.*
Extrorſum,	*Hazia fuera.*

Surſum, vel ſurſumuerſum, vel ſurſumuerſus, *Hazia arriba.*

Deorſum, ſiue deorſum verſum, vel deorſumuerſus, *Hazia abaxo.*

Dextrorſum,	*A mano derecha.*
Siniſtrorſum,	*A mano yzquierda.*

Retrorſum, retrouerſum.
Eorſum, ſiue eodem verſum.
Quocumque verſum, quolibet verſum.
Quouis verſum, aut verſus. Antrorſum. Læuorſum vix apud idoneos inuenias autores.

Nominibus verò tam propriis, quàm appellatiuis locum ſignificantibus poſtponitur ſola præpoſitio verſus: vt Romam, Italiam, Amanum, Orientem verſus.

Aliquando

Aliquando eiſdem adiungitur ſimul ad, vel in: vt ad Cordubam, ad Oceanum, ad Septentrionem verſus: in Auernum, in Occidentem, in prouinciam verſus.

Significantia vſque ad locum.

Quouſque ſiue vſquequo, cõpoſitum ex quo & vſque, ſignificat vſq; ad quem locum, vel vſq; ad quod tempus. Aduerbia ſignificantia vſque ad locum hæc ferè ſunt.

Hucuſque.	*Haſta aqui adonde yo eſtoy.*
Iſtucuſque.	*Haſta ay adonde tu eſtas.*
Illucuſque, vel eouſque.	*Haſta alli adonde aquel eſta.*

Sunt etiam qui dicunt Introuſque, foraſuſque. Nam Sicuſque, Necuſque, Alicuſque, & ſimilia, non auſim dicere. Nomina propria locorũ ponuntur in accuſatiuo cum vſq; tantùm, vt Vſque Romã: Gobios vſque. Quibus præpoſitio ad, vel in, quandoque additur ſicut & cæteris nominibus: vt vſque ad Numantiam, vſque ad Pamphiliam, vſq; in Hiſpaniam, vſque ad calendas, vel nonas, ſiue idus.

Nomina vrbium & oppidorum, in quibus propriũ appellatiuo anteponitur, regulas ſuperiores ſequuntur: vt Viuo Cæſarauguſtæ. In quibus autem proprio anteponitur appellatiuum, præpoſitiones exigunt: vt Viuo in Monteperſſulano. De quo vſum conſule.

LIBER QVINTVS DE Proſodia, hoc eſt, Syllabarum quantitate, pedibus, carminibus, & accentu.

De quibuſdam regulis generalibus. Cap. I.

SYllaba longa duo conſumit tempora: ſed quæ
Dicitur eſſe breuis, tempus ſibi vendicat vnum.

Syllaba longa eſt, quæ duo tempora conſumit in prolatione. Breuis verò ſyllaba eſt, quæ vnum tempus conſumit.

Ancipites profert vocales ſermo Latinus:
Nam modò correptas, modò longas promit eaſdem.

Omnes vocales apud Latinos mediæ ſunt, hoc eſt, quæ produci & breuiari poſſunt.

V, ſequitur poſt q, ſemper, ſemperque liqueſcit:
At poſt s, & g, vim ſeruat, vimq; remittit.

V, verò poſt q, ſemper liqueſcit poſt g, & s, plerumque.

L, aut r, aut s, vſu plerumque liqueſcunt.
M, aut n, raró, ſeruant quandoque rigorem.

Ex conſonantibus liqueſcunt, l, m, n, r, s, ſed l, r, frequenter, m, n, s, raró.

Dictio vocali ſi deſinat, atque ſequatur
Altera vocalis, perimit ſynalœpha priorem:
Si finitur in m, vocalis, & inde ſequatur,
M, perit Ecthlipſi cum vocali præeunte.

Si dictio finitur in m, aut in vocalem: ſequitúrque dictio incipiens ab altera vocali: vocalis illa prior à carmine abiicitur, vel m. cum ei coniuncta vocali.

Syllaba, quam ſcribis diphthongo, longa notetur:
Quòd ſi vocalis ſequitur, breuiabis eandem.

Syllaba quæ diphthongo ſcribitur, longa eſt, vt audio: præterquam ſi vocalis ſequatur: vt inſulæ Ionio in magno: Præuro, is, Præ[illegible]is.

Siue breuis, ſeu longa tibi vocalis habetur,
Porrectam dices, ſi duplex conſona ſubſit.
Hæc tria ſint elementa tibi geminantia vires.

i. z. i. s. i. d. i. x. i. c. i. s.

Zeta valet Sigma, cum Delta, Xi kappa, Sigma.
Atque duas inter vocales iota repertum
Pro duplici numera, modò ſit tibi dictio ſimplex.

Syllaba quæ poſt vocalem duas habet conſonantes, aut vnam vim duarum habentem longa eſt poſitione: vt gens, pax. Conſonantes vim duarum habentes, ſunt x, pro s: aut g, s, z, pro duplici s, in medio duarum vocalium poſita pro duplici i, conſonante.

Syllaba ſi breuis eſt natura, & muta ſequatur
Cum liquida, ſemper breuiabit ſermo ſolutus:
At carmen poterit producere, ſeu breuiare.

Quòd ſi poſt ſyllabam natura breuem ſequatur muta cum liquida, in proſa oratione ſyllaba illa ſemper eſt breuis, in carmine verò indifferens eſt, vt tenebræ, pharetra.

Si poſt vocalem vocalis & altera ſubſit,
Illa prior breuis eſt, dum ſint modò verba Latina:

Nam

Nam Græci variant, nec certa lege tenentur.

Syllaba quæ poſt vocalem alteram habet vocalem, breuis eſt: idq; in dictionibus Latinis. nam in Barbaris & Græcis aliam rationem ſequimur, partim enim producunt, vt Argous, Argia: Aeneas, aër, ſpondæus, dius, Elegia, Ironia, Brauium, Darius. Partim breuiant: vt tragœdia, comœdia, Symphonia, ſophia.

Fio producit diſſyllabon. Et genitiui
Longa penultima fit quintæ: cui iunge datiuum,
Sed breuiant tantùm tria, réſque, ſpéſque, fidéſque.

Fio cùm eſt diſſyllabum, ſemper producitur.

Genitiuus quoque & datiuus quintæ declinationis, e, ante i, producunt: vt dies, diei, præterquam res, rei, ſpes, ſpei, fides, fidei.

Si genitiuus erit, quem dat pronomen in ius,
Seu nomen, longam poteris proferre, breuémque.
Corripit alterius, ſemper producit alius.

Nomina verò & pronomina mittentia genitiuum in ius, penultimam habent indifferentem, præterquam alterius, quod ſemper breuiat. Diana quoque primam habet mediam, atque communem.

E, de, præ, ſe, di, componens non breuiabis,
Sed breuiant, ſi vocalis ſubit, atque diſertus.
Tenditur a, noſtrum: ſed Græcis a, breuiatur.

E, de, præ, ſe, di, præpoſitiones in compoſitione producuntur vt eligo, eligis: deligo, deligis: pręligo, pręligis: ſeligo, ſeligis: diligo, diligis. Breuiant tamen ſi vocalis ſequatur: vt deorſum, ſeorſum, dehinc: dehiſco, dehiſcis: præuro, præuris. Dirimo quoq; & diſertus breuiant.

Re, breuiat ſemper, niſi duplex conſona ſubſit.
Refert pro res fert, ſeu diſtat, porrige ſemper.

Re, in compoſitione breuiatur: vt refero, refers. Producunt verò, quæ poſt ſe duplicem habent conſonantem; vt reſto, reſpondeo, reiicio, refero.

Sed pro, componens debes producere ſæpe:
His tamen exceptis proficiſcor, ſiue profanus:
Profiteor addatur, profor, atque profundo, profundus,
Et profugus, profugitq;, procella, procuro, profectus,
Et propero, pronepóſque, Propertius, atque proneptis:
Quæque pro, vox Græca componit, corripiantur.

Pro in compoſitione plerunque producitur: vt procumbo, procumbis: prodo, prodis. Breuiant verò procella, procellæ: procuro, procuras: proficiſcor, proficiſceris: profundo, profun-

dis,profiteor profiteris, profor profaris, profugio profugis: profugus,profuga,profugum:profundus, profunda, profundum: profeſtus, profeſta, profeſtum: profanus, profana, profanum:pronepos,pronepotis,proneptis:propero properas: Propertius,Propertij:Propontis,ontidis:propino,propinas. Breuiant quoque vocali ſubſequente:vt proauus,ui. prohibeo,prohibes.

Compoſitum nomen ſi finit parte priori
In Iota,aut o,micron,ſemper breuiabit eaſdem:
Sed produc tibicen,ibidem,iungis vbique.

Dictio compoſita terminans in i, vel in o,ad primam partem compoſitionis breuiat illud i, vel o:vt omnipotens, Archigenes, Carpophorus, Democritus. Excipitur vbique, ibidem, tibicen, meridies.

Omnia præterita profer diſſyllaba longa:
Findo fidit breuiat,ſcindo ſcidit,& dedit à do:
Et bibo dat bibit,& fero dat tulit,& ſtetit à ſto.
Sed ſi vocalis præcedit,corripiatur.

Præterita duarum ſyllabarum producunt ex illis priorem:vt feci,legi.Breuiant tamen bibo,bibis, bibi:ſcindo, ſcindis,ſcidi:findo,findis,fidi:do,das,dedi:ſto,ſtas,ſteti:fero,fers,tuli.

Longa ſupina manent diſſyllaba ſede priori:
Hæc breuiant primas,& quæ componis ab illis:
Et ſtatus,atque datus,ratus,& rutus,& ſatus:hiſq;
Et ſitus,& litus,& citus,& quitus,atque itus adde.

Supina duarum ſyllabarum producunt ex illis priorem:vt lauo lotum, moueo motum, nuo nutum. Breuiant verò do datum,ſto ſtatum,cieo citum, ſero ſatum, ſino ſitum,ruo rutum,reor ratum, lino litum,eo itum.

Ex vi præterito,vi in tum,faciente ſupinum:
Præter ſex tantùm iam dicta, penultima longa eſt.

Supina plurium ſyllabarum venientia à preteritis verborum, vi,mutata in tum, producunt penultimam: vt amo, amas, amaui, amatum. Cupio,cupis,cupiui,cupitum. Audio,audis, audiui,auditum.

Quòd ſi præteriti geminetur ſyllaba prima,
Vtraque corripitur: niſi duplex conſona tardet.
Cædo cæcidi dat,cui iunges pedo pepẽdi:
Quæ ſi compones ex his,diſpunge priorem.

Præterita geminantia primas ſyllabas, habent illas vtraſque breues,niſi in ſecunda ſequantur duæ conſonantes: cædo tamen cæcidi,& pedo pepedi,nihilominus eandem producunt.

Dictio

Dictio compoſita, deriuatiuáque ſimplis,
Et primogenitis æqualia tempora ſeruat:
Sed ſunt multa, quibus non ſeruit regulá ſemper,
Illa tamen quæ ſint primas mediáſque require.

Dictio deriuata & compoſita æqualia retinent tempora ſuis primitiuis & ſimplicibus, etiam ſi vocalis in vocalem mutetur, dummodo eadem conſonans maneat. Quòd ſi conſonans mutetur, ad regulas particulares recurrendum eſt. Nihilominùs tamen patitur hæc regula exceptionem: vt tego, tegula: rego, regula: ſedeo, ſedes: lateo, laterna. In primitiuis breuiat, in deriuatis producit. E contrario eſt in dico, dicax: luceo, lucerna: areo, ariſta: offa, offella: mamma, mammill[illegible].

De crementis Nominum. Cap. 2.

Genitiuus ſingularis creſcens ſuper nominatiuum, quandoque breuiat, quandoque producit crementum.

Ex a, mittit atis genitiuus, & eſt breuiandus.

In a, breuiant: vt dogma, atis: toreuma, atis.

Onis, & enis, ab o, producit. Inis breuiatur.

In o, exeuntia in onis, vel enis, producũtur: vt cerdo, onis: Macedo, onis: Anio, enis. In inis, verò breuiant: vt virgo, virginis.

Al, alis, neutrum producit: ſed breuiat mas.

In al, neutra producunt: vt animal, animalis. Maſculina verò breuiant: vt ſal, ſalis: Annibal, Annibalis.

Nomen in el elis protendit: dic & Hebræum.

In el, barbara ſunt quæ producunt: vt Michael, elis.

Vnus in ol, eſt Sol, crementum porrigitúrque.

In ol, vnum eſt, quod producitur: vt Sol, Solis.

Il breuiabit ilis, vel ulis, cui iungere debes.

In il, breuiant. vt vigil, ilis: pugil, ilis.

In vl, breuiant: vt conſul, conſulis: præſul, præſulis.

An, anis, produc: atque en, ſi mittit in enis.
Quòd ſi mittit in is, breuiat. In porrigit inis.

In an, producunt: vt acarnan, anis: Pæan, pæanis.

In en, exeuntia in enis producunt: vt ſplen, enis. In inis, verò breuiant, vt numen, inis. In in, producunt: vt Delphin, inis.

On modò producit, modò corripit o, genitiui.
Si tenet ô, magnum producit: ſi breue, curtat.

In on, partim breuiãt: vt canon, onis: dæmon, onis. Partim producunt, vt Platanon, onis. Simon, onis.

Nomen quod fit in ar, genitiuo protrahit aris:

Sed breuiat Cæſár,cum nectare,párque,iubárque:
Atque Arar,& Baccar,peregrináque nomina quædam.

In ar producunt:vt puluinar,aris torcular, aris. Breuiant verò Cæſar. aris Arar,aris:iubar, aris:par,aris:nectar,aris: Baccar,aris: & nomina propria Barbarorum:vt Amilcar,aris.

Tertia quod nomen declinat,ſiue ſecunda,
Si finitur in er,breuiabis. Demis iber,ver.
Græcum nomen in er,modò curtat,vt æther,& aër:
Et modò producit,vt crater,atque character.

In er,breuiant, vt puer,eri: mulier,eris:anſer,eris. Producunt verò ver,veris:& nomina Greca,vt Iber,Iberi:Celtiber,eri:Byzer, eris:crater,eris:presbyter,eris:cliſter,eris climater,eris:character, eris:cremaſter,eris:Lucer,eris:panther,eris: ſtater,eris: ioter,eris: præſter, eris.

Sed breuiat Treuir,& vir,cum martyre,Gadir.

In ir,breuiant:vt vir,viri:martyr,martyris.

Porrigit oris ab or:Breuiant ſed marmor & æquor.
Et memor,atque arbor. Græcum quoq; iungitur illis:
Et quod componit,corpúſque,colórque,decúſque.

In or,producunt:vt amor,amoris:dolor,doloris. Breuiant verò arbor,arboris:æquor,æquoris:marmor,ris:memor,oris.Et compoſita à puero,corpore,& decore:vt publipor,oris. tricorpor, tricorporis. indecor,oris.Et nomina Græca,vt Neſtor,oris.Hector,oris. Rhetor,oris.

V, breuiabit vri,vel vris:ſed fur dabit uris.

In ur,breuiant,vt ſatur,ſaturi.vultur,vulturis.

As,atis,produc.Breuiant ſed vas,vadis,& mas.
His addatur anas,& ados capientia Græca.

In as,producunt vt æſtas,æſtatis.pietas.atis. Breuiãt verò mas, maris.vas vadis.anas,anatis.Et nomina Græca mittentia genitiuũ in dis:vt Pallas, Palladis. Arcas,dis.

Es,breuiabit etis. vel itis.Sed deme quietis,
Et magnes,locupléſque,& Græcum quod facit etis,
Merces,mercedis,illis iungatur,& hæres:
Dátque Ceres,Cereris,quod ſolum in iris,breuiabit.

In es,breuiãt,vt ſtipes.itis.miles,itis.abies,etis.Producunt verò quies. etis.inquies. etis.locuples,etis. magnes, etis.hæres, dis. merces, edis. Et nomina Græca exeuntia in etis, vt Dares,etis.tapes,tapetis.lebes,etis.

Nomen in is,quod mittit idis,vel eris,breuiabit:
Illud producit,quod mittit in itis,& iris.

Et quæ

Et quædam in inis,de ſanguis ſanguinis exit.

In is, mittentia genitiuum in idis, vel inis vel in eris, breuiant: vt cuſpis, cuſpidis.ſanguis ſanguinis.vomis, eris. Producunt verò quæ mittunt genitiuum in iris vel itis: vt glis, gliris.li ,liti Et nomina Græca in in,vel in is finita, quæ mittunt genitiuum in inis: vt ſalamin,vel mis,inis delphin, vel phis,inis.

Protrahe nomen in os,quod mittit in oris,& otis.
Cuſtos cuſtodis producit,bos bouis arctat:
Et quæ componit potis & pote,compos & impos.

In os,mit étia genitiuum in oris,vel in otis,vel in odis, producunt vt lepos,leporis.Rhinoceros,otis cuſtos, cuſtodis. Breuiant verò bos,bouis. impos,impotis.compos,compotis.

Vs,breuiabit eris,& oris:pecus hæc,pecudiſque,
De pus exit odis,tibi ſit pro teſte Melampus:
Sed palus,& ſubſcus,atque incus,& quod in utis,
Tendunt obliquos,intercus utis,tibi præbet.
Telluris,Veneriſq; dabunt, vellúſque, Venúſque.
Si monoſyllaba ſunt,genitiuus porrigit vris.

In us,mittentia genitiuum in oris,vel eris, breuiant: vt frigus, frigoris.vulnus,vulneris.Producunt verò mittentia genitiuum in utis, vel udis, vel uris.vt virtus, virtutis.incus, incudis.ius iuris. Breuiant verò ex abeuntibus in vtis,intercus, utis:ex abeuntibus in udis,pecus,pecudis.

Crementum breuiat s, conſona ſi præit illi:
Porrige ſeps & plebs:dipthongo Græca notentur:
Tenditur ex illis pars quædam,pars breuiatur.

In s, præcedente conſonante breuiant: vt Arabs, rabis:celebs, bis:hyems,hyemis.inops, inopis,lelaps,apis.municeps,municipis. Producunt verò ſeps,ſepis.plebs,plebis.Nomina verò Græca partim breuiant.vt opops,opopis. ethiops,opis.partim producūt,vt hydrops,hydropis.

Sed capitis breuiat caput & ſua compoſitiua.

In t,breuiant,vt caput,capitis occiput,occipitis.

Quod fit in ax,nomen producitur. Fax breuiabit,
Ex Græcis partim producunt.pars quoque curtat.

In ax,producunt.vt pax pacis:breuiat verò fax, facis. Nomina Græca partim producunt,vt Aiax, Aiacis.Siphax, acis.partim breuiant.vt Abax.acis.dropax,cis.ſmilax,acis.ſtorax,acis.

Nomen in ex,breuiat.Produc in gis,duo,rex,lex,
Et bibex,halex,& veruex Græca notentur.

In ex, breuiant, vt iudex,iudicis.remex,gis. Producunt verò

ueruex,ecis:halex,ecis:myrmex icis:vibex,icis:rex,gis:lex,gis.
Protrahit ix,icis. Nonnulla tamen breuiantur:
Sunt ea coxendix,hyſtrixque,filixque,larixque,
Atque calix,& pix,& onix,varixque,ſalixque,
Bebryx atque cilix,& erix,natrix,quoque ſerpens:
His numeres in gis,mittentia,nix niuis addes.

In ix,producunt,vt ſordix, icis:felix,icis. Breuiant verò bebryx, icis:calix,icis:coxendix,icis: cilix,icis:filix, icis : fornix,cis: hyſtrix, icis : larix, icis : natrix, icis : pix, cis:onyx, ycis : ſardonix, icis : ſalix, icis:varix,icis. Et mittentia genitiuum in gis:vt oryx, gis:ambiorix,gis:& nix,niuis.

Ox,ocis,producit:vt atrox. Gis breuiabit.
Cappadocis breuiat,& præcox iungitur illi.

In ox,producunt: vt velox,velocis. Breuiant verò Cappadox, Cappadocis:præcox,præcocis.

Porrige nomen in ux,quod mittit in vcis & vgis.
Quinq; tamen breuiant hæc,nux,crux,dux,ducis, & trux.
Atque volux volucis:& coniux coniugis exit.

In ux producunt:vt lux, lucis : Pollux, Pollucis. Breuiant verò crux,crucis:dux,ducis:nux,nucis:trux,trucis:volux, volucis:coniux in cremento breuiat.

De Cremento plurali.

A Plurale,vel o,crementum protrahit. Eque.
Sed breuis eſt i,vel u,patribus,probat hoc verubuſq;.

A, e, o, in cremento nominum plurali producuntur : vt Muſa. Muſæ,Muſarum : dies, diei, dierum:dominus domini,dominorum. i,& u, in cremento nominum plurali breuiantur : vt pater,patris, patribus:portus,portus,portubus. Irregulariter declinata ſequuntur proportionem regulariter declinatorum.

De Crementis Verborum. *Cap.3.*

PErſonam primi præſentis verba ſecundam
Si numero vincunt,dicas crementa tenere.
Crementum verbi primum dic,quod poſituram
Aequat,bis ſuperans dicatur habere ſecundum.
Quòd ſi ter vincit,tria tunc crementa notabis.
Nam finem verbi ſpecialis regula ſignat.

Crementum verborum fit, quoties ratio declinandi ſuperat ſecundam perſonam ſingularis præſentis indicatiui modi vocis actiuæ.

A,creſcens

A,creſcens verbum producere debet vbique.
Ex do fit a,breuis cum primæ compoſitiuis.

A, igitur in crementis verborũ producitur, vt amamus, amabamus,amaueramus. In primo tamen cremento huius verbi do,ſemper breuiatur,vt damus,dabam,dabo.

E,niſi cùm ſubit r,debes producere ſemper.
Cùm ſubit r,curtam dant plurima,plurima longam.
Omne lego præſens breuiat,quartiq; ſecundum.
Pluſquam perfectum per quamlibet eſt breuiandum.
Semper ero,vel eris breuiabis,quæque ſequuntur.
Curta ſit in prima beris,& berè ſiue ſecunda.
Longum paſſiuo rêris,vel rêre,notato.
E,verbum creſcens alibi producit vbique.

E,in cremento verborum producitur,vt amemus,docemus.Breuiat tamen primum crementum tertiæ coniugationis in omni tēpore præſenti,& in præterito imperfecto ſubiunctiui: vt legerem, legere, legeris. Breuiat quoque e, ante r, in præterito pluſquam perfecto indicatiui, & in præterito perfecto & futuro ſubiunctiui actiuæ vocis, in futuro indicatiui vocis paſſiuæ, primæ & ſecundæ coniugationis,vt amaueram,docueram : amauerim,docuerim: amauero,docuero : amaberis , doceberis. Breuiant etiam præteritum imperfectum , & futurum indicatiui huius verbi Sum , vt eram,ero.

I,tibi producunt quartæ creſcentia prima.
Primi præteriti reperitur,imus,breuiari.
Rimus,vel ritis,verbum producit vbique,
Sed primi præſens breuiat,i,præteritúmque:
Atque erimus,eritis,ab ero,ſemper breuiabunt.
Inque,vel in produc crementa priora,vel in ſim.
I,breuies aliis ſi non,v,conſona ſubſit.

I,in incremento verborũ breuiatur, vt legimus,legitis:amauimus,.amabimus. Producunt tamen in primo cremento verborum quartæ coniugationis:vt audimus, auditis. In præterito verò,niſi ſequatur v,conſonans,nihilòminus breuiatur. Quòd ſi v,conſonans ſequatur,in hac & in tertia coniugatione producitur : vt audiui,cupiui,quæſiui. Producunt quoque velimus , velitis,à volo, vis:nolite,nolite,nolimus , nolitis, à nolo, nonuis: ſimus,ſitis,à ſum,es,fui.

O,creſcens,ſemper producitur. V,breuiatur.

O, in cremento verborum producitur, vt amatote, docetote.
V,in cremento verborum breuiatur,vt quæſumus,volumus.

De primis ſyllabis. Cap. 4.

1 A Ante b, breuis eſt: vt ſtrabo, onis. labo, as. Producunt verò Crabro, onis. Flabrum, i. Flabellum, i. Fabula, æ. Labicum, i. Labor, eris. Labes, is. Pabulum, i. Trabaca, æ. Tabes, is. Tabi, tabo. Et verbalia in abilis: præterquam ſtabilis & habilis: vt nabilis, fabilis.

A, ante c, breuis eſt; vt Academia, æ. Achanthis, idis. Acer, aceris. Macer, a, um. Producunt verò Acer, acris. Acis, is. Brachium, ij. Brachæ, bracharum. Cacus, i. Cacabo, cacabas. Dacus, i. Facundus, a, um. Gracito, as. Machina, æ. Macero, as. Pacuuius, uij. Pachinus, i. Placo, as. Thrachyn, ynis. Thrace, es. Vacia, æ. Vacienus, vacieni. Vacinium, ij.

A, ante d, breuis eſt: vt vadum, vadi. Producunt verò Adam. Clades, is. Cades, ium. Nadon, onis. Rado, onis. Radix, icis. Spadix, cis. Suadeo, es. Trado, is. Traduco, is. Gradus indifferentem habet.

A, ante f, breuis eſt, vt vafer, a, um. Afer verò producit.

2 A, ante g, breuis eſt: vt Ago, is. Plagæ, arum, pro reti, & pro regione plaga æ. Producunt agea, æ. fagus, gi. flagito, flagitium. fragor, ris. lagus, i. magalia, lium: pagus gi. pagina, æ. plaga, gæ. pro vulnere. ſagus, gi. ſaga, æ. ſtrages, ſtragis. ſtragulum. guli. tragula, æ. vagio. gis. vagina, æ.

A, ante l, breuis eſt: vt Malus, la, lum. alo, is. Producunt verò Ala, æ. ales, aletis. alea, æ. Alectho, us. Alia, æ. fluui. balena, æ. balliſta, æ bolo as. calo, onis caligo, as. halo, halas. halec, halecis. malus, arbor. malum pomum. mala, mandibula. palatium, palatij. palus, i. pallor, palloris. quallus, qualli. qualis. quale. talus, i. talis, tale.

A, ante m, in diſſyllabis producitur: vt Fama, æ. Breuiant verò Amo, as. Chlamys, idis. fames, is. Samos, i. Tum & polyſyllaba: vt mamilla, mamillæ, amita, itæ. Præterquam amentum, i. Damœtas, æ. lamina, laminæ. Lamentor, lamentaris.

A, ante n, in diſſyllabis producitur: vt Sanus, a, um. Planus, a, um. Breuiant verò Anas, tis. anus, us. canis, is. cano, canis.

canis.manus,us.Planus,i.nomen proprium viri. & ab Ana præpoſitione Græca compoſita: vt Analecta,orum.anaglyphum,i. & polyſyllaba: vt Animus,i. Anubis, idis. Præterquam Ganeo.ganeonis.

A,ante p,breuis eſt: vt Apis,is. Producunt verò Apis,bos. Apulus,a,um. Apulia,æ. Apenninus,i. Appidanus,i. Africa, æ.crapula.æ. papilio,papilionis.rapum,i.ſapo,nis. Sapis,is, flu.ſaperda,æ.vapulo,as.

A,ante q breuis eſt: vt Aqua,æ.laqueus,i.

A,ante r,breuis eſt: vt Ariſta,æ.aruſpex,icis. Producunt verò Areo,es.area,æ.barium,ij. baris,idis. Caria,æ.carica, æ.glarea,æ. Larius,ij Lariſſa,æ. Nares,arium. Narica,æ. pareo, es. Et nomina adiectiua in,arus,a, um: vt clarus, a,um.

A,ante s,breuis eſt: vt Aſia, Aſiæ. Producunt verò Aſius, a,um. Aſiacus,a,um Aſis idis. Aſopus,pi. Baſium,ſij.caſeus, caſei.naſus,naſi.Phaſis,ſidis.Saſon,onis.

A,ante t,breuis eſt: vt Quater,& quaterni. Producunt verò Atys, Atyos, atella,æ. atina, æ. ater,a, um. catillus,i. cratis, idis. crates,is. crater, eris clatrus,i.frater, fratris.fatum, fati. gratus, a, um. latus,a, um. laterna,æ.Latona,æ. mater,matris. materia,æ.maturus,a,um. matutinus,a,um. pratum,prati.Patagia,æ.Saturnus, Saturni. Vates,is. Vaticanus,Vaticani.

A,ante u,conſonantem,breuis eſt: vt auis. Producunt verò Auius,a,um.claua,uæ.clauis,is.clauus,i.Dauus,i.flauus, a,um gnauus,ua,uum.gauiſus,a, um. Lauinium,ij. Mauors,tis. Mauis, à malo.nauis,nauis.pauo,pauonis.prauus, praua,prauum.

E Ante b,breuis eſt: vt Trebia,æ.nebris,is. Producunt verò Creber,a, um. Crebenus,i. flu.debeo, debes.debilis, debile. flebilis, flebile.gleba,bæ. Hebe,bes. Rhebus, bi. Sebethus, Sebethi.trebula, bulæ. Thebæ, Thebarum. Thebe,Thebes.

E, ante c, breuis eſt: vt Secus, pecus. Producunt verò Secius pro minus.ſecurus,a,um. Græca quoque quæ per ita ſcribuntur, omnia producunt: vt Echo, Echûs. lecythus,

cythus,thi.theca,thecę,& ab eo compoſita:vt Dactylotheca,Pinacotheca.

E,ante d,breuis eſt:vt Sedeo,cedo, pro dic. Producunt verò Cedo,cedis,ceſſi.pedo,is.ſedulus,la,lum:ſedes,is.ſeditio, onis. Et Græca,quæ per eta, ſcribuntur: vt Medea. Rheda.

E,ante f,breuis eſt:vt Nefas.

E,ante g,breuis eſt:vt Lego,is.rego,is.tego,is. Producũt verò.Lego,as. Pegaſus, gaſi.regula,æ.Regulus,li. Regina, æ.Rhegium,ij.Tegula,æ.

E,ante l,in diſſyllabis longa eſt:vt Chela,æ. Breuiãt verò Chelys,chelys Celer,ris,e.Gela,Gelæ.Gelu indeclinabile.Lelex,egis.Helix,icis.Et à méli,hoc eſt melle: & à melas,quod eſt niger, compoſita & deriuata: vt Melilothus, i.Melanthium,thij. Scelus,eris. Telon,onis. Velim, velis, velit. Velut,veluti.Et nomina polyſyllaba:vt Melior. Producunt verò Belua, æ. Delibutus, á, um. Deliciæ, arum. Delubrum,i.Elyſium,Eliſij.Eletrum,tri. Peligni,Pelignorum. Peluſium, Peluſij. Pelium, Pelij. Peleus, Pelei.Pelamis,Pelamidis.Spelunca,æ.Speleum,i.Thelephus,i. Telegonus, ni. Telemachus, chi. Telemus,Telemi. Velabrum,velabri.

E,ante m,breuis eſt:vt Emo,is.Producũt verò Crementum,i.Demum aduerbium.Demo,demis.Et à demos cõpoſita: vt Demoſtenes, Emathia, æ. Emolumentum, i. Eminus aduerbium.Femen,inis. Et ab hemis,quod eſt ſemis,compoſita:vt Hemina,æ.Hemus, mi. Nemo, minis. Phemonoë,Phemonoës.Remus, i. Schema, atis.Et à ſemis compoſita:vt Semita,æ,Temo.

E,ante n, longa eſt:vt Vena, æ. venio, venis. Breuiant verò Bene aduerbium. Benignus, a, um. Enyo, enyus. Enipeus, i. Enim coniunctio. Feneſtra, æ. Et à Genes, quod interpretatur genus: & à geno, genis, deriuata, & compoſita: vt Geneſis, Geneſeos. Genus, generis. Phreneſis, is. Penes præpoſitio. Penitus aduerbium. Penetro, penetras. Penates, ium. Penus, us,vel oris. Senes, ſenis. Seneca, æ. Senon, onis.Sthenelus, i. Teneo, Tenes. Te-

nor,

nor, tenoris. Tenuis, e. Tenus præpoſitio. Venafrum, i. Venilia, æ. Venetus, a, um. Venia, æ. Venus, eris. Venenum, neni. Venio, venis. Xenium, xenij.

E, ante p, breuis: eſt vt Lepus, leporis. Producunt verò Cepa, cepæ. Cephiſus, i. Epirus, ri. Repo, repis. Sepo, ſepis. Sepia, ſepiæ.

E, ante q, breuis eſt: vt nequeo, nequis. Neque. Producunt verò Nequam. Nequitia, æ. Nequis. Sequana, æ.

E, ante r, breuis eſt: vt Serum, i. Herus, i, Producunt verò Berillus, i. Beritus, i. Ceruſa, æ. Cerinthe, es. Cera, æ. Clerus, i. Eridanus, i. Eretum, i. Eruca, æ. Feralis, le. Feronia, æ. Geryones, is. Hæres, dis. Heros, ois. Meriones, nis. Neritos, i. Neris. neris: Nerio, is. Pera, æ, pero, onis. Serus. a, um. Seres, ſereũ. Spero, as. Seria, riæ. Seria, ſeriorum. Thera, theræ. Tereus, Terei. Verus, a, um. Veratrum, tri. Verona, æ. Et à xeros, hoc eſt ſiccus, compoſita: vt Xerampelinus.

E, ante s, longa eſt: vt Theſeus, Theſei. Breuiant verò Seſoſtris, Seſoſtris. Veſulus, Veſuli. Veſeuus, veſeui, Veſuuius, Veſuuij.

E, ante, t, producitur: vt Meta, metæ. Breuiant verò Etiam coniunctio Fretum, ti. Geta, æ. Hetruria, æ. Meto, tis. Metuo, uis. Metallum, metalli. Metaurus. Et à metros, ſiue meta, compoſita & deriuata: vt metreta, Metaphora. Retro aduerbium. Tetricus, a, um. Thetis, idis. Et à terra compoſita: vt Thetrarchà. Veto, as. Vetus, veteris. Veturnus, veturni. Et habentia p, ante e: vt. Petra, æ. Peto, petis.

E, ante v, conſonantẽ longa eſt, vt Læuus, a, um. Leuis, leue, pro terſus & planus. Breuiant verò Breuis & breue. Leuis & leue, pro non grauis. Seuerus, à, um.

I Ante b, breuis eſt: vt Liber, libri. Producunt verò Fibula, æ. Hybernus, a, um. Ibis, idis. Liber, eri, pro Baccho, & homine libertatem habente. Libo, as. Libum, libi. Scribo, is. ſibilo, as. ſcibilis, bile. tibia, æ. tibur, ris. tribulum, li. viburnum, i. vibex, icis.

I, ante c, breuis eſt: vt Dicax, cacis, Siculus. Producunt verò

verò dico, dicis. ficus, fici: Icarus, Icari. Icon, onis: ico, icis. Lichas, æ. Licium, licij. mica, æ. nice, es, id eſt victoria. pica, æ. Picus, i. Picenum, i. ſica, æ. ſicut coniunctio. Sicilia, æ. Sicania, æ. Sichæus, Sichæi. ſpica, ſpicæ. ſpiculum, ſpiculi. Ticinus, Ticini. Trica, cæ. triceni, næ, na. Viceni, vicenæ, vicena. vicus, vici.

I, ante d, longa eſt: vt Idem in genere maſculino. Breuiant verò ydon, onis. Didymus, i. Didyme, Didymes. fides, chorda fides, fidei. Fidenæ, Fidenarum. Gnidos, Gnidi. Hidaſpes, is. Idem in genere neutro. Idume, Idumes. Idoneus, idonea, idoneum. ideo coniunctio, quidem coniunctio. video, vides.

I, ante f, non reperitur, præterquam in compoſitis.

I, ante g, breuis eſt: vt Figulus, figuli. Producunt verò Bigæ, bigarum figo, figis. fligo, gis. frigus, oris. Frigilla, frigillæ. Gyges, æ. Pyga, æ. pygardus, ardi. ſtrigilis. ſtigo, ſtigas. triginta. viginti. vigeſſis.

I, ante l, longa eſt: vt Iliſus, fluuius. Hele, es. pileus, ei. pila, æ. Breuiant verò Cilium, ij. Cylindrus, i. Cilidrus, i. Cilix, icis. filix, icis. hilaris, e. Ilerda, æ Lylea. Lylex, i. Lylibeũ, i. milium, ij. Milo, onis. pila, æ. pilus, pili. Pylos, pyli. Phelos, i. Pylene, es. ſiler, ſileris ſilex, icis. ſileo, es ſiligo, ſiliginis. ſiliqua, æ. ſirulus, i. ſtilus, i. Tiria, æ.

I, ante m, in diſſyllabis longa eſt: vt Limus, mi. Breuiant verò Fimus, i. hymen, hymenis. Mimas, Mimantis. Nimis aduerbium. Simul aduerbium. Thymus, thymi. Polyſyllaba quoque: vt Similis. ſimile. Producunt verò Simius, ſimij. ſimia, ſimiæ. Hymera, æ. Chimerinos, i. Timæus, Timæi. dimidium, dimidij.

I, ante n, longa eſt: vt Linum lini. ſinum, ſini, pro vaſe. Breuiant vero Cynapes, Cynapis, fluuius. Cynœdus, nœdi. cinis, cineris Cynitas, æ. Cynicus, cum inſula, æ. Linus, i, nomen proprium. lino, linis. minæ, minarum. Minerua, æ. minium, ij. Minius fluuius. minio, minionis. Miniæ populi. mina, æ. miniſter, niſtri. minor, minoris. minuo, minuis. miniſcor, ſceris. Ninus, Nini. ſinapi. ſine præpoſitio. ſiniſter, ſiniſtra, ſiniſtrum. Sinon, Sinonis. ſino, ſinis. ſinops, ſinopis.

nopis. ſinus,ſinus. Sinueſſa,Sinueſſæ. tinea,æ. Et à Syn, præpoſitione Græca compoſita: vt Synagoga,ſynagogæ. ſynhedra,ſynhedræ.

I, ante p, breuis eſt: vt Stipes,tis. Typheus, phei, ſcyphus,i. Producunt verò Cryphus, phi. pipo, as. pipilo. Riphæi,orum. ripa,æ. ſipho,onis. ſtipes,itis. ſtipo, ſtipas. Scripulus,i. ſipharium,ij. ſipus, untis. Typhis,is. Typhon, onis. vipera,æ.

I, ante q, breuis eſt: vt Liqueo,liques. liquo,liquis. ſiquidem. Producunt verò Liquor,eris. liquor,liquoris. Et liquidus,a,um, primam habet indifferentem.

I, ante r, longa eſt: vt Lira, pro ſulco. A chir, quod eſt manus, deducta, partim breuiant: vt chiragra, æ. partim producunt, vt chirurgus,i. chironomon, chironomontis. Breuiant verò Dirimo,mis. Hyrie,es. hirudo,inis. Lyra,æ. Miron,onis, nomen proprium viri. Miron, quod interpretatur vnguentum. Nireus, Nirei. A pyr, quod eſt ignis, deriuata, partim breuiant: vt Pyra,æ. Pyracmon, onis. pyrethrum,i. pyropus,i. Partim producunt: vt Pyramus, Pyrami. pyramis,pyramidis. Pyrene, Pyrenes. pyrus, pyri. Quirinus, Quirini. Syrus, Syra, Syrum. Syracuſæ, Syracuſarum. Tyrus, Tyri. Tyrannus, tyranni. viridis, viride. vireo, vires. Viriatus, Viriati.

I, ante s, longa eſt: vt Niſus,i. Breuiant verò Biſontis. Iſara,æ. Iſarus,i. Miſer,a,um. Niſi coniunctio. Priſona, æ. Priſis,is. Siſer,eris.

I, ante t, breuis eſt: vt Mitra,æ. Vitrum,i Britannia,æ. Vitium,ij. Producunt verò Bythinia,æ. Brito,onis. Clitella,æ. Clitumnus,i. Clitorius,ij. Cliton,onis. Dito,as Diteſco,is. Fritinio,fritinis. Italia,æ. Mitis,e. mytilus,i. Nitor,niteris. Pythagoras,æ. Pytheus,ei. Python,onis. Pythius,a,um. Pyteleon,nis. Pytiſma,atis. Pituita indifferentem habet. Ritus,us. Rito,as. Scitor,aris. Sithon,onis. Triticum,ci. Trito, onis. Tytirus,i. Titan,anis. Titillo,as. Vita, Vitæ. Titis,tis. Vito,as. Vitupero,as. Zitum,i.

I, ante v, conſonantem longa eſt: vt Liuor, liuoris. Viuo, viuis.

O, ante

O Ante b, longa eſt: vt Gobius, ij. Breuiant verò Globus,bi. Obeſus,a,um. Obolus,li. Obex,icis. Probus, a, um. Probo,as. Probrum,i. Soboles,lis.

O,ante c,breuis eſt: vt Proceres, um. Voco, as. Producunt verò Cocytus, ti. crocallus, i. focale, is. Oceanus, i. Ocyos & ocyus. Phoca,æ. Phocus,idis. procerus,a,um. poculum,i. vocalis,vocale.

O,ante d,longa eſt: vt rodo, rodis. Breuiant verò Fodio,is. Modus,i. Modò aduerbium. Odor,oris. Et à pus, podos,hoc eſt pes: & à rhodos, quòd eſt roſa, compoſita & deriuata: vt Podalyrius,ij. Rododaphne,nes. Redus,i. Rhodope,es. Rodanus,i. Sodalis,is.

O,ante f,breuis eſt vt offella.æ.

O,ante g,longa eſt: vt Cogo,gis. Breuiant verò Logos, & ab eo compoſita & deriuata. Rogus,gi. Rogo,rogas. Toga,togæ.

O,ante l,breuis eſt: vt Colon,coli, membrũ. Producunt verò Boletus,i. bola,æ. colon,i. colyphium, ij. dolium, ij. Dolon,onis. moles, is. molior, iris. moly, molyos. Nola, æ. Nolo,nonuis. olearus,i. olenos, oleni. olim aduerbium. prolixus, a, um. proles, is. polypus, pi. Polydamas, antis. ſolus,a,um, ſolor,laris. ſolers, ertis. ſolemnis, ſolemne. Tmolus,Tmoli.

O,ante m, longa eſt: vt Doma,atis. Vomer, vel vomis, vomeris. como, is. comeſſor,aris. Breuiant verò Bromius, ij. coma,æ. comes,is. Chromis, is. comedo, dis. dominus, domini. domus,mus. domo, domas. glomero, glomeras. Homo,hominis. Homerus,Homeri. Nomas, adis. Omaſum,ſi. omitto,omittis. ſtomachus,chi. tomos,tomi. vomo, vomis.

O,ante n, breuis eſt: vt Bonus,a, um. Producunt verò Conor,aris. cone,cones. conopeum, pei. Conus, coni. donum,doni. Monychus,i. Nonus,a,um. Nonæ, nonarum. Pronus,prona,pronum. Pono,ponis. Ponè præpoſitio & aduerbiũ. Zona,ę. & ab agonia,id eſt angulus: & à phone,quod eſt vox, compoſita & deriuata: vt Trigonus. Phonaſcus: de quibus in mediis ſyllabis dicetur.

O,ante,p,breuis eſt. vt Opis opem, ab ope,& in plurali opes. Sopor, ris. Producunt verò Copa. æ, n, p, fœminæ, copia,æ.copula,æ.copo,nis. Cophos,id eſt,ſurdus. Opis,is: Nympha. Opilio,onis. Populus, li. pro arbore. Popeanum, popeani. Poples,litis. Propino indifferentem habet popyſma,tis.ſopio,is,Iſopus,i.

O,ante,q,breuis eſt:vt Loquor,eris.coquo,coquis.

O,ante,r,breuis eſt: vt Chorus,i.Cora,æ,oppidum Italiæ.Producunt verò Corus,i.pro vento agreſti. Corã præpoſitio,& aduerbium,Cocyrus,ri. Coritus,i. Coralium. Doris,idis. Doricus,a,um.Dorion.Doron,hoc eſt donum,ſiue palmus.Hora,æ. Morus,i. Morio,is. Noricum,i. Ora,æ. Oro,as.Oritha,æ.Orion,onis. Oricos, oppidum. Prora,æ. Ora,æ.Soracte,is. Sorex,icis. Thorax,acis. Et habentia l, ante o:vt lorum,lori.Gloria,æ.Ploro,as.

O,ante s,longa eſt:vt Moſes, Moſis. Proſa, æ. Breuiant verò Coſæ,um. Coſyra, ræ. Doſis, hoc eſt, datio. Oſyris, Oſyridis. Proſeuca,æ. Proſymna,æ. Poſui à pono,ponis. Roſa,roſæ.

O,ante t,breuis eſt:vt Notus,ventus.Nothus,id eſt ſpurius. Nota,æ:& noto,notas.Brotus,ti.Producunt verò Clotho,tus. Lothos,thi.Otiũ,ij.Poto,tas. Protheus,i.Et à protos,quod interpretatur primus, compoſita:vt protogenes, Protogenis.

O,ante u,conſonantem breuis eſt:vt Ouis: Nouus, noua,uum. Producit verò Ouum,i.

V Ante b,breuis eſt:vt Ruber,bra,um. Producunt verò Bubo nis.Bubalus,i.Buſtus,i.Huber,eris.Iubilus,bili. Lubricus,a,um.Nubes,is.Nubo,is.Pubes,is.Rubigo,is.Suber,ris.Subula,æ.Tuber,tuberis.

V,ante c,longa eſt,vt Duco,ducis.Luceo,luces.Breuiant verò Cuculus,i.Cuculo,as.Cucuma,æ.Cucufas,ãtis.Cucumis,eris. Cucurbita,æ. Ducenti,ducentæ,ducenta. Duceni,æ, ducena. Lucerna,æ. Lucrum, lucri. Luceres, lucerum.

V,ante d,longa eſt: vt Rudo,rudis. Ludo, ludis. Breuiant verò Pudor,oris. Pudet, pudebat. Rudis,rude. Rudis,

rudis, virga prætoris. Rudens, entis. Sudes, is, rudium, ij. Tuder, eris. Tuders, ertis.

V, ante f, longa eſt: vt Vfens, entis. Bufo, onis.

V, ante g, longa eſt: vt Iugerum, i. Breuiant verò Fugio, is. Fuga, æ. Iugum, iugi. Iugis, iuge. Tugurium, ij.

V, ante l, breuis eſt: vt fulix, icis. Producunt verò Culus, li. Fuligo, inis. Iulius, lij. Mulus, i. Mula, læ. Pulex, icis. Thule, les. Vligo, vliginis.

V, ante m, longa eſt: vt Humor, oris. Humidus, a, um. Humanus, a, um. Iumentum, i. Breuiant verò Cumulus, li. Humus, humi. Humerus, ri. Numa, æ. Numantia, æ. Numanus, ni, nomen proprium viri. Numerus, eri. Numiſma, atis. Rumex, icis. Tumeo, mes. Tumulus, li. Tumultus, us.

V, ante n, longa eſt: vt Munus, eris. Breuiant verò, Cuneus, nei. Cuniculus, i. Tunica, æ.

V, ante p, breuis eſt: vt Lupus, i. Producunt verò Cupa, cupæ. Iupiter. Nuper aduerbium. Popus, pi. Pupilla, æ. Pupillus, li. Rupes, pis. Suparus, ſupari. Stupa, æ. Scrupus, ſcrupi.

V, ante r, longa eſt: vt Curio, onis. Breuiãt verò Curius, ij. Cures, ium, oppidum. Curetes, populi. Curulis rule. Durius, i, fluuius. Furio, is. Muria, riæ. Nurus, us. Spurius, Spurij.

V, ante s, longa eſt: vt Puſio, onis. Breuiant verò Fruſino, fruſinonis. Puſillus, puſilla, puſillum. Suſanna, æ. Suſurrus, i.

V, ante t, longa eſt: vt Vtor, vteris. Breuiant verò Cutis, is. frutex, ticis. Futuo, is. Futurus, a, futurum. Lutum, luti. Mutina, æ. Mutilus, mutila, mutilum. Muto, onis. Nutrio, is. Puteus, i. Putus, a, um. Putris, é. Puto, as. Ruteni, populi. Rutilus, a, um. Rutili, pop. Rutulus, i. Rutuba, æ. flu. Rutupe, oppidum. Vter, a, um. Vter, eris. Vtica, æ. Vti coniunctio.

V, purum ante u, conſonantem longum eſt: vt Vua: quòd ſi conſonans præcedat, breuiatur: vt fluuius, uij. Pluuia, pluuiæ.

De mediis

De mediis ſyllabis. Cap. 5.

A Ante b, in mediis ſyllabis breuis eſt: vt Calabria,æ. Syllaba, æ. Producunt verò Atabulus,i. Et verbalia in abilis deſinentia,vt amabilis,bile. Et in bundus,a,um:vt populabundus,a,um. Et in abulum, vt incunabulum,i. Venabulum,buli.

A,ante c,breuis eſt: vt alacer, alacris. Producunt verò Benacus,i. Cloaca,æ. Iracundus,a,um. Miracus,a,um. Muſtacium,ij. Opacus,a,um. Paſtinaca,æ Piſtacium,cij. Portulaca,æ. Sarracum,i. Et nomina deriuata in aculũ: vt Gubernaculum,i. Et in aceus,a,um: vel acius,cia,um: vt hordeaceus,a,um. Gallinaceus,a,um. Vinacius,cij.

A ante d,breuis eſt: vt Bragada, fluuius. Producunt Cicada,æ.

A,ante g,longa eſt: vt imago,inis: Breuiant verò Aruitagus, aſparagus, chitagra,æ. Lalage, ges. mandragora, æ. pelagus,i. podagra,æ. vertagus, gi. Et nomina compoſita ab agorazo, quod eſt vendo: & ab ago, quod eſt duco: vt Pythagoras,æ. Anaxagoras,æ. Pædagogus, i. Synagoga,æ. paragoge,es.

A,ante l,breuis eſt, vt Menelaus,li. Producunt verò Canalis. Et in,alis, deſinentia deriuata à nominibus, vel à verbis: vt Animalis, Venalis, & vocalis,e.

A,ante m,breuis eſt: vt Calamus. Producunt verò Dictamum,mi. & verbalia in,amen, finita: vt certamen. Solamen. & Hebræa ad declinationem noſtram reducta: vt Adam, Adamus, Adami.

A,ante n,longa eſt: vt Inanis. Breuiant verò Apidanus, i. Balanus,i. Clibanus,i. Drepanum,i. Dardanus,i. Fridanus, i. Galbanum,i. Hypanis,is. Hippomanes. Laganum,i. Libanus,i. Raphanus,i. Rhodanus,i. Et nomina Græca in phanos, vel phanes deſinentia: vt Stephanus,i. Aſtrophanes,is. Sicanus,a,um. & Cyane indifferente m habent.

A,ante p,breuis eſt: vt Ferapha, æ. Alapa,pæ. Producunt verò Anapis,is. Meſapus,i. Priapus,i. Serapis,is. Sinapis,is.

A,ante,q,breuis eſt, vt Tanaquil. Producunt verò Nequaquam,& vtraque in ablatiuo.

A,ante r,breuis eſt:vt Cithara. Producunt verò Amaracus,raci. Amarus,a,um. Auarus,a,um. Cochleare,is. Denarius,ij. Tiaras,æ. Et denominatiua in arius,aria, arium: vt Antiquarius,a,um. Sextarius,ij. Sacrarium,ij.

A,ante,s,breuis eſt:vt Petaſo,onis. Producunt verò Agaſo,onis. Amaſis,is. Omaſum,ſi. Parnaſus,naſi.

A,ante,t,breuis eſt: vt Ciathus,ciathi. Producunt verò Aratus,ti. Achates, æ, nomen viri & lapidis. Aratrum,i. Egates, inſulæ. Et propria nomina in ates: vt Phrates,is.& denominatiua in atus: vt Senatus.

A ante, u, conſonantem longa eſt: vt cadauer,eris. Breuiant verò Batauus,a,um. Patauium,ij.

E Ante,b,breuis eſt:vt Erebus,i. Producunt verò Chorœbus,i. Ephœbus,i. Perrhæbus, a,um.

E,ante,c,longa eſt:vt Imbecillus,a,um. Et à theca cõpoſita. Breuiant verò Seneca,æ. Senecio,is.

E,ante,d,longa eſt,vt Teredo,teredinis. Breuiant verò Andromeda,Andromedæ. Eſſedum,i. Macedo,onis. Tenedos,nedi. Vnedo,donis. Et ab hedra compoſita: vt Cathedra, Synhedra. Exhedra. Et à medeo,quod eſt impero, compoſita: vt Diomedes: & à cleos, quod eſt gloria, vt Empedocles.

E,ante,f,indifferẽs eſt:vt tepefacio,is. Patefacio,is. Producunt verò Veneficus,i. Venefica,æ.

E,ante,g, breuis eſt: vt Elegia,æ. Telegonus,i. producunt verò Cethœgus,i. aliqui diphthongo ſcribunt.

E,ante,l,breuis eſt: vt Obelus,i. Sepelio,is. Producunt verò Phaſelus,i. Cybele indifferentem habet.

E,ante, m, longa eſt: vt eremus,eremi. Breuiant verò Elementum,i. Ptolemæus,i. Tlepolemus,i. Vehemens,vehementis.

E,ante,n,producitur:vt Verbena,næ. Breuiant verò Armenia, æ. Hebenus, ni. Helena, æ. Iuuenis, is. Ingenium,ij. Ingenuus,a,um. Olenus,i. Porſena,æ. Et compoſita à venio,venis:vt aduena,æ. Et à genes, hoc eſt,genus; vt

vt Archigenes, Antigenes, Diogenes, Hermogenes, Memnogenes, Origenes, Protogenes,. Et à Stenos, i. robur: vt Antiſthenes, Calliſthenes, Demoſthenes. Et à parthenos, quod eſt virgo: vt parthenius, parthenope, parthenopæus. Et in mene, vel menes finita: vt climene, periclimenes, achemenes.

E, ante, p, breuis eſt, vt Telephus, phi. Producunt verò Aſepus, Aſepi. Aſclepius, Aſclepij. Ioſephus, Ioſephi. Præſepe, præſepis.

E, ante, q, breuis eſt: vt Die quarti. Die quinti.

E, ante, r, breuis eſt: vt Cerberus, ri. Producunt verò Abdera, æ. Auſterus, i. um. Cythera, rum. Cyperus, ri. Galerus, ri. Homerus, ri. Hiera, æ. Iberus, i. Myſterium, ij. Nicerium, ij. Poderis, is. Syncerus, a, um. Seuerus, a, um. Trieteris, idis.

E, ante, s, breuis eſt: vt Hæreſis. Producunt verò Carcheſium, ij. Diœceſis, eos. Freneſis, is. Galeſus, i. Haleſus, i. Lyrneſus, i. Mileſus, a, um. Marpeſus, i. Magneſia, æ. Matheſis, ſeos. Poëſis, is. Synthereſis, is. Et ab eſus, eſa, eſum, compoſita: vt obeſus.

E, ante, t, longa eſt: vt Moretum, ti. Breuiant verò vegeto, as. Ametiſtus, ſti. Chriſendetum, i. Iapetus, i. Macetes, æ. Pharetra, æ. Pheretrum, i. Pyretrum, i. Phaeton, is. Phetuſa, ſæ. Taygeta, æ. Taygetus, Taygeti. Triquetra, triquetræ. Triquetrus, a, um. Temetum, i. Venetus, a, um. Vietus, a, um. Valetudo, inis. & denominatiua in etas, deſinentia: vt pietas, pietatis. Varietas, atis: & ab arete, hoc eſt virtute, deriuata: vt panaretos, panareti. Aretalogus, Aretalogi.

E, ante, u, conſonantē producitur: vt Veſeuus, Seueuus.

I Ante, b, breuis eſt: vt ſenſibilis, bile. Alibi.

I, ante, c, breuis eſt: vt Amicus, nomen proprium viri. Producunt verò Amicus, a, um. Apricus, a, um. Aricia, æ. Caius, caici. Canicula, æ. Craticula, æ. Cuticula, æ. Cuniculus, i. Conuitium, ij. Ceruical, alis. Equicolus, equicoli. Formica, cæ. Labicum, ci, Lectica, lecticæ. Lorica, æ. Lumbricus, brici. Myrica, cæ. Marica, Maricæ.

Mendicus,a,um. Multicium, ticij. Naſica, ſicæ. Nouicius, a, um. Numicus,mici. Periculum,culi. Poſticus,a, um. Poſticus, poſtici. Puſticus, a, um. Pedico, pedicas. Pediculus, culi. Redimiculum, culi. Rubrica,cæ. Ttiuicus, uici. Tubicen, cinis. Tegeticula, culæ. Veſica, cæ. Vmbilicus, lici. Vrtica,ticæ. Vſtica, cæ. & à nice, hoc eſt, victoria, compoſita: vt Polynices, cis. Olympionices,cæ. Et nomina barbara in icus: vt Alaricus, rici. Theodoricus,rici.

I,ante d, breuis eſt: vt Liuidus,a, um. Producunt verò Abydos, i. Faſtidio, dis. Formido, as. Et nomina in do exeuntia,vt Formido, inis. Libido,nis. Et nomina Patronymica maſculina à nominibus in eus,diphthongon deſinentibus: vt à Prometheus,thei,thides. Nam reliqua ferè omnia breuiant,vt à Priamo,Priamides:à Neſtore, Neſtorides.

I, ante g, breuis eſt: vt Litigo, tigas. Producunt verò Auriga,æ. Caligo,as. Caſtigo,as. Fatigo,as. Faſtigium,ij. Et à fligo,is,compoſita: vt affligo,gis. Inſtigo,as. Origanum. Quadrigæ,rum. Veſtigo,as. Vectigal,lis. Et nomina exeuntia in, igo: vt Baligo,nis. Vertigo,ginis. Leſtrigonius,a,um.

I,ante l, breuis eſt: vt Maſſila. Producunt verò A ſilus, aſili. Aſylum,i. Aſylas,æ. nomen proprium viri. Item Aprilis,lis. Aedilis,lis. Crocodilus,i. Eryphile,es. Exilis,le. Maſſylus,a,um. Pamphilia. Petilia. Quintilis,lis. Sextilis,lis. Subtilis,e. Et nomina in, ile, neutra deſinentia: vt cubile, ſedile. Et adiectiua à nominibus deriuata: vt à puero, puerilis: à ſene, ſenilis. Breuiant tamen ab humo, humilis: à pari, parilis: à dape, dapſilis.

I,ante m, breuis eſt: vt optimus,a,um. Producunt verò Ariminum. Diſcrimen, Enthymema, atis. Opimus,a,um. Quadrimus,a,um, Sublimis, e. Et nomina à verbis quartæ coniugationis,in men,exeuntia: vt à munio, is:munimen, nis. à lenio, nis. Lenimen, nis. à farcio,is. Farcimen,nis. Et quæ ex, imen, exeunt in, entum: vt veſtimentum, pauimentum.

I,ante

I, ante n, longa eſt: vt Clandeſtinus, a, um. Pachinus, i. Breuiant verò Acinus, i. Amineum, ei. Apirinum, i. Ariminum, i. Aſinus, i. Aſine, es. Oppidum. Buccina, æ. Carina, æ. Circinus, i. Ciminus, i. mons & lacus Italiæ. Cominus aduerbium. Deſtino, as. Dominus, i. Eminus, aduerbium. Euphroſine, es. Eleemoſina, æ. Fiſcina, æ. Fuſcina, æ. Fuſcinus, i. Fœmina, æ. Fruſino, nis. Inquino, as. Licinus, i. n. p. v. Lamina, æ. Machina, æ. Mutina, æ. Morinus, a, um. Nundinæ, rum. Pagina, æ. Patina, æ. Pampinus, ni. Proſerpina, æ. Protinus, aduerbium. Ruſpina, æ. Saſina, æ. Sarcina, næ. Sibina, æ. Statina, næ. Sophroſina, æ. Ticinus. Trutina, æ. Et quædam nomina adiectiua ab aduerbiis temporalibus deriuata: vt Craſtinus, a, um. Diutinus, a, um. Hornotinus, a, um. Priſtinus, a, um. Perendinus, a, um. Serotinus, a, um. Alia tamen producunt: vt Matutinus. Veſpertinus. A nominibus materiam ſignificantibus deriuata breuiant: vt Oleaginus, a, um. Faginus, a. um. Tiliaginus, a, um. Cedrinus, a, um. Et à nominibus colores, & lapillos, ſiue odores, & vnguenta ſignificantibus: vt Adamantinus, a, um. Amathiſtinus, a, um. Amaracinus, a, um. Amygdalinus, a, um. Bombicinus, a, um. Biſſinus, a, um. Cryſtallinus, a, um. Crocinus, a, um. Coccinus, a, um. Carbaſinus, a, um. Glaucinus, a, um. Gauſapinus, a, um. Hiantinus, a, um. Hyacinthinus, a, um. Mirthinus, a, um. Praſinus, a, um. Smaragdinus, a, um. Sandicinus, a, um. Tyriantinus, a, um. Et quædam nomina Græca in rinos, deſinentia: vt Earinos, Oporinos, Therinos, Chimerinos.

I, ante p, breuis eſt: vt Demipho, Demiphonis: Antipho, nis. Producunt verò Seriphos, i. Colliphium, phij. Oſtipus, a, um.

I, ante q, longa eſt: vt Antiquus, a, um. Breuiant verò Aliquis, aliqua, aliquod, vel aliquid. Reliquus, reliqua, reliquum. Siliqua, æ. Vndique. Vtique.

I, ante r, breuis eſt: vt Zephyrus, Zephyri. Producunt verò Butyrum, ri. Buſyris, Buſyridis. Corcyra, æ. Coſyra æ. Collirium, collirij. Cypirus, cypiri. Niſirus, ſiri.

Delirus, a, um. Epyrus, epyri. Magyros, ri. Papyrus, ri. Saphyrus, ri. Semiramis, idis.

I, ante, s, longa eſt: vt Anchiſes, æ. Producunt etiam Amphiſa, æ. Amphiſus, i. Aruiſium, ſij. Cephiſus, ſi. Cambiſes, ſis. Donyſa, ſæ. Dionyſius, ij. Eliſa, æ. Gauiſus, a, um. Paradyſus, ſi. Breuiant Cythyſus, i Elyſius, a, um.

I, ante, t, breuis eſt: vt Digitus, i. Lecitus, i. Producunt verò Aconitum, i. Architas, æ. Beritus, i. Catamitus, i. Cocytus, i. Corytus, i. Hermaphroditus, i. Idolothytum, i. Irrito, as. Luſitania, æ. Margarita, æ. Mauritania, æ. Pituita, æ. Paraſitus, i. Terſites, æ. Et nomina Græca in is, deſinentia: vt Phrenitis. Pleuritis. Et à nominibus propriis virorum, ſiue locorũ deriuata in, ites, vel ita, pro maſculinis: in itis, pro fœmininis, deſinentia: vt Leuites, vel leuita, tæ. Leuitis, dis. Moabites, vel moabita, æ. Moabitis, tidis. Et deriuata in, itus, a, um, exeuntia: vt Auritus, a, um. Turritus, a, um. Verba quoque frequentatiua, & nomina participalia, quæ formantur à ſupinis verborum quartæ cõiugationis in, itum, penultima longa, terminatis: vt à Dormio, dormis, dormitum. Dormito, as. Audio, is, auditum. Auditus, tus. Seruitus tamen à ſeruio, ſeruis, penultimam breuiat. Et ſeruitium, tij.

I, ante, u, conſonantem longa eſt: vt Saliua, ſaliuæ.

O Ante, b, breuis eſt: vt Orobus, i. Producunt verò Iacobus, Iacobi. October, Octobris.

O, ante, c, breuis eſt: vt Colocaſia. Et propria virorum nomina in, ochus, finita: vt, Antiochus, Archilocus. Antilocus. Producunt Trochala, Patrocinium.

O, ante, d, longa eſt: vt Erodius, dij. Herodes, dis. Orodes. Et nomina Græca in odes, finita vt: Geodes, i. terrenus. Capnodes, id eſt famoſus. Et ab ode, quod eſt cantus, compoſita: vt Epodos. Nã compoſita ab odos, quod eſt via, breuiant, vt Erodus, Periodus, Methodus, Synodus.

O, ante, g, breuis eſt: vt Theologus. Producunt verò ab ago, quod interpretatur duco, compoſita: vt Pædagogus, gogi. Iſagoga, iſagogæ. Synagoga, æ. Paragoga, æ. Bagogus, gi.

O, ante,

O, ante l, breuis eſt: vt Abolus, li. Producunt verò Aetholia, liæ. Capitolium, ij. Cymolus, li. Idolum, i. Pactolus, li. Et à poleo, hoc eſt vendo, compoſita: vt Pharmacopola, pharmacopolæ.

O, ante m, longa eſt: vt Amomum, mi. Breuiant verò Solo mon, Solomonis. Salome, es. Et à ſtomos compoſita: vt Chryſoſtomus, Chryſoſtomi.

O, ante n, longa eſt: vt Dorona, æ. Breuiant verò Aponus. Auſonius, nia, nium. Coctonum, ni. Geryones, Geryonis. Mycone, Mycones. Myconus, ni. Et à gonus, ſiue gone, quòd eſt genus, compoſita & deriuata: vt Antigonus. Erigone: nam à gonia, quod eſt angulus, producunt: vt trigonus, Tetragonus, Pentagonus, Agonus. Et à phonos, quod eſt ſonus: vt Symphonia, Antiphona, Aphona, Symphona.

O, ante p, breuis eſt: vt Eſopum, pi. Producunt verò Aſopus, i. Aeſopus, i. Canopus, i. Conopeum, i. Crotopos, i. Europa, ę. Hyſopus, i. Metopon, i. Pyropus, i. Sinope, pes. Sinopis, idis.

O, ante r, breuis eſt: vt pacorus, & compoſita à chorus: vt Meſochorus, i. Philochorus, i. Et ab agoreo, quod eſt mereor: vt Pythagoras, oræ. Anaxagoras, oræ. Et à phoro, quod eſt fero: vt Carpophorus, Poryphorus. Producunt verò Aurora, Auroræ. Authores, ris. Cytorus, ri. Diores, is. Elorus, i. Pelorus, i. Et denominatiua in orus, a, um: vt Decorus, a, um. Odorus, a, um. Et à Doron, quod interpretatur palma, ſiue donum compoſita: vt Polydorus, i. Theodorus, ri. Iſidorus, Iſidori. & à moros, quod eſt fatuus: vt Sicomorus.

O, ante s, longa eſt: vt Hircoſus, Doloſus, Aloſa, Metamorphoſis, eos. Breuiant verò Ambroſius, Ambroſij, Et Græca habentia omicron: vt Mnemoſine.

O, ante t, longa eſt: vt Aegrotus, ta, tum. Breuiant verò à dotos, quod eſt datus, compoſita: Antidotum, ti, Herodotus, Herodoti.

V Ante b, breuis eſt: vt Coluber. Rutuba, æ Producunt verò Ambubaia. Anubis, anubidis. Saluber,

ſalubris. Solubilis. Volubilis. A Nubo, nubis, compoſita breuiant duo, Pronuba. Innuba.

V, ante c, longa eſt: vt Eunuchus, i. Caducus, a, um. Breuiant verò, Volucer, cris, e. Volucris, is.

V, ante d, longa eſt: vt Hirudo, nis Teſtudo, nis. Breuiant verò Dryuda, æ.

V, ante f, vnum reperio. n. p. v. Cucufas, atis: quod breuiat.

V, ante g, longa eſt: vt ſalſugo, inis. Aerugo, inis.

V, ante l, breuis eſt: vt anulus, i. Aenulus, a, um. Producunt verò Adulor, ris. Amulius, ij. Apulia, æ: Curulis, le. Edulis, e. Getulia, æ. Peculium, ij. Torcular, ris. Tribulus, e. Et à bule, quod eſt conſilium, compoſita: vt Traſibulus. Ariſtobulus, i. Cleobulus, i.

V, ante m, longa eſt: vt acumen, inis. Breuiant verò autumo, as. Automedon, is. Columen, nis. Columella, æ. Documentum, i. Emolumentum, i. Irrumo, as. Lucumo, nis. Monumentum, i. Et à tumeo cõpoſita: vt contumax, cis. Contumelia, æ.

V, ante n, longa eſt: vt fortuna, næ. Ieiunus, a, um. Breuiant verò Albunea, neæ.

V, ante p, breuis eſt: vt Vpupa, æ. Centurupe, es.

V, ante r, longa eſt: vt Sirulus, i. Ligurio, is. Breuiant verò Bituri, orum. Camirus, a, um. Centurio, nis. Lemures, rum. Luxuria, riæ. Mercurius, ij. Mamurius, ij. Maſarius, ij. Purpura, æ. Penuria, æ. Subbura, æ. Tugurium, ij. Et verba deſideratiua, quæ formantur ab vltimo ſupino addita, rio, vt ab eſum, eſu, eſurio, eſuris. A partu, parturio, ris.

V, ante s, producitur: vt Ceruſa, æ. Creuſa, æ. Breuiant verò Brunduſium, ij. Blanduſia, æ. Canuſium, ij. Peruſium, ij. Voluſius, ij. Venuſium, ſij.

V, ante t, longa eſt. vt Cicuta, æ. Præputium, ii. Confuto, as. Refuto, refutas. Breuiant verò Arbutus, i. Defrutum, i. Recutitus, a, um. Et à quatio, compoſita: vt Concutio, concutis.

V, ante u, conſonantem breuis eſt: vt diluuium, uij. Exuuiæ, exuuiarum.

De vltimis

De vltimis ſyllabis. Cap. 6.

A Terminalis longa eſt: vt Ama. Supra. Breuiant verò Ita, puta, aduerbium, Quia. Poſtea Nominatiuus quoque, Accuſatiuus, & Vocatiuus vtriuſque numeri, præterquam nomina numeralia in, ginta, deſinentia: vt Triginta, Quadraginta. Et à nominibus Græcis, in as, & in es, producta deſinentibus: Vocatiuus in, a, producitur: vt Aeneas, ô Aenea, Anchiſes, ô Anchiſa. Nominatiuus quoque à Græcis plerũque producitur: vt Nemea, æ. Tegea, æ.

E, terminalis breuis eſt: vt hoc mare. Lege, legere. Producunt verò accuſatiui, & ablatiui vtriuſq. numeri trium pronominũ, Me, Te, ſe, & nomina Græca fœminina, quæ ad primam declinationẽ noſtram referuntur: vt Penelope, in nominatiuo, datiuo, vocatiuo, & ablatiuo. Et nomina Græca pluraliter declinata: vt Melete, Cete, Tempe. Et vocatiuus, ablatiuúſque à nominibus Græcis terminatis in, es, productam, quæ ad primam & tertiam declinationem Latinam referuntur: vt Anchiſes, ô Anchiſe, ab Anchiſe. Vlyſſes, ô Vlyſſe, ab Vlyſſe. Et ablatiuus ſingularis à nominibus quintæ declinationis: vt dies, à die. Et ſecunda perſona ſingularis præſentis Imperatiui modi ſecundæ declinationis actiuæ vocis: vt doce, mone, aude, ſtude. Et aduerbia illa: ferè, fermè quare, ne, pro non, næ pro certè, væ pro hei: ſed hæc duo diphthongon habent. Interiectiones quoque producunt illæ, papæ, ohe. Et aduerbia à nominibus adiectiuis deriuata: vt à pulchro, pulchrè. Breuiant tamen à bono bene, à malo malè: & præpoſitiones duæ, è, de. Producunt nec, non, hodie, pridie, poſtridie, quotidie. Et ablatiuus Fame. Sed apprime, ac Tabe variantur.

I, terminalis longa eſt: vt Gummi, Amaui. Breuiant verò Niſi, Quaſi. Datiuus quoque & Vocatiuus Græci tertiæ declinationis in, i, deſinentes à nominibus quintæ declinationis illorum, quæ ad tertiam noſtram referuntur: vt Palladi, Phiſidi, ô Priami, ô Pari: mihi verò, tibi, ſibi, ibi, vbi, indifferentem habent.

O, terminalis indifferens eſt: vt Ego, Ergo, Sermo, ſermonis.

monis, Amo, amas. Producunt verò datiui & ablatiui ſingulares ſecundæ declinationis: vt domino, à domino. Et aduerbia datiuis ſimilia: vt falsò, certò. Et nomina Græca fœminina in o, deſinentia: vt Sappho, Alectho, Clio. Et dictiones monoſyllabæ: vt o, do, pro. Breuiant tamen cedo pro dic, citò, illicò, modò, & duo, & ambo. Gerundia verò datiui & ablatiui indifferenter deſinunt.

V, terminalis longa eſt: vt Cornu, Gelu.

B, terminalis breuis eſt: vt ab, ob, ſub. Barbara producũt: vt Iacob, Aminadab.

C, terminalis longa eſt: vt hoc, dic, duc, ſic. Breuiant verò fac, lac, nec, donec. Hic pronomen indifferens eſt.

D, terminalis breuis eſt: vt ad, apud, ſed, illud, iſtud.

L, terminalis breuis eſt: vt tribunal, tribunalis. Producũt verò Nil indeclinabile, Sol, ſolis. Et nomina Barbara: vt Baal, Michaël, Michaëlis, Iſraël, Iſraëlis.

M, terminalis ab antiquioribus breuis ponebatur: ſed in vſu autorum aut abijcitur, aut cum ſequenti conſonante vocalem præcedentem producit.

N, terminalis longa eſt: vt Pęan, is. Non, Quin. Breuiant verò an forſan, forſitan, tamen, in, & ex his compoſita: vt attamen, exin, dein, proin: & nomina Græca in on, finita, quæ ad ſecundam nominis declinationem Latinam referuntur: vt Ilion, Ilij. Pelion, Pelij. Accuſatiuus quoq; primæ declinationis à nominibus Græcis in a, breui terminatis, & ſecundæ in os, & tertiæ in is: vt Aegina, am. Menelaus, Menelaō. Daphnis, Daphnin Et nomina Latina in en, deſinentia, quæ mittunt genitiuum in inis: vt nomen, inis. fulmen, inis. Et dictiones compoſitæ cum hac particula Ne? interrogatiua, quæ in fine abſcinduntur: vt egón? pro egóne? videń? pro vidéſne?

R, terminalis breuis eſt, vt Cæſar, Cæſaris. Producunt verò Far, is. Par, is. Mar, is. Ver, veris. Iber, Iberi. Cor, cordis. Fur, furis. Cur aduerbium. Et nomina Græca in er, mittentia genitiuum in eris: vt Aër, aëris. Aether ætheris. Character, Characteris.

As, terminalis producitur: vt Aeſtas, æſtatis. Breuiat verò

verò Græca mittentia genitiuum in adis, vel ados: vt Arcas, Arcadis, vel Arcados. Accuſatiuus quoq; pluralis à nominibus Græcis, quæ ad tertiam nominis declinationem referuntur: vt Arcas, Arcadas. Menas, menadas.

Es terminalis longa eſt: vt Proles, prolis. Breuiant verò Es à Sum, es, fui: cum compoſitis. Penes præpoſitio. Seges, ſegetis. Teges, tegetis. Indiges, indigetis. Perpes, perpetis. Interpres, interpretis. Teres, teretis. Præpes, præpetis. Hebes, hebetis. Inquies, inquietis. Et mittentia genitiuum in itis, vel in dis: vt ſtipes, ſtipitis. Obſes, idis. Et Pes cum ſuis compoſitis: vt Bipes, Tripes. Et nomina Græca quintæ declinationis, quæ ad tertiam noſtram referuntur in nominatiuo & vocatiuo plurali: vt Arcades, ô Arcades: Peliades, ô Peliades.

In is, breuiant: vt Panis. Legis. Producunt Dis, ditis. Lis, litis. Samnis, itis. Quiris, itis. Glis, gliris. Pyrois, Pyroentis. Simois, Simoëntis: & ſimilia, quæ per ei, diphthongon à Græcis ſcribuntur. Græca mittentia genitiuum in enis: vt Salamis, inis. Delphis, inis. Et Græca per ypſilon mittentia genitiuum in yos: vt Thetis, Thetyos. Erynnys, yos. Datiuus quoque, & ablatiuus pluralis primæ & ſecundæ declinationis: vt muſa, Muſis, à Muſis Dominus, dominis, à dominis. Et accuſatiuus tertiæ declinationis, quando exit in is, vt omnis, tris. Vt etiam in nominatiuo & genitiuo. Vis quoque ſecunda perſona à volo. Velis quoque & Nolis, & Fis à fio: & Sis à ſum, es, fui. Et ſecunda perſona ſingularis præſentis indicatiui modi quartæ coniug. vt Audio, is. Venio, is, Neſcio, is.

Os, terminalis, producitur: vt Ros, roris. Sacerdos, otis. Breuiant verò Os, oſſis: nam Os, oris, producitur. Compos, otis. Impos, otis. Et Græca quartæ declinationis deſinentia in os, quæ ad ſecundam declinationem Latinam refertur: vt Abydos, Abydi. Chaos, Chai. Et genitiuus Græcus in os: vt Tereus, Tereos, Arcas, ados.

Vs, terminalis breuis eſt: vt Dominus, Amamus: Palus, paludis, mediam habet. Producunt verò, Tellus, uris. Incus, incudis. Subſcus, udis. Et nomina monoſyllaba:

vt Grus, Ius, Thus. Et quæ mittunt genitiuum in utis, penultima longa: vt virtus, virtutis. Et nomina Græca mittentia genitiuum in untis, vel odis: vt amathus, amathuntis. Melampus, Melampodis. Et nomina quæ habent apud illos ου diphthongon: vt Panthus, thu: & Ieſus, Ieſu. Et genitiui ſyneriſati à nominib⁹ fœmininis in o, deſinentibus: vt Mantho, us. Sappho, phus. Genitiuus quoque ſingularis. Et nominatiuus, accuſatiuus, & vocatiuus quartæ declinationis: vt manus, ſenſus.

T, terminalis breuis eſt: vt caput, amat.

Omnis ſyllaba in fine carminis, aut ipſæ orationis clauſula indifferens eſt, quia longa pro breui, & breuis pro longa inuicem ponuntur.

Dictiones barbaræ, quæ accentu acuto in fine proferuntur, in quamcunque literam deſinant, vltimas ſyllabas producunt: vt Iacob, Ioſeph, Alaricus, Leonor, Enricus.

Longæ pro breuibus.

Pro breuibus longas poſuerunt ſæpe Poëtæ.
Pro longis contrà correptas ſæpe dederunt.
Matri longa decem tulerunt faſtidia menſes.
Obſtupui, ſteterúntque comæ, & vox faucibus hæſit.
Poſthabita coluiſſe Samo, hîc illius arma.
Vnius ob noxam, & furias Aiacis Oilei?
Ipſius ante oculos ingens à vertice pontus.
Cùm ſubitò aſſurgens fluctu nimboſus Orion.
Egerimus noſtri, & nimium meminiſſe neceſſe eſt.
Hi tibi Nomentum & Gabios, vrbémque Fidenam.

Breues pro longis.

Italiam fato profugus Lauináque venit.
Exercet Diana choros, quam mille ſecutæ.
Troas reliquias Danaûm atque immitis Achilli.
Religione patrum multos ſeruata per annos.

De pedibus, qui ſyllabis conſtant. Cap. 7.

PEs, eſt ſublatio, ac poſitio duarum, ampliúsve ſyllabarum ſpatio comprehenſa.

Duarum

Duarum igitur ſyllabarum pedes quatuor tantùm ſunt.

Pyrrhichius duabus ſyllabis breuibus conſtat: vt Deus, furor, amat.

Spondæus conſtat duabus ſyllabis longis: vt montes, gentes, audi.

Iambus conſtat ex breui & longa, vt dies.

Trochæus conſtat ex longa & breui, vt ſanguis.

Trium ſyllabarum pedes ſunt octo tantùm.

Tribracus ex tribus breuibus: vt dominus.
Dactylus ex longa & duabus breuibus, vt tempora.
Anapæſtus ex duabus breuibus & longa, vt dominos.
Bacchius ex breui & duabus longis, vt Athenæ.
Antibachius ex duabus longis & breui, vt natura.
Amphimacer ex longa, breui & longa, vt aureos.
Amphibrachus ex breui, longa & breui, vt amoris.
Moloſſus ex tribus longis, vt Aeneas.

Quatuor ſyllabarum pedes ſunt ſexdecim.

Proceleuſmaticus ex duobus Pyrrhichiis, vt arietis.
Diſpondæus ex duobus Spondæis, vt oratores.
Dichoræus ex duobus Choræis, vt cantilena.
Diiambus ex duobus Iambis, vt propinquitas.
Coriambus ex Choræo & Iambo, vt nobilitas.
Antipaſtus ex Iambo & Trochæo, vt medulina.
Pæan primus ex Choræo & Pyrrhichio, vt temporibus.
Pæan ſecundus ex Iambo & Pyrrhichio, vt Coloni.
Pæan tertius ex Pyrrhichio & Trochæo, vt catamitus.
Pæan quartus ex Pyrrhichio & Iambo, vt celeritas.
Epitritus primus ex Iambo & Spondæo, vt ſacerdotes.
Epitritus ſecundus ex Trochæo & Spondæo, vt conditores.
Epitritus tertius ex Spondæo & Iambo: vt diſcordiæ.
Epitritus quartus ex Spondæo & Trochæo: vt audiuiſtis.
Ionicus à maiori ex Pyrrhichio & Spondæo: vt Diomedes.
Ionicus à minori ex Spondæo & Pyrrhichio: vt Demetrius.

Quinque ſyllabarum pedes ſunt duo & triginta.

Orchius conſtat ex Pyrrhichio & Tribracho: vt anima mea.

mea. Periambus ex Trocheo & Tribracho: vt tempore tua. Reliqui quoque pedes, qui ex ſuperioribus componuntur, de quibus Diomedes multa.

Eſt quoque huius ordinis pes conſtans ex Bacchio & Iambo, appellatúrque Dochimus, de quo apud Oratores crebra fit mentio. De illo Ruffinus ſcribit.

Rhetoricas pulcher ſtructuras Dochimus ornat.
Principium Bacchius erit, concludet Iambus.

De Metris, qui ex pedibus conſtant. Cap. 8.

METrum, eſt pedum iunctura, numero, modóque finita. Denominatur autem ab autoribus: vt Alcaicum, Archilochicum, Hipponacticū, Sapphicum, Alemanicum Simonides. Aut à materia, vt Heroicum, Elegiacum, Lyricum, Comicum, Tragicum. Aut à pede frequentiori, vt Iambicum, Trochaicum, Spondaicum, Anapæſticum, Dactylicum. Aut à numero pedum: vt Hexametrum, Pentametrum, Tetrametrum. Aut à numero ſyllabarum: vt Tetraſyllabum, Pentaſyllabum, Heptaſyllabum, Octoſyllabum, Duodecaſyllabum.

Præterea aut deficit vna ſyllaba, & dicitur Catalecticum: aut deficit duabus, & dicitur Brachicatalecticū: aut abundat vna ſyllaba, aut pluribus, & dicitur Hypercatalecticū, ſiue Hypermetrum; aut neque abundat, neque deficit, & dicitur Acatalecticum, qualia ſunt omnia carmina regularia.

Conſtat præterea carmen vnico genere verſus, appellatúrque Monocolon: vt Æneis Virgilij, Metamorphoſis Ouidij, Pharſalia Lucani. Aut duplici genere verſus, appellatúrque Dicolon: vt Ouidij opera, præter Metamorphoſim. Tibulli quoque & Propertij Elegiæ, & carmina Sapphica miſta Adonicis, & Aſclipiadea miſta Gliconicis. Aut conſtat triplici genere carminis, appellatúrque Tricolon, vt quædam Odæ Horatij Poëtæ. Præterea carmen eſt Diſtrophon, hoc eſt, cùm tertius verſus primo ſimilis eſt, & quartus ſecundo, vt in carmine Elego, quod & Diſtichis conſtat. Triſtrophon

phon carmen eſt, cùm quartus verſus ſimilis eſt primo, quintus ſecundo, ſextus tertio: vt apud Prudentium in præfatione Cathemerion.

Tetraſtrophon carmen eſt, cùm quintus verſus primo, ſecundo ſextus, tertio ſeptimus, quarto octauus ſimiles ſunt, vt in carmine Sapphico, quod per Tetraſticha, id eſt, per quaternos verſus digeritur.

Exametrum carmen, quod etiam Heroicum appellatur, conſtat Dactylo & ſpondæo indifferenter, niſi ꝙ in quinta regione frequentior eſt Dactylus, in ſexta verò ſpondæus. In quo genere carminum ſcribuntur geſta heroum, clariſſimorúmq; virorum. Debétq; habere vnam ex tribus cęſuris ſaltem, hoc eſt, Penthemimerim, id eſt, emiquinariam. Hephthemimerim, id eſt, Semiſeptenariam. Hemipęthęmimerim, id eſt, Semiquinariæ dimidiam, vt in hoc verſu, Arma virúmq; cano, Troiæ qui primus ab oris. Arma virũ, Hemipenthemimeris eſt. Arma virúmq; cano. Penthemimeris eſt: Arma virúmq; cano, Troiæ, Hephthemimeris eſt. Quòd ſi nulla harum trium cęſurarum interuenit, verſus erit retorridus.

Pentametrum Elegiacum conſtat primis duobus pedibus verſus Heroici, hoc eſt, Dactylo vel Spondæo indifferenter, & cęſura, tum duobus Dactylis, atq; iterum cęſura, vel potius ſyllaba terminante verſum: vt,

Nil mihi reſcribas attamen ipſe veni.

Eſt autem cęſura ſyllaba terminans dictionem in medio carminis, quæ cùm poſt duos pedes carminis Heroici venit, Penthemimeris Heroica dicitur, Iambica verò dicitur, cùm alter vter ex illis pedibus eſt Iambus: vt apud Horatium in primo carminum:

O matre pulchra filia pulchrior.

Vbi poſt Spondæum & Iambum ſequitur Cæſura.

Phaleuticum conſtat ex Spondæo, Dactylo, & tribus Trochæis: vt Paſſer deliciæ meæ puellæ.

Sapphicum conſtat Trochęo, Spondæo, Dactylo, & duobus Trochæis: vt

Nocte ſurgentes vigilemus omnes.

Adonicum conſtat Dactylo & Spondæo: vt Nubibus atris.

Aſclepiadeum conſtat Spondæo, duobus Choriambis, & Pyrrhichio: vt Sanctorum meritis inclyta gaudia.

Glyconicum conſtat Spondæo & duobus Dactylis: vt Victorum genus optimum.

Pherecratium conſtat Spondæo, Dactylo, & iterum Spondæo: vt Horatius, Grato Pyrrha ſub antro.

Phaliſcum conſtat quatuor vltimis pedibus verſus Heroici: vt idem, Aut Epheſum bimaríſve Corinthi.

Alchaicum conſtat Spondæo, Iambo, Cæſura, & duobus Dactylis: vt, ô matre pulchra filia pulchrior.

Alchaicum alterum conſtat ex Hyppio ſecundo, duobus Choriambis, & Bacchio: vt idem Horatius: Te deos oro Sybar in cur properes amando.

Anachreontium conſtat ex Choriambo & Bacchio, vt Lydia dic per omnes. Et ſequitur, Te deos oro Sybarim, &c. Sapphicum alterum Hexdecaſyllabum conſtat Spondæo, tribus Choriambis, & Pyrrhichio: vt Horatius, Nullã Varre ſacra vite prius ſeueris arborem.

Archiloquium conſtat parte verſus Heroici, quæ vocatur Bucolice, hoc eſt, primis tribus pedibus, Dactylo, vel Spondæo, deinde Dactylo, quo Bucolice clauditur poſtea verò tribus Trochæis: vt Soluitur acris hyems grata vice veris & Fauoni.

Dimetrum Iambicum conſtat Spondæo, vel Iambo, indifferenter in primo & tertio loco, & Iambo neceſſariò in ſecundo & quarto: vt, Iam lucis orto ſydere, Deum precemur ſupplices.

Dimetrum Iambicũ Catalecticum deficit vna ſyllaba à ſuperiori: vt Prudentius in Hymno ante ſomnum, Ades Pater ſupreme.

Trimetrum Iambicum Archiloquium cõſtat Spondęo, vel Iambo indifferenter in locis imparibus, hoc eſt, primo tertio, & quinto, & Iambo neceſſariò in locis paribus: vt Martialis, Vir Celtiberis non tacende gentibus, Videbis altam Liceane Bilbilim.

Trime

Trimetrum Iambicum Hipponacticum, quod & Scazon,& Choliambon, & Galliambon dicitur, eadem lege currit, qua & Archiloquium, niſi ꝙ vltimi duo pedes permutantur, Iambus pro Spondæo,& Spondæus pro Iambo: vt Perſius. Nec fonte labra prolui Caballino.

Tetrametrum Iambicum conſtat Iambo, vel Spondæo in locis imparibus,in locis verò paribus Iambo:qualia ſunt multa apud Plautum & Terentium.

Dimetrum Anapæſticum Pindaricum conſtat quatuor pedibus, qui plerumque ſunt Anapæſti: recipit tamen & alios pedes vt Seneca,Turbine magno ſpes ſollicitæ.

Tetrametrum Trochaicum Archiloquium Catalecticum conſtat octo pedibus minùs vna ſyllaba, vnde & Catalecticum appellatur: habétque in locis imparibus Trochæum, in locis verò paribus Trochæum, vel Spondæum indifferenter: vt Scande cæli templa virgo digna tanto fœdere,Luſtra ſex, qui iam peracta tempus implens corporis. Quòd ſi dixeris,tempus implens corporale,erit Catalecticum.

Sapphicum Choriambium conſtat Spondæo, tribus Choriambis, & Pyrrhichio: vt Prudentius, Annum cardo rotat,dum fruimur ſole volubili.

Alcmanium Dactylicum Trimetrum Hypercatalecticum conſtat tribus Dactylis,& ſemipede: vt idem Prudentius,O crucifer bone luciſator.

Partheniacum Anapæſticum Dimetrum Catalecticum conſtat tribus pedibus & ſyllaba, recipitq; in primis duobus locis Anapæſtum & Spondæum indifferenter: in tertio ſemper Anapæſtum: vt Prudentius in exequiis defunctorum,Deus ignee fons animarum.

Erupidium Dimetrum Catalecticum conſtat tribus pedibus & ſyllaba, qui omnes plerumque ſunt Trochæi: vt Prudentius in operis ſui coronide,Dona conſcientiæ.

De Accentu. Cap. 9.

Accentus nobis eſt dicta Proſodia Græcis.
Atque Tonus, quem Romani dixere Tenorem.

Proſodia Grecè, Latinè interpretatur tum accentus, tum accentiuncula, tum nota vocis, tum moderamentum, tum voculatio.

Accentus lex eſt, qua tendit ſyllaba ſurſum,
Vel qua deprimitur, vel qua ſignatur vtrumque.

Accentus igitur eſt certa lex, vel regula ad eleuandam, deprimendámve ſyllabam, vniuſcuiuſque particulæ orationis accommodata.

Primus acutus erit, quo ſyllaba ſurgit in altum:
Rurſus & ille grauis, quo ſyllaba preſſa deorſum eſt:
Eſt circunflexus, quo ſurgit, deprimiturq;.

Eſtque accentus triplex. Acutus, quo ſyllaba eleuatur. Grauis, quo ſyllaba deprimitur. Circunflexus, quo ſyllaba eleuatur, deprimitúrque: nam ex acuto & graui compoſitus eſt.

Verborum accentus grauis eſt, quo ſyllaba conſtat.

Circunflexus accentus ab hominibus tempeſtatis noſtræ neque profertur, neque percipitur: quod propter imperitiam fit: non, vt quidam putant, quòd aliqua ratione ab vſu receſſit. Eo antiquiores vtebãtur in dictionibus monoſyllabis natura longis: vt mos, flos. Et in dictionibus duarum, aut plurium ſyllabarum: quarum penultima eſt natura longa, vltima verò breuis, penultima illa circunflectitur: vt finis, Romanus. Sed quia eius rei conſideratio paulò eſt difficilior, nos, qui introductiones præſertim ſcribimus, confundimus circunflexum cum acuto.

Quæ monoſyllaba ſit natura dictio longa,
Circunflectetur, ſi non, profertur acutè.

Omnis dictio monoſyllaba accentu acuto proferenda eſt: vt id, mos.

Syllaba ſi duplex fuerit, ſuſpende priorem:
Quæ ſi natura longa eſt, & curta ſequatur,
Circunflectenda prior eſt, reprimenda ſecunda.

Omnis dictio polyſyllaba priorẽ ex illis acuit: vt Deus, Roma.

Si polyſyllaba ſit vox, aut penultima longa

Natura,

Natura, ſequitúrque breuis, tunc flecte priorem,
Tunc ſi longa prior fuerit, ſi longa ſequatur,
Eſt acuenda prior: quæ ſi breuis eſt, acuetur
Tertia, quæ à fine eſt, ſed fallit regula ſæpe.

Omnis dictio polyſyllaba penultimam habens breuem, in tertia à fine habet accentum: vt dominus. Si verò penultimam habet longam, eandem acuit: vt Sacerdos, Romanus.

Fallit & in primis, vt ſit diſtinctio vocum,
Vt putà, ponè, palàm, porrò, ergóq;, vnà, aliaſq;,
Quæ circunflectit: ſed hæc in fine acuuntur.

Fallunt tamen regulæ ſuperiores. Primò diſtinctione, cùm videlicet accentum volumus diſtinguere inter duas dictiones, vt vna nomen, vltimam habet grauem: vnà aduerbium, eandem acuit.

Dictio præterea ſi ſit conſciſſa manebit,
Integer hic in ſede locoq; accentus eiſdem.

Secundò abſciſſione, hoc eſt, cùm à fine dictionis ſyllabam abiicimus, manétque accentus in eadem ſyllaba, in qua erat ante abſciſſionem: vt in nominibus propriis ſecundæ declinationis terminatis in ius, quæ abiecta us, in vocatiuo acuunt penultimam, quanquam eadem ſit breuis: vt hic Virgilius, ô Virgili. Nomina quoque Gentilia in as, vt Arpinas, pro quo antiquiores dicebant Arpinatis, acuunt, vel potiùs circunflectunt vltimam.

Cùm coniunctiuæ voces, & præpoſitiuæ,
Diſsimulentq; tonos ſemper, ſemperq; grauentur,
Si poſtponuntur, retinebit finis acutum.

Tertiò tranſpoſitione, hoc eſt, cùm præpoſitio poſtponitur, quod eſt contra naturam ſuam, tunc enim quaſi dictio per ſe regularem accentum ſeruat, vt tranſtra per & remos, te penes imperium. Differentiæ tamen cauſſa quandoque acuitur in fine: vt maria omnia circum.

Attrahit accentum vox attractiua,
Particulæ finalem acuendo: quattuor hæc ſunt,
Cum, que, ne, ve: ſed cum, ſi ſit pronomine iunctum.

Quartò attractione, hoc eſt, cùm particula enclytica

præcedentis ſyllabæ accentum ad ſe attrahit : vt hominúmque, deorúmque : ſunt autem particulæ enclyticæ, que, ve, ne.

Finales acuit percontans, téque regánſque.

Quintò, inte rogatione, quoniam in clauſulis quas interrogatiuè proferimus, vltimæ dictionis ſyllabam acuimus: vt quis furor ô ciues?

Hebrææ voces plerunque in fine acuuntur,
Non tamen & ſemper : quia ſæpe in fine grauantur,
Id quod Alexander deceptus fortè putauit.
Si caſus Græcos vſurpet ſermo Latinus,
Accentu Græco talis vox eſt referenda:
Græca ſit at ſi vox, ſed declinata Latinè,
Accentus noſter caſus moderabitur illos.

Sextò, idiomate, hoc eſt, cùm dictiones Græcæ literarum accentum apud nos Græcum retinent : vt Periphas & Somois, penultimam habent breuem, & in eadem accentum

IN PRIMIS SYLLABIS.

Prima regula eſt, Amana, in diſſyllabis.

SEnſus huius regulæ eſt, quòd hæc litera, a, ante m, & n, in diſſyllabis producitur: vt ſama, & ſanus: ante omnes alias conſonantes, & in diſſyllabis, & in polyſyllabis breuiatur: vt amœnus.

Secunda regula eſt, Elenesteu, in diſſyllabis:
Neſteu, in polyſyllabis.

Senſus huius regulæ eſt quòd hæc litera e, ante i, in dyſſyllabis : & ante r, ſ, v, conſonantes, etiam in polyſyllabis, in primis producitur : vt Chela, meta, æ : ante alias verò conſonantes breuiatur : vt nemo, neque, & mi, in polyſyllabis.

Tertia regula eſt, Bibicigipitiqui.

Senſus huius regulæ eſt, quòd hæc litera i, ante b, c, g, p, q, t, conſonantes in primis ſyllabis breuis eſt : vt dicax, liqueo, l ante m, in polyſyllabis tantum : Ante omnes alias conſonantes producitur. vt pileus, limus.

Quarta regula eſt, Logobodomos.

Senſus huius regulæ eſt, quòd hæc litera o ante d, g, m, s, in primis ſyllabis producitur: vt proſa, commeſſor, comeſſaris, ſed ante omnes alias conſonantes breuiatur: vt ſopor, proceres.

Quinta regula eſt, Bubulup.

Senſus huius regulæ eſt, quòd hæc litera v, ante b, l, p, conſonantes in primis ſyllabis breuiatur: vt fulix, cupio. Ante omnes alias conſonantes producitur: vt curio, puſio.

IN MEDIIS SYLLABIS.

Prima regula eſt, Laganau.

Senſus huius regulæ eſt, quòd hæc litera a, ante g, n, v, conſonantes in mediis ſyllabis producitur: vt Carthago. Ante omnes alias conſonantes breuiatur: vt calamus, Menalus.

Secunda regula eſt, Lecedemenete.

Senſus huius regulæ eſt, quòd hæc litera e, ante c, d, m, n, t, conſonantes in mediis ſyllabis producitur: vt dumentum, eremus. Ante f, eſt indifferens. Ante omnes alias cõſonantes breuis eſt: vt Telagonus, Vcalegon.

Tertia regula eſt, Liniqui.

Senſus huius regulæ eſt, quòd hæc litera i, ante n, q, v, conſonantes in mediis ſyllabis producitur: vt antiquus, Paquibus. Ante omnes alias conſonantes breuiatur: vt optimus.

Quarta regula eſt, Lemonoſoto.

Senſus huius regulæ eſt, quòd hæc litera o, ante m, n, ſ, t, conſonantes in mediis ſyllabis producitur: vt amomum, corona. Ante omnes alias conſonantes breuiatur: vt Eſopum, Pythagoras.

Quinta regula eſt, Bubulup.

Senſus huius regulæ eſt, quòd hæc litera v, ante b, l, p, conſonantes in mediis ſyllabis breuiatur: vt coluber. Ante omnes alias conſonantes producitur: vt erugo, eunuchus.

IN VLTIMIS SYLLABIS.

Prima regula eſt, Labelıolu.

Senſus huius regulæ eſt, quòd a, i, u, vocales, cùm ſunt finales producuntur: vt ama, amaui, veru. E, finalis breuiatur: vt monile. O verò indifferens eſt: vt moneo.

Secunda regula eſt, Babedilomrut.

Senſus huius regulæ eſt, quòd conſonantes ſequentes ſcilicet b, d, l, m, r, t, cùm ſunt finales, vocalem ante ipſas poſitam faciunt breuiari: vt ſub, caput, ad.

Tertia regula eſt, Laſeſos.

Senſus eſt, quòd hæ terminationes, as, es, os, finales producuntur: vt ſanctitas, paries, dominos.

Quarta regula eſt, Viſus.

Senſus eſt, quòd hæ terminationes, is, u s, finales, breuiãtur: vt panis, tempus.

Quinta regula eſt, Lanco.

Senſus eſt, quòd hæ duæ literæ ſequẽtes, c, & n, finales, producunt vocalem ante ſe poſitam: vt dic, Pæan.

In primis ſyllabis.

Lamana.	Bibicigipitiqui: & mi in polyſyllabis.	Logobodomos.
Eleneltcu.		Bubulup.

In medıis ſyllabis.

Laganau	Liniqui.	Bubulup.
Lacedemenete.	L omonoſoto.	

In vltimis ſyllabis.

Labeliolu.	Laſeſos.	Lanco.
B abedilomrut.	Viſus.	

De ordine partium Orationis.

CVm eſſem quotidiano prope conuitio requiſitus, tum ab amicis, tum etiam ab alienoribus: vt ſcriberem aliquid de conſtructione, quam ipſi appellant, ego verò ordinem potiùs partium orationis dixerim: non potui negotiũ recuſare, quod tanto opere efflagitabatur.

Igitur poſita ante oculos clauſula, principiò verbum contemplabimur, deinde verbi ſuppo ſitum, conſequenter caſus cum quibus verbum conſtruitur. Ordinamus verò ſic,

ſic.Si fuerit vocatiuus,ab eo faciemus initium. Quòd ſi nõ fuerit,à nominatiuo incipiemus. Deinde verbum ſequetur:cui adiungitur aduerbium.Nam aduerbium,quod verbum determinat, aut participium, aut nomen, continuò poſt illas particulas poni debet.

Notandum tamen, quòd ſi duo verba,aut plura fuerint in clauſula, conſiderabimus quod eſt verbum principale. Eſtque illud quod facit orationem quieſcere, & per illud orationem incipiemus: vt Liber, quem emiſti,erat meus: verbum principale eſt,erat. Et,Si veneris cras,dabo tibi librum:verbum principale eſt,dabo.Tunc apponemus datiuum,aut accuſatiuum,vt commodius erit. Tandem caſum,qui præpoſitionibus adiungitur, ſiue effectiuum ponemus. Genitiuum ſemper poſt dictionem à qua regitur, conſtruemus.Dictiones quæ appoſitiuę dicuntur,ordinantur ſimul cum eis quas determinant:vt Fama malum,quo non aliud velocius vllum.Exemplum in his ponemus. Patres conſcripti in negotio Petri omnes verbo & opere frequenter cuncta illi miniſtremus.

Impedimenta Conſtructionis.

Notandum tamen quòd omnia aduerbia monoſyllaba: vt O,non,ne,dum,cùm temporale:demonſtratiua quoque & interrogatiua præponuntur verbis: vt Ecce, cur? quare? quamobrem?Similiter hortatiua,& ſimilitudinis, & vocādi,& optandi: vt eia,age,quaſi,ſeu,veluti,heus,vtinam:& vt Sic tua,Cyrneas fugiant examina taxos. Etiam,donec, quia,& ſimilia. Interiectiones quoque præponuntur verbis:vt Papæ quid video? Vah qui deſtruis templum Dei, & in triduum reædificas illud! Proh Deûm atque hominum fidem.

Nomina quoque interrogatiua: vt Quis, vel qui,qualis, quantus, quot,quotus, cuias: & aduerbia quæ ab illis deriuantur, quando interrogatiuè proferuntur, verbis præponuntur, atque rectum ordinem impediunt, maximè ſi ponantur in obliquis caſibus: vt Quem quæris mulier? Quem fugis ah demens? Qualem me eſſe putas: Quantum animi vigere? Quot oues poſſidere? Quotum inter

bonos viros ſedere.

Relatiua: vt Is ea, id: ſuus, ſua, ſuum: quis, vel qui, tantus, quantus, qualis, quotus, cùm in obliquis caſibus ponuntur, ante verbum ordinamus, & ſic rectum ordinem impediunt: vt Regem cui omnia viuunt, venite adoremus. Vocatiuus tamen tam inſignem habet vim incipiendi, vt ſemper præponi debeat: vt Quem tu, vides Hieremia? Neminem ego video, quem antea cognoueram.

Nomina negatiua: vt Nullus, nemo, neuter, nihil, ſi in obliquis caſibus ponantur, rectum ordinem impediunt; atque verbis, cum quibus conſtruuntur, præponi debent: vt Neminem video.

Si relatiuum & antecedens fuerit in contextu orationis primùm ordinabimus antecedens, deinde relatiuum, quãuis antecedens ponatur in obliquitate, quoniam præbet viam ipſi relatiuo, in quo rectus impeditur ordo: vt Iſti ſeruit ſoror ſua, illi verò pater eius.

Relatiuum & antecedens aliquando inueniuntur poſita, atque conuenire in eodem caſu contra regulas artis Grammaticæ, quod ſolet excuſari per Antiptoſim. Nam ponitur caſus pro caſu: Vrbem, quam ſtatuo veſtra eſt: ſubducite naues. &, Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic factus eſt in caput anguli. Terentius in Andria: Populo vt placerent, quas feciſſet fabulas. Idem: Quas credis eſſe has, non ſunt veræ nuptiæ.

Ablatiuus poſitus abſolutè (qui etiam effectiuus poteſt vocari) ſi fuerit in oratione, poteſt præponi verbis, aut poſtponi: vt Muſis dictantibus Poëtæ ſcribunt. Præceptore docente diſcipuli proficiunt.

Si verbum in oratione defuerit per eclypſim, quod fieri ſolet propter nimiam iram, aut gaudiũ ad extra, ſubintelligere oportet neceſſe eſt. Terentius in Eunucho: Ego ne illam: quæ illum: que me? quę nõ? & Virgilius: Hæc ſecum, ſubintelligitur, locuta eſt.

Quoties in antecedenti oratione ponuntur duo nomina diuerſorum generum, deinde ſequitur relatiuum, ſemper de nobiliori fit relatio: vt ſi dixerim, Petrus & Maria

iocantur,

iocantur, quos tu vides.

Quoties duo nomina ſubſtantiua, vel plura diuerſorum generum ordinantur ſub aliquo adiectiuo, illud tale tamē adiectiuum conueniet cum genere nobiliori: & hæc eſt, quam ipſi vocant conceptionem generum. Itaque maſculinum concipit fœmininum & neutrum: vt Tu & fœmina eſtis albi Bos & iumentum ſunt ad præſepe ligati.

Quoties quis, vel qui ponitur relatiuè inter duo nomina diuerſorum generum, ſi illa ad eandem rem pertineant, ordinari poteſt cum vtroque: vt O verè digna hoſtia, per quam fracta ſunt tartara, vel per quem. Quòd ſi alterum eſt propriū, alterum appellatiuum, ſemper debet proprio reſpondere: vt Salluſtius, Eſt locus in carcere, quod Tullianum appellatur.

De Punctis clauſularum.

QVemadmodum in ſermonis ductu neceſſe eſt fieri quaſdam ſilentij diſtinctiones, tum vt auditor intelligat clauſularum diuerſitatem: tùm etiam vt is qui loquitur, captato ſpiritu maiori acrimonia pronunciet: idem quoq; faciamus oportet in ſcripto, vt per quædā ſigna confuſionem illam diſtinguamus. Eſtque illud in primis animaduertendum, duas tantum eſſe notas, quibus eruditi omnes contextus ambiguitatem diſtinguunt: dicente Hieronymo in Prologo Eſaiæ: ſed quod in Demoſthene & Tullio ſolet fieri, vt per cola ſcribantur, & commata. Nam qui (quas appellant periodos) virgulas & parenthеſes addiderunt, nullos habent autores, cùm è contrario ſacræ Scripturæ libri colo & commate contenti ſunt. Eſt igitur comma, quod per duo puncta deſignatur, quoties orationis tractus eò peruenit, vbi oratio cum verbo, aut aliquo vim verbi obtinente, finitur: ſed tamen aliam quandam orationem ſibi adiungi deſiderat: vt, Conuertente Domino captiuitatem Sion: vel, Cùm conuerteret Dominus captiuitatem Sion. Comma autem dicitur à copto verbo Græco, quod eſt incido: vnde latinè poteſt appellari inciſio, quoniam ſuo loco inciditur oratio.

Colum,

Colum, cuius nota punctus eſt, ponitur vbi clauſula finitur, atque quieſcit: vt Cùm conuerteret Dominus captiuitatem Sion, facti ſumus ſicut conſolati. Sunt quoque quædam loca, in quibus neſcias, an oratio quæ ſequitur, ex ſuperiori dependeat: vt Dixit Dominus Domino meo, ſede à dextris meis. Hoc loco cõma aut colum potuit eſſe. Colũ quoque ponimus inter ſingulas partes orationis, quæ per articulum, aut diſſolutum ſine coniunctione annectuntur: vt Grammaticus, Rhetor, Geometres, Pictor, aliptes, cantat, amat, laudat noſtros mea Roma libellos. Effecte grauiter. Cito nequiter. Euge beate. Non tamen diſſimulauerim, opportunã eſſe notam interrogationis in fine clauſularum, quas interrogatiuè, aut cum interrogatione admiratiuè proferimus: vt Hic pietatis honos? Sic nos in ſceptra reponis? Túne ille Æneas, quem Dardanio Anchiſæ, Alma Venus Phrygij genuit Simoëntis ad vndam? Prætermittere nullo modo poſſum, quod video Quintiliano exactiſſimo harum rerum iudici placuiſſe: vt quoties dictio eſſet ambigua, vel ſignificatione, vel declinatione, vel mutatione in aliam partẽ orationis, ambiguitas illa ſuperimpoſito apice tolleretur. Eſto, exempli gratia, óccido: ſi habet apicem in prima ſyllaba, ſignificat in ea eſſe accentum prædominantem, ſequentémq; eſſe breuem, proferríque accentu graui: valetq; tunc óccido, id eſt, pereo. Quòd ſi ſuper ſecundam ponatur apex, ſignificat ſyllabam illam eſſe longam, in eáq; proferri accentum prædominantem, vt occído: valetq; pro eo quod interficio. Præterea cùm indifferenter dicamus Muſa, nominatiuo, vocatiuo, & ablatiuo, ſi vltimæ ſyllabæ apicem apponas, ſignificat tantùm eſſe ablatiuum, aut ſeptimum caſum. Si ponè quoque apicem habeat in fine appoſitum, eſt ſignum eſſe præpoſitionem, ſiue aduerbium, aliàs verò manifeſtum eſt eſſe verbum.

***

FINIS.

IN ANTO

IN ANTONII NEBRICENSIS laudem non indebitam, Tetraſtichon.

VT quondam tacuit Latiæ facundia linguæ,
Cùm fuit Antonij cæſa manus gladij:
Sic ſcelus hoc ſolers Antoni cura piauit,
Quámq; prior uitam ſuſtulit, ille dedit.

ELEGIA DE PATRIÆ antiquitate, & parentibus Autoris.

EST locus Heſperiæ quà Bethis arundine cinctus,
In læuam campos influit, atque tenet.
Dixerat hunc Aeſtus, flauio ſtagnante, uetuſtas:
At uerò Albinam ſæcula noſtra uocant.
Hic uarium genus, & uolucrum maris, atque paludis,
Excludit fœtus, in cubitúq; fouet.
Haud procul hinc colitur muro Nebriſſa uetuſto,
Quam Bacchus poſuit littus ad Oceani.
Namque ferunt Semele genitum Gangetide uicta,
Inuaſiſſe feros Heſperiæ populos.
Et ſocio amiſſo, à quo Luſitania nomen
Duxerat, in Calpes littora uertit iter.
Dum uehitur curru per inhoſpita Teſqua Mariſmæ,
Quæ ſequitur Tigris, deficit, atque ſitit.
Et currus pando reſidens Silenus aſello,
Et variæ Lynces, Mænades, & Satyri.
Ventum erat ad ſpeculam quæ Fontinalia dicunt
Indigenæ, Diuus nunc Benedictus habet.
Ad ſtrepitum lymphæ, Nebris prior arrigit aures,
Et cauda ludens præuia monſtrat iter.
In gelidos latices, & amœnam frondibus umbram,
Et fontes ſacros, auida turba ruit.

Cumq;

Cumq́; refecta cohors undis ſalientibus eſſet,
    Captus amore loci dicitur eſſe pater:
Concilioq́; habito, Satyris dixiſſe uocatis,
    Atq; Mimallonis cætera turba ſilet.
Accipite, ô comites, lætaq́; aduertite mentes,
    Hic mihi collis erit religione ſacer.
Nec tam Nyſa mihi, natusq́; ad ſacra Cytherón,
    Gratus erit, quantum à Nebride dictus ager:
Nec qui plus Bacche, qui ſe plus iactet oliue,
    Et Cereris flauæ meſſibus, atque fauis.
Quare agite, ô Satyri, nocturna repoſcite ſacra,
    Et uos Baſſarides hunc celebrate locum.
Iam Tarteſſiacas Titan deſcendit in undas,
    Et feſſos curuo littore ſoluit equos.
Inuadunt thyrſos, reſonant ululatibus agri,
    Et te Bacche uocant, & tua ſacra canunt:
Inſomnesq́; trahunt bacchantes Orgia, donec
    Cedere luciferum cogeret orta dies.
Eſt propè monticulus ſurgens clementer in Auſtros,
    Parte tamen reliqua præcipitante latus.
Hîc promiſſa pater fundauit mœnia Bacchus,
    Nebriſſamq́; uocat Nebridis a ſpicio.
Quæ cum polleret Roderico rege, furores
    Diruerant Libyci, nunc renouata uiget.
Hîc domus, hæc patria eſt, hîc me genuere parentes
    Ingenui, & media conditione pares.
Nam mihi Ioannes pater eſt, Catharinaq́; mater:
    Debemus patriæ: plus tamen illa mihi.
Illa mihi dedit hunc uitæ mortalis honorem,
    Sed ſtudiis noſtris illa perennis erit.

ÆLII ANTONII NEBRISSENSIS SALVTATIO AD PATRIAM ſuam multis antè annis non viſam. Et memorata infantia ſua, facta quoque excuſatione tam longæ moræ, pollicetur ſe poſt emeritos ſuæ profeſſionis annos, in patriam rediturum.

Salue parua domus, pariter ſaluete Penates,
Atque lares, ortus conſcia turba mei.
Hîc primùm roſei uitales luminis auras
Carpſimus, hîc nutrix vbera prima dedit.
Hîc mihi naſcenti primùm riſêre parentes,
Vagituſq; meos audijt iſte locus.
Hîc fuerant cunæ, quæ me ſopiêre iacentem,
Hîc cecinit mater carmina, dùm uigilo.
Ex collo patris onus hîc prædulce pependi,
Et matris gremio ſarcina grata fui.
Repſimus hîc pueri, breuis hæc tulit area primùm
Quadrupedem, teneras ſuſtinuitq; manus.
Hîc primùm ſteteram bipes & crepitacula quaſſans,
Blanditias matris, bleſaq; uerba tuli.
Hic locus infantem paribus colludere uidit,
Perdere, & ancipiti uincere ſorte nuces.
Hîc ſerta ludens equitaui in arundine longa,
Atque trochiſcus erat maxima cura mihi.
Accipe me reducem per tanta pericula uectum,
Poſtq; annos multos accipe me reducem.
Accipe me reducem, nec dedigneris alumnum,
Qui tibi magnus honos, gloria magna fui.
Nec mihi ſuccenſe pietas patriæq;, patriſq;,
Quòd genitale ſolum uiſere lentus eram:
Quódq; tuo carui tam longo tempore uultu,
Qui mihi debuerat numinis eſſe loco.

Nam ſi complexu me detinuiſſet inertem
Dulcis amor patriæ, dic quid uterque foret?
Illa quidem multos latuiſſet fortè per annos,
Obſcurúmque eſſet nomen in orbe meum.
Literulis uerò noſtris nunc uiuit uerque,
Et famam nobis ſecula multa dabunt.
Idq; peragrato tantùm ſumus orbe ſecuti,
Dum profugi ſequimur quod didiciſſe iuuat.
Sed ſi frigida mors mihi non præruperit annos,
Climaticam legem ſi ſuperare datur.
Si datur emerito Muſis tranquilla ſenectus,
Nec properat Lacheſis frangere ſæua colos,
Quæ genuit tellus, quæ me tulit ubere largo,
Componet cineres, excipiétque meos.
Hìc ritæ portus, requies hìc certa laborum,
Hìc mihi defuncto dulce leuamen erit.
Hìc ubi caſta iacet mater, pariterq; ſorores,
Quas immaturo funere mors rapuit.
Nam quid ego de te frater chariſsime, dicam,
Qui bene pro Chriſti relligione iaces?
Qui bene pro patria cecidiſti, informe cadauer,
Vulturibus ſæuis dans, animumq; Deo.
Hic vbi cum proauis & auis pater ipſe iacebit,
Hìc vbi permiſto puluere tota domus:
Vt quoniam nobis carui, dum uita manebat,
Orbatus ſaltem lumine, morte fruar.

LVGDVNI,
PER PETRVM GARÇIAM,
mercatorem Valentinum.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA